శ్రీమతేరేణుకాచార్యాయనమః.

దుర్వాదిగర్వపర్వతదంభోళ్యాద్యనేక
బిరుదాంకితేన వీరశైవసిద్ధాంత దుగ్ధాబ్ధివర్ధన
రాకాసుధాకరాయమాణేన.

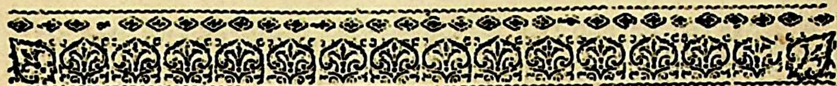
మాచిదేవ మాహేశ్వరేణ
విరచితః
శక్తివిశిష్టాద్వైతశివాధిక్యప్రతి
పాదకోయం మాచిదేవమనోవిలాసాఖ్యః
శైవసిద్ధాంతగ్రంథః

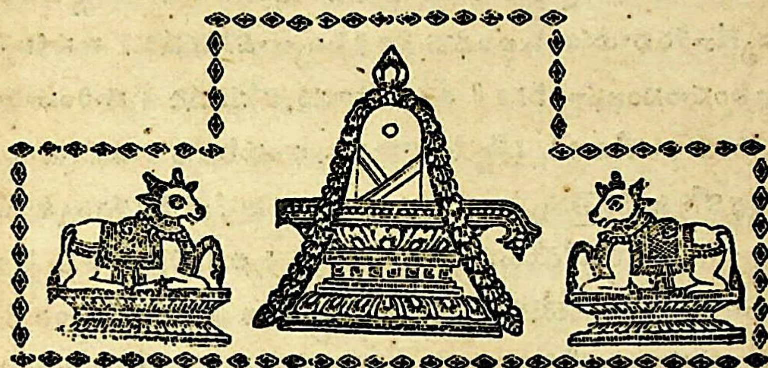
శ్రీవీరశైవమతోద్భూతేనకరివృషభశాస్త్రిణా
సమ్యక్పరిశోధితస్సన్

మైసూరు. యజమాన వీరసంగప్పనామ్నా
స్వకీయ వాణీవిలాసముద్రాక్షర
శాలాయాంముద్రితః
తారణసంవత్సర శ్రావణకృష్ణదశమ్యాం
ప్రకటితోభూత్.

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివాయనమః

శ్రీగురుబసవలింగాయనమః.

మాచిదేవమనోవిలాస

ప్రారంభః.

శ్రీషట్స్థలమూర్తయేపరబ్రహ్మణేనమః

జయతుబసవరాజస్థౌల్యనైర్మల్యపూజః ప్రసథగణసమాజః ప్రో
ల్లసద్భక్తినైజః ॥ ప్రహృతవినమదార్తిఃస్ఫాయదామ్నాయమూర్తిఃస్థిర
దిగమితకీర్తిఃశ్రీవృషాధీశమూర్తిః ॥౧॥ లసచ్చారుగాత్రంలలాటేక్ష
ణేంముంజ్వలత్ఫాలనేత్రంమిళచ్చైత్ఫలకన్యాం॥ కనచ్ఛూలపాణింధ్వనత్థ
క్కమీడ్యాభజతే ల్పధూజంభజేపార్వతీశం॥౨॥నమఃశ్రీగురురూపాయ
మాదిదేవాయయోగినే ॥ వీరభద్రాపతారాయవీరాచారప్రవర్తనే॥౩॥

॥ * ॥ యజుర్వేదే ॥ సవీరో దక్షసాధనో వియత్తస్తంభరోధసి ॥ దక్షసాధనస్స
వీరో రక్షిత్ ॥ * ॥ ప్రదేశాంతరే ॥ స వీరో వీరః ॥ * ॥ ఋగ్వేదే ॥ అ
పావృణోహో శరభాయ ఋషిబంధవే ॥ * ॥ పిప్పలాదోపనిషది ॥ మహాబలై
స్సృగసింహం సంజఘాన వీరః ॥ * ॥ నారాయణోపనిషది ॥ హరింహరం
తమనుయాంతి దేవాః । విశ్వస్యేశానం వృషభం మతీనాం ॥ * ॥ శ్రుత్యం
తరే ॥ భవో రుద్రశ్శత్రైస్సుపూజితపదం ॥ * ॥ యజుర్వేదే ॥ శతరుద్రీయే ॥
సహస్రాణి సహస్రశో యే రుద్రా అధిభూమ్యాం ॥ * ॥ శుక్లయజుషి ॥ అ
సంఖ్యాతసహస్రాణి యే రుద్రా అధిభూమ్యాం ॥ * ॥ తథా శ్రుత్యంతరే ॥
అసంఖ్యాతసహస్రాణి న స్మర్యతే న చ దృశ్యతే ॥ * ॥ శతరుద్రీయే ॥ న
మో గణేభ్యో గణపతిభ్యశ్చ వో నమో నమః ॥ అపిచ గణపతివిషయకవా
క్యాని శ్రీరుద్రాధ్యాయాది శ్రుతిషు స్కందాదిపురాణేష్వపి సంతి ప్ర
సిద్ధాని గ్రంథవిస్తరభయాన్నోదాహృతాని । తస్యోదాహరణంతు భ
ట్టభాస్కరవిరచితశ్రీరుద్రభాష్యమేవ ॥ * ॥ స్కందపురాణే ॥ శంకర
సంహితాయాం ఉపరిభాగే వీరమాహేశ్వర ధర్మనిర్ణయాధ్యాయే ॥
సూత ఉవాచ ॥ యదా యదా హి ధర్మస్య హానిశ్శైవస్య జాయతే ॥ త
దా తదావతారోయం గణేశస్య గృహీత వై ॥ యదా యదా ప్రాణశివైక్యభా
జాం హానిర్భవేద్భూమితలే గణేశాః ॥ తదా తదా మర్త్యకులేవతీర్య
సంభూయ కుర్వంతి హి ధర్మసంస్థాం ॥ ధర్మగ్లానిరభూద్యదా శివగ
ణానానాకులేషూత్థితా భూమౌ శంకరనిందకానఘువతస్తద్ధర్మవిధ్వం
సకాన్ ॥ శిక్షంతశ్శివధర్మమార్గమఖిలం సంస్థాప్య లింగార్చకాన్
సత్కృత్వా సకలాజ్ఞనానిహ పునశ్శంభుం సమేష్యంతి తే ॥ * ॥ స్కంద
కూర్మపురాణాదిషు ॥ యే రుద్రలోకాదవతీర్య రుద్రా మానుష్యమా
శ్రిత్య జగద్ధితార్థం ॥ చరంతి నానావిధచారుచేష్టాస్తేభ్యో నమస్త్ర్యంబ
కపూజకేభ్యః ॥ ఇత్యాదిశ్రుతిస్మృతిపురాణేషు ప్రసిద్ధపరశివలీలాస్వీకృ

త. క శేఖరనందీశ్వర వీరభద్రేశ్వరాదిప్రమథగణ రుద్రగణాన్ తదవతా
రభూతబసవేశ్వరమాచిదేవాదిమర్త్యలోక భక్తమహాగణాంశ్చ మ
నోవాక్కాయకర్మభిః నమస్కృత్య ॥ కించ ॥ శ్రీమతో వీరతంత్రస్య
స్వతంత్రం సిద్ధసద్గురుం ॥ నత్వా శ్రీబోళబసవం కుర్వే శాస్త్రం సవిస్త
రం ॥ మంగళాదీని మంగళమధ్యాని మంగళాంతాని చ శాస్త్రాణి ప్రథంతే
ఇతి న్యాయేన స్వేష్టాం విశిష్టమడివాళమాచిదేవతాం సురుచిరశ్రీగురుమూ
ర్తిం హృది ధ్యాత్వా తదాత్మకం మంగళమాదౌ ప్రస్తౌతి ॥ శ్రీమదమందా
నందసందోహమందిరసుందరాకృతిగంగసంగనిర్ముక్తో లింగాంగిజం
గమప్రియనిజానందబసవలింగాభిసంజ్ఞకో మహాన్ ఇదం కృతవాన్ బుధభూ
షణం మాచిదేవమనోవిలాసం ॥ ... ...

—— * సర్వదేవతాజనకత్వం * ——

శివస్య సర్వదేవతాజనకత్వం వక్ష్యామః ॥ శ్లో ॥ యస్యాజ్ఞయా జగ
త్స్రష్టా విరించిః పాలకో హరిః ॥ సంహర్తా కాలరుద్రాఖ్యస్తం నమామి సదా
శివం ॥ * ॥ యజుర్వేదే ॥ యో దేవానాం ప్రథమం పురస్తాద్విశ్వాధికో రు
ద్రో మహర్షిః హిరణ్యగర్భం జనయామాస పూర్వం ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే
బ్రహ్మజాబాలోపనిషది ॥ వా ॥ యో దేవానాం ప్రభవశ్చోద్భవశ్చ విశ్వాధి
కో రుద్రో మహర్షిః హిరణ్యగర్భం జనయామాస పూర్వం ॥ * ॥ అ
స్మిన్నర్థే తైత్తిరీయోపనిషది ॥ వా ॥ యో దేవానాం ప్రథమం పురస్తాద్వి
శ్వాధికో రుద్రో మహర్షిః హిరణ్యగర్భం పశ్యత జాయమానం స నో దే
వశ్శుభయా స్మృత్యా సంయునక్తు । యస్మాత్పరం నాపరమస్తి కించిద్యస్మా
న్నాణీయో న జ్యాయోఽస్తి కశ్చిత్ । వృక్ష ఇవ స్తబ్ధో దివి తిష్ఠత్యేకస్తేనేదం పూ
ర్ణం పురుషేణ సర్వం ఇతి ॥ * ॥ తథా నారాయణోపనిషది చ ॥ వా ॥
యో దేవానాం ప్రథమం పురస్తాద్విశ్వాధికో రుద్రో మహర్షిః హిరణ్య

గర్భంపశ్యతజాయమానంసనోదేవం శుభయాస్మృత్యాసంయునక్తు
యస్మాత్పరన్నాపరమస్తికించిదితి ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే శ్వేతాశ్వతరోపనిష
ది తృతీయాధ్యాయే ॥ వా ॥ యోదేవానాంప్రభవశ్చోద్భవశ్చవిశ్వా
ధికోరుద్రోమహర్షిః హిరణ్యగర్భంజనయామాసపూర్వం ॥ ఇత్యా
దిబహుప్రసిద్ధం ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే శైవేధర్మసంహితాయాం ॥ శ్లో ॥ బ్ర
హ్మాణంజనయామాసరుద్రోవిశ్వాధికశ్శివః ॥ రజోదిక్కోజగత్సర్వమస్య
జత్సనకాండజః ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే మానవపురాణే ॥ శ్లో ॥ రుద్రంవి
శ్వాధికంసాక్షాన్మహర్షింసతతోదితం ॥ హిరణ్యగర్భసంజ్ఞస్యదేవస్య
జనకంతథా ॥ * ॥ అపిచశ్వేతాశ్వతరోపనిషదిషష్ఠాధ్యాయే ॥ వా ॥ యో
బ్రహ్మాణంవిదధాతిపూర్వంయోవైవేదాంశ్చప్రహిణోతితస్మైతంహదే
వమాత్మబుద్ధిప్రకాశంముముక్షుర్వైశరణమహంప్రపద్యే ॥ * ॥ తథాచ
అథర్వణే ॥ వా ॥ బ్రహ్మాణంవిదధేపుత్రమగ్రజాతంయఃప్రహిణోతిస్మ ఇతి ॥ * ॥
అస్మిన్నర్థే వాయవీయసంహితాయాం ॥ శ్లో ॥ బ్రహ్మాణంవిదధేపూర్వం
వేదాంశ్చోపదిశత్స్వయం ॥ యోదేవస్తమహంబుద్ధ్యాస్వాత్మజ్ఞానప్రసా
దతః ॥ ముముక్షురస్మాత్సంసారాత్ప్రపద్యేశరణంహరం ॥ * ॥ అస్మిన్న
ర్థే ఆదిత్యపురాణే ద్విచత్వారింశాధ్యాయే ॥ శ్లో ॥ బ్రహ్మాణంవిదధే
యోసౌపుత్రమగ్రేసనాతనః ॥ ప్రహిణోతిస్మతస్మైచజ్ఞానమాత్మప్రకాశ
కం ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే లైంగ్యే ॥ బ్రహ్మాణంవిదధేవేదానగ్రపుత్రేచతు
ర్ముఖే ॥ ప్రహిణోతి స్మతస్మైచజ్ఞానమాత్మప్రకాశకం ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే స్కాం
దపురాణే ॥ శ్లో ॥ బ్రహ్మాణంమునయఃపూర్వంసృష్ట్వాతస్మైమహేశ్వరః ॥
ఆత్మన్యవస్థితాన్వేదానదత్తవానగ్రజన్మనే ॥ ఇత్యాదినానాపురాణప్రసి
ద్ధం ॥ * ॥ బ్రహ్మజాబాలే ॥ శ్లో ॥ యస్యాంగజోహంహరిరింద్రము
ఖ్యాఃమోహాన్నజానంతిసురేంద్రముఖ్యాః ॥ ఇతిపైప్పలాదంప్రతిబ్రహ్మా

వచనం శ్రూయతే॥*॥యజుర్వేదే॥ వా॥సోమః పవతే జనితా మతీనాం జనితా
దివో జనితా పృథివ్యా జనితాఽగ్నేర్జనితేంద్రస్య జనితోత విష్ణోః ॥*॥అ
స్మిన్నర్థే ఆదిత్యపురాణే మానవీయసంహితాయాం సప్తమాధ్యాయే॥శ్లో॥
ఉమయా సహితో దేవః సోమ ఇత్యుచ్యతే బుధైః ॥ సఏవ కారణం నాన్యో
విష్ణోరపి చ వై శ్రుతిః ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే స్కాందపురాణే కాశీఖండే ॥
శ్లో ॥ మతీనాం దివః పృథివ్యాః వహ్నేస్సూర్యస్య వజ్రిణః॥సాక్షాదపి చ
విష్ణోర్వై సోమో జనయితేశ్వరః ॥*॥ తత్రైవ ॥ కాళికాఖండే శర
భాధ్యాయే నృసింహం ప్రతి వీరేశ్వరవాక్యం ॥ శ్లో ॥ ద్యావాపృథివ్యోరిం
ద్రాగ్న్యోర్ధియాం తవ యమస్య చ॥ వరుణస్య శశాంకస్య జనితా పరమే
శ్వరః ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే లైంగ్యే ॥ శ్లో ॥ ధరా చ వహ్నిస్సూర్యశ్చ వజ్ర
పాణిశ్శచీపతిః॥విష్ణుర్నారాయణశ్శ్రీమాన్ సర్వం సోమమయం జగత్ ॥
॥ * ॥ అత్ర పూర్వవాద్యువాచ ॥ బ్రహ్మవిష్ణురుద్రోత్పత్తిహేతురాది
కేశవః తస్య నిఘంటుప్రసిద్ధకేశవశబ్దస్య విగ్రహశ్శ్రూయతాం కశ్చ అశ్చ
ఈశశ్చ బ్రహ్మవిష్ణురుద్రాః అస్మిన్ సంతీతి కేశవః క ఇతి బ్రహ్మణో నామ ప్రసి
ద్ధత్వాత్ అకారో వాసుదేవస్స్యాత్ ఇత్యేకాక్షరనిఘంటువాక్యాత్ శం
భురీశః పశుపతిరిత్యమరవాక్యాత్ ఆదినారాయణే కేశవశబ్దః ప్రసిద్ధ ఇతి చే
న్న॥*॥నను నిఘంటుప్రసిద్ధకేశవశబ్దస్య విగ్రహశ్శ్రూయతాం॥కచః కేశశ్శి
రోరుహ ఇత్యమరవాక్యాత్ కేశాద్వోఽన్యతరస్యామితి పాణినిసూత్రాత్
ప్రశస్తాః కేశాః అస్య సంతీతి కేశవ ఇతి సిద్ధం ॥ కించ భిన్నశిరోరుహస్య నారా
యణస్య విపరీతభాషాయాం కేశవ ఇతి విగ్రహస్తదుక్తం ॥*॥ స్కాందపురాణే
దక్షాధ్వరసంహారే దధీచిమునివాక్యం ॥ శ్లో ॥ శంకుకర్ణగణేశేన భిన్న
స్తే కేశసంచయః ॥ వీరభద్రగణేశేన శిరశ్ఛేదో భవిష్యతి ॥ * ॥ తథా కా
ళికాఖండే శరభాధ్యాయే నరసింహం ప్రతి వీరేశ్వరవాక్యం ॥ శ్లో॥ భృ
గుణా శపితః పూర్వం విస్మృతం తవ దుర్మతే ॥ శంకుకర్ణగణేశేన భిన్న

స్తే కేశసంచయః ॥ తస్మాద్ధనుమచ్ఛబ్దవత్ భిన్నశిరోరుహః కేశవ ఇతి సి
ద్ధం ॥ శ్లో ॥ అమంగళస్య వారస్య యథా మంగళవారతా ॥ తథాహాకేర
కేశస్య కేశవాఖ్యాం ప్రకీర్తితా ॥ వా ॥ ఏవమపి యోగమర్యాదయా త్రిదే
వతాజనకత్వార్థక కేశవశబ్దస్య నానాశ్రుతిపురాణేతిహాసవచనప్రమా
ణైః సాంబసదాశివపరత్వమితి దర్శయన్నాహ ॥ * ॥ తేజోబిందూప
నిషది ॥ వా ॥ వ్యోమరూపం కళాసూక్ష్మం విష్ణోస్తత్పరమం పదం ॥ త్ర్యం
బకం త్రిగుణస్థానం త్రిధామం రూపవర్జితం ॥ * ॥ అథర్వణే ముక్తి
శ్రుత్యభిధేయే బ్రహ్మజాబాలోపనిషది ॥ చతుర్థబ్రాహ్మణే ॥ శ్లో ॥ త్రి
నేత్రం త్రిగుణాధారం త్రయాణాం జనకం ప్రభుం ॥ * ॥ ఋగ్యజుర్వేదా
ద్యనంతశాఖోపనిషత్సు ॥ వా ॥ త్రియంబకం యజామహే సుగంధిం పు
ష్టివర్ధనం ఉర్వారుకమివేతి ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే లింగపురాణే దధీచిము
నిం ప్రతి శుక్రాచార్యవాక్యం ॥ శ్లో ॥ త్రియంబకం యజామహే త్రైలో
క్యపితరం ప్రభుం ॥ త్రిమండలస్య పితరం త్రిగుణస్య మహేశ్వరం ॥ త్రిత
త్త్వస్య త్రివహ్నేశ్చ త్రిధా భూతస్య సర్వతః ॥ త్రిదేవస్య మహాదేవం సు
గంధిం పుష్టివర్ధనం ॥*॥ తస్మిన్నే లైంగ్యే ఉపరిభాగే పంచవింశాధ్యాయే ॥
శ్లో ॥ త్రయాణామపి లోకానాం గుణానామపి యః ప్రభుః ॥ త్రిదేవానాం
త్రివేదానాం బ్రహ్మక్షత్రవిశామపి ॥ తథా సూర్యస్య సోమస్య వహ్నేర
గ్నిత్రయస్య చ ॥ ఉమాహ్యంబా మహాదేవో హ్యంబకోఽతస్త్ర్యంబకః ॥
* ॥ స్కాందపురాణే దక్షాధ్వరసంహారేఽపి తత్రైవోక్తం ॥ * ॥ అథర్వశి
ఖోపనిషది ॥ వా ॥ బ్రహ్మవిష్ణురుద్రేంద్రాస్తే సంప్రసూయంతే సర్వా
ణి చేంద్రియాణి సహ భూతైరితి ॥ కారణం తు ధ్యేయః సర్వైశ్వర్యసంప
న్నః సర్వేశ్వరః శంభురాకాశమధ్యగ ఇతి ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే ఆదిత్యపు
రాణే పంచవింశాధ్యాయే బ్రహ్మాణం ప్రతి విష్ణువాక్యం ॥ శ్లో ॥ మాయావి
శ్వాత్మకశ్శంభుర్మాయా శక్తిస్తు శాంకరీ ॥ యస్మాత్సర్వమిదం బ్రహ్మావిష్ణురు

ద్రేంద్రపూర్వకం ॥మహాభూతేంద్రియైస్సర్వైఃప్రథమం సంప్రసూయ
తే ॥ సర్వైశ్వర్యేణసంపన్నో నామ్నా సర్వేశ్వరస్స్వయం ॥సర్వైర్ము
ముక్షుభిర్ధ్యేయశ్శంభురాకాశమధ్యగః ॥ * ॥అస్మిన్నర్థే శైవే వాయ
వీయ సంహితాయాం బ్రహ్మోవాచ ॥ యస్మాత్సర్వమిదం బ్రహ్మవిష్ణురు
ద్రేంద్రపూర్వకం ॥ మహాభూతేంద్రియైస్సర్వైః ప్రథమం సంప్రసూ
యతే ॥ సర్వైశ్వర్యేణసంపన్నో నామ్నా సర్వేశ్వరస్స్వయం ॥ స
ర్వైర్ముముక్షుభిర్ధ్యేయశ్శంభురాకాశమధ్యగః ॥ ఇత్యాది ప్ర
సిద్ధం ॥ ఇత్యాద్యనేకశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసవచనప్రమాణాత్ క
శ్చ అశ్చ ఈశశ్చ కేశాః తద్వాన్ పరమశివః కేశవ ఇతి నియోజనీయం ॥ * ॥ ఇ
త్యేవం వైష్ణవపురాణేతిహాసేషు త్రిమూర్తిమాన్ కేశవ ఇతి నారాయణ
స్య పౌరాణిక నిర్వచనం శ్రుతమపి ॥ యత్ర యత్ర నారాయణ
స్య త్రిమూర్తిపరత్వం తురీయత్వముచ్యతే తత్ర తత్ర స్వవ్యూహాపే
క్షయైవ అనిరుద్ధాదివ్యూహత్రయాణాం తదవాంతరకారణత్వేన వాసు
దేవస్య తత్తురీయత్వమపి విజ్ఞాయతే ॥ న సాక్షాన్మూలకారణత్వం అనిరు
ద్ధ ప్రద్యుమ్న సంకర్షణాఖ్యేషు త్రిషు వ్యూహేషు బ్రహ్మవిష్ణురుద్ర
సంజ్ఞాశ్శ్రూయంతే తస్మాత్త్రిమూర్తిమాన్ కేశవ ఇత్యర్థః ॥ * ॥ తదు
క్తం మార్కండేయపురాణే ॥ శ్లో ॥ ఏకా భాగవతీమూర్తిర్జ్ఞానరూపా
శివామలా ॥ వాసుదేవాభిధానా సా గుణాతీతా సునిష్కలా ॥ ద్వితీయా
రుద్రసంజ్ఞా స్యాత్ తామసీ శేషసంజ్ఞితా॥ విహంతి సకలం చాన్యా వైష్ణవీ పర
మాతనూః ॥ సత్త్వోద్రిక్తా తృతీయా స్యాత్ప్రద్యుమ్నేతి చ సంజ్ఞితా ॥ జగ
త్స్థాపయతే సర్వం సా విష్ణుప్రకృతిర్ధ్రువా ॥ చతుర్థీ వాసుదేవస్య
మూర్తిర్బ్రహ్మేతిసంజ్ఞితా ॥ రాజసీ సానిరుద్ధాఖ్యా జగత్సృష్టికార
ణం ॥ ఇతి సంకర్షణప్రద్యుమ్నానిరుద్ధాఖ్యేషు త్రిషు వ్యూహేషు రుద్ర
విష్ణుబ్రహ్మసంజ్ఞాశ్శ్రూయంతే ॥ * ॥ తథా పురాణాంతరే ॥ శ్లో ॥ సృజ

తేః స్వమీశస్య ప్రసాదాచ్చతుర్గాననః ॥ తిసృభిర్మూర్తిభిశ్చాపి పాతి చాంతే నిహంతి చ ॥ వా ॥ ఇతి బ్రహ్మణశ్చాపి స్వవ్యూహాపేక్షయైవ తురీయత్వముక్తం ॥ * ॥ తథా సంహారరుద్రస్యాపి పూర్వోక్తత్రయాత్మకభవమృడహరాఖ్యమూర్తయోపి కీర్త్యంతే గ్రంథవిస్తరభయాన్నలిఖ్యంతే ॥ కించ తథా నారాయణస్య గౌణవృత్త్యా బ్రహ్మవిష్ణురుద్రసంజ్ఞావత్తామనిరుద్ధాది స్వవ్యూహగతావాంతర త్రిమూర్తీనాం జనకత్వం వినా అన్యథా నారాయణస్య సాక్షాత్త్రిమూర్తి జనకత్వేన పరబ్రహ్మత్వం వక్తుమశక్యం ॥ * ॥ తదర్థమితి చేత్ బహుశ్రుతిపురాణేతిహాసేషు నారాయణస్య రుద్రకృతనిగ్రహానుగ్రహశ్రవణాత్తస్యాన్యాధీనత్వేన పరబ్రహ్మత్వే విరుద్ధధర్మశ్రవణాచ్చ తథా బహుశ్రుతివిరోధాచ్చ శివస్య త్రిమూర్త్యాది సర్వదేవతా జనకత్వే బహుప్రమాణసిద్ధత్వాత్ సాంబశివ ఏక ఏవ సర్వదేవతాజనక ఇతి నిశ్చేతవ్యం ॥ ...

ఇతి శ్రీవేదవేదాంగస్మృతిపురాణేతిహాస సారభూత వీరశైవా
చారసారోద్ధారే శ్రీమన్నందబసవలింగ శివయోగివిర
చితే శివాధిక్యకథనే శ్రీమాదిదేవమనోవిలాసే
సర్వదేవతాజనకత్వం నామ
ప్రథమం ప్రకరణం సంపూర్ణం ॥

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివాయ నమః

ద్వితీయప్రకరణప్రారంభః

విష్ణుకార్యస్వయంభూత్వం వక్ష్యామ్యతః ॥ * ॥ హ్రస్వనారా

యణోపనిషది ॥ వా ॥ అథనిత్యోదేవఏకోనారాయణఇతి ॥ నారాయ
ణాద్రుద్రోజాయతఇతి ॥*॥ మహోపనిషది॥తదాహురేకోహవైనారా
యణఆసీత్ నబ్రహ్మానేశానోనాపోనాగ్నిసోమౌనేమేద్యావాపృథివీతి ॥
తస్యధ్యానాంతస్థస్యలలాటాత్త్ర్యక్షశ్శూలపాణిపురుషోజాయతఇతి ॥ ఇ
త్యాద్యుపనిషద్వాక్యాత్ప్రళయకాలె నారాయణస్యనిత్యత్వం రుద్రస్యా
నిత్యత్వం శ్రూయతఇతిచెన్న ॥ నను తస్యామేవమహోపనిషది ఉ
త్తరవాక్యేషుచ సదానారాయణస్య హృదయకమలమధ్యే వహ్నిశిఖాంత
రాళె పరమాత్మారుద్రోవ్యవస్థితఇతి ప్రసిద్ధం ॥ తత్కథమితిచెత్ ॥ స
హస్రశీర్షం దేవంవిశ్వాక్షంవిశ్వసంభవం ॥ విశ్వంనారాయణందేవ
మక్షరంపరమంప్రభుం ఇత్యుపక్రమేరాజవద్ద్విజపురుషఇతిన్యాయేనా
పచారితత్వాత్ పరబ్రహ్మత్వేననారాయణంసంస్తుత్య పద్మకోశప్రతీకా
శంహృదయంచాప్యధోముఖ మిత్యాదివాక్యైర్హృదయస్యనారాయణ
సంబంధిత్వముక్త్వా తస్యమధ్యేవహ్నిశిఖాఅణీయోర్ధ్వావ్యవస్థితా ॥
నీలతోయదమధ్యస్థావిద్యుల్లేఖేవభాస్వరా ॥నీవారశూకవత్తన్వీపీతాభా
స్వత్యణూపమా । తస్యాశ్శిఖాయామధ్యేపరమాత్మావ్యవస్థితఇతిప్రోక్త్వా
తస్యపరమాత్మనస్సాలంబోపాసనార్థం రూపవిశేషసమర్పణాయ ఋ
తంసత్యంపరబ్రహ్మపురుషం కృష్ణపింగళం ॥ ఊర్ధ్వరేతంవిరూపాక్షం
విశ్వరూపాయవైనమోనమ ఇతిమంత్రేణ కృష్ణపింగళ ఇతి ఉమార్ధని
గ్రహత్వం విరూపాక్షఇతిత్రిలోచనత్వం ప్రోక్తం ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే
పౌరాణికనిర్వచనం స్కాందపురాణె ॥ శ్లో॥ అర్ధనారీశతాంప్రాప్య
సవ్యేశ్యామళవిగ్రహం ॥దక్షిణెపింగళాకారంఊర్ధ్వరేతసమవ్యయం ॥
ఇతి ॥ * ॥ తథాశైవే వాయవీయసంహితాయాం ॥ శ్లో॥తస్యైవవామ
పార్శ్వేతుభవానీశ్యామళాశుభేతి ॥ ఊర్ధ్వాస్యేగాన్యక్తరేతాఊ
ర్ధ్వరేతఇతీరితఇతి ॥ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియాశక్తిరూపాశ్చంద్రేనవహ్నయః ॥

అక్షిణీయస్యవిరూపాణి విరూపాక్షఇతిస్మృతఇతి ॥ * ॥ తథాతైత్తిరియే ॥
నా ॥ సహస్రశీర్ష దేవమిత్యుపక్రమ్య తస్యమధ్యేవహ్నిశిఖేత్యాదివా
క్యైఃనారాయణస్య హృదయకమల మధ్యవహ్నిశిఖాంతరాళే పరమా
త్మాస్థితః ॥ సబ్రహ్మేత్యాదివాక్యైస్తద్విభూతిం చోక్త్వా సోఽలం బో
ధంసవార్థం తస్యరూపవిశేషసమర్పణాయ ఋతగ్ంసత్యమిత్యా
దిమంత్రేణకృష్ణపింగళత్వంవిరూపాక్షత్వంచోక్తం ॥ * ॥ తథానా
రాయణోపనిషత్సుచ ॥ వా ॥ సహస్రశీర్షం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వ
శంభువం విశ్వం నారాయణం దేవమక్షరం పరమం పదం విశ్వతఃపరమం
నిత్యం విశ్వం నారాయణగ్ం హరిం ॥ విశ్వమేవేదంపురుషస్తద్విశ్వముపజీవ
తి పతింవిశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ంశాశ్వతంశివమచ్యుతం । నారాయణంమహాజ్ఞే
యంవిశ్వాత్మానంపరాయణం ॥ నారాయణపరోజ్యోతిరాత్మానారాయ
ణఃపరః ॥ నారాయణపరంబ్రహ్మతత్త్వంనారాయణఃపరః॥ నారాయణపరో
ధ్యాతాధ్యానం నారాయణఃపరః ॥ పరాదపిపరశ్చాస్యయస్మాద్యస్తుపరా
త్పరః ॥ యచ్చకించిజ్జగత్సర్వందృశ్యతేశ్రూయతేపివా । అంతర్బహిశ్చ
తత్సర్వంవ్యాప్యనారాయణస్థితః ॥ అనంతమవ్యయంకవింసముద్రేంతం
విశ్వశంభువం । పద్మకోశప్రతీకాశం హృదయంచాప్యధోముఖం । అధో
నిష్ట్యావితస్త్యాంతేనాభ్యాముపరితిష్ఠతి ॥ జ్వాలమాలాకులంభాతీ విశ్వస్యా
యతనంమహత్ ॥ సంతతగ్ంశిలాభిస్తులంబత్యాకోశసన్నిభం ॥ తస్యాం
తేసుషిరగ్ంసూక్ష్మంతస్మిన్సర్వంప్రతిష్ఠితం ॥ తస్యమధ్యేమహానగ్ని
ర్విశ్వార్చిర్విశ్వతోముఖః ॥ సోగ్రభుగ్విభజంతిష్ఠన్నాహారమజరఃక
విః ॥ తిర్యగూర్ధ్వమధశ్శాయీ రశ్మయస్తస్యసంతతా। సంతాపయతిస్వందే
హమాపాదతలమస్తకం ॥ తస్యమధ్యేవహ్నిశిఖాఅణీయోర్ధ్వావ్యవస్థితా
నీలతోయదమధ్యస్థావిద్యుల్లేఖేవభాస్వరా । నీవారశూకవత్తన్వీపీతాభా
స్వత్యణూపమా ॥ తస్యాశ్శిఖాయామధ్యేపరమాత్మావ్యవస్థితఃసబ్రహ్మసశి

సస్సహరిస్సేంద్రస్సోఽక్షరః పరమస్స్వరాట్ ॥ ఇతి నారాయణాన్తర్
యామిత్వేనామిహితం పరమాత్మాన మాత్మాతస్యమూర్తివిశేష సమర్థనాయ
ఋతగ్ం సత్యం పరం బ్రహ్మ పురుషం కృష్ణపింగళం ఊర్ధ్వరేతం విరూపా
క్షం విశ్వరూపాయవైనమోనమ ఇతి తదేవోక్తం ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే స్కాం
దపురాణే ॥ శ్లో ॥ నారాయణస్య హృత్పద్మకర్ణికాపద్మశిఖాంతరా ॥ త
స్యాశ్శిఖాయా మధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః ॥ స బ్రహ్మ స బ్రహ్మత్వాచ్ఛివః సశి
వోమంగళాశ్రయాత్ ॥ స హరిర్దోషసంహారాత్ సేంద్రోపి శ్వైశ్వర్యవత్వతః ॥
సోక్షరశ్చాక్షరరూపత్వాద్వైష్ణవత్వాత్పతిః ॥ రాజతేపరమే వ్యోమ్ని
సంప్రోక్తః పరమస్స్వరాట్ ॥ * ॥ తథా వామనపురాణే ॥ వాతిదాన్యా మాత్మా
సహాగిస్తద్ధృత్పంకజశాయినం ॥ దగ్ధ మాసదేవానాం రాళ్లింగ
మైశ్వర ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే సూతసంహితాయాం జ్ఞానయోగఖండే ప్యేకోనవింశ
తాధ్యాయే ధ్యానవిధౌ ॥ శ్లో ॥ అథవాహం హరిస్సాక్షాత్సర్వజ్ఞః పురుషోత్తమః
సహస్రశీర్షా పురుషస్సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ ॥ విష్ణుర్నారాయణో దే
వోఽక్షరః పరమః ప్రభుః ॥ ఇతి ధ్యాత్వా పునస్తస్య హృదయాంభోజమధ్యతః ॥
నివాతదీపవత్తస్మిన్ దీపితం వ్యావాప్య సం ॥ స్తితోస్తు మధ్యస్థం సమ్య
గ్లేఖం భాస్వరం ॥ నీవారశూకవత్తన్వీ పీతాభాస్వంతమాత్మైత్ ॥ త
స్యావహ్నిశ్శిఖాయాం తు మధ్యే పరమకారణం ॥ పరమాత్మానమానందం ప
రమాకాశమీశ్వరం ॥ ఋతం సత్యం పరం బ్రహ్మ సాంబం సంసారభేషజం ॥
ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపం మహేశ్వరం ॥ సోహమిత్యాదరే
ణైవ ధ్యాయేద్యోగీశ్వరేశ్వరః ॥ * ॥ తత్రైవ శివమాహాత్మ్యఖండే నవమా
ధ్యాయే ॥ శ్లో ॥ తత్తదేకాంబుధౌ నష్టే జంగమస్థావరాదికే ॥ విష్ణునాభేస్సరో
త్సముద్భూతస్తదాస్మిన్నంబుజోదధౌ ॥ స పునర్వేదశీర్షోక్తః సహస్రా
క్షస్సహస్రపాత్ ॥ సహస్రశీర్షా పురుషో వ్యక్తో నారాయణాభిధః సుపర్ణ
వసలిలేసాక్షాత్ శివం పరమకారణం ॥ ఋతం సత్యం పరం బ్రహ్మపురుషం సా

ఖమీశ్వరం ॥ ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం హృదిధ్యాయేమహేశ్వరం ॥ స
పునర్దేవదేవస్యశివస్యపగమాత్మనః ॥ ఆజ్ఞయాసలిలేమగ్నాంమహీము
ద్ధర్తుమిచ్ఛయా॥ వరాహరూపమాస్థాయమహాపర్వతసంనిభం ॥ దం
ష్ట్రాభ్యాముజ్జహారైనాం మహీమంతర్గతాంజలే ॥ ఇత్యాదిశ్రుతిస్మృ
తిపురాణేతిహాసవచనప్రమాణైః సహస్రశీర్షనారాయణస్యహృత్క
మలమధ్యస్థితవహ్నిశిఖాంతరాళే దహరవిద్యోపాస్యత్వేనపరమాత్మా
రుద్రఃనారాయణస్యజ్ఞాపకస్సన్ సాలంబోపాసనార్థంసకలనిష్క
ళాత్మకఃకృష్ణపింగళత్వాదిస్వరూపేణధ్యేయమూర్తిశ్చేతిఃస్పష్టో
ర్థః ॥ * ॥ కించ ॥ వా ॥ప్రత్యాంజనస్తిష్ఠతిసయుగస్యాంతకాలే ఏకఏవరు
ద్రోన ద్వితీయాయతస్థేనబ్రహ్మానవిష్ణురిత్యేవమాదిశ్రుతిస్మృతిపురాణే
తిహాసవాక్యైః నారాయణస్యానిత్యత్వం రుద్రస్య నిత్యత్వముత్తరప్రక
రణేబహుశఃప్రణీతం ॥ తస్మాదవాంతరజలప్రళయమాత్రాదేవనారాయ
ణస్యానిత్యత్వంసిద్యతే నచ మహాప్రళయనిత్యత్వమితి ॥ శ్లో ॥ నా
రాయణపరంబ్రహ్మతత్త్వంనారాయణఃపరః ॥ నారాయణపరోజ్యోతిరా
త్మా నారాయణః పరః ఇత్యాది వాక్యాత్ నారాయణఏవపరబ్ర
హ్మపరతత్త్వ పరంజ్యోతిఃపరమాత్మేతినిశ్చీయతఇతిచేన్న ॥ * ॥ నను త
ద్వాక్యేఃపరమంపదమిత్యత్రయథా పంచమీవిభక్తిరుత్తరప్రకరణే శ్రుతిపు
రాణవాక్యైర్నిశ్చితా తథాత్రనారాయణాత్పరబ్రహ్మేతి పంచమీవి
భక్తిస్సమాసమధ్యేనిశ్చితవ్యా ॥ తత్రతత్త్వంనారాయణఃపరం।ఆత్మానా
రాయణఃపరఇతి ఛందోవిషయేవ్యత్యయోబహుళమితిసూత్రాత్ పంచ
మీస్థానే ప్రథమవిభక్తివిపరిణామఏవేతి ॥ * ॥ అతఏవోక్తం స్కాందపు
రాణే సనత్కుమారసంహితాయాం ॥ శ్లో ॥ నారాయణాత్పరంబ్రహ్మ
తత్త్వంనారాయణాత్పరం ॥నారాయణాత్పరంజ్యోతిరాత్మానారాయణా
త్పరః ॥ఇత్యాదిప్రసిద్ధం ॥ యచ్చకించిజ్జగత్సర్వందృశ్యతేశ్రూయతేపి

వా ॥ అంతర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణస్థితః ఇత్యాద్యుపనిష
ద్వాక్యాత్ నారాయణఏవ సర్వజగద్వ్యాపకః స్వతఏవేతి నిశ్చీయత ఇతి చే
న్న ॥ నను శివాజ్ఞాసామర్థ్యేన నారాయణస్య వ్యాపకత్వం ప్రసిద్ధం ॥*॥ తదు
క్తం భవిష్యత్పురాణే జైమినికృత వేదపాదస్తవే ॥ శ్లో ॥ పురంహరిం యం తా
రం పరం తమహమానతః ॥ యదాజ్ఞయా జగత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణః స్థి
తః నా ॥ నారాయణాద్రుద్రో జాయత ఇతి హ్రస్వనారాయణవాక్యాత్.
లలాటాత్ త్ర్యక్షశూలపాణిపురుషో జాయత ఇతి మహోపనిషద్వా
క్యాత్ నారాయణాద్రుద్రోత్పత్తిర్నిశ్చీయత ఇతి చేన్న ॥ తద్వేదార్థ
నిశ్చయః పురాణవాక్యైః శ్రూయతాం ॥ * ॥ కూర్మపురాణే నారా
యణం ప్రతి శివవచనం ॥ శ్లో ॥ అహం చ భవతో వక్త్రాత్ కల్పాంతే ఘో
రరూపధృక్ ॥ శూలపాణిర్భవిష్యామి క్రోధజస్తవ పుత్రకః ॥ ఇత్యేవం నా
రాయణస్య తపసా పరమేశ్వరో ప్రత్యక్షోభూత్వా స్వభక్తం నారాయ
ణం ప్రతి అహం తవ పుత్రో భవిష్యామీతి పురాణేతిహాసేషు బహుశః ప్రసి
ద్ధం ॥ * ॥ తథా స్కాందపురాణే ॥ నారాయణస్థితో రుద్రో ధ్యానాద్బహి
రదృశ్యత ॥ * ॥ అతఏవోక్తం మహాభారతే ॥ శ్లో ॥ తతః పార్శ్వేన వృ
షాంకస్య బ్రహ్మచారీ వ్యవర్తత ॥ పింగాక్షస్తపసాం శ్రేష్ఠో బలవాన్నీ
లలోహితః ॥ ఇత్యేవం నీలలోహితరుద్రస్య బ్రహ్మణో నారాయణా
ద్యోత్పత్తిః ॥ నారాయణస్య కశ్యపదశరథాదిభ్య ఇవ వైదికావిర్భా
వ ఇతి నిశ్చీయతే ॥ బ్రహ్మణో నారాయణాద్యోత్పత్తిరపి తస్య రుద్రస్య
ననికర్షపాదక ఇతి నిశ్చీయతే ॥ కర్మపారవశ్యేపి న స్వేచ్ఛయా అవి
ముక్తాభిధానాత్ స్వకీయాత్ స్త్రీహత్యాది కర్మపారవశ్యేన భృగ్వాది
మునిశాపేన చ విష్ణోరివ మనుష్యమాతృద్వారాభావాచ్చ తద్వత్ పురు
షవీర్యకణానుశక్తి స్త్రైణగర్భవాసయోనిజత్వాది దుఃఖాభావాచ్చ తద్వ
ద్బ్రహ్మణో ద్వారాద్వినిష్క్రాంతత్వాభావాచ్చ ॥ ఇత్యాదివాక్యప్రమా

ణాస్తస్య నారాయణస్య భక్తిహితాయ ప్రసన్నతావిర్భావః శ్రూయతే ॥ ॥ * ॥ అత ఏవోక్తం ॥ లఘుజాబాలే ॥ వా ॥ య ఏషోఽనంతోఽవ్యక్త ఆత్మా సోఽవిముక్తే ప్రతిష్ఠిత ఇతి ॥ ఉత్తమం చాస్య స్థానం భవతీతి భ్రువోర్ఘ్రాణస్య చ సంధిరితి ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే మానసపురాణే ॥ శ్లో ॥ భ్రువోర్ఘ్రాణస్య యస్సంధిస్తత్ర వారాణసీ స్థితా ॥ తత్రావిముక్తకక్షేత్రం తస్మిన్ రుద్రస్సదా స్థితః ॥ శ్లో ॥ లింగజ్యోతిస్స్వరూపేణ సాక్షాద్విశ్వేశ్వరాఽవ్యయః ॥ తస్మాన్నారాయణాద్రుద్రో ధ్యానాబ్భి రక్ష్యత ఇతి నిశ్చేతవ్యం ॥ * ॥

—*బ్రహ్మహరస్వయంభూత్వం*—

స్కాందే సనత్కుమారసంహితాయాం కాళికాఖండే ॥ బ్రహ్మహత్యాకారి నారాయణం ప్రతి కుపితో భూత్వా శాపహస్తేన భృగుర్యువాచ ॥ శ్లో ॥ యద్యహం బ్రహ్మకాన్తస్యాదేవం వేద్మి మహేశ్వర ॥ తేనాసత్యేన గోవింద నరకాన్ద్వశయాస్యసి ॥ ఇతి భృగ్వాదిమునిశాపాః నారాయణస్య పురాణేషు బహుశః ప్రసిద్ధాః ॥ * ॥ శివరహస్యే కృష్ణవాక్యం ॥ శ్లో ॥ దివ్యవర్షసహస్రాంతే ఘోర రేతస్యధీనతః ॥ అథోద్వారాదివ్యప్రాంతో భవాన్యహమధోక్షజః ॥ వా ॥ ఇత్యాదిశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసవాక్యప్రమాణైః ఏకో హ వై నారాయణ ఆసీత్ । న బ్రహ్మా నేశాన ఇతి తస్య లలాటాత్ త్ర్యక్షశ్శూలపాణిః పురుషో జాయత ఇతి । నారాయణాద్రుద్రో జాయత ఇతి వాక్యాని నీలలోహితరుద్రావతారమూర్తివిషయాణీతి నిశ్చేతవ్యాని ॥ ... .

ఇతి శ్రీవేదవేదాంగశివాగమస్మృతిపురాణేతిహాససారభూతవీరశైవాచారసారోద్ధారే శ్రీమన్నందబసవలింగశివయోగివిరచితే శివాధిక్యకథనే శ్రీమాచిదేవమనోవిలాసే విష్ణుహరస్వయంభూత్వం నామ ద్వితీయప్రకరణం సంపూర్ణం ॥

శ్రీ

శ్రీగురుబసవలింగాయనమః

తృతీయప్రకరణప్రారంభః

శివస్యబ్రహ్మకూర్చస్వయంభూత్వంవక్ష్యామః ॥ * ॥ లలాటా
ద్రుద్రోజాయతఇతిశ్రుతివాక్యాత్ బ్రహ్మణఃపుత్రశ్శివఇతిచేన్న।తద్బ్రు
త్యర్థఃపురాణైశ్శ్రూయతాం ॥ * ॥ఆదిత్యపురాణేసనత్కుమారీయసంహితా
యాం। బ్రహ్మాణంప్రతిఈశ్వరవాక్యం ॥ శ్లో ॥ స్తోత్రైర్బహువిధైర్భ
క్త్యా తోషితోహంపితేత్వయా ॥ భక్తోభవసిక్షిప్రంమత్సకాశేనసంశ
యః ॥ప్రార్థితుంయత్త్వయాబ్రహ్మన్తత్కరిష్యామిపుత్రక ॥ అహమంశే
నభవితాపుత్రస్తవపితామహ ॥ జ్ఞానంమద్విషయంక్షిప్రంభవిష్యతితవాన
ఘ ॥ సృజత్వంమత్ప్రసాదేనచరాచరమిదంజగత్ ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే
సూతసంహితాయాంశివమాహాత్మ్యఖండే ॥ శ్లో ॥ తతాపపరమంఘోరం
తపోవిప్రాశ్చతుర్ముఖః॥సృష్ట్యర్థంబ్రహ్మణస్తస్యభ్రువోర్మధ్యాననస్య
మధ్యతః ॥ అవిముక్తాభిధాద్దేశాత్ స్వకీయాత్తుశివస్తతః ॥ త్రిమూర్తీ
నాంమహేశస్యప్రజావేదార్థవిత్తమాః॥అంశభూతోమహాదేవస్సర్వదే
వనమస్కృతః ॥ అర్ధనారీశ్వరోభూత్వాప్రాదురాసీద్ఘృణానిధిః ॥ స
వర్ణాన్సర్వకర్తారంనీలలోహితసంజ్ఞితం ॥ దృష్ట్వా తం మహాభక్త్యా
స్తుత్వాహృష్టఃప్రజాపతిః ॥ ఉవాచదేవదేవేశంసృజేమావివిధాఃప్రజాః॥
బ్రహ్మణోవచనందేవశ్శ్రుత్వావిశ్వజగత్ప్రభుః ॥ ససర్జసాత్మనోతు
ల్యాంశ్చనోరుద్రాన్ద్విజోత్తమాః ॥ తంపునశ్చాహదేవేశంబ్రహ్మావిశ్వజగ
త్పతిం ॥ జన్మమృత్యుభయావిష్టాంస్సృజదేవప్రజాపతే ॥ ఇతి ॥ ఏవం
శ్రుత్వామహాదేవఃప్రహస్యకరుణానిధిః ॥ అహందుఃఖోదధౌమగ్నా

ఉద్ధరామి ప్రజా ఇమాః॥ సమ్యగ్జ్ఞానప్రదానేన గురుమూర్తిః పరిగ్రహః॥ త్వమేవ సృజ ముఖ్యార్థం ప్రజాస్సర్వాః ప్రజాపతే ॥ ఇత్యుక్త్వాంతర్హితః శ్రీమాన్భగవాన్నీలలోహితః ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే సనత్కుమారసంహితాయాం ॥ కాళికాఖండే శరభాధ్యాయే నృసింహవీరేశ్వరసంవాదే వీరభద్రేశ్వరవాక్యం ॥ శ్లో ॥ మయిత్వయి బ్రహ్మణి చ స్థితస్సర్వత్ర శంకరః॥ సృష్ట్యర్థం జగతః పూర్వం శంకరం నీలలోహితం ॥ లలాటే చింతయన్బ్రహ్మా తపస్యుగ్రే వ్యవస్థితః॥ తల్లలాటాదభూచ్ఛంభుః సృష్ట్యర్థం తన్న దూషణం ॥ * ॥ కూర్మపురాణే ॥ శ్లో॥ తస్య హృత్కమలస్థస్య నియోగాదంశజో విభోః ॥ లలాటం తస్య నిర్భిద్య ప్రాదురాసీత్ప్రభోర్ముఖాత్ ॥ నిర్దిష్టః పరమేశేన మహేశో నీలలోహితః ॥ పుత్రో భూత్వానుగృహ్ణాతి బ్రహ్మాణం బ్రహ్మణోనుజః ॥ శివాత్త్రిమూర్తినాముత్పన్నత్వేన తత్ఘటక స్సంహారరుద్రః బ్రహ్మణోనుజో భూత్వా పునః శివాంశత్వేన బ్రహ్మలలాటజస్సన్నీలలోహిత ఇతి నామలబ్ధ్వా శివాజ్ఞయా బ్రహ్మాణమేవానుగృహీతవానితి సృష్ట్యర్థః ॥*॥ బ్రహ్మతర్కస్తవే ॥ వా॥ దేవ త్వన్నేవటిలాద్యది విష్ణుః ధ్యోరాపిబర్భూపి తతస్తవక్షోనికర్షః ॥ నాసాపుటాన్న హి ఫిర్జేనర్చ తస్య ఫాలాత్ప్రజాతోసి విష్ణురివ నాపి మనుష్యమాత్రాత్ ॥ నాస్త్యేవ తే పురుషవీర్యకణానుశక్తిర్న స్త్రైణగర్భవసతిర్న చ యోనిజత్వం ॥ ... ...

ఇతి శ్రీవేదవేదాంతశివాగమశ్రుతిపురాణేతిహాససారభూ
త వీరశైవాచార సారోద్ధారే శ్రీమదానంద బసవలింగ
శివయోగివిరచితే శివాధిక్యకథనే శ్రీమాచిదేవమనోవిలా
సే బ్రహ్మకూర్చస్వయంభూత్వం నామ
తృతీయం ప్రకరణం సంపూర్ణం॥

శ్రీ

చతుర్థప్రకరణప్రారంభః

శ్రీసాంబసదాశివాయనమః

శివస్యజననమరణరహితత్వంవక్ష్యామః ॥ * ॥ జాబాలశాఖాయాం॥ ప్రత్యంజనస్త్రిస్థితిసయుగస్యాంతకాలేఏకఏవరుద్రోనద్వితీయాయతస్థే॥ న బ్రహ్మానవిష్ణుర్నసూర్యోనాగ్నిర్నచంద్రతారకాఇతి ॥ * ॥తథాస్కాందే॥ శ్లో ॥ విష్ణుసంజ్ఞాహ్యసంఖ్యాతాహ్యసంఖ్యాతాఃపితామహాః ॥ అసంఖ్యాతాఃసురేంద్రాశ్చనిత్యఏకోమహేశ్వరః ॥ * ॥ తథాఆదిత్యపురాణే ॥ శ్లో ॥ అసంఖ్యాతాశ్చకాలాశ్చహ్యసంఖ్యాతాపితామహాః ॥ అసంఖ్యాతాశ్చహరయోనిత్యఏకోమహేశ్వరః ॥ * ॥ కాళికాఖండే వ్యాసభుజస్తంభేవ్యాసంప్రతీశ్వరవాక్యం ॥శ్లో ॥ అనేకముండకోటాభిరియంమాలాశిరోగతా ॥ బ్రహ్మణోహికపాలానివినష్టస్యయుగేయుగే ॥ యాశ్చాముర పరామాలాఃగ్రీవాహస్తకటిస్థితాః ॥నారాయణస్యతనవోవినష్టస్యయుగేయుగే ॥ *॥ తథాయజుర్వేదే॥అజాతఇత్యేవకశ్చిద్భీరుఃప్రపద్యారుద్రయత్తే ।దక్షిణంముఖంతేనమాంపాహినిత్యం ॥ * ॥ తథాశివసంకల్పోపనిషది ॥ వా ॥ యోసౌసర్వేషువేదేషుపఠ్యతేహ్యజఈశ్వరః ॥ అకాయోనిర్గుణోహ్యాత్మాతన్మేమనశ్శివసంకల్పమస్తు ॥ * ॥ తథాయజుర్వేదే ॥ స్థిరైరంగైస్తుష్టువాగ్ంసస్తనూభిః॥ * ॥ ప్రదేశాంతరే ॥ స్థిరైరంగైఃపురురూపఉగ్రఇతి ॥ అస్మిన్నర్థేచతుర్వేదతాత్పర్యసంగ్రహే। ఏకంముఖంత్రితయమీశ్వరలోచనానాంచత్వారిదోంషిపిశదంవపురద్భుతంతే ॥ అత్యంతమేవభవతాముపకారహేతో ర్నానాభవంతితనవస్తవదివ్యరూపాః॥అంగైస్థిరైఖిరితిరూపమనశ్వరంతే ॥ భూరీణితానిచభుజంగమమాబ

ధారిణ ॥ ఇత్యాదిశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసవచన ప్రమాణైస్సకలపరి
పూర్ణస్యబ్రహ్మణో హృత్కమలమధ్యస్థస్యసదాశివస్యబ్రహ్మవిష్ణుసం
హారరుద్రమూర్తిత్రయాద్యుత్పాదకత్వేనస్వస్యజననమరణరాహిత్యం
సిద్ధమితిభావః ॥ ... ...

ఇతిశ్రీవేదవేదాంతశివాగమశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాస
సారభూతవీరశైవాచారసారోద్ధారే శ్రీమజ్ఞానందబసవ
లింగ శివయోగివిరచితే శివాధిక్యకథనే శ్రీమాదిదేవమ
నోవిలాసే జననమరణరహితత్వంనామ
చతుర్థప్రకరణంసంపూర్ణం॥

శ్రీ

శ్రీగురుబసవలింగాయనమః.

పంచమప్రకరణప్రారంభః.

హరిహరప్రకృతిపురుషత్వంవక్ష్యామః ॥ * ॥ యజుర్వేదే ॥నా
రాయణోపనిషత్సుచ ॥ విశ్వంనారాయణందేవం ।ఇతి॥ ఋగ్యజుస్సా
మాథర్వణాద్యనంతశాఖోపనిషత్సు ॥విశ్వాధికోరుద్రోమహర్షిరితి ॥
ఋగ్యజుర్వేదేషు । యజ్ఞోవైవిష్ణురితి । విష్ణుర్యజ్ఞఇతి । ప్రదేశాంతరే॥
ఆపో రాజానమధ్వరస్యరుద్రమితి। గాథపతిం। మేధపతిం । రుద్రమితి॥య
జుర్వేదే । విష్ణుర్యోనిరితి । ప్రదేశాంతరే ॥ వాసుదేవపరాప్రకృతిరి
తి । శ్రుత్యంతరే । విష్ణుర్యోనింకల్పయతు । అతఏవప్రకృతితత్వమే

వపిష్ణురితిజ్ఞేయం ॥ నారాయణోపనిషది ।తథాతైత్తిరీయోపనిషదిచ॥ పు
రుషోవైరుద్రఇతి ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే చతుర్వేదతాత్పర్యసంగ్రహే ॥
శ్లో ॥ విశ్వాధికస్త్వమసివిశ్వమయోమురారిర్యజ్ఞేశ్వరస్త్వమసియజ్ఞఘు
ముంగృణంతి॥ఆద్యాజగత్ప్రకృతిరేషభవన్నిమిత్తంనూత్నఃకథంనుయు
వయోర్భగవన్నభేదః ॥ శ్వేతాశ్వతరోపనిషది ॥ మాయాంతుప్రకృతిం
వింద్యాన్మాయినంతుమహేశ్వరమితి ॥*॥ అస్మిన్నర్థే ఆదిత్యపురాణే సమా
నపీయసంహితాయాం ॥ పంచవింశాధ్యాయే । విష్ణుంప్రతిరుద్రవాక్యం
శ్లో ॥ప్రకృతిస్త్వంసురశ్రేష్ఠపురుషోహంనసంశయః ॥ త్వమేవమాయా
విశ్వస్యమాయీచాహంజనార్దన ॥ త్వంచంద్రమాఅహంసూర్యస్త్వంశర్వరీ
త్వహందివా ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే కాళికాఖండే శరభాధ్యాయే నృసిం
హంప్రతి ఈశ్వరవాక్యం ॥ శ్లో ॥ ప్రకృతిస్త్వంపుమాన్రుద్రస్త్వయితద్వీ
ర్యమాహితం ॥ త్వన్నాభిపంకజాజ్జాతఃపంచవక్త్రఃప్రజాపతిః ॥ * ॥ అ
స్మిన్నర్థే లింగపురాణే ॥ బ్రహ్మాణంప్రతివిష్ణువాక్యం ॥ శ్లో ॥ అస్యామా
యావిదఙ్ఞస్యవిగుహ్యగగనస్యచ ॥ పురాలింగాదభూద్బీజంప్రథమం
చతురానన ॥ మమయోనౌసమాసిక్తంతద్బీజంకాలపర్యయాత్ ॥ హి
రణ్మయమకూపారేయోన్యామండమజాయత ॥ వా ॥ తత్రైవ ఉపరిభా
గేపంచమాధ్యాయే ॥శ్లో॥ యస్యవీర్యంపురాశంభోర్హరేర్యోనౌప్రతి
ష్ఠితం ॥ తస్యవీర్యాదండమాసీద్ధిరణ్మయమహాద్భుతం ॥ * ॥ తథా
స్కాందపురాణే ॥ శ్లో ॥ తథానారాయణీభీరురుగ్రంప్రాప్యజగాదతు॥
నారాయణీంసమాలింగ్యభుజాభ్యాంసాధుసాధ్వితి ॥ భైరవంజనయా
మాసకాపాలికమతేశ్వరం ॥ అతఏవ భీరోరపత్యంపుమాన్భైరవః ॥ *
॥ అస్మిన్నర్థే జైమినికృతవేదపాదస్తవే ॥ శ్లో ॥ నారాయణీసర్వకలా
ప్రవీణావిముచ్యనీవీంరహసిప్రవిష్టం ॥ తంభీరురుద్రంపరిరభ్యదోర్భ్యా
మథస్వినాసీదుపరిస్విదాసీత్ ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే ఋగ్వేదే ॥

అథస్విదాసీదుపరిస్విదాసీత్ ॥ ఇతిప్రసిద్ధం ॥ తథా భాగవతే ॥ శ్లో ॥
వృషమారుహ్యగిరిశస్సర్వభూతగణైర్వృతః ॥ సహ దే
వ్యాయయౌద్రష్టుంయత్రాస్తే మధుసూదనః ॥ ఇత్యుపక్రమ్యతామాస్వ
గచ్ఛద్భగవాన్భవః ప్రముదితేంద్రియః ॥ కచబంధఃసుపానీయబాహు
భ్యాంపరిషస్వజే ॥ సోపగాఢాభగవతాకరిణీకరిణాయథా ॥ త
దాసుద్రవీగ్యేణనారాయణ్యాంశివకుమారశ్శాస్తాభూత్ ఇతిశంకరసంహి
తాయాం దక్షకాండేప్రసిద్ధం ॥ ఇత్యేవనానాపురాణేషు బహుప్రసిద్ధం
విస్తరభయాన్నలిఖ్యతే ॥ * ॥ లైంగ్యే ఏకోననవతితమాధ్యాయే ॥ హరిం
ప్రతిరుద్రవాక్యం ॥ శ్లో ॥ నియోగాద్బ్రహ్మణఃకాళీంప్రదాస్యతిమమైవ
తాం ॥ మత్సంబంధీచదారాస్త్వంసర్వైఃపూజ్యోభవిష్యసి ॥ * ॥ తస్మి
న్లైంగ్యేచతుశ్శతాధ్యాయే ॥ శ్లో ॥ ఇత్యుక్త్వాసోదకందత్వాదేవీందేవే
శ్వరాయతాం ॥ స్వాత్మానమపిదేవాయసోదకంప్రదదౌహరిః ॥ * ॥ త
థాపద్మపురాణే ॥ వేదసారసహస్రనామపీఠికాయాం కృష్ణఉవాచ ॥ త
ద్వామాంగోద్భవాశక్తిస్సాహంవిష్ణురితిస్మృతః ॥ * ॥ ఆదిత్యపురాణేభృ
గ్వాదిమునీన్ప్రతిబ్రహ్మవాక్యం ॥ ఉమాయాసహరిస్సాక్షాద్వ్యాహరి
స్సాశివాస్మృతా ॥ తథా లైంగ్యే ఏషబీజీభవాన్బీజమహంయోనిస్స
నాతనః ॥ * ॥ కాళికాఖండే శరభ్యాధ్యాయే నృసింహప్రణీతవీరభద్ర
స్తోత్రోత్తరశతనామస్తోత్రే ॥ శ్లో ॥ నమోవిష్ణుకళత్రాయవిష్ణుమాయాంత
కారిణే ॥ ఏషైషశక్తిఃపరమేశ్వస్యభిన్నాచతుర్ధావినియోగకాలే ॥ భో
గేభవానీపురుషేషువిష్ణుఃకోపేషుకాళీసమరేషుదుర్గా ॥ ఇత్యాదివచ
నప్రమాణైర్విష్ణుర్దేవ్యంశఏవేతి విజ్ఞేయం ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే సౌం
దర్యలహర్యాం । శంకరాచార్యవాక్యం ॥ పురానారీభూత్వాపురరిపు
మపిక్షోభమనయత్ ॥ తథాశివార్కమణిదీపికాయాం । అప్పయ్యదీ
క్షితవాక్యం ॥ శ్లో ॥ తస్మైతమాలరుచిభాసురకంధరాయనారాయణీసహ

చగాయనమశ్శివాయ ॥ ఇత్యాదివాక్యప్రమాణాత్ పురుషత్వం శివస్యై
వపురుషసూక్త ప్రతిపాద్యత్వమప్యాపద్యతే ॥ * ॥ నను వైష్ణవసంహి
తాయామష్టాదశమహాశాంతిప్రకరణే ॥ తత్తచ్ఛాంతిషు తత్తద్దైవత్యమంత్ర
విధానావసరే వైష్ణవం పురుషసూక్తమితివిధానాత్ ॥ కథం శివస్య
పురుషసూక్తప్రతిపాద్యత్వమాపద్యత ఇతి చేన్న ॥ *॥ బోధాయనసూత్రే
శివసంకల్పాదిభిస్సహ శ్రీరుద్రాంగన్యాసమంత్రోపదేశాత్ । త
థానమకం చమకం చ పురుషసూక్తం జపన్నితి మహారుద్రజపవిధ్యే వినివేశ
నాత్ పురుషసూక్తం రుద్రపరమిత్యర్థః ॥ * ॥ తథా ॥ ఆదిత్యపురా
ణే ॥ శ్లో ॥ శాంతావావాహ్యకుంభేతు దేవేశం లోకనాయకం ॥ రుద్ర
మిత్యుపక్రమ్య నమకం చమకం చైవ పౌరుషం సూక్తమేవ చ ॥ ఇతివిధానాత్ ॥
* ॥ లైంగ్యే ॥ సుకూర్చేన సుపుష్పేణ స్నాపయేన్మంత్రపూర్వకం ॥ మం
త్రాంశ్చ తే ప్రవక్ష్యామి శృణు సర్వార్థసిద్ధయే ॥ ఇత్యుపక్రమ్యార
థుతకేణ మంత్రేణ సూక్తేన పురుషేణ చ । ఇతి శివాభిషేకమంత్రేషు ప
రిపఠితగణనాచ్చ । పురుషసూక్తం ముఖ్యవృత్త్యా శివమేవ ప్రతిపా
ద్యతే ॥ గౌణవృత్త్యా విష్ణుం కుబేరమపి ప్రతిపాద్యతే ॥
తత్కథమితి చేత్ ॥ * ॥ ఆశ్వలాయనే ॥ పురుషసూక్తేనయజేద్ధనదం వి
శ్వరూపిణమితి ॥ * ॥ నారాయణోపనిషది మహోపనిషది తైత్తిరీయో
పనిషది చ ॥ ఏతత్త్రివిధోపనిషత్సు చ । తథా ॥ *॥ బ్రహ్మజాబాలోపనిష
ది చ ॥ తత్పురుషాయ విద్మహే ఇతి ॥ నారాయణాదినానాశాఖోపనిషత్సు ॥
పురుషం కృష్ణపింగళం ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం । తమీశానం పురుషం
దేవమీడ్యాం । యదాపశ్యంతేరుక్మవర్ణం కర్తారమీశం పురుషం బ్రహ్మ
యోనిం ॥ ఇతి ॥ * ॥ మహోపనిషన్నారాయణోపనిషత్తైత్తిరీయ శివ
సంకల్పాదిషు ॥ పురుషో వై రుద్ర ఇతి । యో వై దేవం మహాదేవం ప్రణవం
పురుషోత్తమమితి । ఇత్యాది బహుశ్రుతిపురాణేతిహాసేషు శివ ఏవ పు

రుష ఇత్యాహుః । అతోగ్రంథవిస్తరభీత్యానలిఖితానీతి వేదితవ్యం ॥ ...

ఇతిశ్రీ వేదవేదాంతశివాగమశ్రుతిపురాణేతిహాససారభూ
త వీరశైవాచార సారోద్ధారే శ్రీమదానంద బసవలింగ
శివయోగివిరచితే శివాధిక్యకథనే శ్రీమాచిదేవమనోవిలా
సే హరిహరప్రకృతిపురుషవిచారోనామ
పంచమప్రకరణంసంపూర్ణం॥

శ్రీ

శ్రీగురుబసవలింగాయపరబ్రహ్మణేనమః

షష్ఠప్రకరణప్రారంభః

శివస్యతమసఃపరత్వంవక్ష్యామః.

యజుర్వేదే పురుషసూక్తే ॥ వేదాహమేతంపురుషంమహాంతం
ఆదిత్యవర్ణంతమసఃపరస్తాత్ ॥ అస్మిన్నర్థే వాజసనియే ॥ వేదాహ
మేతంపురుషంమహాంతంఆదిత్యవర్ణంతమసఃపరస్తాత్ ॥ * ॥ అస్మిన్న
ర్థే శ్వేతాశ్వతరోపనిషది తృతీయాధ్యాయే ॥ వా॥ ఏకోహిరుద్రోనద్వి
తీయాయతస్థెఇతి ॥ శ్లో ॥ వేదాహమేతంపురుషంమహాంతం ఆదిత్యవ
ర్ణంతమసఃపరస్తాత్ ॥ తమేవంవిదిత్వా విమృత్యుమేతినాన్యఃపంథా
అయనాయవిద్యతఇతి ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే శివసంకల్పోపనిషది ॥ వేదాహ
మేతంపురుషంమహాంతంఆదిత్యవర్ణంతమసఃపరస్తాత్ ॥ తస్యయోనిం

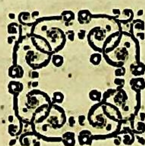
పరిపశ్యంతిధీరాస్తస్మైనమః శివసంకల్పమస్తు ఇతి ॥ అతఃకారణాత్ తాదృశంతమప్రకృతిరూపోవిష్ణుః ॥ తతఃపరః ఆదిత్యవర్ణః పురుషఏవసా శివఇత్యవధేయం ॥ * ॥ తథానారాయణోపనిషది ॥ యదేకమవ్యక్తమనంతరూపంవిశ్వంపురాణంతమసఃపరస్తాత్ ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థేలైంగ్యే ॥ లింగమూర్తిః శివజ్యోతిస్తమసశ్చోపరిస్థితమితి ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థేకైవల్యోపనిషది ॥ శ్లో ॥ హృత్పుండరీకంవిరజంవిశుద్ధం విచింత్యమధ్యేవిశదంవిశోకం ॥ అచింత్యమవ్యక్తమనంతరూపంశివంప్రశాంతమమృతంబ్రహ్మయోనిం ॥ తదాదిమధ్యాంతవిహీనమేకంవిభుంచిదానందమరూపమద్భుతం ॥ ఉమాసహాయంపరమేశ్వరంప్రభుం త్రిలోచనంనీలకంఠంప్రశాంతం ॥ ధ్యాత్వామునిర్గచ్ఛతిభూతయోనింసమస్తసాక్షింతమసఃపరస్తాత్ । * ॥ అస్మిన్నర్థేసూతసంహితాయాం ॥ బ్రహ్మగీతాయాం ॥ బ్రహ్మోవాచ। పూర్వోక్తంసర్వజంతుల్యం ॥ నీలకంఠంప్రశాంతస్థంధ్యాయేన్నిత్యమతంద్రితః ॥ ఏవంధ్యానపరస్సాక్షాన్మునిర్బ్రహ్మాత్మవిద్యయా ॥ భూతయోనింసమస్తస్యసాక్షిణంతమసఃపరం ॥ గచ్ఛత్యేవనసందేహఃసత్యముక్తంమయాసురాః ॥ యజుర్వేదే ॥ యద్విష్ణోఃపరమంపదంసదాపశ్యంతిసూరయః ॥ ననువిష్ణోఃపరమంపదమిత్యత్రషష్ఠ్యర్థమవలంబ్యనారాయణస్యపరమపదమితిచేన్న ॥ పంచమ్యర్థానుసారేణశ్రుతిరేవాస్తి ॥ * ॥ తేజోబిందూపనిషది ॥ వ్యోమరూపకలాసూక్ష్మంవిష్ణోస్తత్పరమంపదం ॥ త్ర్యంబకంత్రిగుణంస్థానంత్రిధామంరూపవర్జితమితి ॥ త్రియంబకంయజామహే ఇత్యాదిశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసవచనానుసారేణ అస్యార్థఃప్రాగేవోక్తః । త్ర్యంబకస్త్రిపురాంతకః । ఇత్యమరసిఘంటు ప్రసిద్ధత్వాత్ యోగరూఢ్యాత్రియంబక ఇతి నామ్నాపరమేశ్వరస్యైవవక్ష్యమాణత్వాత్ విష్ణోరపిపరంశివతత్త్వమితివేదితవ్యం ॥ వాసుదేవఃపరాప్రకృతిరిత్యుక్తత్వాత్ ॥ * ॥ అవ్యక్తాత్పురుషఃపరః ఇత్యుక్తత్వాత్ । తమసః

పరస్తాత్ । తద్విష్ణోః పరమంపదం । అవ్యక్తాత్పురుషః పరః ॥*॥ ఏవం
వేదపివిష్ణురూపప్రకృతేః పరస్తాద్విద్యమానం శివతత్వమితిజ్ఞేయం ॥ * ॥
అస్మిన్నర్థే కాళికాఖండే శరభాధ్యాయే నృసింహంప్రతివీరభద్రేశ్వరవా
క్యం ॥ శ్లో ॥ త్వచ్చేతసోపిమామాత్మ్యం యువాంద్రష్టుంనహిక్షమా ॥ సూ
రయోయత్ప్రపశ్యంతి తద్విష్ణోః పరమంపదం ॥ అస్మిన్నర్థే కూర్మపు
రాణే ఈశ్వరగీతాయాం ॥ * ॥ శ్లో ॥ అలింగమేకమవ్యక్తంలింగంబ్రహ్మే
తి నిశ్చితం ॥ స్వయంజ్యోతిః పరంతత్వంపరేవ్యోమ్ని వ్యవస్థితం ॥ తదక్ష
రంపరంజ్యోతిస్తద్విష్ణోః పరమంపదం ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే సూతసంహితా
యాం బ్రహ్మగీతాయాం । బ్రహ్మవాక్యం ॥ * ॥ శ్లో ॥ పదంయత్పరమం
విష్ణోస్తదేవాఖిలదేహినాం ॥ పదంపరమమద్వైతంసశివస్సాంబవిగ్ర
హః ॥ నను విష్ణ్వాఖ్యంపరమంపదమితిమహోపనిషద్వాక్యాత్ ॥ విష్ణోః
పరమంపదమిత్యత్రపంచమ్యంతే పరమపదవాక్యస్య శివపరత్వమయు
క్తమితిచేన్న ॥ * ॥ మహాభారతే ॥ శ్లో ॥ అనేకశాఖాసాపేక్షే వైదికా
ర్థవినిర్ణయే ॥ స్వయుక్తికల్పితాన్న్యాయాద్గరీయోహ్యుపబృంహణం ॥
ఇతివ్యాసవాక్యాత్ ॥ పురాణేతిహాసోపబృంహణాదేవ వేదార్థోనిశ్చి
తవ్యః । విష్ణ్వాఖ్యంపరమంపదమిత్యత్ర తనతావద్విష్ణుశబ్దోనారాయణ
వాచీ ॥*॥ శైవపురాణే ॥ వాయవీయసంహితాయాం ॥ శివతత్త్వాదిభూమ్యం
తశరీరాదిఘటాదిచ ॥ వ్యాప్యాధితిష్ఠతిశివస్తస్మాద్విష్ణురుదాహృతః ॥ ఇతి
పౌరాణికనిర్వచనాత్ ॥ శివస్యవిష్ణుశబ్దయోగికార్థే ప్రమాణానిబహూ
నిసంతి । విస్తరభయాన్నలిఖ్యంతే ॥ కించ ॥ వ్యోమరూపంకలాసూక్ష్మంవి
ష్ణోస్తత్పరమంపదమితి ప్రాగుక్తశ్రుత్యర్థేనవిష్ణ్వాఖ్యంపరమంపదమితిచి
దాకాశాఖ్యంపరమంపదమిత్యర్థః ॥ చిదాకాశఇతి పరబ్రహ్మాభిన్నచి
చ్ఛక్తిరేవేతిజ్ఞాయతే ॥ * ॥ తథాస్కాందపురాణే ॥ చిదాకాశస్థితో
లోకోమహాకైలాసనామకః ఇత్యాదిబహుప్రసిద్ధం ॥ నను క్షీరోదా

ణ్ణావశాయినంనృకేసరిణంయోగిధ్యేయంపరమంపదమితి షష్ఠ్యం తేన హారీతాదివైష్ణవస్మృతిపురాణేషూపబృంహితత్వాత్ ॥ ఏవంనారాయణస్యాపిపరమపదత్వం శ్రుతమపిసార్వభౌమస్య మహారాజదత్తమగ్రాధిపతిత్వన్యాయేనతద్దత్తమేవేతివిజ్ఞాయతే ॥ నతుస్వతస్సిద్ధంపరమపదం। ఇతిపూర్వతాపనీయోపనిషద్వ్యాఖ్యాదేవ ॥ తాపాదిపంచసంస్కారీ మంత్రరత్నార్థతత్త్వవిత్ ॥ వైష్ణవస్సజగత్పూజ్యోయాతివిష్ణోఃపరంపదమితి ॥ * ॥ తదుక్తంఋగ్వేదేయజుర్వేదేచ ॥తవశ్రియే మరుతోమర్జయంతరుద్రయత్తేజనిమంచారుచిత్రంపదంయద్విష్ణోఃపరమంనిధాయి ॥ ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే పారాశరపురాణే ॥ శ్లో॥ రౌద్రంలింగంమహావిష్ణుర్జనిమాఖ్యంశిలామయం ॥ చారుచిత్రంసమభ్యర్చ్య ప్రాప్తవాన్పరమంపదం ॥ ఇత్యాది ఉత్తరప్రకరణే నారాయణోపాసకత్వం ప్రసిద్ధమితిభావః ॥ ... ...

ఇతిశ్రీ వేదవేదాంతశివాగమశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాససారభూతవీరశైవాచారసారోద్ధారే శ్రీమదానందబసవలింగ శివయోగివిరచితేశివాధిక్యకథనే శ్రీమాదిదేవమనోవిలాసే షష్ఠంప్రకరణంసంపూర్ణం.

ఓం

శ్రీసాంబసదాశివాయపరబ్రహ్మణేనమః.

సప్తమప్రకరణప్రారంభః

ప్రణవవాచ్యతురీయసాంబశివాధిక్యంవక్ష్యామః ॥

యస్యాజ్ఞయాజగత్స్రష్టావిరించిఃపాలకోహరిః॥సంహర్తాకాలరుద్రా
ఖ్యస్తంనమామిపినాకినం ॥అథర్వశిఖోపనిషత్॥ వా॥ఓమిత్యేతదక్షరమా
దౌప్రయుక్తంధ్యానంధ్యాయితవ్యంఇత్యేతదక్షరం పరబ్రహ్మఅస్యపా
దాశ్చత్వారోవేదాశ్చతుష్పాదిదమక్షరంపరంబ్రహ్మపూర్వాస్యమాత్రా
పృథివ్యాకారఃసఋగ్భిః ఋగ్వేదోబ్రహ్మావసవోగాయత్రీగార్హపత్యః
ద్వితీయాంతరిక్షంసఉకారస్సయజుర్భిర్యజుర్వేదోవిష్ణురుద్రాస్త్రిష్టుప్
దక్షిణాగ్నిః తృతీయాద్యౌస్సమకారస్యసామభిఃసామవేదోరుద్రఆదిత్యా
జగత్యాహవనీయోయావసానేస్య చతుర్థ్యర్ధమాత్రా సా సోమ
లోకఓంకారస్స అథర్వణైర్మంత్రైరథర్వవేదః । సంవర్తకోగ్నిరితి ।
అత్రసోమలోకఇతి చంద్రలోకోనభవతి స్వర్గాదుపరిచంద్రలో
కాభావాత్ సాంబశివలోకఇతినిశ్చీయతే ॥ * ॥ తదుక్తంశైవపురాణే
మహాలింగప్రాదుర్భావాధ్యాయేఅథర్వశిఖార్థమవలంబ్యశివమహి
మవర్ణనప్రకరణే ॥ శ్లో ॥ తదూర్ధ్వమున్మనాలోకాత్సోమలోక
మలౌకికం ॥ సోమస్సహోమయాయత్రనిత్యంనివసతీశ్వరః ॥ * ॥
తత్రైవ ద్వితీయకాండే ॥ ప్రథమారక్తాపితామహాబ్రహ్మదైవత్యా । ద్వి
తీయావిద్యుమతీ కృష్ణావిష్ణు వత్యా । తృతీయాశుభా శుక్లారుద్రదై
వత్యా । యావసానేస్యచతుర్థ్యర్ధమాత్రాసావిద్యుమతీ । సర్వవ
ర్ణాపురుషదైవత్యా । సఏషహ్యోంకారశ్చతురక్షరఃచతుష్పాదఇత్యా

ది ॥ అత్ర సర్వవర్ణాః పురుషదైవత్యేః పురుషోనారాయణఇతిచేన్న ॥
నారాయణస్యపురుషత్వమౌపచారికేణగౌణమితి ప్రాగేవోక్తం ॥ * ॥ అ
థసూతసంహితాయాంసకలోపనిషత్సారభూతబ్రహ్మగీతాసు ॥ పురు
షోనామసంపూర్ణశ్శివస్సత్యాదిలక్షణః । సాంబమూర్తిధరో నా
న్యోరుద్రోవిష్ణురజోపిచ । తస్యసాంబసదాశివస్యైవఅష్టమూర్తిత్వేపి
సాక్షాత్త్వంచబ్రహ్మమూర్తిత్వేపిచసర్వవర్ణత్వంప్రసిద్ధం ॥ తత్రై
వాంతిమవాక్యేషు ॥ బ్రహ్మవిష్ణురుద్రేంద్రాస్తేసంప్రసూయంతేఇత్యు
క్త్వా । కారణంతుధ్యేయః సర్వైశ్వర్యసంపన్నస్సర్వేశ్వరశ్శంభు రా
కాశమధ్యేధ్రువమిత్యాదినా ఈశానః శివఏకోధ్యేయః శివంకరఃసర్వ
మన్యంపరిత్యజ్యసమాప్తాథర్వణీశిఖాఇతి స్వసమాప్తిస్స్వయమేవప్రో
క్తా ॥ * ॥ ఉత్తరతాపనీయే ప్రథమకాండే । ప్రపంచోపశమంశివంశాం
తమద్వైతంచతుర్థంమన్యంతే । సఆత్మాసవిజ్ఞేయఇతి । ఇతితురీయశివ
స్యముముక్షుజ్ఞేయత్వముక్తం ॥ * ॥ తత్రద్వితీయకాండే॥ అమాత్రశ్చతు
ర్థోవ్యవహార్యః । ప్రపంచోపశమశ్శివోద్వైతఏవఓంకారఇతి ॥ తృ
తీయకాండే ॥ యావసానేస్యచతుర్థార్ధమాత్రాసాసోమలోకఓంకా
రఇతి ॥ ముండకోపనిషదిచ ॥ ఓమిత్యేతదక్షరస్యోపవ్యాఖ్యానమిత్యుప
క్రమ్య । ప్రపంచోపశమశ్శివోద్వైతఏవఓంకారఇతి ॥ ఇత్యథర్వశిఖో
త్తరతాపనీయమాండూక్యాద్యుపనిషత్సు । ప్రణవమాత్రాత్రయదేవతా
త్వేనగుణమూర్తిత్రయనిరూపణే మకారదేవతాంగుణిరుద్రంనిరూప్య
అంతేఅర్ధమాత్రాధిదేవతాత్వేనకృత్స్నోంకారదేవోగుణాతీతఃతురీయ
శివాఖ్యః సర్వకారణపరబ్రహ్మత్వేననిరూపితః ॥ పునశ్చోత్తరతాపనీ
యే ॥ అకారంబ్రహ్మాణంనాభౌ ।ఉకారంవిష్ణుంహృదయే। మకారంరుద్రం
భ్రూమధ్యే । ఓంకారంసర్వేశ్వరంద్వాదశాంతే ॥ ఇత్యేవంసర్వస్థా
నోత్కృష్టబ్రహ్మరంధ్రస్థానే తస్యపరశివస్యఉపాస్యత్వముక్తం ॥ కై

వల్ల్యుపనిషదిచ ॥ పూర్వోక్తప్రకారేణ ॥ హృత్పుండరీకం విరజం విశుద్ధ
మిత్యుపక్రమ్య । విభుం చిదానందమరూపమద్భుతం । ఉమాసహాయం
పరమేశ్వరం ప్రభుం త్రిలోచనం నీలకంఠం ప్రశాంతమితి దహరవి
ద్యే ముముక్షూపాస్యం పరశివం ప్రస్తుత్య తద్విభూతిష్వపి ॥ సబ్రహ్మ సశి
వస్సేంద్ర ఇత్యాదినా అన్యస్య గుణిరుద్రస్య బ్రహ్మాదిప్రాయేణ ప్రతిపా
దనం దృశ్యతే ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే వైష్ణవపంచోపనిషదాం మధ్యే నారాయ
ణోపనిషది మహోపనిషదిచ । శైవపంచోపనిషదాం మధ్యే తైత్తిరీయేచ ।
పూర్వోక్తప్రకారేణ సహస్రశీర్షం దేవమిత్యుపక్రమ్య నారాయణ
స్య హృదయకమలమధ్యే వహ్నిశిఖాంతరాళే పరమాత్మా వ్యవస్థిత ఇతి
తస్య రూపవిశేషసమర్పణాయ । ఋతగ్ం సత్యమితి మంత్రేణ కృష్ణ
పింగళం విరూపాక్షమితి ఉమార్ధవిగ్రహస్త్రిణేత్రో నారాయణోపా
స్యః పరశివః ప్రోక్తః । మధ్యే తస్య విభూతిష్వపి । సబ్రహ్మ । సశివః ।
హరిరిత్యాదివాక్యైః । త్రిమూర్తిప్రాయపఠితసంహారరుద్రః ప్రోక్తః
అథర్వశిరసి ॥ యో వై రుద్రస్స భగవానితి । పరమరుద్రస్తుతౌ యశ్చ
బ్రహ్మా యశ్చ విష్ణుః యశ్చ మహేశ్వర ఇతి । తస్య విభూతిత్వేన సంహారరు
ద్రః ప్రోచ్యతే ॥ * ॥ తథా సూతసంహితాయాం ॥ ఉమార్ధవిగ్రహా శుద్ధా
త్రిణేత్రా చంద్రశేఖరా ॥ నీలగ్రీవా పరానందా ప్రమోదా తాండవప్రియా ॥
బ్రహ్మవిష్ణుమహాదేవరూపా సగుణమూర్తిభిః ॥ సర్వమూర్తివిహీనస్య
సర్వభూతాధిపస్యచ ॥ తథాప్యేషా పరా మూర్తిరిత్యేషా శాశ్వతీ
శ్రుతిః ॥ ఉమాసహాయం పరమేశ్వరం ప్రభుం ॥ అస్మిన్నర్థే శ్రు
తిపురాణేతిహాసాస్తు బహవస్సంతి గ్రంథవిస్తరభీత్యా న లిఖిత మితి జ్ఞేయం ॥
అతఏవ పురాణ భారతాదిషు పరమశివవ్యతిరిక్తః కశ్చిత్సంహారరుద్ర
స్తదంశావతారో నీలలోహితరుద్రోప్యన్యోస్తీతి ప్రదర్శ్యతే ॥ * ॥ మహా
భారతే ॥ శ్లో ॥ తతః పార్శ్వే వృషాంకస్య బ్రహ్మచారీ వ్యవర్తత ॥ పిం

గాక్షస్తపసా శ్రేష్ఠో బలవాన్నీలలోహితః ॥ వా ॥ నను పూర్వతాపనీ
యేఓంకారతురీయాగ్రవిద్యోతమేకాదశాత్మానమాత్మానం నారసింహం
నతైర్వామితి సంహారరుద్రః అనుసంధధ్యాదితి విష్ణోః ప్రణవేన అనుసం
ధానతురీయత్వమప్యుక్తమివ ప్రతిభాతి ॥ తథాపి ॥ తత్ర నారసింహశబ్దో
న తావద్విష్ణువాచకః ॥ తత్కథమితి చేత్ నారాయణోఽగుదేఽంశో ధ్యో
బోధ్యశ్చేతి బహుశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసేషు నారాయణస్య పరబ్ర
హ్మత్వ విరుద్ధధర్మశ్రవణాత్ ॥ ఏకాదశాత్మానమిత్యేకాదశరుద్రాత్మ
త్వలింగేన శివపరత్వస్యోచితత్వాత్ । ఓంకారతురీయాగ్రనాదద్యోతత్వస్య
శివే బహుప్రమాణసిద్ధత్వాత్ ఏవం బహుశ్రుతివిరోధత్వాత్ సర్వవే
దాంతవాక్యానాం ఏకవస్తుపరిగ్రాహకత్వాత్ తస్యాపి విష్ణోః ప్రణవద్వి
తీయావయవవాచ్యత్వాత్ ॥ అగ్రేపి ఏష ఉగ్ర ఏవైష హి సర్వత్ర స
ర్వదా సర్వాత్మా నారసింహో హ్యసౌ పరమేశ్వరస్సో హి ॥ ఇత్యత్ర శివవాచ
కోగ్రపదపరమేశ్వరపదప్రయోగాత్ ॥ తత్రానుష్టుభపదత్వే పదావష్టభ్య
పాతాళం మూర్ధా విష్టతివిష్టపం । భుజప్రవిష్టాష్టదిశం మహావిష్ణుం
నమామ్యహమితి ॥ అత్ర ప్రాగుక్తశ్రౌతపౌరాణికనిర్వచనానుసారేణ
శివస్య విష్ణుశబ్దయౌగికార్థే బహుప్రమాణసిద్ధత్వాత్ ॥ తద్వత్ శి
వపరత్వే నారసింహశబ్దస్యయౌగికార్థే యోజనీయత్వమితి ॥ కించ ॥ క్వ
చిత్ప్రదేశే నారాయణస్య ప్రణవవాచ్యత్వం తురీయత్వముక్తమపి । గౌ
ణవృత్త్యా ప్రాగుక్తప్రకారేణ అనిరుద్ధాది స్వవ్యూహత్రయాణాం తదవాం
తర తురీయత్వమితి విజ్ఞాతవ్యం ॥ ప్రణవస్య పంచమాత్రాత్వేపి । అకా
రో బ్రహ్మరూపస్స్యాదుకారో విష్ణురూపకః ॥ మకారో రుద్ర ఆఖ్యాతో నాదః
ప్రోక్తో మహేశ్వరః ॥ బిందుర్ద్వ్యాత్మకస్సదా పూర్వశ్శివస్సకలనిష్కలః ॥ త
త్పరః పరమశ్శంభుస్సూత్రాత్మా పంచాక్షరాత్పరః ॥ ఏవం పురాణేషు బహుప్ర
సిద్ధం । ఇత్యాదిశ్రుతపురాణవాక్యాత్ సాంబశివపుత్రాణాం త్రిమూ

ర్తీనాం సమానత్వముచ్యతఇతిచేన్న ॥ * ॥ శివసంకల్పోపనిషది ॥ పరాత్పరతరో బ్రహ్మా పరాత్పరతరో హరిః ॥ పరాత్పరస్తయోరీశ స్తన్మేమనశ్శివసంకల్పమస్తు ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే పారాశరపురాణే । దేవతాభ్యస్సమస్తాభ్యస్స శ్రేష్ఠో బ్రహ్మావరస్మృతః ॥ బ్రహ్మణశ్చమహా న్విష్ణుర్వరిష్ఠస్సర్వపాలకః ॥ విష్ణోరపివరస్సాక్షాద్రుద్రస్సంహారకారకః ॥ సర్వేషామపి దేవానాంవరిష్ఠఃపరమశ్శివః ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే సూతసంహితాయాం ॥ యజ్ఞవైభవఖండే । సప్తమాధ్యాయే ॥ శ్లో ॥ పరాత్పరతరంతత్వంశివస్సత్యాదిలక్షణం ॥ తస్యసాధారణామూర్తిరంబికాసహితాసదా ॥బ్రహ్మావిష్ణుశ్చరుద్రశ్చపరతత్వవిభూతయః॥ త్రిమూర్తీనాంతురుద్రస్తువరిష్ఠోబ్రహ్మణోహరిః॥ ఏవం నానాపురాణేషు ప్రసిద్ధం ॥ * ॥ సూతసంహితాయాం । శివమాహాత్మ్యఖండే। నిర్వికల్పం పరంతత్వంనామసాక్షాత్పరశ్శివః ॥ సోయంసాంబస్త్రినేత్రశ్చసోమార్ధకృతశేఖరః ॥ ఇతి ॥ బ్రహ్మావిష్ణుమహాదేవైరూపాస్యోగుణమూర్తిభిః ॥ ఈదృశీపరమామూర్తిర్యస్యసాధారణాసదా ॥ తద్భినాత్పరం తత్వంనాన్యత్సత్యంమయోదితం ॥విష్ణుంబ్రహ్మాణమన్యంవాస్వమోహాన్మన్యతేపరం ॥ నతేషాంమూర్తిరేషాస్తితతస్తేనపరంపదంఇతి ॥

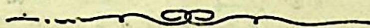
ఇతిశ్రీమద్వేదవేదాంతశివాగమశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాస సారభూత వీరశైవాచారసారోద్ధారే
శ్రీమదానంద బసవలింగ శివయోగివిరచితే
శ్రీమాచిదేవమనోవిలాసేపఞ్చవవాచ్య
తురీయసాంబశివాధిక్యంనామ
సప్తమంప్రకరణం
సంపూర్ణం.

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివాయనమః.

అష్టమప్రకరణప్రారంభః.

విశ్వాధిక రుద్రాద్వితీయత్వంవక్ష్యామః

బృహజ్జాబాలె ॥ యోదేవానాంప్రభవశ్చోద్భవశ్చ । విశ్వాధికోరు
ద్రోమహర్షిః హిరణ్యగర్భంజనయామాసపూర్వం ॥ * ॥ అస్మిన్న
ర్థేమహోపనిషది నారాయణోపనిషది తైత్తిరీయోపనిషదిచ ॥ యో
దేవానాంప్రథమంపురస్తాద్విశ్వాధికోరుద్రోమహర్షిః హిరణ్యగ
ర్భంపశ్యతజాయమానం సనోదేవశ్శుభయాస్మృత్యాసంయునక్తు ॥ య
స్మాత్పరంనాపరమస్తికించిద్యస్మాన్నాణీయోనజ్యాయోస్తికశ్చిత్ ॥ వృక్షఇవస్త
బ్ధోదివితిష్ఠత్యేకస్తేనేదంపూర్ణంపురుషేణసర్వం ॥ ఇతిబహుశాఖో
పనిషత్ప్రసిద్ధం ॥ * ॥ అస్యార్థశ్శ్రుతేరర్థోపబృంహణానిపూర్వస్మిన్నే
వోక్తాని । తస్మాత్ హరిబ్రహ్మాదివిశ్వస్యాపిరుద్రఏవాధికఇతిజ్ఞేయం ॥
* ॥ తథామానవీయసంహితాయాం ॥ మనుంప్రతిసూర్యవాక్యం । శ్లో ॥
నతస్మాదధికఃకశ్చిన్నాణీయానపికశ్చన ॥ తేనేదమఖిలంపూర్ణంశంక
రేణమహాత్మనా ॥ తత్రైవ ॥ సూర్యఉవాచ ॥ వేదాఅపితమేవార్థ
మాహుస్స్వయంభువెంతరే ॥ * ॥ వేదాఊచుః ॥ శ్లో ॥ శృణ్వంతు
దేవతాస్సర్వేసత్యంస్మత్పరంవచః ॥ నాస్తిరుద్రాన్మహాదేవాదధికంద్రై
వతంపరం ॥ నయథాకూర్మరోమాణినశృంగంనరమస్తకే ॥ నయథాస్తివియ
త్పుష్పంతథైవనహరాత్పరః ॥ తథా ॥ అథర్వశిరసి । దేవాహవైస్వ
ర్గంలోకమగమన్ । తేదేవరుద్రమపృచ్ఛన్ । కోభవానితి । సోబ్రవీ
దహమేకః ప్రథమమాసన్ । సంవర్తామిచ । భవిష్యామిచనాన్యః ।

కశ్చిన్మత్తోవ్యతిరిక్తఇతి ॥ తత్రైవ ॥ తతోదేవానాపశ్యన్ । రుద్రం-
నాపశ్యంస్తేతేదేవారుద్రంధ్యాయంతి । తతోదేవాఊర్ధ్వబాహవో
రుద్రంస్తున్వంతీత్యుపసంహృతం ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే।ఆదిత్యపురాణే॥మా
నవీయసంహితాయాం। పృష్టేబ్రహ్మాదిభిర్దేవైఃకస్త్వం దేవఇతిప్రభుః ॥
అబ్రవీదహమేవైకోనాన్యఃకశ్చిదితిశ్రుతిః ॥ * ॥తస్మిన్నేవాదిత్యపురా
ణే । ద్విచత్వారింశాధ్యాయే । క్రమేణసర్వమథర్వశిరోర్థమవలం
బ్య ॥ ఇత్యాదీన్బహూనుక్త్వాగత్రైవాంతరధీయత ॥ నాపశ్యంశ్చతతో
దేవారుద్రంపరమకారణం ॥తేదేవాఃపరమాత్మానంరుద్రంధ్యాయంతిశం
కరం ॥ సనారాయణకాదేవాస్సేంద్రాశ్చఋషయస్తథా ॥ తతోర్ధ్వ
బాహవస్సర్వేఅస్తువంఛంకరంతదా ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే సూతసంహి
తాయాం ॥ శివమాహాత్మ్యఖండే । ద్వితీయాధ్యాయే॥శ్లో॥ నాపశ్యంశ్చ
తతోరుద్రందేవావిష్ణుపురోగమాః ॥ అథర్వశిరసాదేవమస్తువంశ్చో
ర్ధ్వబాహవః ॥ వా ॥ అథర్వశిరసి ॥ దేవాఅస్తువన్ । యోవైరుద్ర
స్సభగవాన్। యశ్చబ్రహ్మాతస్మైనమోనమో ॥యోవైరుద్రస్సభగవాన్
యశ్చవిష్ణుస్తస్మైవైనమోనమో ॥ యోవైరుద్రస్సభగవాన్ । యశ్చమ
హేశ్వరస్తస్మైవైనమోనమఇత్యుపక్రమ్య । సఓంకారోయఓంకారః । స
ప్రణవోయఃప్రణవః । ససర్వవ్యాపీ యస్సర్వవ్యాపీ । సోనంతో
యోనంతః । తత్తారంయత్తారం । తత్సూక్ష్మంయత్సూక్ష్మం । తచ్ఛుక్లం
యచ్ఛుక్లం । తద్వైద్యుతం యద్వైద్యుతం । తత్పరంబ్రహ్మేతి । సఏ
కోరుద్రః । సఈశానస్సభగవాంస్సమహేశ్వరస్సమహాదేవఇత్యుప
సంహృతం ॥తథాదిత్యపురాణేచ । దేవాఊచుః ॥ శ్లో ॥ యఏషభగ
వాన్రుద్రోబ్రహ్మావిష్ణుర్మహేశ్వరః ।ఇత్యుపక్రమ్య ॥ఓంకారోపిసవైమ
హాప్రణవోవ్యాప్యతిష్ఠతి ॥ అనంతతారసూక్ష్మశ్చశుక్లంవైద్యుతమేవచ ॥

పరంబ్రహ్మ స ఈశానః ఏకో రుద్రస్స ఏవ చ ॥ భవాన్మహేశ్వరస్సాక్షాన్మహా
దేవో న సంశయః ॥ శ్రుత్యంతరే ॥ వా ॥ ప్రత్యంజనస్తిష్ఠతి సయుగస్యాం
తకాలే ఏక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్థే । న బ్రహ్మా న విష్ణురిత్యాది ప్రసి
ద్ధం ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే శ్వేతాశ్వతరోపనిషచ్చ ॥ తృతీయాధ్యాయే ।
ఏకో హి రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్థే ప్రత్యంజనస్తిష్ఠతి సయుగ
స్యాంతకాలే సంహృత్య విశ్వభువనాని గోప్తా విశ్వతశ్చ
క్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతోహస్త ఉత విశ్వతఃపాత్ సంబాహు
భ్యాం నమతి సంపతత్రైర్ద్యావాభూమీ జనయన్దేవ ఏకః ॥ యో దేవానాం
ప్రభవశ్చోద్భవశ్చ విశ్వాధికో రుద్రో మహర్షిః హిరణ్యగర్భం
జనయామాస పూర్వం ॥ జాబాలశాఖాయాం । ప్రత్యంజనస్తిష్ఠతి సయు
గస్యాంతకాలే ఏక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్థే । న బ్రహ్మా న విష్ణుర్న
సూర్యో నాగ్నిర్న చంద్రతారకా ఇతి ॥ ఇయం శ్రుతిర్నానాశాఖోపనిష
త్సు బహుశః ప్రసిద్ధా ॥ పునశ్చాథర్వశిరసి చ । పూర్వోక్తఓంకారాది
మహేశ్వరనామనిర్వచనావసరే । అథ కస్మాదుచ్యతే ఏకో యః సర్వాన్
లోకానుద్గృహ్ణాతి సృజతి విసృజతి వాసయతి తస్మాదుచ్యతే ఏక ఇతి ॥ త
త్రైవ । అథ కస్మాదుచ్యతే ఏకో రుద్రః ఏక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్థే
తురీయమిమం లోకమీశత ఈశనీయ జననీయః ప్రత్యంజనస్తిష్ఠతి సయుగ
స్యాంతకాలే సంహృత్య విశ్వభువనాని గోప్తా తస్మాదుచ్యతే ఏకో రుద్ర
ఇతి ॥ అపి చ । బ్రహ్మోపనిషది స శివ ఏకో దేవః । సర్వభూతేషు గూఢః
సర్వభూతాంతరాత్మేతి ॥ శ్రుత్యంతరే । ద్యావాభూమీ జనయన్దేవ ఏకః అపి
చ ప్రత్యహం దేవ ఏక ఇతి । తమేకం పురుషం రుద్రమితి । య ఏకో రుద్ర
ఉచ్యత ఇతి । యదేకమవ్యక్తమనంతరూపమితి । తదాదిమధ్యాంతవిహీ
నమేకమితి । శివ ఏకో ధ్యేయః । శివంకరస్సర్వమన్యం పరిత్యజ్య సమా
ప్తాథర్వణీశిఖా ఇతి । ఏవమనంతా వేదాః రుద్రస్య విశ్వాధికత్వం అద్వి

౫

తీయత్వమపివదంతి । శ్రుత్యంతరే బ్రహ్మాదయః పశవఇతిరుద్రః పశూనామధిపతిరితి ॥ కించశ్రుత్యంతరే । సర్వంఖల్విదం బ్రహ్మేతి । నారాయణోపనిషదిచ ॥ సర్వోవై రుద్రఇతిసర్వోహ్యేషరుద్రస్తస్మైరుద్రాయనమోస్త్వితి ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే లైంగ్యే । సర్వంఖల్విదంబ్రహ్మసర్వోవైరుద్రఈశ్వరః ॥ పురుషోవైమహాదేవోమహేశానఃపరశ్శివః ॥ ఏవంశ్రుతిపురాణేషుబ్రహ్మరుద్రశబ్దయోఃపర్యాయనామత్వేనైవఏకఏవాద్వితీయంబ్రహ్మేతి । ఏకఏవరుద్రోనద్వితీయాయతస్థఇతిప్రసిద్ధం । అస్మింఛ్రుతిద్వయేపిఏకఏవాద్వితీయమితిపదత్రయస్యైక్యావధారణద్వైతనిషేదాద్యర్థ ఇతిపరస్పరసమానశ్రుతిప్రమాణైర్నిశ్చితత్వాత్ బ్రహ్మరుద్రశివశబ్దానాంపర్యాయనామత్వంసిద్ధం ॥ ... ...

ఇతి శ్రీవేదవేదాంతశివాగమశ్రుతిపురాణేతిహాససారభూత వీరశైవాచార సారోద్ధారే శ్రీమదానంద బసవలింగ శివయోగివిరచితే శివాఖ్యకథనే శ్రీమాచిదేవమహావిలాసే సంహరిహరప్రకృతిపురుషవిచారోనామ అష్టమంప్రకరణంసంపూర్ణం ॥

ఓం

శ్రీసాంబసదాశివాయనమః.

నవమప్రకరణప్రారంభః

సత్వగుణభరితత్వంవక్ష్యామః.

నను యచ్చోక్తంతామసత్వేనసృష్టిస్థితిలయకర్తృత్వస్య పరబ్రహ్మత్వా

యోగాత్ తదుత్కర్షప్రతిపాదక వాక్యానీ అసదర్థావలంబనార్థ
వాదరూపేణగౌణార్థా నీతితతదస్యయుక్తం ॥ తత్రపరబ్రహ్మత్వప్రతిపాద
కైః । ఋతంసత్యంపరబ్రహ్మేత్యాదిభిఃప్రాగుదాహృతైర్బహుభిఃప్ర
మాణైస్తథా సిద్ధస్యపరమేశ్వరస్యాశివమద్వైతంచతుర్థంమన్యంతే॥మా
యినంతు మహేశ్వరమిత్యాదిప్రాగుదాహృతబహుప్రమాణైః త్రిగుణా
త్మకమాయావిష్టత్వేనగుణాతీతత్వేనచ సిద్ధస్యపరమేశ్వరశబ్దితస్య పర
మశివస్యతామసత్వాదిప్రసక్తేరేవాభావాత్ ॥ * ॥ తథాచ ॥ ఆదిత్య
వర్ణంతమసఃపరస్తాదిత్యాదిప్రాగుదాహృతబహుప్రమాణైరేవాదిత్య
వర్ణస్తమసఃపరోరుద్రఇతి తస్యైవశుద్ధసాత్వికత్వశ్రవణాచ్చ ॥ త
థాప్రాగుదాహృతవాక్యైరుమార్ధవిగ్రహేత్యాదిభిర్గుణాతీతపర
మశివగుణిశరుద్రయోర్భేదరాహిత్యాత్ ॥ ఏవంబహుశ్రుతివిరోధాచ్చ
సోపినసకర్వః ॥ కించ ॥ తమోగుణోపాధిక సంహారరుద్రస్యాపితదం
శావతారస్యనీలలోహితరుద్రస్యాపితదంశానామసంఖ్యాతరుద్రాణాంమ
ధ్యేకస్యచిద్రుద్రస్యాపితత్ప్రసప్రాప్తస్యకస్యచిద్రుద్రస్యాపితామసరహి
తత్వంశ్రుతిపురాణాదిషు బహుప్రసిద్ధం ॥ అథర్వశిరసి ॥ ప్రథమారక్తా
పితామహాబ్రహ్మదైవత్యాద్వితీయావిద్యుతీకృష్ణా విష్ణుదైవత్యాతృ
తీయాశుభాశుక్లారుద్రదైవత్యాయావసానేస్యచతుర్థ్యర్ధమాత్రాసా
విద్యుమతీసర్వవర్ణాపురుషదైవత్యా ॥ ఇతి ॥ తథాధ్యానబిందూపనిష
ది ॥ శ్లో ॥ అతసీపుష్పసంకాశం నాభిదేశేప్రతిష్ఠితం ॥ చతుర్భుజం
మహావిష్ణుం రేచకేనవిచింతయేత్ ॥ పూరకేణ హృదిస్థానే చింతయేత్కమ
లాసనం ॥ బ్రహ్మాణంరక్తగౌరంచచతుర్వక్త్రంపితామహం ॥కుంభకేనతు
ధ్యాయేత్తంలలాటస్థంత్రిలోచనం ॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశంనిష్కలంపాప
నాశనం ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే సూతగీతాయాం ॥ శ్లో ॥ రుద్రస్యవిగ్రహం
శుక్లంకృష్ణంవిష్ణోశ్చవిగ్రహం ॥ బ్రహ్మణోవిగ్రహంరక్తంచింతయేద్భక్తి

ముక్తమే ॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశంనిర్మలంపాపనాశనమితి శ్రుతిప్రమా
ణాత్ పూర్వోత్తరప్రతిపాదిత బహుప్రమాణాదపి శుద్ధసాత్త్వికమూర్తి
రుద్రఏవ మోక్షప్రదః హరిబ్రహ్మణయో దేవాస్సాంసారికఫలప్రదాఇతిచ
జ్ఞేయం ॥ శుక్లంసత్త్వగుణాజ్జాతంరాగాజ్జాతైరజోగుణాత్ ॥ కృష్ణం
తమోగుణాజ్జాతమితివింద్యాత్సమాసతః ॥ తత్రైవ ॥ యస్యమాయాగ
తస్సత్త్వంశరీరంసాత్త్వికోగుణః॥ పాలనాయత్రిమూర్తీనాంసవిష్ణుస్స్యా
న్నచాపరః ॥ రజోయస్యశరీరస్యోత్త దేవోత్పాదనాయచ ॥ త్రిమూ
ర్తీనాంచసబ్రహ్మాభవేద్విప్రానచాపరః ॥*॥ అస్మిన్నర్థే సూతసంహి
తాయాం ॥ శివమాహాత్మ్యఖండే అష్టమాధ్యాయే ॥ శ్లో ॥ రజోగుణేన
సంభిన్నోబ్రహ్మాధిష్ఠాయతంగుణం ॥ స్రష్టాభవతిసర్వస్యజగతః
పండితోత్తమాః ॥ గుణేనతమసాభిన్నో విష్ణుస్సత్త్వగుణంబుధాః ॥ అధి
ష్ఠాయభవేత్సర్వజగతఃపాలకఃప్రభుః ॥ తథాసత్త్వగుణచ్ఛన్నో రుద్రో
విప్రాస్తమోగుణం ॥ అధిష్ఠాయభవేద్ధ్వంసీజగతస్సత్యవాదినః ॥ * ॥
అస్మిన్నర్థే మానవీయసంహితాయాం । పురాణే ॥ శ్లో ॥ రజస్తమస్స
త్త్వగుణాదపకర్షోహివిద్యతే ॥ రజసాతమసాక్రాంతౌ బ్రహ్మనారాయ
ణావిమౌ ॥ కామికాగమే ॥ భువనకోశపటలే ॥ శృంగత్రయంరత్నసా
నోర్బ్రహ్మణః స్వర్ణనిర్మితం । నీలశృంగంహరేస్తత్రరుద్రస్యరజతా
చలః ॥ గుణత్రయస్వరూపాహిదేహాలోకాస్త్రిమూర్తీనాం ॥ * ॥ త
థాసూతగీతాయాం ॥ ద్వితీయాధ్యాయే ॥ శ్లో ॥ అస్తిరుద్రస్యవిప్రేం
ద్రాఅంతస్సత్త్వంబహిస్తమః॥ విష్ణోరంతస్తమస్సత్త్వంబహిరస్తిరజోగుణః॥
అంతర్బహిశ్చవిప్రేంద్రాఅస్తితస్యప్రజాపతేః ॥ అత్యుపేక్ష్యగుణంస
త్త్వంమనుష్యావివదంతిహి ।హరిశ్చబ్రహ్మాహరోశ్రేష్ఠ ఇత్యయంమోహవైభ
వః॥ అనేకజన్మసిద్ధానాంశ్రౌతస్మార్తానువర్తినాం॥ హరశ్శ్రేష్ఠోహరే
స్సాక్షాదితిబుద్ధిఃప్రజాయతే ॥ మహాపాపవతాంనౄణాంహరిశ్శ్రేష్ఠోహ

రాదితి॥బుద్ధిర్విజాయతే తేషాం సదా సంసార ఏవ హి॥నను సంహారకర్తృ
త్వస్య భయహేతుకత్వేన దోషత్వమితి చేత్తదప్యయుక్తం ॥భయాదస్యా
గ్నిస్తపతీత్యాదికతవల్ల్యాద్యుపనిషద్వాక్యేషు భయహేతుకత్వస్య బ్రహ్మ
ధర్మత్వప్రతిపాదనేన తస్యాదోషత్వాత్ దుస్సహతాపత్రయనిరవ
ధిబహువిధసంసారఖేదఖిన్నానాం తావంతం కాలం విశ్రాంతి సంపాదనా
య మహాసుషుప్తిరూపప్రళయకరణస్య దయాపూర్వకత్వేన నైర్ఘృ
ణ్యాభావాత్ శివో నిష్కృపో నేతి జ్ఞేయం ॥ తదుక్తం పురాణాంతరే ॥ సం
సారఖిన్నానాం ప్రాణినాం ప్రభుః కృపయా కురుతే మహానర్థసంహృతిమే
తేషాం మేవ విశ్రాంత్యై యజ్జీవకర్మానుగుణం శుభాశుభం తనోతి । తే
న విషమశ్చ నాఘృణః ॥ బ్రహ్మతర్కస్తవే ॥ కాలాగ్నిరుద్రవపుషా భగవ
న్భవార్తింకల్పావసానసమయే శమయన్జనానాం ॥ గృష్ణోసి శంకర తవః
కరుణైకమూర్తిః శస్త్రాన్నృణాం వ్రణరుజం శమయన్నివత్వం ॥ * ॥ బ్ర
హ్మాండపురాణే । సూర్యభీమాగమే । ఇళోపాఖ్యానే ॥ స దా సదా భవ
యుక్తాయ ప్రళయే తామసాత్మనే ॥ విశుద్ధజ్ఞానతత్త్వాయ తస్మై రుద్రాత్మనే
నమః ॥ ఇత్యాదివచనప్రమాణేన రుద్రస్య ప్రళయకాల ఏవ తదుపకరణత్వే
న తమోగుణగ్రహణం స్వతస్సదా విశుద్ధజ్ఞానమయత్వం వర్ణితం ॥ త
థా లఘుజాబాలే ॥ రుద్రస్తారకం బ్రహ్మ వ్యాచష్టే యేనాసావమృతీభూ
త్వా మోక్షీ భవతీతి॥ఇత్యాదిశ్రుతిపురాణేన తస్యైవ మోక్షహేతుజ్ఞానోప
దేష్టృత్వం ప్రసిద్ధం॥తత్రైవ లఘుజాబాలే ద్వితీయకాండాంతిమ వాక్యే ।
బ్రహ్మచారిణ ఊచుః ॥ కిం జపేనామృతత్వం బ్రూహీతి స హోవాచ
యాజ్ఞవల్క్యః । శతరుద్రీయేణేత్యేతాని హ వా । అమృతస్య నామధే
యాన్యేతైర్హ వా అమృతో భవతీతి । ఇత్యాదిబహుశ్రుతిపురాణేతిహా
సేషు తస్యైవ మోక్షహేతుజ్ఞానవిషయత్వముక్తం। తస్మాద్రుద్ర ఏవ తార
కబ్రహ్మేతి నిశ్చితవ్యం ॥ తథాశతరుద్రీయే । ఏకాదశానువాకే । అవ

తానసంతే । సహస్రాణిసహస్రశో యేరుద్రా అధిభూమ్యాం ఇత్యు
పక్రమ్య తేభ్యస్సనమస్తేనోమృడయంత్వితి ॥ సర్వేరుద్రాస్సుఖయితృత్వే
నప్రోక్తాః ॥ కించ । జపేనామృతత్వంబ్రూహీతి । శతరుద్రీయేణేత్యేతా
నిహవా అమృతస్యనామధేయాన్యేతైర్హవా అమృతోభవతీతి ప్రాగు
క్తలఘుజాబాలవాక్యాత్ సర్వేరుద్రామోక్షహేతుజ్ఞానవిషయాః ప్రతా
ఖ్యాపరబ్రహ్మావతారమూర్తయశ్చేతినిశ్చీయంతే ॥ * ॥ తథా ఆదిత్య
పురాణే ॥ శ్లో ॥ ప్రజాస్సృజేతినిర్దిష్టశ్చంద్రమౌళిర్విరించినా ॥ స
సర్జసహస్రారుద్రానాత్మతుల్యాన్మహేశ్వరః ॥ నీలకంఠాంస్త్రినేత్రాంశ్చ
జటామకుటమండితాన్ ॥ వృషధ్వజాన్వీతరాగాన్జరామరణవర్జి
తాన్ ॥ సర్వజ్ఞాన్శంభుకోటీంస్తాన్ సర్వానుగ్రహకాన్పరాన్ ॥
ఇతినానాపురాణేషుప్రసిద్ధం ॥ భాగవతే ॥ చతుర్థస్కంధే ॥ దక్షాధ్వ
రసంహారే ॥ శ్లో ॥ కస్త్వంచరాచరగురుం నిర్వైరం శాంతవిగ్ర
హం ॥ ఆత్మారామంకథంద్వేష్టిజగతోదైవతంమహత్ ॥ యశ్చశ్రీకంఠ
రుద్రేణదక్షనిగ్రహకారితఇతి ॥ సత్కర్మవిఘాతకత్వాత్ । తామస
త్వప్రసక్తిస్తత్రేతికల్పనంతదప్యయుక్తం ॥ తస్యాపినిగ్రహానుగ్రహరూ
పత్వేనాదోషత్వాత్ । తత్కర్మానుగుణ్యేనకారితనిగ్రహత్వాచ్చ ॥ అ
తఏవతద్వశాత్ దక్షస్యతమోగుణనివృత్తౌశివానుగ్రహోదేవపశ్చాత్స
త్వగుణావిర్భావోజాతఇతిభాగవతఏవస్పష్టముక్తం ॥ తత్రైవచతుర్థ
స్కందే ॥ శ్లో ॥ సలీయమానశ్చిత్రస్తుదక్షోరుద్రాభివీక్షితః ॥ సద్య
స్సుప్తఇవోద్బుద్ధోదదృశేచాగ్రతోమృడం ॥ శివావలోకాదభవచ్ఛర
చ్చంద్రఇవామలః ॥ శివస్తవాయకృతధీర్నాశక్నోదనురాగతః ॥ * ॥
తథాశైవేవాయవీయసంహితాయాం ॥ శ్లో ॥ యేపునర్నిగ్రహాఃకేచిత్
బ్రహ్మాదిషునిదర్శితాః ॥ తేపిలోకహితాయైవకృతాశ్శ్రీకంఠమూర్తి
నా ॥ ఇత్యాదిబహుప్రసిద్ధం ॥ తత్రతనీలలోహితకారితబ్రహ్మపంచమశి

రోలవనవఃపినతస్యతామసత్వాపాదకం। పుత్రశిష్యాదిఃపయ తాడనస్యే
వతత్కారితతల్లవనస్యాపితదీయాహంకారాదిదోషశామకత్వేనతదను
గ్రహరూపత్వాత్ ॥ అతఏవోక్తం బ్రహ్మాండపురాణే ॥ పుత్రోభూత్వా
నుగృహ్ణాతిబ్రహ్మాణం నీలలోహితఇతి ॥ యచ్చతస్యతేజోజనసాదికంత
దపినవికర్షాపాదకం ॥ ఋషిశాపాదికర్మపారవశ్యంఃనాభక్తహితా
యస్వేచ్ఛయాఅవిముక్తాభిధానాత్ విశుద్ధాత్ స్వకీయస్థానాత్ బ్రహ్మణో
నారాయణస్యలలాటాదావిర్భావాత్ విష్ణోరివస్త్రీహత్యాదికర్మపా
రవశ్యేనభృగ్వాదిఋషిశాపేనచమనుష్యమాత్రాదావిర్భావాభావాచ్చ।
తద్వత్ । పురుషవీర్యకణానుషంగాభావాచ్చ। తద్వత్ స్త్రైణగర్భ
వాసయోనిజత్వాభావాచ్చ । అన్యనిగృహీతనృసింహాద్యవతారవదశక్త్య
త్వతామసత్వాభావాచ్చ నీలలోహితరుద్రస్యననికర్షాపాదకః ॥
* ॥అతఏవోక్తంశివమాహాత్మ్యఖండే॥ బ్రహ్మాణంప్రతినీలలోహితవాక్యం
శ్లో ॥ అహం దుఃఖోదధౌమగ్నానుద్ధరామిప్రజాఇమాః ॥ సమ్యజ్ఞానప్ర
దానేనగురుమూర్తిపరిగ్రహః॥ త్వమేవసృజసుఃఖాఢ్యాఃప్రజాస్సర్వాః
ప్రజాపతే ॥ * ॥ తథామానవీయసంహితాయాం ॥ జ్ఞానవైరాగ్యమైశ్వ
ర్యం । తపస్సత్యంక్షమాధృతిః ॥ ధృష్టత్వమాత్మసంబోధో
హ్యధిష్ఠాతృత్వమేవహి॥అన్యయానిదశైతానినిత్యంతిష్ఠంతిశంకరే ॥ సఏవ
భగవానీశోపిశ్వేశోనీలలోహితః ॥ వాయవీయసంహితాయాం । అ
యంశ్లోకోవర్తతఇతిజ్ఞేయం ॥ ఇత్యేవంనీలలోహితరుద్రావతారేష్వేత
దంశానంతసహస్రరుద్రావతారేష్వపి మోక్షహేతుజ్ఞానోపదేష్టృత్వం।
మోక్షహేతుజ్ఞానవిషయత్వమపి జ్ఞానాదినిత్యకల్యాణగుణాశ్రయత్వమ
పి సుఖమిత్రత్వంనిశ్చితవ్యం ॥ * ॥ తథావాయవీయసంహితాయాం।
శ్లో ॥ సశివోస్తికిలానంతరమణీయగుణాశ్రయః ॥ అథవాశేషకల్యాణ
గుణైకఘనఈశ్వరః ॥ శివఇత్యుచ్యతేసద్భిశ్శివతత్వార్థవేదిభిః ॥ తథా

భాసతే । కర్ణపర్వణి । త్రిపురసంహారసమయే విష్ణ్వాదిదేవా
న్ప్రతిశివవచనం శ్రూయతే ॥ శ్లో ॥ సమాభవంతి మే సర్వే దానవాశ్చా
మరాశ్చయే ॥ శివో ఽస్మి సర్వభూతానాం శివత్వం తేన మే సురాః ॥ * ॥ ఆ
దిత్యపురాణే శివమాయామోహితబ్రహ్మాణం ప్రతివిష్ణువాక్యం ॥ ఏతేషాం
ప్రేరకశ్శంభుః స్వే స్వే కార్యే చతుర్ముఖ ॥ నిర్గుణో ఽపి గుణాధ్యక్షస్స
తత్త్రైశ్వర్యవిగ్రహః ॥ ఇత్యేవం గుణాతీతపరశివగుణరుద్రయోర్భేదరా
హిత్యం ప్రాగేవోక్తం ॥ కించ ॥ ఏక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్థే
ఇత్యేవం బహుశాఖోపనిషత్ప్రసిద్ధత్వాత్ సర్వసంహారకాలే ఽపి రుద్రస్య
కర్తృత్వప్రతిబద్ధత్వాత్ రుద్రస్సంహారకర్తేతి విశిష్యతే ॥ స ఏవ స
ర్వకర్తేతి నిశ్చీయతే ॥ పునః । సృష్టిప్రారంభే బ్రహ్మనారాయణయోర
భావాత్ ॥ అత ఏవోక్తం । విశ్వాధికో రుద్రో మహర్షిర్హిరణ్యగ
ర్భం జనయామాస పూర్వమితి ॥ యస్యాంగజో ఽహం హరిరింద్రముఖ్యా
మేతి । తస్మాద్రుద్రస్య సనాతనకర్తృత్వం తత్ప్రేరితత్వేన బ్రహ్మనారా
యణయోరవాంతరైకైకకార్యకర్తృత్వమితి నిశ్చీయతే ॥ అత ఏవ రుద్ర
స్యైవ ప్రతిగుణాత్మకత్వం చ గుణాతీతత్వం చాపి నిశ్చేతవ్యం ॥ యచ్చ భా
గవతాది వైష్ణవపురాణేషు సత్వాదిగుణభరితవిశిష్టో విష్ణురితి తమోగుణని
కృష్టో రుద్ర ఇతి నిశ్చేతవ్యం । భృగుణా దత్తశాపేన రుద్రస్య తామసత్వం
నిశ్చితమితి తదప్యయుక్తం । తద్భాగవత ఏవ శివనిందాదోషేణ భృగుదక్షా
దీనాం దైవకృతసద్యోదండశ్రవణాత్ । తత్రైవ పునశ్శరణాగతా భృ
గ్వాదయః । శివేన రక్షితా ఇతి తేషాం భృగ్వాదీనాం తత్తన్నిగ్రహానంతరం ।
శివానుగ్రహప్రాప్తిశ్రవణాచ్చ । అన్యథా భృగుశ్శివభక్తిప్రభావేన స్వ
పత్నీఘ్నం విష్ణుం తద్విష్ణాభర్త్రాంశ్చ శశాపేతి బహుపురాణప్రసిద్ధం ।
విష్ణువద్భృగుశాపేన శివస్య జననమరణాదిదుఃఖాభావాచ్చ । తద్భృ
గ్వాది తామసవాక్యం ప్రమాణీకృత్య శివాపకర్షత్వేన శ్రుతివిహితభ

స్మరుద్రాక్షాదీన్నిర్వానింద్య అగ్రశౌత్తోర్ధ్వపుండ్రాదీన్ సంస్థాప్య కలిపయ స్మృతికరణేనగౌతమదధీచాదిఋషిశాపోపహతానాంహారీతాదిఋషీణా మపి తద్భినరిందాదోషేణ దక్షాధ్వరేదైవకృతనానాదండప్రాపణా చ్చ। తథాశివాపకర్షత్వేనకించిత్పురాణముక్త్వా నదేవఃకేశవాత్పర ఇతి వాక్యంప్రమాణీకుర్వతః శివమాయామోహితస్యవ్యాససాన్యాపి తచ్ఛివనిందాదోషేణ దైవకృతసద్యోదండప్రాపణాచ్చ ఇత్యేవంవ్యతి చూతిభృగుశాపేనశివస్య తామససత్వాదినికర్షత్వంనాస్తీతినిశ్చితవ్యం॥ ॥*॥ తథాలైంగ్యేసాంబశివాదిపురాణేషుచ।దక్షాధ్వరే దక్షంప్రతిఅంబా వాక్యం । విద్యాచారోగురుద్రోహీటిదేశ్వరవిమాషకః ।తఏవబహుపా ప్మానస్సద్యోదండ్యాఇతిశ్రుతః ॥ * ॥ తత్రైవదధీచివాక్యం ॥ శ్లో ॥ అ పూజ్యపూజనేచైవపూజ్యానాంచాప్యపూజనే ॥ నరఃపాపమవాప్నోతి మహద్వైనాత్ర సంశయః ॥ అసతాంసంమతిర్యత్రసతామవమతిస్త థా ॥ దండోదైవకృతస్తత్రసద్యఃపతతిదారుణం ॥ అతఏవోక్తం భాగవ తే । దక్షాధ్వరసంహారే। అబాధంతమునీనేకేఏకేపత్నీరభంజయన్ ।ఇ తి । భృగుంబబంధమణిమాన్వీరభద్రఃప్రజాపతిం ॥ చండీశఃపూషణం దేవంభృగుంనందీశ్వరోగ్రహీత్॥*॥ తథావాయవీయసంహితాయాం॥ శ్లో ॥ అగ్రమస్థాంత్సమాకృష్యమారయంతితపోధనాన్ ॥ వజ్రైశ్చశైర్త్ర హమా లైశ్శక్తిభిఃపాశపట్టసైః ॥ అరిష్టనేమినంసోమంధర్మంచైవప్ర జాపతిం ॥ బహుపుత్రంచాంగిరసంకృశాస్యంకశ్యపంతదా ॥ గళేప్రగృ హ్యబలినోగణపాస్సింహవిక్రమాః ॥ భర్త్సయంతోభృశంవాగ్భిర్నిజ ఘ్నుర్మూర్ధ్నిముష్టిభిః ॥ తథా ॥ భృగోశ్శ్మశ్రూత్పాటనం। దక్షస్య శిరశ్ఛేదనం । భగస్యనేత్రోత్పాటనం । పూష్ణోదంతతాడనమపి భాగ వతాదిపురాణేషు బహుప్రసిద్ధం ॥ తత్తస్మిన్గ్రహేనంతరే।అనుగ్రహోపి తత్రతత్రబహుప్రసిద్ధః। విస్తరభయాన్నలిఖ్యతే । ఇత్యేవంశివస్యభృ

గుదత్తశాపోవ్యర్థ ఇతినిశ్చేతవ్యం । యశ్చశురరోదీత్తం ప్రజాపతిరబ్ర
వీత్ । కుమారకిం రోదిషీతి సోబ్రవీదనపహతపాప్మావా అహమస్మి నామ
ధేహీతి శతపథబ్రాహ్మణవాక్యాత్ ॥ రోదనాద్రుద్రనామాత్వం భవ
యోగీంద్రవందిత ఇతి ఆదిత్యపురాణే బ్రహ్మవాక్యాత్ ॥ రుదతీతిరు
ద్ర ఇతి । రోదనాత్ప్రద్రశబ్ద ఉత్పన్న ఇతి తదప్యయుక్తం । అన్యథా బహు
శ్రుతిపురాణేషు ఏక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్థే ఇతి అద్వితీయ పర
బ్రహ్మపర్యాయనామత్వేన రుద్రశబ్దశ్రవణాత్ । రుదం ద్రావయతీతి రుద్ర
ఇతి సంసారరుద్రావకత్వేన రుద్రశబ్దనిర్వచనశ్రవణాచ్చ । అంత్యకాలే
సర్వం రోదయతీతి రుద్ర ఇతి రోదయితృత్వేన రుద్రశబ్దనిర్వచనాచ్చ ॥ అ
త ఏవవోక్తం । అథర్వశిరసి । ఓంకారాది మహేశ్వరనామనిర్వచనావసరే ।
అథ కస్మాదుచ్యతే ఏకో రుద్ర ఇతి । ఏక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్థే
ఇతి ॥ ప్రత్యంజనస్తిష్ఠతి సంయుగస్యాంతకాలే సంహృత్యవిశ్వభువనాని గో
ప్తా । తస్మాదుచ్యతే ఏకో రుద్ర ఇతి । ఏకమేవాద్వితీయం బ్రహ్మేత్యే
వం పరస్పరసమానాభ్యాం శ్రుతిభ్యాంచ అద్వితీయపరబ్రహ్మపర్యాయ
నామత్వేన రుద్రశబ్ద ఉక్తః । శ్రీరుద్రభాష్యే । రుద్దుఃఖం దుఃఖహేతు
ర్వాతం ద్రావయతి నః ప్రభుః । రుద్ర ఇత్యుచ్యతే సద్భిశ్శివః పరమకారణం ॥
తథా పురాణాంతరేపి । రుదం ద్రావయతే యస్మాత్తస్మాద్రుద్రో మహేశ్వ
రః । ఇత్యేవం సంసారరుద్రావకత్వేన రుద్రశబ్ద ఉక్తః ॥ బృహదారణ్యకే ।
యాజ్ఞవల్క్యేన । అష్టౌ వసవ ఏకాదశరుద్రా ఇత్యాదినా తత్సంఖ్యాముక్త్వా
రుద్రశబ్దనిర్వచనప్రస్తావే । యస్మాచ్ఛరీరాన్మర్త్యాదుత్క్రామంత్య
థ రోదయంతి తస్మాద్రుద్రా ఇతి । ఇత్యేవం రోదయితృత్వేన రుద్రశబ్ద ఉక్తః ॥ * ॥
గంగాధరలీలాధ్యాయే ॥ రుధిరావరణాధారో రావృత్యాఖిలం స్వకం ॥ రుణ
ద్ధి రుద్ర ఇత్యేవం నిరుక్తః పరమేశ్వరః । ఇతి సర్వవ్యాపకత్వేన రుద్రశబ్ద ఉ
క్తః । సూతసంహితాయాం । బ్రహ్మణో లలాటాగ్నే నీలలోహితరుద్రావి

భాగవప్రస్తావే ॥ అర్ధనారీశ్వరో భూత్వా ప్రాదురాసీద్ఘృణానిధిః ॥ స
త్వా నత్వా మహాభక్త్యా స్తుత్వా హృష్టః ప్రజాపతిరితి ॥ * ॥ ఆదిత్యపురాణే
నీలలోహితరుద్రం ప్రతి బ్రహ్మవాక్యం ॥ శ్లో ॥ అనుగృహ్య తథా మాం త్వం
పుత్రత్వే దత్తవాన్వరం ॥ ఇత్యాదిశ్రుతిపురాణేతిహాసవాక్యప్రమాణైః
నీలలోహితరుద్రావతారేస్స్వభక్తస్య బ్రహ్మణో జపతపస్తోత్రనమస్కా-
రాదిభక్తిహితాయ స్వేచ్ఛయా పుత్రో భూత్వా తత్పుత్రత్వవ్యాజేన రురో
దేతి నిశ్చీయతే ॥ * ॥ ఆదిత్యపురాణే ॥ శ్లో ॥ తేనాపి హేతునా విప్రాః కోటి
సూర్యసమప్రభః ॥ రురోద భగవాన్ శంభుః పరమానందవిగ్రహః ॥ ఇతి పర
మానందవిగ్రహస్య నీలలోహితరుద్రస్య తద్రోదనం లీలామాత్రమితి నిశ్చే
తవ్యం ॥ అన్యథా తస్యైవ జ్ఞానోపదేష్టృత్వం జ్ఞానాదినిత్యకల్యాణగుణాశ్రి
యత్వమపి ప్రాగేవోక్తం విరుధ్యేత ॥ తథా అగ్నే రోదననిమిత్తరుద్రత్వార్థ
వాదోపి పురాణేషు బహుప్రసిద్ధః ॥ ఇత్యేవం శివే తదవతారేపి స్వరూపతో
గుణతః కార్యతశ్చాపి తామసత్వాభావో నిశ్చీయతే ॥ ఏవం జ్ఞానసుఖప్రదా
నాదికార్యతస్సాత్వికశ్శివః నిద్రావ్యామోహశోకమోహభ్రమాదికార్య
తస్తామసో విష్ణురితి నానాప్రమాణైస్స్పష్టముక్తం ॥ భాష్కళసంహితాయాం ॥
మహాలింగసూక్తే ॥ యుద్ధే సంయుక్తావుభౌ చ దృష్ట్వా బ్రహ్మవిష్ణూ రజసాబద్ధ
వైరౌ ఇతి ॥ * ॥ తథా శివధర్మోత్తరే ॥ విష్ణోశ్చ జన్మమరణం మాయా
విత్వం చ సర్వతః ॥ స్త్రీవధః కామసక్తిశ్చ సారథ్యం బంధనం బలేః ॥ అనిత్య
తా ప్రభావానాం ఉచ్ఛ్రయాణాం చ పాతనం ॥ అన్యోన్యస్థానహీయత్వమ
న్యోన్యస్యాపి భక్షణం ॥ ఏవంవిధైస్తు రాగాద్యైర్దోషైర్దేవాశ్చ
మోహితాః ॥ * ॥ తథా లైంగ్యే ఉపరిభాగే ॥ శ్లో ॥ నారదః పర్వతశ్చైవ
వదిరాజ్ఞా జ్ఞాత్వా విచేష్టితం ॥ మాయాం విష్ణోర్వినిందైవ రుద్రభక్తౌ బభూ-
వతుః ॥ * ॥ తథా కాళికాఖండే ॥ శరభాధ్యాయే । నృసింహం ప్రతి వీరే
శ్వరవాక్యం ॥ శ్లో ॥ యత్తామసకలాలేశగృహీతస్త్వం పయోనిధౌ ॥ వి

ద్రాపరవశశ్శేషే సకథంసాత్త్వికోభవేత్ ॥ అయంశ్లోకో బ్రహ్మాండపురా
ణోత్తరభాగాధ్యాయే వీరేశ్వరేణోక్తః ॥ *॥ భృగుణావిష్ణవేదత్తశ్శాపః॥శ్లో॥
నరసింహాదిభిర్దేహైః క్షత్త్రైస్తామసైస్తథా ॥ అనేకదుఃఖబాహుల్యైర్యు
క్తోభవచిరంహరే ॥ యద్యహంత్ర్యంబకాన్నాన్యం దేవం వేద్మి మహేశ్వ
రాత్ ॥ తేనసత్యేనగోవిందనరకాన్దశయాస్యసి ॥ ఇత్యాదిపురాణేతిహాసే
షు ఆదినా నారాయణస్య భృగుపత్నీవధాదితామసత్వం ॥ ఉపేంద్రావతారేఛ
ద్మనా బలిబంధనం ॥ రామావతారేశోకమోహాదివికారః ॥ కృష్ణావతారే
జారత్వం ॥ భారతయుద్ధే తత్తద్వధోపాయధర్మవ్యాపారః శల్యపర్వణి
దుర్యోధనేనపరిగణితాః ॥ ఇత్యేతత్సర్వంతామసత్వంతత్తత్ప్రకరణావ
లోకనేనస్పష్టం ॥ ఇతినారాయణస్య శరీరతోగుణతఃకార్యతశ్చాపితా
మసత్వం ॥ తస్మిన్నవతారేపినిద్రావ్యామోహభయశోకమోహభ్రమా
దితామసత్వం నానాపురాణేషుబహుప్రసిద్ధం ॥ ఇత్యేవంహరస్యప్రా
ధాన్యేనసత్వమయత్వముక్తం ॥ నారాయణస్యపాలనోపాధిత్వమాత్రే
ణసత్వపరిగ్రహోనస్వతః ॥ *॥ శాంకరసంహితాయాం॥ శ్లో ॥దశశై
వపురాణానిసాత్త్వికానివిదుర్బుధాః ॥వైష్ణవానిచచత్వారితామసానిము
నీశ్వరాః ॥ ఇత్యేవంపురాణేషుబహుప్రసిద్ధం ॥ విస్తరభయాన్నలిఖ్యతే ॥

ఇతిశ్రీ వేదవేదాంతశివాగమశ్రుతిస్మృతిపురా
ణేతిహాససారభూతవీరశైవాచారసారోద్ధారే
శ్రీమదానందబసవలింగ శివయోగివి
రచితేమాచిదేవమనోవిలాసే
సత్వగుణభరితత్వంనామ
నవమంప్రకరణంసంపూర్ణం.

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివాయనమః

. దశమప్రకరణప్రారంభః.

గంగాధరమహాత్మ్యం.

మహాశ్మశానే భూతైశ్చ మహాసంహారతాండవం॥ కుర్వన్నజపదాం భోజభక్తైః క్రీడతిశంకరః ॥ క్రీడన్నాకాశరూపత్వాత్ సదాశివసమాహ్వయః॥ పంచవక్త్రో దశభుజః కదాచిన్నరవిగ్రహః॥ కోటికోటిశిరోవక్త్రనేత్రపాణిపదాంబుజః॥ పరమానందభరితో మహానాదో మహేశ్వరః॥ అంతస్స్వచ్ఛందసంపన్నపరమానందమేదురం ॥ పరమాకాశమధ్యస్థమాత్మశక్త్యమృతప్లవం ॥ అపారమతులం దేవో బభారశిరసాహరః ॥ గంగాచంద్రకలారూపం మహాబోధసుధారసం ॥ కించిదుల్లాస్యభక్తానాం దర్శయామాసశంకరః ॥ గగనే గమితిప్రోక్తం గామినీ గేతికథ్యతే ॥ గగనే గమనాద్గంగా నిరుక్తా తత్త్వవేదిభిః ॥ మహాప్రళయకాలే చ సర్వం సంహృత్య నృత్యతః ॥ మహాజ్వలనరూపస్య హరస్య శిరసి ప్రభోః ॥ జ్వాలాభిర్వ్యోమకేశస్య విలీనా సా స్వయం శివా ॥ మహానందామృతాప్లావాత్తేన గంగాధరో హరః ।సయుగస్యాంతకాలే ఏక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్థే న బ్రహ్మా నవిష్ణురిత్యస్మిన్నర్థే బహుశాఖోపనిషద్వాక్యాని ప్రాగేవోక్తాని । తస్మిన్నర్థ ఏవాధ్యాయేపి ॥ అన్యత్ర పురాణేతిహాసేషు చ । సా గంగా శివానుజ్ఞయా హిమవతః పర్వతస్య పుత్రీత్వం గతేతి బహుప్రసిద్ధం ॥ భాగవతే ॥ యత్పాదనిస్సృతసరిత్ప్రవరోదకేన తీర్థేన మూర్ధ్నివిధృతేన శివశ్శివోభూత్ । ఇత్యేవం భాగవతవైష్ణవాది పురాణేషు గంగా

యాః త్రివిక్రమావతారే విష్ణుపాదోద్భవత్వం శివస్య తత్పాదోదకభూ
తగంగాధరత్వం చాప్యుచ్యతే ॥ తథా ప్రయోగః ॥ శివో విష్ణ్వపేక్షయా
అధికో న భవతి తత్పాదోదకధారిత్వాదితి చేన్న । తదప్యసదర్థావ
లంబనార్థవాదరూపేణ స్తుతిపరౌపచారికత్వమితి నిశ్చీయతే । అన్యథా
తత్త్రివిక్రమావతారాత్ప్రాగేవ గంగాసద్భావశ్రవణాత్ తదవతారమూ
లభూతస్యాపి నారాయణస్య ఉత్పత్తేః ప్రాగేవ శివాద్గంగోత్పత్తిశ్రవణా
చ్చ । హరిం హరంతమనుయాంతి దేవా ఇత్యాది బహుశ్రుతిపురాణవా
క్యప్రమాణైః పరమేశ్వరేణ విష్ణోర్నిగ్రహానుగ్రహశ్రవణాచ్చ। రుద్రస్య
త్రివిక్రమకంకాళధారిత్వశ్రవణాచ్చ। అన్యథా బహుశ్రుతిపురాణవిరోధా
చ్చ । క్వచిత్పురాణేషు తథా విష్ణుసర్వోత్తమత్వప్రతిపాదనాద్వ్యా
సస్య దైవకృతసద్యోదండశ్రవణాచ్చ ॥ తథా కాళికాఖండే । స్కందశ
క్త్యాహతో యత్ర వరాహాఖ్యో మృతో హరిః ॥ అద్యాపి సూకరారోహం
తీర్థం గంగాతటే స్థితం ॥ ఇత్యేవం గంగాతీరే తత్పూర్వవరాహావతార
మరణశ్రవణాచ్చ । తదనంతరే నృసింహావతారే నృసింహస్సింహబిలే
సంస్థిత్వా సదా శ్రీశైలపాతాళగంగాయాం స్నాత్వా నిత్యకర్మానుష్ఠా
నం కృతవాన్ ఇతి స్కాందే శ్రీశైలఖండే త్రివిక్రమావతారాత్ గం
గాయాః పూర్వభావిత్వప్రసిద్ధేశ్చ । ఇత్యేవం గంగాపుత్రేణ కుమారేణ
వరాహావతారసంహారకథనశ్రవణాత్ । తదనంతరవామనావతారస్యాప
శ్చాద్భావిత్వాత్ । గంగాయాః త్రివిక్రమపాదోద్భవత్వం వక్తుమయుక్తం ॥
భారతే ఆదిపర్వణి అగ్నిష్వాత్తాత్మజా మేనా పావనీ లోకవిశ్రుతా । మైనాకం
పర్వతశ్రేష్ఠం క్రౌంచకస్యానుజం తథా ॥ గంగా హైమవతీ జజ్ఞే భవాంగాశే
షపావనీ ॥ * ॥ రామాయణే ॥ శ్లో ॥ చోదితో రామవాక్యేన విశ్వా
మిత్రో మహామునిః ॥ వృద్ధిం జన్మ చ గంగాయాః వక్తుమేవోపచక్రమే ॥ శై
లేంద్రో హిమవాన్నామ ధాతూనామాకరో మహాన్ ॥ తస్య కన్యాద్వయం

రామరూపేణాప్రతిమంభువి ॥ అథజ్యేష్ఠాంసురాస్సర్వే దేవతార్థ చి
కీర్షయా ॥ శైలేంద్రంవరయామాసుః గంగాం త్రిపథగాంనదీం॥ ఇయమాకా
శగంగాహియస్యాం త్వత్తో హుతాశనః ॥ జనయిష్యతి దేవానాం సేనాపతి
మరిందమం ॥ఇతి॥ రామాయణాదీతిహాసపురాణేషు గంగాయాం అస్మాల్లో
కాద్దేవలోకప్రాపణకథనాద్విష్ణుపాదోద్భూతత్వం గౌణమితినిశ్చీయతే॥
తస్మిన్నేవరామాయణే బాలకాండే భగీరథంప్రతీశ్వర ఉవాచ ॥శ్లో॥ ప్రీత
స్తేహంనరశ్రేష్ఠకరిష్యామితవప్రియం ॥ శిరసాధారయిష్యామి శైలరా
జసుతామహం ॥ ఇత్యేవం భారతరామాయణాదీతిహాసపురాణవా
క్యప్రమాణైః భగీరథతపసః ప్రసన్నబ్రహ్మణాపరమకారుణికేన శివేనశిరసా
గంగాయాధారణేపినాధిక్యహానిరితి ॥ తథాభాగవతే ॥ శంభోర్జటా
కలాపాత్స్వనిష్క్రాంతాస్థిశర్కరాః ॥ ప్లావయిత్వా దివం నిన్యే యా
పాపాన్ సగరాత్మజాన్ ॥ * ॥ కూర్మపురాణే ॥ రామాయణేచ ॥శ్లో॥
తేతత్రఋషిగంధర్వా వసుధాతలవాసినః ॥ భవాంగపతితం తోయం పవి
త్రమితిపస్పృశుః ॥ ఇతిగంగాయాః పావనత్వం మహేశ్వరసంబంధా
ధీనమిత్యుక్తం॥ కించ ॥ విష్ణుపాదాంగుష్ఠనఖవినిర్భిన్నబ్రహ్మాండకటాహ
రంధ్రద్వారాత్ అంతఃప్రవిష్టకుటిలాఖ్యబాహ్యజలప్రవాహయోగేన
పాదాంగుష్ఠప్రభవత్వవ్యపదేశః ॥ * ॥ తథావామనపురాణే ॥ శ్లో ॥ వి
ష్ణ్వంఘ్రిణా ప్రసరతాకటాహే భేదితేంబరాత్ ॥ కుటిలాతస్యపాదా
గ్రాత్ ససారకుటిలాతతః ॥ సైవగంగేతినవక్తవ్యం ॥ అస్మిన్నేవప్రకర
ణే పృథగ్గంగోత్పత్తివర్ణనాత్ ॥ కించ ॥ రథ్యజనయోగేనాపిరథాపత్తిః
నచహిమవద్దుహితృత్వేన రామాయణభారతవామనాదిపురాణప్రసిద్ధా
యాం గంగాయాం విష్ణుపాదోదకసంబంధికటాహోదకసంబంధమాత్రే
ణ తత్పాదోదకత్వం యుక్తం। గంగావిష్ణుపదీత్యమరవాక్యాత్ విష్ణుపా
దోద్భూతత్వమస్తీతిచేత్ ॥ విష్ణుపదశబ్దస్యనశరీరావయవత్వం కింతువి

యద్విష్ణుపదమితి అక్షరవాక్యాల్ దివ్యాకాశవాచకత్వం ॥ తదుక్తంరామాయణే ॥ ఊర్ధ్వోత్తరఋషిభ్యస్తు ధ్రువోయత్ర వ్యవస్థితః । ఏతద్విష్ణుపదందివ్యంతృతీయంవ్యోమ్ని భాస్వరం ॥ * ॥ వామనే తథా బ్రహ్మాండపురాణేచ ॥ శ్లో ॥ సత్యలోకహితార్థాయపద్మయోనిః ప్రజాపతిః ॥ కమండలుజలాస్త్రైణహరేః పాదక్షభంజయాల్ ॥ అస్మిన్నర్థే పురాణేచ॥ కమండలుజలాస్త్రైణహరేశ్చరణభేదకృల్ ॥ ... ...

ఇతిశ్రీమద్వేదవేదాంతశివాగమశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాస సారభూత వీరశైవాచారసారోద్ధారే శ్రీమదానంద బసవలింగ శివయోగివిరచితే శివాధిక్యకథనేమాచిదేవమనోవిలాసే గంగాధరమహత్వంనామ దశమప్రకరణం సంపూర్ణం.

శ్రీ

శ్రీశంకరాయనమః

ఏకాదశప్రకరణప్రారంభః.

నారాయణోపాసకత్వం

కాశీఖండే ॥ త్రయోవింశాధ్యాయే ॥ విష్ణుగణాఊచుః ॥ సత్యా

చుపరి వైకుంఠే యోజనానాం ప్రమాణతః ॥ భూలోకాత్పరిసంఖ్యాత కోటిషోడశసమ్మితః ॥ యత్రాస్తే శ్రీపతిస్సాక్షాత్ సర్వేషామభయప్రదః ॥ తతస్తుషోడశగుణః కైలాసో౽స్తి శివాలయః ॥ పార్వత్యాసహితశ్శంభుర్గజాస్యస్కందనందిభిః॥ యత్రతిష్ఠతిసర్వేశస్సకలఃపరమస్మృతః ॥ తస్యదేవస్యఖేలో౽యంస్వలీలామూర్తిధారిణః ॥ సవిశ్వేశఇతిఖ్యాతస్తస్యాక్రీడిదంజగత్ ॥ సర్వేషాంశాసకశ్చాసౌతస్యశాస్తానచాపరః ॥ స్వయంస్సృజతిభూతానిస్వయంపాతితథాసచ ॥ సర్వఘ్నఏవసప్రోక్తఃస్వేచ్ఛాధీనవిచేష్టితః ॥ తస్యప్రవర్తకఃకో౽పినహినైవప్రవర్తకః॥ చిన్మాత్రంయత్పరంబ్రహ్మసదేత్య ఛుతిగోచరం ॥ సర్వవ్యాపిసదానిత్యంసత్యంద్వైతవివర్జితం ॥ సర్వేభ్యఃకారణేభ్యశ్చపరాత్పరతరంతపః ॥ ఆనందబ్రహ్మణోరూపంశ్రుతయోయత్ప్రచక్షతే॥సంవిదృతేనయంవేద విష్ణుర్వేదనవావిధిః ॥ యతోవాచోనివర్తంతేఅప్రాప్యమనసాసహ ॥ స్వసంవేద్య పరంజ్యోతిస్సర్వస్యహృదిసంస్థితం ॥ పరాపరేరుద్రరూపేసర్వంవ్యాప్యప్రతిష్ఠితే ॥ నిరాకారోహిసాకారశ్శివఏవహికారణం । భుక్తయేముక్తయేవాపినశివాన్మోక్షదోపరః । ఇదంచరాచరంవిశ్వంకృశ్యాద్యృశ్యాగరూపిణా ॥ తిలోమ్యతేనకాంతేనవిష్ణునాదఖిలంజగత్ । విధాయక్రీడతేవిప్రాఃనిత్యంస్వచ్ఛందలీలయా ॥ యథాశివస్తథావిష్ణుర్యథావిష్ణుస్తథాశివః ॥ అంతరంశివవిష్ణ్వోశ్చమనాగపినవిద్యతే ॥ ఆహూయపూర్వంబ్రహ్మాదీన్సర్వాన్దేవతాగణాన్ ॥ విద్యాధరోరగాదీంశ్చసిద్ధగంధర్వచారణాన్ ॥ నిజసింహాసనసమంకృత్వాసింహాసనంశుభం ॥ ఉపవేశ్యహరింతత్రభక్త్యాదత్వామనోహరం ॥ లక్షకోటిశలాకంచవిశ్వకర్మాపినిర్మితం ॥ రాజ్యాభిషేకయోగ్యైశ్చదివ్యైస్సర్వౌషధాదిభిః ॥ ప్రత్యక్షతీర్థపూతాభిఃపంచగంధమనోహరైః ॥ సిద్ధార్థాక్షతదూర్వాభిర్మంత్రైఃస్వయ

ముపస్థితైః ॥ శుభే తిథౌ శుభే లగ్నే తారాచంద్రబలాన్వితే ॥
ఆనీయ మకుటం రమ్యం కృతకౌతుకమంగళం ॥ అభిషిచ్య మ
హేశానస్స్వయం బ్రహ్మాండమంటపే ॥ దత్తం సమస్తమైశ్వర్యం యస్నిజం
నాన్యగామ్యథ ॥ తతస్తుష్టావ దేవేశః ప్రమథైస్సహ శార్ఙ్గిణం ॥ బ్రహ్మా
ణం లోకకర్తారముపాచ చ వచస్త్విదం ॥ మమ వంద్యస్త్వయం విష్ణుః ప్ర
ణమ త్వమముం హరిం ॥ ఇత్యుక్త్వాథ స్వయం రుద్రో ననామ గరుడధ్వజం ॥
తతో గణేశ్వరైస్సర్వైః బ్రహ్మణా చ మరుద్గణైః ॥ యోగిభిస్సనకాద్యై
శ్చ సిద్ధైర్దేవర్షిభిర్ద్విజైః ॥ విద్యాధరైస్సగంధర్వైః యక్షరక్షోప్స
రోగణైః ॥ గుహ్యకైశ్చారణైర్భూతైశ్శేషవాసుకితక్షకైః ॥ పతత్రి
భిః కిన్నరైశ్చ సర్వస్థావరజంగమైః ॥ తతో జయ జయేత్యుక్త్వా నమోస్త్వితి
నమోస్త్వితి ॥ తతో హరిం మహేశానస్సంసది వ్యాసదాంతదా ॥ ఏతై
ర్మహోరవోరమ్యైస్సమార్చత్పరమాశిషా ॥ త్వం కర్తా సర్వభూతా
నాం పాతా హర్తా త్వమేవ చ ॥ త్వమేవ జగతాం పూజ్యస్త్వమేవ జగదీ
శ్వరః ॥ దాతా ధర్మార్థకామానాం శాస్తా దుర్నయకారిణాం ॥ అజే
యస్త్వం చ సంగ్రామే మమాపి హి భవిష్యసి ॥ ఇచ్ఛాశక్తిర్జ్ఞానశక్తిః క్రి
యాశక్తిస్తథోత్తమా ॥ శక్తిత్రయమిదం విష్ణో గృహాణ శ్లాఘితం మయా ॥
త్వద్వేష్టారో హరే నూనం మయా శాస్యాః ప్రయత్నతః ॥ మద్భక్తానాం మ
యా విష్ణో దేయం నిర్వాణముత్తమం ॥ మాయాం చాపి గృహాణేమాం దు
ష్ప్రవేద్యాం సురాసురైః ॥ మయా సమ్మోహితం విశ్వం యత్కించిద్ధంభ
విష్యతి ॥ వామబాహుర్మదీయస్త్వం దక్షిణస్స పితామహః ॥ తత్రైవ ॥
పాపినామపి జంతూనామవిముక్తనివాసినాం ॥ నాన్యశ్శాస్తయితా విష్ణో
తేషాం శాస్తాహమేవ హి ॥ కృత్వాపి కాశ్యాం పాపాని కాశ్యామేవ మ్రి
యేత చేత్ ॥ భూత్వా రుద్రపిశాచోపి పునర్ముక్తిం సమాప్స్యతి ॥ ......

ఇతిశివస్య నారాయణోపాసకత్వం ॥ నారాయణోపనిషది ॥ పురు
షో హవైనారాయణోకామయతి । ప్రజాసృజేత్యాదినాతస్యై
వజగత్కారణత్వముక్తం ॥ యోహవైనారాయణాష్టాక్షరపదమధ్యేత్యా
దినాతస్యామృతత్వమశ్నుతే ॥ తతోమృతత్వమశ్నుతె ॥ ఇత్యంతేనత
దేవోక్తం ॥ ఆత్మబోధోపనిషది । కారణస్వరూపమోంకారం । పరబ్ర
హ్మోంకమోహవినిర్ముక్తం ।విష్ణుంధ్యాయన్నిత్యాదినచపునరావర్తతే
నచ పునరావర్తతే ఇత్యంతేనతదేవోక్తం ॥ సుబాలోపనిషదిచ ॥ నై
వేహకించనాగ్రఆసీదిత్యాదినాతస్యైవ జగత్కారణత్వముక్త్వాఖండో
పసంహారే । తద్విష్ణోఃపరమంపదం సదాపశ్యంతిసూరయఇతి తదేవో
క్తం ॥ పూర్వతాపనీయే ॥ క్షీరోదార్ణవశాయినంనృకేసరిణం యోగిధ్యే
యంపరమంపదమితి యోజానాతిసోమృతత్వంగచ్ఛతీతితదేవోక్తం ॥ మ
హోపనిషదిచ ॥ ఏకోహవైనారాయణఆసీదిత్యాదినాతస్యైవజగత్కా
రణత్వముక్త్వాసోమృతత్వంగచ్ఛతీతితదేవోక్తం ॥ తత్రైవ ॥ నిత్యనిరం
జనో దేవఏకోనారాయణఇతి ॥ సుబాలోపనిషదిచ ॥ ఏషధాతావిధాతా
కర్తావికర్తాదివ్యోదేవఏకోనారాయణోమాతాపితాభ్రాతానివా
సశ్శరణః సుహృద్గతిర్నారాయణఇతి ॥ తైత్తిరీయేపి ॥ పతింవిశ్వస్యా
త్మేశ్వరమితి । ఇత్యస్యైవసర్వరక్షకత్వం ॥ తత్రతత్ర ॥ తమఃపరేదే
వఏకీభవతీతి ॥ విశ్వభుగ్విశ్వసృక్సూక్ష్మమితి । నారాయణేప్రలీయంతే
ఇతితస్యైవసర్వలయాధిష్ఠానత్వముక్తం ॥ అంతశ్శరీరేనిహితోగుహా
యాం । ఇత్యుపక్రమ్య ।ఏషసర్వభూతాంతరాత్మాఽపహతపాప్మాదివ్యో
దేవఏకోనారాయణఇతి సర్వాంతర్యామిత్వముక్తం ॥ ఇత్యాద్యుపనిష
ద్వాక్యాత్ । నారాయణస్యముముక్షూపాస్యత్వం సర్వకారణపరబ్ర
హ్మత్వంచప్రోక్తమపి । అమాత్యరాజబుద్ధిస్తునదోషాయఫలాయహీతిసూ
తసంహితావాక్యాత్ । రాజవద్రాజపురుషఇతిన్యాయేనతానిసర్వాణి

నారాయణోత్కర్షవాక్యాని అసదర్థావలంబనార్థవాదరూపాణి స్తుతి
పరత్వేనాపచారికాణి గౌణానీతి విజ్ఞాయంతే ॥ తత్కథమితి చేత్ ॥ తద్వి
ష్ణూత్కర్షప్రతిపాదకమహోపనిషద్యేవ । తన్నారాయణోపనిషద్యే
వచ । సహస్రశీర్షం దేవమిత్యుపక్రమ్య । పరబ్రహ్మత్వేన నారాయణం ప్ర
స్తుత్య । తస్య మధ్యే వహ్నిశిఖేత్యాదినా ప్రసక్తబహుప్రమాణైర్నా
రాయణస్య హృదయకమలస్థధ్యేయవహ్నిశిఖాంతరాలే । శివస్య కృష్ణపిం
గళత్వేన దహరసిద్ధ్యోపాస్యత్వశ్రవణాత్ । తథా నారాయణస్య తదు
పాసకత్వం పరిశేషసిద్ధం । తన్నారాయణోపనిషద్యేవ హరిం హ
రంతమనుయాంతి దేవా విశ్వస్యేశానమితి రుద్రకారితవిష్ణునిగ్రహశ్ర
వణాచ్చ ॥ అన్యథా । బహుశ్రుతిపురాణేతిహాసేషు నారాయణస్య అన్యా
ధీనత్వేన పరబ్రహ్మత్వవిరుద్ధధర్మశ్రవణాచ్చ । ఏవం బహుశ్రుతివిరో
ధాచ్చ ॥ తస్మాన్నారాయణోత్కర్షవాక్యాని సర్వాణి తదంతర్యామి
ణి శివే పర్యవస్యంతీతి నిశ్చీయంతే । సప్తభిః కథ్యతే రుద్రః పంచభిర్విష్ణురుచ్య
తే । ఇతి శాంకరసంహితావాక్యాత్ ॥ విష్ణూత్కర్షప్రతిపాదకాల్పీ
య వాక్యానాం । రుద్రోత్కర్షప్రతిపాదకబహువాక్యాపేక్షయా దు
ర్బలత్వాత్ । విష్ణూత్కర్షప్రతిపాదకవాక్యానామన్యథాసిద్ధత్వం శి
వోత్కర్షప్రతిపాదకవాక్యానామనన్యథాసిద్ధత్వం నిశ్చితం ॥ తథా చతు
ర్వేదతాత్పర్యసంగ్రహే । నాసావుపాసనముపాస్యతమేన దూరే తస్మా
దుపాసకతయా పరిశేషసిద్ధిః । అంతర్యవస్థితగిరా పరమాత్మనస్తే శబ్దా
దృతేఽపి విదితం త్వనుపాసకత్వం ॥ బృహజ్జాబాలశాఖాబ్రాహ్మణే । శివస్స్వ
వక్షస్స్థితభస్మ నఖేనాదాయ ప్రణవేనాభిమంత్ర్య గాయత్ర్యా పంచాక్షరేణా
భిమంత్ర్య హరిమస్తకగాత్రేషు సముక్షిపత్ । తదా హృది ధ్యాయస్వేతి హ
రిముక్తే శివే । అథ హరిస్స్వహృది ధ్యాత్వా దీపో దృష్ట ఇతి శివమాహ । తతో
హరిం భస్మ భక్షయేత్యాహ హరః । తతః భక్షయిష్యే శివం భస్మస్నాత్వా

హాంభస్మనాపురా॥దృష్ట్వేశ్వరంభస్మగాత్రం భస్మక్షయాదచ్యుతః॥తతా శ్చర్యమతీనాసీత్స్వబింబసముదృశః ॥ వాసుదేవోశుద్ధముక్తాఫలవర్ణో భవత్క్షణాత్ ॥ తదాప్రభృతిశుక్లాభో వాసుదేవఃప్రసన్నవాన్ ॥ నశక్తిం భస్మనోజానేప్రభావంతేకుతోవిభో ॥ నమస్తేస్తు నమస్తేస్తు త్వామేవశర ణంగతః॥ త్వత్పాదయుగళేశంభో భక్తిరస్తుసదామమ ॥ భస్మధారణసంప న్నో మమభక్తోభవిష్యతి॥అతఏవభూతిభూర్తలికరీతి ॥*॥అస్మిన్నర్థే ప ద్మపురాణే శివరాఘవసంవాదే దధీచిశుచిస్మితాసంవాదే ॥ శ్లో ॥ పురా చైకార్ణవే ఘోరే బ్రహ్మాణఃప్రళయేసతి ॥ మహావిష్ణుస్తుభగవాన్ శయి తవ్యోమమహాంభసి ॥ తస్యపార్శ్వద్వయంప్రాప్య బ్రహ్మాండానాంశత ద్వయ మిత్యుపక్రమ్య ॥ అథసఏవవిష్ణుర్మహేశ్వరోపాసనారూపతప శ్చర్యయాజగతస్సృష్టుర్ధ్యాననయోగరతోభూత్వా యతి[illegible] ప్యవిజ్ఞాయమహతాదుఃఖేనోచ్చైరారావంకృత్వా పునఃపునరరోదీత్। తతోమహాదేవః పరమకృపయాదివ్య తేజోమండలమధ్యే అనంతబ్ర హ్మాండమండలపర్యావృతస్సర్వజ్ఞానదృష్ట్యాత్మానం ప్రదర్శ్య జలస్నాన పూర్వక భస్మస్నానార్థంతమాజ్ఞాప్యస్వాంకఏవకంచిద్ధ్రదంనిర్మాయ తం కటాక్షోత్ప్రేక్షయా సూక్ష్మత్వేనకారయిత్వా వేదరూపసోపానేనా వతార్య స్నాపయిత్వా దీక్షితంచకారేతివక్ష్యతే ॥ హరిః ॥ స్నాతోస్మికి మతఃకార్యంశంభురాహహరింతతః ॥ ధ్యాయస్వహృదయేకింతేనవా. కించిద్వదస్వమే ॥ హరిర్నకించిదిత్యాహ ॥ అథశంభురువాచ।భస్మస్నా నేనసంశుద్ధోవేశ్యసేపరమంపదం ॥ దీక్షితస్యహితంభస్మనోద్ధూళంక రవాణ్యహం ॥ స్వపక్షస్థితభస్మైవనఖేనాదాయశంకరః ॥ ప్రణవేనాభి

మంత్ర్యాథగాయత్ర్యాబ్రహ్మభిస్తథా ॥ అంగులిభ్యాంమథోగాత్రే హృద్యేవ పంచాక్షరేణవై ॥ హరిమస్తకగాత్రేషు సర్వేష్వపిసమక్షిపత్ ॥ శాంత దృష్ట్యాహరిస్త్వాథజీవేత్యాహహరింహరః ॥ధ్యాయస్వకింతేహృదయేసచ

ధ్యానపరోభవత్ ॥ అపశ్యద్ధృదయే దీపం దీర్ఘాకారమతిప్రభం ॥ హరి
రాహ శివం సాక్షాద్దీపో దృష్టో మయేతి చ ॥ శివః ప్రాహ న తేజ్ఞానం పరిపక్వ
మధోహరే ॥ భస్మభక్షయ తేజ్ఞానం సమగ్రం సంభవిష్యతి ॥ హరిః ॥ భ
క్షయిష్యే శుభం భస్మ స్నాత్వాహం భస్మనా పురా ॥ దృష్ట్వేశ్వరం భస్మరా
శ్యాభస్మభక్షయదచ్యుతః ॥ తత్రాశ్చర్యమభూద్దేవాసీత్పక్వబింబసమద్యుతిః
వాసుదేవో శుద్ధముక్తాఫలవర్ణోభవత్క్షణాత్ ॥ తదాప్రభృతి శుక్లాభో
వాసుదేవః ప్రసన్నవాన్ ॥ పునర్ధ్యానపరో భూత్వా దీపమధ్యేథపూరు
షం ॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశం త్రినేత్రం శాశ్వతం శివమిత్యుపక్రమ్య ॥ దృష్ట
వాంశ్చ తదా విష్ణుః కృతకృత్యో భవత్తదా ॥ అథాహ శంభుర్భోవిష్ణో వద
దృష్టం హి కిం త్వయా ॥ హరిరాహ పురా దృష్టం పురుషం శాంతవిగ్రహం ॥
ఇత్యుదీర్య మహావిష్ణుశ్శివపాదే పపాత హ ॥ న శక్తిం భస్మనో జానే ప్రభావం
తే కుతో విభో ॥ నమస్తేస్తు నమస్తేస్తు త్వమేవ శరణం గతిః ॥ త్వత్పాదయు
గళే శంభో భక్తిరస్తు సదా మమ ॥ భస్మధారణసంపన్నో మమ భక్తో భవి
ష్యసి ॥ తథా ॥ యజుర్వేదే ॥ తవశ్రియే మరుతో మర్జయంత రుద్రయ
త్తే జనిమం చారు చిత్రం । పదం యద్విష్ణోః పరమం నిధాయి ॥ * ॥ అస్మిన్న
ర్థే పారాశరపురాణే ॥ శ్లో ॥ రౌద్రం లింగం మహావిష్ణుర్జనిమాఖ్యం శిలా
మయం ॥ చారుచిత్రం సమభ్యర్చ్య ప్రాప్తవాన్పరమం పదం ॥ అస్మిన్న
ర్థే శివధర్మశాస్త్రే ॥ శ్లో ॥ ఇంద్రనీలమయం లింగం విష్ణుః పూజయతే
సదా ॥ విష్ణుత్వం ప్రాప్యతే తేన సామ్భ్రైకం న శాసనం ॥ * ॥ అస్మిన్న
ర్థే ఈశానసంహితాయాం ॥ శ్లో ॥ విద్యానారేణ సంపూజ్య శివరాత్రౌ
మహేశ్వరం ॥ శివరాత్రివ్రతం కృత్వా విష్ణుర్విష్ణుత్వమాగతః ॥ వేదసారేణ
సంపూజ్య శివరాత్రౌ మహేశ్వరం ॥ శివరాత్రివ్రతం కృత్వా బ్రహ్మా బ్రహ్మత్వ
మాగతః ॥ విష్ణుర్భృగుశాపవిమోచనార్థం ఏకాదశీవ్రతం కృత్వా ద్వా
పిఆచరతీతి వక్ష్యతే ॥ కాశీకాఖండే ॥ ఏకాదశానాం రుద్రాణాం ప్రీత్యై

ర్థం గరుడధ్వజః ॥ పక్షద్వయేపిసగతంకరోత్యేకాదశీవ్రతం ॥ * ॥ త
థాస్కాందపురాణే ॥ శ్లో ॥ అజోహరిస్సహస్రాక్షోరామోబాణాసు
రస్తథా ॥ రావణోభీమసేనశ్చ సప్తమాహేశ్వరాస్స్మృతాః ॥ * ॥ అస్మిన్న
ర్థే భారతే ఆదిపర్వణి ॥ హరిర్మయోగుహశ్చైవరామోబాణాసుర
స్తథా ॥ రావణోభీమసేనశ్చసప్తమాహేశ్వరాస్స్మృతాః ॥ * ॥ భారతే ॥
మోక్షధర్మేవిష్ణువాక్యం ॥ శ్లో ॥ తస్మాదాత్మానమేవాగ్రేరుద్రంసం
పూజయామ్యహం ॥ * ॥ తత్రారణ్యపర్వణి ॥ తీర్థయాత్రాఃధా॥శ్లో
యత్రవిష్ణుఃప్రసాదార్థంరుద్రమారాధయన్పురా ॥ వరాంశ్చసుబ
హూన్లేభేదైవతైరపిదుర్లభాన్ ॥ * ॥ తత్రైవద్రోణపర్వణి ॥ శ్లో ॥
దేవదేవస్త్వచింత్యాత్మాఅజయోవిష్ణురవ్యయః ॥ సర్వరూపంభవంజ్ఞా
త్వాలింగేర్చయతితంప్రభుం ॥ తస్మిన్నభ్యధికాంప్రీతింకరోతివృషభధ్వ
జః ॥ * ॥ తత్రైవసౌప్తికపర్వణి ॥ అశ్వత్థామానంప్రతిశివవచనం॥శ్లో ॥
సత్యశౌచార్జవత్యాగైస్తపసానియమేనచ ॥ క్షాంత్యాభక్త్యాచధృత్యాచ
కర్మణామనసాగిరా ॥ అహంయథావదారాధ్యఃకృష్ణేనాక్లిష్టకర్మణా ॥
తస్మాదిష్టతమఃకృష్ణాదన్యోమమనవిద్యతే ॥ * ॥ తథాహరివంశే ॥ శ్లో ॥
ఏవంసంస్తూయమానస్తుభగవాన్వృషభధ్వజః ॥ ప్రసార్యదక్షిణంహ
స్తంవాసుదేవమథాబ్రవీత్ ॥ మనీషితానామర్థానాంప్రాప్తిస్తేస్తుసురో
త్తమ ॥ పారిజాతంచహర్తాసిమాభూత్తేమనసోవ్యథా ॥ పురామైనాక
మాశ్రిత్యతపస్త్వమకరోర్యదా ॥ తదామమవచఃకృష్ణసంస్మృత్యస్థైర్య
మాప్నుహి ॥ అవధ్యస్త్వమజేయస్త్వంమత్తశ్శూరతరస్తథా ॥ భవితాసి
త్యవోచంయత్తత్తథానతదన్యథా ॥ * ॥ తథాద్రోణపర్వణి ॥ శ్లో ॥ అపి
చేత్సమరంప్రాప్యభవిష్యసిమమాధికః ॥ఇతి శివేనకృష్ణాయవరందత్తమితి
ప్రసిద్ధం ॥ ఇత్యాదిభారతఏవ కృష్ణస్యశివపూజకత్వంబహుప్రసిద్ధం.

సూతసంహితాయాం ॥ ముక్తికాండే ॥ ఏకోనత్రింశాధ్యాయే ॥ శ్లో ॥ పు
రా నారాయణః శ్రీమాన్ కిరీటీ గరుడధ్వజః ॥ శ్రీమత్కైలాసపర్యంకే తతా
ప పరమం తపః ॥ భస్మోద్ధూళితసర్వాంగస్త్రిపుండ్రాంకితమస్తకః ॥ రుద్రా
క్షమాలాభరణో జటావల్కలసంయుతః ॥ * ॥ మానవీయసంహితాయాం ॥
శ్లో ॥ జిజ్ఞాసార్థం పురా రేభే భక్తిం కమలేషు శివస్వయం ॥ తత్రైకం గోప
యామాస కమలం మునిపుంగవాః ॥ గతే పుష్పే తదా విష్ణుశ్చింతయన్ క్ర
మికం త్విదః ॥ జ్ఞాత్వాత్మనోక్షి చోద్ధృత్య పూజయామాస శంకరం ॥ * ॥ త
త్రైవ ॥ శ్లో ॥ ఏవముక్త్వా దదౌ చక్రం సూర్యాయుతసమప్రభం ॥ నేత్రం
చ పద్మసదృశం విష్ణవే ప్రభవిష్ణవే ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే స్కాంద లైంగ్యాది బ
హుపురాణాని సంతి । గ్రంథవిస్తరభయాన్న లిఖితాని ॥ * ॥ బ్రహ్మాండపురాణే
శైవసంహితాయాం । వ్యాసజైమినిసంవాదే । విష్ణుః పరశురామోపి శి
వేన పరిదీక్షితౌ । పాదోదకప్రసాదాన్న నిర్మాల్యానాం నిషేవకౌ ॥ లైంగ్యే
చతుశ్శతాధ్యాయే ॥ శ్లో ॥ పాదౌ ప్రక్షాళ్య దేవస్య కరాభ్యాం కమలే
క్షణః ॥ అభ్యుక్ష్య చాత్మనో మూర్ధ్ని బ్రహ్మణశ్చ గిరేస్తథా ॥ భారతే అ
నుశాసనికపర్వణి ॥ శ్లో ॥ దూర్వాసోచ్ఛిష్టశేషస్య పాదబాహ్యాంగలే
పనాత్ ॥ సహస్రావజ్రకాయత్వం ప్రాప్తవాన్ విష్ణురవ్యయం ॥ * ॥ అస్మి
న్నర్థే స్కాందే ॥ శ్లో ॥ యవాగుభక్షణే విష్ణుః పాదబాహ్యాంగలేప
నాత్ ॥ శాపరూపవరే శైవయోజితో మునినా తథా ॥ వా ॥ కేనాప్యక్షత
పత్రికాయస్సర్వాంత్యే పాదక్షతే నైవమృతో భవేత్ శాపరూపవరం దత్తవా
నితి తాత్పర్యం । ఇత్యేవం శ్రుతిస్మృతిపురాణోపపురాణ రామాయణ
భారతహరివంశేషు చ । నారాయణస్యోపాసకత్వం బహుధా ప్రణీతం । నై
వం యత్ర క్వాపి విష్ణూపాసనం శివేన కృతమితి వా । తత్పూజాదినావ
రాలబ్ధ ఇతి వా । శివావగణో విష్ణుర్నివేశవద్విష్ణ్వావరణే శివనివేశ ఇతి వా
భ్రామ్యతే ॥ తస్మాదేవమాది ప్రమాణైః విష్ణోశ్శివోపాసకత్వం నిశ్చేతవ్యం ॥

॥*॥ తథా కాళికాఖండే ॥ వ్యాసభుజస్తంభే వ్యాసం ప్రతి నందివాక్యం ॥ శివస్య పూజ్యతె లింగం సర్వైర్దేవాసురైర్నరైః ॥ నహి శివేనకోపి పూజితఇతి ప్రతివాది నోవిద్వాంసుర్వంతు ॥ * ॥ ఆదిత్యపురాణే ॥ కూర్మపురాణేచ ॥ తథా స్కాందేచ ॥ శ్లో॥ సర్వే తపస్వినః ప్రోక్తాః సర్వే యజ్ఞేషు భాగినః ॥ రుద్రార్చనపరాస్సర్వే త్రిపుండ్రాంకితమస్తకాః ॥...

ఇతి శ్రీ వేద వేదాంత శివాగమ స్మృతి పురాణేతిహాస సారభూత వీరశైవాచార సారోద్ధారే శ్రీమదానందబసవలింగశివయోగివిరచితే శివాధిక్యకథనే శ్రీమాచిదేవమనోవిలాసే నారాయణోపాసకత్వంనామ ఏకాదశప్రకరణం సంపూర్ణం ॥

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివాయనమః.

ద్వాదశప్రకరణప్రారంభః.

తారకబ్రహ్మవిచారః

పూర్వతాపనీయే ॥ శ్రీరామస్యమనుం కాశ్యాంజజాపవృషభధ్వజః ॥ * ॥ తథాపురాణే రామం ప్రతిశివవాక్యం ॥ శ్లో ॥ ముమూర్షోర్మణికర్ణ్యాం అర్ధోదకనివాసినః ॥ అహందిశామి తే మంత్రం తారకబ్రహ్మసంజ్ఞికం ॥ శ్రీరామరామరామేతి త్యేతత్తారకముచ్యతె ॥ అతస్త్వం జానకీనాథపరబ్రహ్మసునిశ్చితం ॥ త్వన్మాయామోహితాస్సర్వే నత్వాం జానంతి తత్వతః ॥ ఇత్యేవంచోపాసకస్య శివస్య స్వోపాస్య

తారకబ్రహ్మమంత్రజపోపదేశాభ్యాం తద్భక్తత్వమేవ విజ్ఞాయ
తే ॥ తథాచ ప్రయోగః ॥ శివో నారాయణాపేక్షయాఽధికో నభవతి ॥
తద్భక్తత్వాత్తన్మంత్రజాపకత్వాత్ । నారదాదివత్ । తస్మాన్నారాయణఏ
వాధికఇత్యుచ్యతే ॥ ఇతిచేత్ ॥ అత్రబ్రూమః ॥ రామతారకస్య విష్ణు
వాచకత్వమేవనాస్తి । తథాత్వే ప్రమాణాభావాత్ స్కాందపురాణే ॥ ర
మంతేయోగినోఽనంతే సదానందచిదాత్మని ॥ ఇతిరామపదేనాసౌప
రబ్రహ్మాభిధీయతఇతి స్కాందపురాణవాక్యేనరామశబ్దస్యపరబ్రహ్మవాచ
కత్వాత్ ॥ నవిష్ణోఃపరబ్రహ్మత్వేపీదంవచనముపపన్నమితివాచ్యం ॥ పూ
ర్వోత్తరప్రతిపాదిత బహుశ్రుతిప్రమాణైస్తద్విష్ణోరన్యాధీనత్వేనపరబ్ర
హ్మత్వవిరుద్ధ ధర్మశ్రవణాత్ । కాశ్యాంరామతారకోపదేశంప్రాప్య
ముక్తస్య శివప్రాప్తిశ్రవణేన తస్యవిష్ణువాచకత్వాయోగాత్ ॥ యథాక్ర
తురస్మిఁల్లోకేపురుషోభవతి । తథేతఃప్రేత్యశరీరంత్యక్త్వాతథాభవతీ
తిశ్రుతేః ॥ గీతాసుచ ॥ యంయంవాపిస్మరన్భావంత్యజత్యంతేకళేవరం । తం
తమేవైతికౌంతేయసదాతద్భావభావితః ॥ ఇతిప్రమాణాత్కాశ్యాంముక్త
స్యశివత్వంబహుధాప్రతిపాదయంతి ॥ పురాణే ॥ కాశీయమస్యాంత్యజతా
మివాంగంశరీరిణాంనాస్తిపునశ్శరీరం । యద్యస్తికంఠేగరళంలలాటేత్రిలో
చనంచంద్రకలాకిరీటే ॥ ఇత్యేవంకాశీఖండేభాగవతరామాయణాదిపురా
ణేతిహాసేషుబహుప్రసిద్ధం ॥ పురాణేషుచ ॥ శ్లో ॥ ధ్యాత్వారఘుపతింక్రుద్ధం
కాలానలసమప్రభం ॥ పీతకృష్ణాజినధరంభస్మోద్ధూళితవిగ్రహం ॥ ఆకర్ణా
కృష్టసశరకోదండభుజమండలం । జానకీలక్ష్మణోపేతంజటామకుటమండి
తం ॥ ఇత్యేవంరామస్యరామేశ్వరాదిలింగప్రతిష్ఠాపకత్వేనజటాభస్మ
ధారిత్వేనచశివభక్తత్వనిర్ణయాత్ ॥ వేదసారశివసహస్రనామసుధ్యేశి
వస్యరామేశ్వరనామశ్రవణాత్ ॥ రామస్యేశ్వరోరామేశ్వరఇతిరామ
స్యాధీశ్వరత్వేన తత్ప్రతిష్ఠితరామేశ్వరాఖ్యలింగానాంప్రత్యక్షప్ర

మాణాత్ ॥ రామతారకస్యాపి సత్యానంద పరబ్రహ్మవాచకత్వాత్ ॥ తా
దృశతారకమంత్రజపోపదేశయోః లోకానుగ్రహత్వాత్పరబ్ర
హ్మణః పరశివస్యానాధిక్యహానిరితి సిద్ధం । ఈశ్వరస్యోపదేశార్థం వినా
ఉపాసకత్వేన తన్మంత్రజాపకత్వం న భవతి । ఈశ్వరనియామకశాస్త్ర
దైవయోరభావాత్ ॥ ఉపదేశార్థం జప ఇతి నిశ్చేతవ్యః । శివేన అహం
దిశామి తే మంత్రం తారకబ్రహ్మసంజ్ఞకమిత్యుక్తస్య వాక్యస్య కాగతిరితి
చేత్ ॥ స్వనామాంకం నిజభక్తం రామభద్రం ప్రత్యుపచారికేణ భక్తదై
హిక దేవత్వేన । అహం దిశామి తే మంత్రమిత్యుక్తమితి నిశ్చేతవ్యం । ప్రా
గుక్తబహుప్రమాణైర్నారాయణస్యోపాస్యత్వాసంభవాత్ ఉపాసకత్వ
మేవ పరిశిష్యత ఇతి నారాయణోత్కర్షప్రతిపాదకాల్పీయ వాక్యానాం
శివోత్కర్షప్రతిపాదకవాక్యాపేక్షయా దుర్బలత్వేన నారాయణో
త్కర్షప్రతిపాదకవాక్యానామన్యథాసిద్ధత్వం । శివోత్కర్షప్రతిపా
దకవాక్యానామనన్యథాసిద్ధత్వం చ నిశ్చితం ॥ తస్మాన్నారాయణోత్క
ర్షప్రతిపాదకవాక్యాని సర్వాణి గౌణవృత్త్యా స్తుతికరాణ్యౌపచారి
కాణీతి జ్ఞేయానీతి ॥ తథాపి రామమంత్రః కేవలతారకబ్రహ్మపర్యాయనా
మత్వేకశ్చిన్నామవిశేషః ॥ శివః కాశ్యాం రామమంత్రేణ తారక
ముపదిశతీతి ముఖ్యో న భవతి । కింతు కేవలతారకబ్రహ్మైవ । ఓంకారస్స
ఏవ రుద్ర ఇతి విజ్ఞాయతే । తథా బహుశాఖోపనిషత్ప్రమాణసిద్ధత్వాత్ త
థా బహుపురాణేతిహాసేషు చ ప్రసిద్ధత్వాత్ ।ఓంకారస్య తారకబ్రహ్మత్వే,
సర్వమతానామవిరోధత్వాత్ । కాశ్యాం శివః ప్రణవముపదిశతీతి ముఖ్యో
భవతి ॥ అత ఏవ లఘుజాబాలే । దేవానాం దేవయజనం । సర్వేషాం
భూతానాం బ్రహ్మసదనమవిముక్తమిత్యుపక్రమ్య । అత్ర హి జంతోః ప్రా
ణేషూత్క్రమమాణేషు రుద్రస్తారకం బ్రహ్మ వ్యాచష్టే యేనాసావమృతీభూ

త్వా మోక్షీభవతీతి ॥ తత్రైవ ద్వితీయకాండే ॥ అథ బ్రహ్మచారిణ ఊచుః ॥ కిం జపేనామృతత్వం బ్రూహీతి స హోవాచ । యాజ్ఞవల్క్యః । శతరుద్రియేణేత్యేతాని హ వా । అమృతస్య నామధేయాన్యేతైర్హ వా అమృతో భవతీతి ॥ ఇత్యేవం లఘుజాబాలే తారకబ్రహ్మోపదేష్టృత్వం చ తత్తారకబ్రహ్మత్వం చ రుద్రస్యైవోక్తం ॥ శతరుద్రియే । నమస్తారాయ నమశ్శంభవే చేతి । అథర్వశిరసి । యో వై రుద్రస్స భగవానిత్యుపక్రమ్య । విశ్వాత్మకపరబ్రహ్మత్వేన సంస్తుత్య స ఓంకారో య ఓంకారః । స ప్రణవో యః ప్రణవస్స సర్వవ్యాపీ యస్సర్వవ్యాపీ సోఽనంతో యోఽనంతస్తత్తారం యత్తారం । తత్సూక్ష్మం యత్సూక్ష్మం । తచ్ఛుక్లం యచ్ఛుక్లం । తద్వైద్యుతం యద్వైద్యుతం । తత్పరం బ్రహ్మేతి । స ఏవ స ఏకో రుద్రస్స ఈశానస్స భగవాన్ స మహేశ్వరస్స మహాదేవ ఇతి ॥ తత్రైవ తత్తన్మహేశ్వర నామనిర్వచన ప్రస్తావే ॥ అథ కస్మాదుచ్యతే తారం ॥ యస్మాదుచ్చార్యమాణ ఏవ గర్భ జన్మ జరా మరణ సంసార మహద్భయాత్తారయతీతి తస్మాదుచ్యతే తారమిత్యాదినా తదేతద్రుద్రచరితమిత్యుపసంహృతం ॥ అస్మిన్నర్థే అథర్వశిఖోపనిషత్సు చ । చతుష్పాదిదమక్షరం పరబ్రహ్మేత్యుపక్రమ్య ప్రణవం ప్రస్తుత్య । సర్వేభ్యో దుఃఖభయేభ్యస్సంతారయతీతి తారణాత్తారమిత్యుక్త్వా । ఈశానశ్శివ ఏకో ధ్యేయశ్శివంకరస్సర్వమన్యం పరిత్యజ్య సమాప్తాథర్వణీశిఖేతి అంతేన తదేవోక్తం । శ్రుత్యంతరే । ఓమితి బ్రహ్మ । ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ । ఓమితీదం సర్వం బ్రహ్మ శివో మే అస్తు సదాశివోం । ఇత్యాది బహుప్రసిద్ధం । ఇత్యాదిశ్రుతిపురాణాత్తారకబ్రహ్మాత్మోంకారః । స ఏవ రుద్ర ఇతి నిశ్చితవ్యః ॥ తథా పురాణేఽపి । జపేత్పంచాక్షరం మంత్రం స తారం తారణక్షమం ॥ * ॥ తథా కూర్మ పురాణే ॥ శ్లో ॥ యత్ర సాక్షాన్మహాదేవో దేహాంతే స్వయమీశ్వరః ॥ వ్యాచష్టే తారకం బ్రహ్మ తత్రైవ హ్యవిముక్తకం ॥ * ॥ సూతసంహితాయాం యజ్ఞ వైభవ

ఖండే ॥ శ్లో ॥ ఓంకారస్సర్వమంత్రాణా ముత్తమఃపరికీర్తితః ॥ ఓంకారేణప్లవేనైవసంసారాబ్ధింతరిష్యతి ॥ ఉమార్ధవిగ్రహోదేవో రుద్రస్సత్యాదిలక్షణః ॥ సంసారతారకస్యాస్యస్యప్రణవస్యార్థఉచ్యతే॥ విష్ణ్వదయోపి దేవాశ్చరుద్రస్యాస్యాజ్ఞమైవతు ॥ కథంచిత్ప్రణవస్యార్థోభవిష్యతినముఖ్యతః ॥ ... ...

ఇతిశ్రీవేదవేదాంతశివాగమస్మృతిపురాణేతిహాస
సారభూతవీరశైవాచారసారోద్ధారే శ్రీమజ్జానందబసవ
లింగ శివయోగివిరచితే శివాధిక్యకథనే శ్రీమాధిదేవమ
నోవిలాసే తారకబ్రహ్మవిచారోనామ
ద్వాదశంప్రకరణంసంపూర్ణం॥

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివాయపరబ్రహ్మణేనమః.

త్రయోదశ ప్రకరణప్రారంభః.

గీతాస్మచ్ఛబ్దశివపరత్వం.

అథసర్వోపనిషత్సారభూతభగవద్గీతాసు । తత్రాస్మచ్ఛబ్దఃకృష్ణేనోక్తస్స్వాభిప్రాయః । కింతు । స్వేశ్వరాహంభావమాస్థాయ యోగమహిమ్నాతదుపదేశాత్ । స్వాంతర్యామ్యభిప్రాయః । తత్రైవ ॥ దివ్యందదామితేచక్షుఃపశ్య మేయోగమైశ్వరమితి । స్వయోగమహిమ్నా ప్రదర్శ్యమానరూపస్యేశ్వరసంబంధిత్వోక్తేశ్చ ॥ ఏవముక్త్వాతతోరాజన్మహాయోగేశ్వరోహరిః ॥ దర్శయామాసపార్థాయపరమం

రూపమైశ్వరం ॥ ఇతివ్యాసేనైనతస్య మహాయోగేశ్వరత్వకథనపూర్వకం
తత్ప్రదర్శిత విశ్వరూపస్యైశ్వరత్వోక్తేశ్చ ॥ అన్యత్రాపి ॥ మత్స్థానిస
ర్వభూతానినచాహంతేష్వవస్థితః ॥ నచమత్స్థానిభూతానిపశ్యమేయో
గమైశ్వరం ॥ ఇత్యఘటితఘటనా సామర్థ్యస్యైశ్వరగోచరయోగప్ర
థావోపపన్నత్వాత్ ॥ * ॥ తథాశ్వమేధపర్వణి । అనుగీతోపక్రమే ॥
శ్లో ॥ యత్తుతద్భవతాప్రోక్తంతదా కేశవసౌహృదాత్ ॥ తత్సర్వంపురు
షవ్యాఘ్ర నష్టం మే వ్యగ్రచేతసా ॥ ఇత్యాదినా । యుద్ధకాలోపదిష్టం
జ్ఞానంయుద్ధవైయ్యగ్ర్యాన్నష్టం ॥ పునస్తద్వదేత్యర్జునేనపృష్టే శ్రీకృష్ణే
నోక్తం ॥ నశక్యంతన్మయాభూయస్తథావక్తుమశేషతః ॥ పరంహిధర్మంక
థితంయోగయుక్తేనతన్మయా ॥ ఇత్యేవంస్వస్యమహిమానుసంధానేతత్క
థనే చ యోగాపేక్షణాత్స్వాంతర్యామ్యభిప్రాయ ఇతి జ్ఞేయం। తథా
ప్రాగ్గీతాసు । యోలోకత్రయమావిశ్యబిభర్త్యవ్యయ ఈశ్వర ఇతి ॥ ఈ
శ్వరస్సర్వభూతానాంహృద్దేశేర్జునతిష్ఠతీతీశ్వరశబ్దస్యయోగరూఢి
భ్యామసాధారణశివవాచకత్వాత్ । హరిబ్రహ్మాదీనామన్యాధీనత్వేనఈ
శ్వరత్వ విరుద్ధధర్మశ్రవణాచ్చ ॥ అతఏవోక్తం । మహోపనిషన్నా
రాయణ తైత్తరీయ బృహజ్జాబాలాద్యుపనిషత్సుచ । పంచబ్రహ్మమంత్రే
షు । ఈశానస్సర్వవిద్యానామీశ్వరస్సర్వభూతానామితిశ్రుతేః ॥ * ॥
అస్మిన్నర్థే సూతసంహితాయాం ॥ యజ్ఞవైభవఖండే । పంచత్రింశా
ధ్యాయే ॥ శ్లో ॥ యశ్శివస్సర్వభూతానామీశ్వరస్స ఏవతు ॥ ఈశ్వ
రస్సర్వవిద్యానాంస ఏవాదిగురుర్బుధాః ॥ తస్యశిష్యోమహావిష్ణుస్స
ర్వజ్ఞానమహోదధిః ॥ తస్మాదాత్మపరంజ్ఞానంబ్రహ్మాసర్వజగత్ప్ర
భుః ॥ ఇత్యాదిపురాణవాక్యాత్ ॥ ఈశ్వరశ్శర్వ ఈశానశ్శం
కరశ్చంద్రశేఖరః ॥ ఇత్యమరాదినిఘంటు ప్రసిద్ధత్వాత్ ।ఇత్యేవం వేదే
లోకేచ యోగరూఢిభ్యామీశ్వరశబ్దస్యాసాధారణశివవాచకత్వంప్రసి

ద్ధం ॥ తస్మాత్ హరిబ్రహ్మాదీనాంలక్ష్మీశ్వర వాగీశ్వరసురేశ్వరఇతిసోప
దత్వంవినా అసాధారణేశ్వరశబ్దోనభవతి । తేషాం నిత్యత్వాదస్వతంత్ర
త్వాదనీశ్వరత్వాచ్చ । బిభర్త్యవ్యయఈశ్వరఇతియోగరూఢిభ్యామ
సాధారణేశ్వరశబ్దేననిర్దిష్టస్సఏవ । యస్మిన్గతానినివర్తంతిభూయస్తమే
వచాద్యంపురుషంప్రపద్యేఇతి తచ్ఛబ్దేనపరామర్శపూర్వకంస్వేనప్రద
ర్శనీయమాహ ॥ కించ ॥ ఈశ్వరస్సర్వభూతానాంహృద్దేశేఽర్జునతిష్ఠ
తి ॥ భ్రామయన్సర్వభూతానియంత్రారూఢానిమాయయా ॥ తమేవ
శరణంగచ్ఛసర్వభావేనభారత ॥ తత్ప్రసాదాత్పరంశాంతిస్థానంప్రా
ప్స్యసిశాశ్వతం ॥ ఇతిస్వప్రపదనీయఏవేశ్వరస్త్వయాపి శరణీకరణీయ
ఇత్యర్జునంప్రత్యుపదిశతి । ఇతితమేవచాద్యంపురుషంప్రపద్యేఇతిత
మేవశరణంగచ్ఛేతివాక్యద్వయేనాపి । ద్వాభ్యాంప్రపదనీయ ఏకఏవేతివి
జ్ఞాయతే । తస్మాద్వాక్యద్వయేనస్వస్మాదన్యత్ ముముక్షూపాస్యంపరమ
తత్త్వముక్తం ॥ తత్రవిభూతిషురుద్రాణాంశంకరశ్చాస్మీత్యుక్తిసామ్యేన
వృష్ణీనాంవాసుదేవోఽస్మీతిఅత్రస్వాత్మానమపిస్వవిభూతిమధ్యే కీర్త
యతి । అతఏవస్వాంతర్యామీశ్వరాభిప్రాయోనిశ్చీయతే ॥ శంకరశ్చా
స్మీతివాక్యేనగణరుద్రమధ్యేపఠితాష్టమరుద్రస్యశంకరాఖ్యస్యైవతద్వి
భూతిత్వకథనాత్ । భవన్మతేపి ।ఏతేసాంశభవాస్సర్వేకృష్ణస్తుభగవా
న్స్వయమిత్యంగీకృతత్వేనవిష్ణోశ్చైవతద్విభూతిత్వకథనాత్ । అతో
త్రాస్సర్వేపీశ్వరవిభూతయశ్చేతినిశ్చీయంతే ॥ ఏకాదశరుద్రనామాని శి
వోమహేశ్వరశ్చైవశ్రీకంఠశ్శంభురీశ్వరః ॥ మహాదేవఃపశుపతిశ్శంక
రోవృషభధ్వజః ॥ఇతిఏకాదశరుద్రాణాంమధ్యేఅష్టమశ్శంకరఇతిజ్ఞేయం
కించ ॥ నారాయణమహోపనిషత్తైత్తిరీయకైవల్యోపనిషత్సుచ ॥ విష్ణో
శ్చశివవిభూతిత్వంప్రాగేవోక్తం ॥ * ॥ తస్మిన్నేవభారతేమోక్షధర్మే
అర్జునంప్రతికృష్ణవాక్యం ॥తస్మాదాత్మానమేవాగ్రేరుద్రంసంపూజయా

మ్యహం ॥ ఇతి ॥ అప్రమేయప్రభావంతం దేవదేవముమాపతిం ॥ భజస్వ సర్వాంప్రయతో విశ్వేశం హరమవ్యయం ॥ * ॥ తథాకూర్మపురాణే కృష్ణవాక్యం ॥ శ్లో॥ తస్య సర్వజగత్సూతిశ్శక్తిర్మాయేతి విశ్రుతా ॥ తయేష్టం భ్రామయేదీశో మాయావీ పురుషోత్తమః ॥ కించాత్రాస్మచ్ఛబ్దయుక్తానాం కృష్ణపరబ్రహ్మభావప్రతిపాదకానాం వాక్యానాం బహుత్వేపి తేషాం స్వీయయోగమాహాత్మ్య వాక్యేన శాస్త్రదృష్ట్యా ఋషిప్రాయేణచ । ప్రాణోస్మి ప్రజ్ఞాత్మేతీంద్రవాక్యస్యేవ । అహం మనురహం సూర్యశ్చేతి వామదేవవాక్యస్యేవ కైవల్యోపనిషత్సు తథా బ్రహ్మగీతాసుచ । చిన్మాత్రోహం సదాశివ ఇతి పురాతనోహం పురుషోహమీశో హిరణ్మయోహం పురుషోహమస్మీతి బ్రహ్మవాక్యస్యేవచ ॥ శివభుజంగస్తోత్రే ॥ శివోహం శివోహం శివోహమితి శంకరాచార్యవాక్యస్యేవ స్వాంతర్యామ్యభిప్రాయేణాన్యథాసిద్ధత్వాత్ ॥ గీతాయా అపి శివతాత్పర్యకత్వమేవ ॥ అతఏవ । సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజేతి కృష్ణవాక్యం శ్రుతమపి । తత్ర తమేవ శరణం గచ్ఛేతి గీతార్థం శ్రుతవతార్జునేన యావజ్జీవం శివపూజాసక్త్యైవ స్థితం । ఏతచ్చ భారతే తత్ర తత్ర తత్తచ్చరిత నిరూపణాదేవ బహుప్రసిద్ధం ॥ విస్తరభయాన్న లిఖ్యంతే ॥ తమేవచాద్యం పురుషం ప్రపద్య ఇతి వాక్యేన కృష్ణస్య శివపూజాధురంధరత్వం భారతే తత్ర తత్ర బహుప్రసిద్ధమితి ప్రాగేవోక్తం ॥*॥ తథా సూతసంహితాయాం । శ్లో ॥ రుద్రవిష్ణుప్రజానాథప్రముఖాస్సర్వచేతనాః ॥ చిన్మాత్రాత్మన్యహం శబ్దం ప్రయుజ్యంతే హితత్వతః ॥ సర్వసాక్షిణమాత్మానం స్వయం జ్యోతిస్స్వలక్షణం ॥ సత్యమానందమద్వైతమహమర్థం విచింతయేత్ ॥ * ॥ కించ ॥ కూర్మపురాణగతేశ్వరగీతార్థం గురుపరంపరాక్రమేణ జ్ఞాత్వా భాగవతగీతార్థం ప్రవర్తితమితి కూర్మపురాణే వ్యాసేనైవోక్తం ॥ శ్లో ॥ సనత్కుమారో భగవాన్ సంవర్తాయ మహామునిః ॥ ద

స్తవానైశ్వరంజ్ఞానంసోపిసత్యవ్రతాయచ ॥ ఇత్యారభ్య ॥ నారాయ
ణోపిభగవాన్ దేవకీతనయోహరిః ॥ అర్జునాయస్వయంసాక్షాద్దత్తవా
నిదముత్తమం ॥ తత్రైవప్రదేశాంతరే ॥అర్జునప్రతివ్యాసవాక్యం ॥జ్ఞా
నంతదైశ్వరందివ్యంయథావద్విహితంత్వయా ॥ స్వయమేవహృషీకేశః
ప్రత్యువాచసనాతనః ॥ గచ్ఛగచ్ఛస్వకంస్థానంనశోకంకర్తుమర్హసి॥
భజస్వపరయాభక్త్యాశరణ్యంశరణంశివం ॥ ఇత్యేవంభగవద్గీతాయాశ్శి
వపరత్వంనిశ్చితవ్యం । కించశివగీతేశ్వరగీతా వ్యాసగీతానాంప్రత్యక్ష
శివైకవిషయత్వాత్ ॥ సర్వోపనిషత్సారభూత సర్వగీతాప్రతిపాద్య
మానశ్శివపకఏవవిశ్వాధికఇతినిశ్చేతవ్యః॥*॥ నను వైష్ణవపురాణే॥ శ్లో ॥జృం
భణాస్త్రేణగోవిందోజృంభయామాసశంకరం॥ జృంభాభిభూతస్తుహరో
రథోపస్థఉపావిశత్ ॥ నశశాకతదాయోద్ధుంకృష్ణేనాక్లిష్టకర్మణా॥
ఏవం భాగవతహరివంశాదిషు బాణాసుర నిమిత్తః పరాజయః శ్రూ
యతే తత్కథంశివస్యవిశ్వాధిక్యమితిచేత్ ॥ నైవం ॥ అస్మిన్నేవప్ర
కరణే । బాణాసురబాహుచ్ఛేదాఖ్య భుజకండూతినివారణస్యేశ్వరా
జ్ఞానుసారిత్వాత్ తథాశివాపజయోపి । అపిచేత్సమరంప్రాప్స్యభవిష్యసి
మమాధికఇతి కృష్ణాయస్వభక్తాయస్వదత్తవరపరిపాలనత్వాత్ ॥ ఏవమీ
శ్వరాజ్ఞాపరతంత్రేణైవకృష్ణేనబాణశ్శిక్షితఇతినేశ్వరాధిక్యహానిః ॥ * ॥
భాగవతే । శివంప్రతిబాణాసురవాక్యం ॥ శ్లో॥ దోస్సహస్రంత్వయా
దత్తంపరంభారాయమేభవేత్ ॥ త్రిలోక్యాంప్రతియోద్ధారంనలభేత్వదృ
తేసమం ॥ తచ్ఛ్రుత్వాభగవానుక్రుద్ధః కేతుస్తేభజ్యతేయదా॥ త్వద్దర్ప
ఘ్నంభవేన్మూఢసంయుద్ధంమత్సమేనతే ॥ మయూరధ్వజభంగస్తేయ
దాబాణభవిష్యతీతివైష్ణవాదిపురాణేషు బహుప్రసిద్ధం ॥ * ॥ ద్రోణప
ర్వణి ॥ అపిచేత్సమరంపాప్యభవిష్యసిమమాధికఇతి ॥ హరివంశే ॥ అ
వధ్యస్త్వంమయాజేయస్త్వంసత్తమ్నరతవస్తదా ॥ భవితాసీతిశివేనకృష్ణాయ

వరందత్తం। తస్మాత్స్వదత్తవరపరిపాలనార్థం రుద్రాప్రజయోనిశ్చీయతే। దక్షాధ్వరభంగైరుద్రేణవిష్ణోశ్శిరశ్ఛేదనశ్రవణాత్ ॥ మత్స్యాద్యవ తారసంహారశ్రవణాచ్చ ॥ సామ్యమేవనలభ్యంతస్మాద్భవఏవవిశ్వాధి కఇతిస్మృత్యర్థః॥ ... ...

ఇతిశ్రీమద్వేదవేదాంతశివాగమస్మృతిపురాణేతి
హాస సారభూత వీరశైవాచారసారోద్ధారే
శ్రీమత్సదానంద బసవలింగ శివయోగివిరచితే
శివాధిక్యకథనేమాచిదేవమనోవిలాసే
గీతాస్వచ్ఛబ్దశివపరత్వంనామ
త్రయోదశప్రకరణం
సంపూర్ణం.

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివస్వామినేనమః.

చతుర్దశప్రకరణప్రారంభః.

నిగ్రహానుగ్రహకర్తృత్వం.

కల్పాంతేశమితత్రివిక్రమమహాకంకాళబద్ధస్ఫురచ్ఛేషస్సూత్రమ భోనృసింహనఖరప్రోతాదికోలామిషః ॥ విశ్వైకార్ణవసంవిహారము డితాంభోమత్స్యకూర్మాద్యుభౌకర్షద్ధీనరతాంగలోస్య్వతు సతాం మో హంమహాభైరవః ॥ ఋగ్వేదే । హరిః పవిత్రేవ్యథ ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే

శైవపురాణే వాయవీయసంహితాయాం ॥ శ్లో ॥ అథైకేనేషుణా శా
ర్ఙ్గం ద్వాభ్యాం పతౌగరుత్మతః ॥ నిమేషాదేవ విచ్ఛేద తదద్భుతమివా
భవత్ ॥ తం దృష్ట్వా చక్రముద్యమ్య పురతస్సముపస్థితం । స్మయన్నివ గణేశా
నో వ్యష్టంభయదయన్నతః ॥ అస్మిన్నర్థే కాళికాఖండే । శార్ఙ్గకోటిప్ర
సంగాచ్చ కేశవస్య మహాత్మనః ॥ సశిరశ్ఛేదయామాస వీరభద్రో మహాబ
లః ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే లైంగ్యే ॥ శ్లో ॥ త్రిభిశ్చ ధర్షితం శార్ఙ్గం ద్విధా
భూతం పరిభోస్తదా ॥ శార్ఙ్గకోటిప్రసంగాచ్చ విచ్ఛేద చ శిరః ప్రభుః ॥ త
తః పపాత జైత్యారిశ్శిరస్తస్య ధరాతలే ॥ వాయునా ప్రేషితశ్చైవ ఘ్రాణజే
న పినాకినః ॥ ప్రవివేశ తుణా దేవత దాహవ్యవనీయకే ॥ అస్మిన్నర్థే
శ్రుతిరప్యస్తి । యజుర్వేదే । తథా శుక్లయజుషి । తథా వాజసనీయే ॥ వి
ష్ణోశ్శిరః ప్రతిచ్ఛిందద్యత తుఘ్న మిలి పపాత ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే ఆ
దిత్యపురాణే । మానవీయసంహితాయాం । విష్ణుప్రణీతశివసహస్రనా
మస్తోత్రే ॥ అంధకారిర్మఖద్వేషీ విష్ణుకంధరపాతనః ॥ * ॥ ఋగ్వేదే ॥ తథా
యజుర్వేదే । యజ్ఞస్య శిరశ్ఛేత్తా । అస్మిన్నర్థే వాయవీయసంహితా
యాం ॥ శ్లో ॥ శరేణార్ధేందువక్త్రేణ సవీరో ధ్వరపూరుషం । మృగరూ
పేణ ధావంతం పశిరస్కం తదాకరోత్ ॥ అథర్వణవేదే ॥ త్రియంబకో
నామ రుద్రో నారాయణశిరశ్ఛంచ నాచకర్త ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే
స్కాందపురాణే ॥ త్రియంబకాఖ్యారుద్రస్తుబకపక్షిస్వరూపభృత్ ॥ మ
త్స్యకూర్మావతారస్య శిరశ్ఛేద చంచునా ॥ అస్మిన్నర్థే పైప్పలాదో
పనిషది ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే సనత్కుమారసంహితాయాం. కాళికాఖండే
అస్థిభూషణాధ్యాయే ॥ శ్లో ॥ కృతేపి మథనే కూర్మః క్షోభయామా
స సాగరాన్ ॥ తేషు దత్సుభ్యమానేషు క్షుభితాః ప్రాణినోఖిలాః ॥ తతః
ప్రాణ్యుపకారాయ కూర్మాంగం సంప్రాప్య గర్వితం ॥ తదంగం భూషణత్వే
న ధారయామాస శంకరః ॥ తత్రైవ ॥ పురాభవన్మహాకాయో హిరణ్యాక్షో

పః మహాసురః ॥ హిరణ్యాక్షోపి ధాత్రీం తాం చక్రే త్రైలోక్యమర్దనం ॥ తతో
భీతాస్సురాస్సర్వే విష్ణుం శరణమాశ్రియన్ ॥ పృథివ్యుద్ధరణార్థాయ వా
రాహంరూపమాస్థితః ॥ సహత్వాహిరణ్యాక్షం తేనగర్వేణమహామదః
దంష్ట్రయాపర్వతేంద్రాణాంచలనంకృతవాన్మహాన్ ॥ ద్వీపానాంచైవ
సప్తానామర్ణవానాంచభేదనం ॥ తతోజ్ఞాత్వామహాదేవః పృథివీభేద
నంకృతం ॥ ఉత్పాట్యదంష్ట్రాంతస్యైకాంధధారోరసిభూషణం ॥ కప
ర్దగతచంద్రాంశంధ్రియమాణమివాపరం ॥ తగస్తుష్టావతంపోత్రిహ్య
న్యశృంగస్యసిద్ధమే ॥ ఏకశృంగవరాహోభూత్తతఃప్రభృతిమాధవః ॥
* ॥ అస్మిన్నర్థే లింగపురాణే ॥ శ్లో ॥ దృష్ట్వాజగ్రాహదంష్ట్రాంతంవి
ష్ణోశ్చైవమహాత్మనః ॥ బభారచమహాదేవః కూర్మపాత్రంతేపిచోరసి ॥
* ॥ కాళికాఖండేప్రదేశాంతరే ॥ శ్లో ॥ పుత్రిశాత్రావృతంసర్వం దేవావ
రాహంస్యపథన్వలీ ॥ అద్యాపిసూకరారోహంలీఘాంగంగాతతెస్థిగం ॥
* ॥ మైస్పలాదోషః పది ॥ మహాబలన్నృసింహంసంజఘానవీరః హరింహ
రంతమనుయాంతిదేవాః విశ్వస్యేశానంవృషభంపతీనాం ॥ * ॥ అస్మిన్న
ర్థే యజుర్వేదే ॥ హరింహరంతమనుయాంతిదేవాః విశ్వస్యేశానంవృష
భంపతీనాం ॥ బ్రహ్మస్వరూపమనుమోదమానంమాపివధీర్విక్రమస్వ ॥ * ॥
అస్మిన్నర్థే కాళికాఖండే శరభాధ్యాయే ॥ శ్లో ॥ బిభేదపద్భ్యామాక్ర
మ్యహృదయంనఖరైః ఖరైః ॥ హరింహరంతంశరభంవిశ్వస్యేశానమీశ్వ
రం ॥ అనుయాంతిసురాస్సర్వేనమోవాక్యైస్సమాహృతం ॥ * ॥ అస్మి
న్నర్థే వాయుపురాణే ॥ శ్లో ॥ విచ్ఛేదాపిన్నృసింహస్యసభసాచ్ఛరభాకృ
తిః ॥ బిభేదపద్భ్యాన్నూక్రమ్యహృదయంనఖరైఃఖరైః ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే
లింగపురాణే ॥ శ్లో ॥ అపహృత్యతదాప్రాణాన్ శరభస్సురపూజితః ॥ సిం
హాజినాంబరోభూత్వాజగామచయథాగతం ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే కాళికా
ఖండెఅస్థిభూషణాధ్యాయే ॥ శ్లో ॥ భగవాన్దేవదేవేశః సర్వలోకమహే

శ్వర ॥ అస్మాన్పాహి భయోద్విగ్నాన్నరసింహస్యదర్శనాత్ ॥ ఇతి తైః ప్రా
ర్థితశ్శంభుర్బ్రహ్మాద్యైరఖిలైస్సురైః ॥ ఆస్థాయ శారభంరూపం క్రూ
రం సర్వభయావహం ॥ ఆదాయోత్క్షిప్య పాదాగ్రే నృసింహం పర్వతాకృ
తిం ॥ ద్విధాకృత్వోరసి క్రుద్ధస్తస్మాత్మన్యారోప్యతద్బలం ॥ విచిత్ర చర్మణా ని
ర్భిద్య తేనచర్మాంబరోభవత్ ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే ఆదిత్యపురాణే ॥ మా
నవీయసంహితాయాం కామదహనాధ్యాయే ॥ అంబాపత్నీశశివస్తోత్రే ॥
ఆర్యావర్తసురభిం సుపర్తితరఘం ॥ దశార్ధవక్త్రం సహాయకం ధ్వజినం
నరసింహవిదారణం త్వాం నమామితం శరభరూపధరం ॥ పైప్పలాదోప
నిషది ॥ అథ హైనం పైప్పలాదో బ్రహ్మాణమువాచ ॥ భో భగవన్ బ్రహ్మవిష్ణు
రుద్రాణాం మధ్యే కో వాధికతరో ధ్యేయశ్చ ॥ తత్త్వమేవ నో బ్రూహి ॥ త
స్మై స హోవాచ పితామహః ప్రభుః ॥ హే పైప్పలాద శృణు వాక్యమే
తత్ ॥ బహూని పుణ్యాని కృతాని యేన తే నైవ లభ్యాః పరమేశ్వరోంశాః ॥ య
స్యాంగజోహం హరిరింద్రముఖ్యా మోహాన్నజానంతి సురేంద్రముఖ్యాః ॥
ప్రభుం వరేణ్యం పితరం మహేశ్వరం యో బ్రహ్మాణం విదధాతి తస్మై మమాపి వి
ష్ణోర్జనకం దేవమీడ్యం ॥ యోంతకాలే సర్వలోకాన్ జిహీర్షుస్సకలశ్శ్రే
ష్ఠశ్చ వరిష్ఠశ్చ ॥ యో ఘోరం వేషమాస్థాయ శరభాఖ్యో మహేశ్వరః ॥ నృ
సింహం లోకహర్తారం సంజఘాన మహాబలః ॥ హరిం హరంతం పాదా
భ్యామనుయాంతి సురేశ్వరాః ॥ మావధీః పురుషం విష్ణుం విక్రమస్వ మహా
నసి ॥ కృపయా భగవాన్విష్ణుం విదదార నఖైః ఖరైః ॥ చర్మాంబరో మహా
వీరో వీరభద్రో బభూవహ ॥ యో దక్షయజ్ఞే సురసంఘాన్విజిత్య విష్ణుం బ
బంధోరగపాశేన వీరః ॥ తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు ॥ యో మత్స్యకూర్మాది
వరాహసింహాన్ విష్ణుం క్రమంతం వామనమాదివిష్ణుం ॥ త్రివిక్రమం పీడ్యమాన
స్సురేంద్రైః ॥ తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే కాళికాఖండే

శరభాధ్యాయే ॥ నృసింహం ప్రతివీరేశఉవాచ ॥ శ్లో ॥ నత్వం సంస్థాన
సంహారాన్నస్వతంత్రోసి కుత్రచిత్ ॥ కులాలచక్రవచ్ఛక్త్యా ప్రేరితోసి పి
నాకినః ॥ అద్యాపి తవ పశ్యాంగ వంకపాలం కూర్మరూపిణః ॥ హరహారల
తామధ్యే ఋగ్ధకిస్తాన్న బుధ్యసే ॥ విస్మృతం తత్తదంశేన దంష్ట్రోత్పాటనపీ
డితః ॥ వరాహవిగ్రహస్తైద్యసాక్రోశస్త్రారకారిణా ॥ భృగుణా వాపితం పూ
ర్వం విస్మృతం తవ మన్యతే ॥ శంకుకర్ణగణేశేన ఛిన్నస్తే కేశసంచయః
దిగ్ధాస్తియస్య శూలాగ్రే విష్వక్సేనః ఛలాద్భవాన్ ॥ దక్షయజ్ఞే శిరశ్ఛిన్నం
మయా తే యజ్ఞరూపిణః ॥ అద్యాపి తవ పుత్రస్య బ్రహ్మణః పంచమం శిరః ॥
ఛిన్నమేవ నఖేనాపి సంధిస్సంలక్ష్యతే ఖలు ॥ హరనేత్రానలే నైవ దగ్ధో భూ
న్మన్మథః క్షణాత్ ॥ సమర్థశ్చేదహో త్వం హి తస్యాంగం కిం న భావయే ॥
నిర్జితస్త్వం దధీచేన సంగ్రామే సమరుద్గణః ॥ కండూయమానశ్శిరసి కథం
తద్విస్మృతం త్వయా ॥ చక్రం విక్రమసాహాయ్యం చక్రపాణే తవ ప్రియం ॥ కు
తః ప్రాప్తం కృతం కేన త్వయా తదపి విస్మృతం ॥ తవాన్యాన్యవతారాణి తథా
శేషాణి సాంప్రతం ॥ కృతాని యేన తే నైతత్కథాశేషం భవిష్యతి ॥ అంశో
హం దేవదేవస్య మహాభైరవరూపిణః ॥ త్వత్సంహృత్యా నియుక్తోస్మి వినయే
న బలేన వా ॥ ఇత్థం సర్వం సమాలోక్య సంహారాత్మా న మాత్మనా ॥ నో చే
దిదానీం క్రుద్ధస్య మహాభైరవరూపిణః ॥ వజ్రాశనిరివ స్థాణోస్త్వయి మన్యుః
పతిష్యతి ॥ సూతః ॥ ఇత్యుక్తో వీరభద్రేణ నృసింహః క్రోధవిహ్వలః ॥ స
సర్వోన్మత్తవేగేన తం గృహీతుం ప్రచక్రమే ॥ అత్రాంతరే మహాఘోరం
విపక్షభయకారకం ॥ గగనవ్యాపి దుర్ధర్షం శైవం తేజస్సముద్భవా
వీరభద్రస్త్రతద్రూపః క్షణాద్వై పరదృశ్యత ॥ తదా తేజాంసి సర్వాణి తస్మిన్
లీనాని శాంకరే ॥ తదవ్యక్తం మహత్తేజో వ్యక్తం సమభవత్తతః ॥ రుద్రసాధా
రణం చైవ చిహ్నితం వికృతాకృతి ॥ తతశ్శరభరూపేణ సువ్యక్తః పర
మేశ్వరః ॥ సన్నతాం సర్వదేవానాం జయశబ్దాదిమంగళైః ॥ హరిస్తత్ర

శర్నా దేవవినష్టబలవిక్రమః ॥ బభూవోద్యత్సహస్రాంశుహతఖద్యోత
దర్శనః ॥ అథప్రహృత్యపక్షాభ్యాంనాభింపద్భ్యాంవిదారయన్ ॥ పా
దేనాబధ్యపుచ్ఛేనబాహుభిర్బాహుమండలం ॥ భిందన్నురశ్చబాహు
భ్యాంతంజగ్రాహహరోహరిం॥తతోజగామగగనంసహదేవైస్సహర్షి
భిః ॥ సహసైవహరన్విష్ణుంహరశ్శ్యేనఇవోరగం ॥ ఉత్క్షిప్యోత్క్షిప్యతంగృ
హ్యాసీపాతయన్నఖరైఃఖరైః॥ఉద్ధూయోద్ధూయభగవాన్పక్షాఘాతవిమోహి
తం ॥ బిభేదపద్భ్యామాక్రమ్యహృదయేనఖరైఃఖరైః ॥ హరింహరంతంశ
రభంవిశ్వస్యేశానమీశ్వరం ॥ అనుయాంతిసురాస్సర్వేసామవాక్యైస్స
హోద్ధృతం ॥ నీయమానఃపరవశోదీనవక్త్రఃకృతాంజలిః ॥ తుష్టావపరమే
శానంహరిస్తంలులితాతురః ॥ నామాష్టకశతేనైవస్తుత్వామృగమమేనతు॥
పునస్తంప్రార్థయామాసనృసింహశ్శరభేశ్వరం॥నృసింహవాక్యం ॥య
దాయదామమాజ్ఞానమత్యహంకారదూషితం॥తదాతదాత్వయైవాపనోది
తవ్యంమహేశ్వర॥ఏవంవిజ్ఞాప్యసప్రీతశ్శంకరంనరకేసరీ॥తతస్సంత్యక్తవా
న్విష్ణుర్జీవితంస్వాపరాధతః॥తద్వక్త్రశేషంతద్గాత్రంహృత్వాశరభవిగ్ర
హః ॥ అతీంద్రియత్వమగమచ్ఛరభద్రిఃక్షణాత్తతః ॥ నృసింహకృత్తివసన
స్తదాప్రభృతిశంకరః ॥ వక్త్రంతన్ముండమాలాయాంనాయకత్వేనకల్పితం॥

ఇతిశ్రీ వేదవేదాంతశివాగమశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాససా
రభూతవీరశైవాచారసారోద్ధారే శ్రీమదానందబసవలింగ
శివయోగి విరచితే శివాధిక్యకథనే
మాచిదేవమనోవిలాసే
నిగ్రహానుగ్రహకర్తృత్వం నామ
చతుర్దశప్రకరణం సంపూర్ణం.

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివాయ పరమగురవేనమః.

పంచదశప్రకరణప్రారంభః

బ్రహ్మహత్యాదిదోషరహితత్వం.

ఋగ్వేదే ॥ ప్రజాపతిర్వై దుహితరమభ్యధావత్ ॥ * ॥ తథాస్కాందపురాణే ॥ శ్లో ॥ ఆద్రార్థరుద్రోమృగవ్యాధఇత్యలాత్మాహరిశ్నరః ॥ అద్యాపివిబుధైర్దృశ్యం తేమృగశీర్షా విధిర్మృగః ॥ తత్కథనంపురాణేతిహాసేషుబహుప్రసిద్ధం ॥ * ॥ కూర్మపురాణే । ఉపరిభాగే ॥ వ్యాసః ॥ శ్లో ॥ శృణుధ్వమృషయఃపుణ్యాంకథాంపాపప్రణాశినీం ॥ మాహాత్మ్యం దేవదేవస్యమహాదేవస్యధీమతః ॥ పురాపితామహం దేవం మేరుశృంగేమహర్షయః ॥ ప్రోచుఃప్రణమ్యదేవాదింకిమేతత్తత్వమవ్యయం ॥ సమాయయామహేశస్యమోహితోలోకసంభవః ॥ అవిజ్ఞాయపరంభావంస్వాత్మనఃప్రాహతాత్మనీ ॥ అహంధాతాజగద్యోనిస్స్వయంభూరేకఈశ్వరః ॥ అనాదిమత్పరంబ్రహ్మమామభ్యర్చ్యవిముచ్యతే ॥ అహంహిసర్వదేవానాంప్రవర్తకనివర్తకః ॥ నవిద్యతేచాభ్యధికోమత్తోలోకేషుకశ్చన ॥ తస్యైవంమన్యమానస్యజజ్ఞేనారాయణాంశకః ॥ ప్రోవాచప్రహసన్వాక్యంరోషతామ్రవిలోచనః ॥ కింకారణమిదంబ్రహ్మన్వర్తతేతవసాంప్రతం ॥ అజ్ఞానంయోగయుక్తస్యమాత్వేతదుచితంతవ ॥ ఇత్యాదయోగ్రంథాబ్రహ్మాండపురాణేషువర్తంతఇతిజ్ఞేయం ॥ అనంతరంబ్రహ్మయజ్ఞనారాయణంకుపితస్సన్వదతి ॥ తదేవాహ ॥ శ్లో ॥ ఏవంసభగవాన్బ్రహ్మవేదానామీరితంశుభం ॥ శ్రుత్వావిహా

స్యవిశ్వాత్మాయజ్ఞశ్చ హ విమోహితః ॥ కథంతత్పరసంబ్ర
హ్మేత్యాభ్య । ఇత్యేవముక్తే పితదాయజ్ఞమూర్తేరజస్యచ । నాజ్ఞాన
మగమన్నాశమీశ్వరస్యైవమాయయా । తదంతరే మహాజ్యోతి రి
త్యాది । తన్మధ్యేసంస్థితందివ్యంవిమలంతేజసోజ్జ్వలం । వ్యోమమ
ధ్యగతం దివ్యం ప్రాదురాసీద్ద్విజోత్తమాః ॥ సస్రష్టావదనందివ్యం
మూర్ధ్నిర్లోకపితామహః ॥ తేనతన్మండలంఘోరమాలోకయదనింది
తం ॥ ప్రజజ్వాలాతికోపేనబ్రహ్మణఃపంచమంశిరః ॥ క్షణాదపశ్యతమహా
న్పురుషోనీలలోహితః ॥ త్రిశూలీపింగళోదేవోనాగయజ్ఞోపవీతవా
తంప్రాహభగవాన్బ్రహ్మా ఇత్యాది । శ్రుత్వాసగర్వవచనంపద్మయోనే
రథేశ్వరః ॥ ససర్జస్వతనోఃకించిద్భైరవంలోకభైరవం ॥ అత్రైకోవి
శేషః ॥ సకృత్వాసుమహద్యుద్ధంబ్రహ్మణాలోకభైరవః ॥ చకర్తతస్య
వదనంవిరంచస్యతుపంచమం ॥ నికృత్తవదనోబ్రహ్మాజీవితంప్రాపవిశ్వ
సృట్ ॥ అపిపశ్యద్గిరీశంతంమండలాంతరసంస్థితం ॥ సహాసీనంమహాదే
వ్యామహాదేవంసనాతనం ॥ భుజంగరాజవలయంచంద్రార్ధకృతభూష
ణం ॥ కోటిసూర్యప్రతీకాశంజటామకుటమండితం ॥ శార్దూలచర్మవ
సనందివ్యమాలాసమన్వితం ॥ త్రిశూలపాణింతందేవంయోగినాంభూతి
భూషణం ॥ యమంతరాయోగనిష్ఠాఃప్రపశ్యంతిహృదీశ్వరం ॥ తమాది
మేకంబ్రహ్మాథమహాదేవందదర్శహ ॥ యస్యసాపరమాదేవీశక్తిరాకా
శసంజ్ఞితా ॥ అనంతైశ్వర్యయోగాత్మామహేశోదృశ్యతేఖిలం ॥ యస్యా
శేషంజగద్బీజంవిలయంయాతిమోహనం ॥ సకృత్ప్రణామమాత్రేణస
రుద్రఃకింనదృశ్యతే ॥ విమోచకస్త్రిలోకానాంనాయకోదృశ్యతేఖిలం ॥
నముంచతిసదాపార్శ్వంశంకరోథచదృశ్యతే । యస్యవేదవిదశ్శాంతా
నిర్ద్వంద్వాబ్రహ్మచారిణః ॥ నందతివిమలంరూపంసశంభుర్దృశ్యతే
ఖిలం ॥ యస్యబ్రహ్మాదయోదేవాఋషయోబ్రహ్మవాదినః ॥ అర్చయంతి

౧౧

సదాలింగంవిశ్వేశఃఖలుదృశ్యతే ॥ విద్యాసహాయోభగవాన్యస్యాసా
మండలాంతరే ॥ హిరణ్యగర్భపుత్రోऽసావీశ్వరోదృశ్యతేపరః ॥ పు
ష్పం వాయదివాపత్రంయత్పాదయుగళేజలం ॥ దత్వాతరతిసంసారంరు
ద్రోऽసౌదృశ్యతేఖిలం ॥ యత్సన్నిధానేసకలంనియచ్ఛతిసనాతనం ॥ కా
లఃకిలసయోగాత్మాకాలకాలోహ్యదృశ్యతే ॥ * ॥ బ్రహ్మాండపురాణే ॥ శ్లో ॥
పురాపితామహందేవంమేరుశృంగేమహర్షయః ॥ ప్రోచుఃప్రణమ్యదే
వాదింకిమేకంతత్వమవ్యయం ॥ సమాయయామహేశస్యమోహితో
లోకసంభవః ॥ అవిజ్ఞాయపరంభావంస్వాత్మనఃప్రాహగర్వితః ॥ అ
హంహిసర్వలోకానాంప్రవర్తకనివర్తకః ॥ తస్యైవంమన్యమానస్య
యజ్ఞోనారాయణాంశజః ॥ ప్రోవాచప్రహసన్రోషాత్పరిపాటలలోచనః
అహమేవపరంజ్యోతిరహమేవపరాగతిః ॥ మత్ప్రేరితేనభవతాసృష్టం
బ్రహ్మాండమండలం ॥ ఏవంవివదతోర్మోహాత్పరస్పరజయైషిణోః ॥ ఆజగ్ముర్య
త్రతౌదేవావేదాశ్చత్వారఏవహి ॥ ప్రోచుస్సంవిగ్నహృదయాయథా
ర్థంపరమేష్ఠినః ॥ * ॥ ఋగ్వేదః ॥ శ్లో ॥ యస్యాంతస్థానిభూతాని య
స్మాత్సర్వంప్రవర్తతే ॥ యస్యాహుస్తత్పరంతత్వంసదేవస్స్యాన్మహేశ్వ
రః ॥ * ॥ యజుర్వేదః ॥ శ్లో ॥ యోయజ్ఞైరఖిలైరీశోయోగేనచసమ
ర్చ్యతే ॥ యమాహురీశ్వరందేవంసదేవస్స్యాత్పినాకధృత్ ॥ * ॥ సా
మవేదః ॥ యేనేదంభ్రామ్యతేచక్రంయదాకాశాంతరంమహత్ ॥ యో
గిభిర్వేద్యతేతత్వంమహాదేవస్సశంకరః ॥ * ॥ అథర్వణవేదః ॥ శ్లో ॥
యంప్రపశ్యంతిదేవేశంయతంతోయతయఃపరం ॥ మహేశంపురుషంరు
ద్రంసదేవోభగవాన్భవః ॥ * ॥ తథాబ్రహ్మోవాచ ॥ శ్లో ॥ కథంత
త్పరమంబ్రహ్మసర్వసంగవివర్జితం ॥ రమతేభార్యయాసార్ధంప్రమ
థైశ్చాపిగర్వితైః ॥ ఇతీరితస్సభగవాన్ప్రణవాత్మాసనాతనః ॥ అమూ
ర్తోమూర్తిమాన్భూత్వావచఃప్రాహపితామహం ॥ * ॥ ప్రణవః ॥

శ్లో ॥ సవ్యాపభగవాన్నిత్యాన్యస్వాత్మనోవ్యతిరిక్తయా ॥ కదాచిద్విమ
తేరుద్రోరౌద్రరూపిణః మహేశ్వరః ॥ అయంసభగవానీశస్స్వయంజ్యోతి
స్సనాతనః ॥ స్వానందభూతాకథితాదేవీనాగంతుకీశివా ॥ తదంతరేచమ
జ్యోతిర్విరించోవిశ్వభావనః॥ప్రాపశ్యదద్భుతందివ్యంపూరయద్గగనాం
తరం ॥ ప్రజజ్వాలాతికోపేనబ్రహ్మణఃపంచమంశిరః ॥ అదృశ్యతక్షణా
దేవపురుషోనీలలోహితః ॥ తంప్రాహభగవాన్బ్రహ్మాశంకరం నీలలో
హితం ॥ జానామిభవతఃపూర్వంలలాటామమశంకర ॥ ప్రాదుర్భా
వంమహేశానంమామేకంశరణంవ్రజ ॥ శ్రుత్వాసగర్వవచనంపద్మయోనే
రథేశ్వరః ॥ ససర్జస్వాత్మనాకంచిద్భైరవంలోకదాహకం ॥ స్వయం
సాక్షాన్మహాదేవఃక్షణాద్వైకాలభైరవః ॥ చకర్తకరజాగ్రేణబ్రహ్మణః
పంచమంశిరః ॥ నికృత్తవదనోదేవోబ్రహ్మదేవేనశంభునా ॥ మమారచేశ
యోగేనజీవితంప్రాపవిశ్వసృట్ ॥ ఇతిసోమాష్టకేనైవప్రణమ్యసపితామ
హః ॥ పపాతదండవద్భూమౌగృణన్వైశతరుద్రియం ॥ అథదేవోమహా
దేవఃప్రణతార్తిహరోహరః ॥ దత్వాస్మైపరమంయోగమైశ్వర్యమతులం
మహత్ ॥ ప్రోవాచాగ్రేస్థితంరుద్రంనీలలోహితమీశ్వరం॥అయంపురా
ణపురుషోనహంతవ్యస్త్వయానఘ ॥ స్వయోగైశ్వర్యమాహాత్మ్యాన్మామేవ
శరణంగతః ॥ సర్వదారక్షణీయోయంభవతాపిదయాలునా ॥ అయంచ
యజ్ఞోభగవన్సగర్వోభవతానఘ ॥ శాసితవ్యోవిరించస్యధారణీయం
శిరస్త్వయా ॥ ధారయామాసవదనంబ్రహ్మణఃకాలభైరవః ॥ దేవానాం
దానవానాంచతథాన్యేషాంచమాద్యతాం॥ రక్తభిక్షాభలేనైవగర్వకం
మాంహరామ్యహం ॥ ఇతినిశ్చిత్యవిశ్వాత్మాచచారభువనత్రయం ॥జగా
మవిష్ణుభవనంయత్రాస్తేమధుసూదనః ॥ సహైవభూతప్రముఖైఃప్రవేష్టు
ముపచక్రమే ॥ అవిజ్ఞాయపరంభావందివ్యంతత్పారమేశ్వరం ॥ న్యవార
యత్త్రిశూలాంకంద్వారపాలోమహాబలః ॥శంఖచక్రగదాపాణిఃపీతవా

సాగుహోభుజః ॥ విష్వక్సేన ఇతిఖ్యాతో విష్ణోరంశసముద్భవః ॥ శూలే
నోరసి నిర్భిద్య పాతయామాస తం భువి ॥ నిపాత్య విష్ణుపురుషం సార్ధం
ప్రమథపుంగవైః ॥ వీక్ష్య తం జగతాం హేతుర్విశ్వేశ్వరం భగవాన్హరిః ॥ శి
రోలలాటం నిర్భిద్య రక్తధారామపాతయత్ ॥ ఇతి ప్రవర్తితా ధారా రు
ధిరస్య నిరంతరం ॥ దివ్యవర్ష సహస్రం తు కపాలే భైరవస్య హి ॥ కపా
లస్య విశాలస్య నార్ధమప్యభిపూరితం ॥ రక్తస్య నిరహో విష్ణుః పపాత భు
వి మోహితః ॥ తతః కృపానిధిర్దేవః కటాక్షేణామృతేన తు ॥ భక్తము
జ్జీవయామాస హరిం సర్వేశ్వరేశ్వరః ॥ నను వామనపురాణే ॥ తతస్సమా
గతా రౌద్రా నీలాంజనచయప్రభా ॥ సరక్తమూర్ధజా భీమా బ్రహ్మహత్యా
హరాంతికమితి ॥ తత్రైవ ॥ ఏవం కపాలీ సంజాతో దేవర్షిర్భగనేత్ర
హా ॥ ఇతి వాక్యాత్ విశ్వాధికస్య స్వతంత్రస్య శివస్యాపి కథం బ్రహ్మహ
త్యాదోషేణ తత్ప్రాయశ్చిత్తరూపకపాలభిక్షాటనవ్రతాచరణం చేదు
చ్యతే ॥ * ॥ పూర్వోక్తబ్రహ్మాండపురాణే ॥ శ్లో ॥ అయం చ యజ్ఞో భగ
వాంత్సర్వో భవతా నఘ ॥ శాసకో విరించస్య ధారణీయం శిరస్త్వయా ॥
ఇతి వాక్యాత్ పరమేశ్వరః యజ్ఞకాలభైరవోపి ॥ దేవానాం దానవానాం చ
తథాన్యేషాం చ మాన్యతాం ॥ రక్తభిక్షాచ్ఛలేనైవ గర్వకండూం హరామ్య
హం ॥ ఇతి నిశ్చిత్య విశ్వాత్మా చచార భువనత్రయమితి వాక్యాత్ రక్తభి
క్షాచ్ఛలేనైవ విష్ణ్వాది దేవానాం గర్వకండూనివారణార్థం కాలభైరవః
కాపాలికభిక్షాటనవ్రతమంగీకృతవానితి నిశ్చీయతే ॥ అన్యథా బ్రహ్మహ
త్యాయాః విష్ణుహననం కిం ప్రాయశ్చిత్తం నా ఉత బ్రహ్మహత్యాపాపం నివృ
త్తసంహారేణ కిం నాశమాయాతి వా । ప్రాకృతస్వపుత్రీగమనరూపపాపకారి
ణో బ్రహ్మణశ్శిరశ్ఛేదనే శివస్య బ్రహ్మహత్యాప్రాప్తిః పురాణేషు న శ్రుతా
కల్పకల్పాంతరే అనేకకోటిబ్రహ్మసంహరణాత్తత్తద్బ్రహ్మహత్యాప్రా
ప్తిర్న శ్రుతా చ । యాగసదీక్షితబ్రాహ్మణస్య దక్షస్య శిరశ్ఛేదాద్బ్రహ్మ

హత్యాప్రాప్తిర్నాశు రీతాచ। అత్రబ్రహ్మణః పంచమశిరః కృంతనేనఅహంకారనివారణా జీవతఏవబ్రహ్మహత్యాః థంపరిగణితా। కించ బ్రహ్మహత్యాహరాంతికముపాగతా ఇతి బ్రహ్మహత్యాప్రాప్తివచనస్యకాగతిరితిచేత్ ॥ * ॥ తత్రవామనపురాణే ॥ కాలభైరవం ప్రతిశివవాక్యం ॥ శ్లో ॥ ఈదృశాయాః సురేశానవారాణస్యాః మహాసుతే ॥ తత్రగత్వాసుగచ్ఛ్రేష్ఠపాపమోక్షణవాప్స్యసి ॥ ఇత్యేవంకాలభైరవాఖ్యతారకరుద్రం ప్రతిపరమేశ్వరవాక్యశ్రవణాత్ ॥ సాబ్రహ్మహత్యాశివేనైవ నిర్మితేతి కాశీఖండాదిపురాణప్రసిద్ధత్వాత్ ॥ తస్య కాశీక్షేత్రస్యబ్రహ్మహత్యానిపర్తకత్వప్రకటనార్థం స్వాతంత్ర్యేణైవ స్వేచ్ఛయైవ కాలభైరవలీలావతారే బ్రహ్మహత్యాపరిగ్రహణశ్చేతినిశ్చీయతే ॥ కించ ఈశ్వరస్యస్వతంత్రశక్తిత్వాత్ । లీలాస్వీకృతనానావ్యవహారాణాంనియమోనాస్తి॥ ఈశ్వరకారితనిగ్రహానుగ్రహపాత్రయోర్బ్రహ్మనారాయణయోరీశ్వరాధీనత్వేనస్వతంత్రతాభావాత్ ఈశ్వరనియామకశాస్త్రదైవయోరభావాత్ ॥ ఈశ్వరస్యవిధినిషేధబంధమోక్షణాం నియతిర్నాస్తీతిజ్ఞేయం ॥ అవపన్నోక్తం ॥ *॥ బ్రహ్మాండపురాణే। కాలభైరవంప్రతిమృత్యుదేవతావాక్యం ॥ శ్లో ॥ కిమర్థంభగవానీశభిక్షాం చరసిశంకర ॥ ఏవముక్తస్తయాసర్వమిదంవచనమబ్రవీత్ ॥ బ్రహ్మణస్తుశిరశ్ఛిన్నంనయాంగుష్ఠనఖాగ్రతః ॥చరామ్యేతద్వ్రతంపుత్రిలోకానాం హితకామ్యయా ॥ మృత్యురువాచ ॥ యథేచ్ఛసితథాకీర్తిర్జగన్నాథ మహేశ్వర ॥ మాయయామాంమహాదేవఆచ్ఛాదయితుమర్హసి॥ నయోగాత్తవదేవేశబ్రహ్మణశ్చదినేదినే॥ రాజ్యహమనేకాంశ్చమమపాపం నవిద్యతే॥ యథావదేవజ్ఞానామిచేష్టితంగిరిజాపతే ॥ సంహారకాలేసంప్రాప్తేసర్వాణ్మనిగణానపి ॥ బ్రహ్మణాంత్సకలాననన్యాన్హనిష్యసిజగన్మయ॥బ్రహ్మహత్యాకృతంకించిదపినాస్తితవానఘ॥త్వయాదగ్ధాజగద్వ్యాపి

న్నసంఖ్యాతాఃపితాపహాః॥తత్రతత్రమహాదేవకించిత్రైనాస్తిపాతకం॥య
శ్చింతయతిపుణ్యాత్మాతవపాదాబ్జమవ్యయం॥బ్రహ్మహత్యాకృతంచాపిపా
పంజహ్యాన్నసంశయః॥శాతాతపస్మృతౌ॥స్తేయంకృత్వాగురుదారాంశ్చ
గత్వా సురాంపీత్వాబ్రహ్మహత్యాంచకృత్వాభస్మచ్ఛన్నోభస్మశయ్యా
శయానోరుద్రాధ్యాయీముచ్యతేసర్వపాపైః॥ కించ ॥నారాయణా
వతారమూర్తేరామభద్రస్యరావణహననేనబ్రహ్మహత్యాప్రాప్తికథనం
సేతురామేశ్వరాదిలింగప్రతిష్ఠయాతన్నివృత్తికథనంచాపిపురాణేతిహా
సేషుబహుప్రసిద్ధం ॥ * ॥ తథాచాదిత్యపురాణే ॥ శ్లో ॥ ప్రతిష్ఠాప్యమ
హాదేవంసేతుమధ్యేసరాఘవః॥ లబ్ధవాన్పరమాంభక్తింశివేశంభోరనుగ్ర
హాత్ ॥ రామేశ్వరఇతిఖ్యాతోమహాదేవఃపినాకధృత్॥ తస్యదర్శనమా
త్రేణబ్రహ్మహత్యావ్యపోహతి ॥ ... ...

ఇతిశ్రీవేదవేదాంతశివాగమస్మృతిపురాణేతిహాస
సారభూతవీరశైవాచారసారోద్ధారే శ్రీమదానందబసవ
లింగశివయోగివిరచితే
మాచిదేవమనోవిలాసే
బ్రహ్మహత్యాదోషరహితత్వంనామ
పంచదశప్రకరణంసంపూర్ణం॥

ఓం

శ్రీసాంబసదాశివస్వామినేనమః.

షోడశప్రకరణప్రారంభః.

త్రిమూర్తివాదనిరసనం.

ఋగ్వేదే । ప్రథమశ్రుతిః ॥ అగ్నిమీళేపురోహితం । యజ్ఞస్య
దేవమితి । అస్యార్థః । పురోహితమితి॥ పురోభూతం ।ఆకాశాదేః పు
రతోగ్రతః స్వయంప్రాదుర్భావాదగ్నిమీళే స్తువే ॥ అస్మిన్నర్థే
శివాగమోత్తరే । అగ్నిస్సభస్మనాపురోహ్యగ్నిమీళేపురోహితం । ఋ
గాహోకాశగశ్శంభుర్యోగ్రజోగ్నిరితిశ్రుతిః ॥ అస్మిన్నర్థే బృహ
దారణ్యశాఖాయాం । జ్వాలాయ నమః । జ్వాలలింగాయ నమః ॥
అస్మిన్నర్థే నారాయణోపనిషది ॥ నిధనాయ నమః । నిధనపతంతి
కాయనమః । ఇత్యుపక్రమ్య ॥ జ్వాలాయనమః । జ్వాలలింగాయనమ
ఇత్యుక్తత్వాత్ । అపిచ । గ్రంథాంతరే । యస్యలింగంచాగ్నిమీళేఋ
గ్వేదప్రథమస్తుతం ॥ పూజితంబ్రహ్మవిష్ణుభ్యాంతస్యకోవాధికస్సమః॥అ
థర్వశిరసి । యోవైరుద్రస్సభగవానిత్యుపక్రమ్యయోనంతసోఽనంతఇ
తి ॥ యద్వైద్యుతంతద్వైద్యుతమితి॥*॥ అస్మిన్నర్థే ఆదిత్యపురాణే అ
థర్వశిరోర్థమవలంబ్యద్విచత్వారింశాధ్యాయే ॥ శ్లో ॥ బ్రహ్మాహరిశ్చ
భగవానాద్యంతం నోపలబ్ధవాన్ ॥ తథాన్యేచయతోనంతో రుద్రఃపరమ
కారణం ॥ విద్యోతయతియత్తస్మాత్తథాతద్వైద్యుతంస్మృతం ॥*॥ అస్మిన్న
ర్థే బాష్కళసంహితాయాంలింగసూక్తే ॥ యుద్ధేసంయుక్తావుభౌచదృ
ష్ట్వా బ్రహ్మవిష్ణూరజసాబద్ధవైరౌ । మధ్యేతయోర్జాతవేదాస్థాణురు
దతిష్ఠద్భువనస్యగోప్తా ॥ దృష్ట్వాస్థాణుముపరమ్యయుద్ధంప్రతస్థతుర్ద్రా

శమనాదిక్కృతుర్వర్ణరాశ్శూలాః ష్ణుర్నిర్ఘృషజ్జిఘ్రమా। బ్రహ్మాత్పా
తదినమాశుగృధ్రః ॥ *॥ తస్మిన్నేవ శివధర్మశాస్త్రే ॥ శ్లో ॥ అహం
కర్తాహమిత్యహంకారాత్ త్రైలోక్యజగతః ప్రభుః ॥ ఏవమాహ హరిం బ్ర
హ్మా బ్రహ్మాణంచ హరిస్తథా ॥ తయోర్దర్పాపహారాయ ప్రబోధార్థంచ
దేవయోః ॥ మధ్యే సమభవల్లింగమైశ్వరం తైజసాంపదం ॥ ఈశానసం
హితాయాం ॥ బ్రహ్మవిష్ణ్వకృతావాదౌ ప్రళయాబ్ధౌ నిపాతితౌ ॥ తమసా
శివమజ్ఞాత్వా బలాదివ చేరతుః ॥ ఇత్యుపక్రమ్య ॥ బాహుభిస్సన్నసజ్జై
తాంతావన్యోన్యం మహాబలౌ ॥ బ్రహ్మవిష్ణూ సమాగమ్య అన్యోన్యంచా
జఘ్నతుః ॥ దివ్యవర్షసహస్రాంతే బ్రహ్మా విష్ణుః పరస్పరం ॥ యుద్ధమే
వమభూద్ఘోరం క్రుద్ధయోరస్త్వనంతరం ॥ ముష్టిభిర్జానుభిశ్చైవ శిరో
ఘ్నాంచాపి జఘ్నతుః ॥ శీర్ణదుర్ఘూర్ణితాంగౌ తౌ పరితావీక్ష్య శంకరః
కృపయా జీవయామాస స్వశక్త్యా తౌ సదాశివః ॥ తతోపవిష్టయోస్తావ
ద్బ్రహ్మవిష్ణ్వోర్మహాత్మనోః ॥ మధ్యే సమభవల్లింగం సహసాస్థూలమై
శ్వరం ॥ * ॥ తస్యామేవేశానసంహితాయాం ॥ శివరాత్రివ్రతప్రము
ఖ్యావాధ్యాయే ॥ అత్రైకస్మిన్సమయే బ్రహ్మణో గాత్రికాలేసముద్భూత
ప్రళయోదధిమజ్జత్స్వాత్మలోకే నారాయణః క్షీరాబ్ధిమధిశయితరిసతి పునరు
త్థాయ యథాతథా యథాపూర్వం ప్రజాస్సృష్ట్వా తజ్జన్యనిరతిశయగర్వభ
రితస్సన్ త్రిలోకీమాలోక్య క్షీరాబ్ధింప్రత్యాగతవాన్ ॥ తదా తచాహంకు
హమికయా స్వస్వోత్కృష్టప్రతిపాదయిషూ హరిబ్రహ్మాణౌ నిరవశిరో
పావిష్టతయా విష్ణుదంష్ట్రాబ్రహ్మశిరోస్త్రాభ్యాం అన్యోన్యమాయుధ్యపాశుప
తాస్త్రముభావపి ప్రయుజ్యతస్మిన్ తౌ వ్యపతతాం । అథశ్రీశంకరఆగత్య
కృపయాతౌ జీవయామాస ఇత్యుచ్యతే ॥ తదస్త్రజ్వాలమాలాయాం ద
గ్ధం త్రైలోక్యమఖిలం । తదా । విష్ణునా ప్రేషితంచాస్త్రం బ్రహ్మాణంహం
తుమాగమత్ ॥ బ్రహ్మణా ప్రేషితం చాస్త్రం విష్ణుంహంతుముపాగమత్ ॥

జ్వాలామాలాసమాకీర్ణౌ బ్రహ్మవిష్ణూ సదాస్థితౌ ॥ తయోర్వ్యర్థశమనార్థా
య తయోస్సంరక్షణాయచ ॥ మాఘకృష్ణచతుర్దశ్యాం తయోర్మధ్యే
మహానిశి ॥ ఆత్మానందర్శయామాస లింగరూపం సదాశివః ॥ సచోర్ధ్వం
గతవాన్ బ్రహ్మా హంసరూపీ తదాకిల ॥ వరాహరూపమాస్థాయ ద్రష్టుం
హరిరధోయయౌ ॥ బహువర్షసహస్రాణి గత్వాఽదృష్ట్వాఽగతౌ పునః ॥
కృతాంజలిపుటౌ భూత్వా చక్రతుస్తోత్రముత్తమం ॥ తథా లింగపురాణేచ ॥
బ్రహ్మవిష్ణూ తల్లింగం ప్రతిస్తోత్రం చక్రతుః ॥ జ్వాలామాలావృతాంగాయ
జ్వలనస్తంభరూపిణే ॥ నమశ్శివాయ శాంతాయ బ్రహ్మణే లింగమూర్తయే ॥
ఏవం వాచకైః పక్షిన్యాగతామితి కర్మవిపాకశాస్త్రప్రమాణేన బ్రహ్మవిష్ణూ
స్వకీయ కర్తారం జ్యోతిర్లింగమజ్ఞాయ అహంకారేణాహంకర్తా
హంకర్తేత్యుక్త్వా తదీయవాచకదోషేణ అత్యుత్కటైః పుణ్యపాపై
రిహైవఫలమశ్నుత ఇతి న్యాయేన సద్యః కోలమరాళౌ భూత్వా స్థితావి
తి నిశ్చీయతే ॥ * ॥ కాశీకాఖండే శరభాధ్యాయే నృసింహం ప్రతి వీరే
శ్వరవాక్యం ॥ శ్లో ॥ స్థిరధన్వా క్షయద్వీరః రుద్రో విశ్వాధికః ప్రభుః ॥ ఉ
పహర్తా యువాం భీమౌ మృగపక్షిహిరణ్మయా ॥ ఆద్యంతం యస్య లింగస్య
ద్రష్టుకామౌ సురేశ్వరౌ ॥ జాతౌ వరాహగృధ్రౌ తు తస్యకోవాధికస్సమః ॥
* ॥ సూతసంహితాయాం ॥ శ్లో ॥ రుద్రాకారతయా గురుర్వరిష్ఠో దేవ
తాంతరాత్ ॥ ఇతి నిశ్చయబుద్ధిస్తు నరాణాం ముక్తిదాయినీ ॥ బ్రహ్మవిష్ణు
శ్చ సతతం స్వసాధారణరూపతః ॥ స్వవిభూత్యాత్మనా చాపి సేవాం రుద్ర
స్య కుర్వతః ॥ రుద్రస్సన్నైవ రూపేణ విష్ణోశ్చ బ్రహ్మణస్తథా ॥ నకు
ర్యాత్సేవనం విప్రా విభూతేర్వర్తతయోరపి ॥ నతథా బ్రహ్మణో విష్ణు
ర్న బ్రహ్మా చ మరుత్వతః ॥ కేచిద్దేవం మహాయాసాత్సామ్యం వాంఛంతి
మోహితాః ॥ కేచిదద్వైతమాశ్రిత్య వైడాలవ్రతికా నరాః ॥ సామ్యం
రుద్రేణ సర్వేషాం ప్రవదంతి విమోహితాః ॥ దేహాకారేణచైకత్వేనసత్యా

పిద్విజపుంగవాః ॥ శిరసాపాదయోస్సామ్యంసర్వథానాస్తిహిద్విజాః ॥
యథాఽస్యాపానయోస్సామ్యంఛిద్రత్వేపినవిద్యతే । తథైకత్వేపిసర్వే
షాంరుద్రసామ్యంనవిద్యతే । రుద్రేణసామ్యమేతేషాంయేవాంఛంతివి
మోహితాః ॥ తేమహాపాతకైర్యుక్తాయాస్యంతినరకార్ణవం॥ విష్ణ్వా
దిదేవతానాంవావిశ్వాధిక్యంవదంతియే॥అధోముఖోర్ధ్వపాదాస్తేయా
స్యంతినరకార్ణవం ॥ రుద్రస్యబ్రహ్మవిష్ణుభ్యాంసామ్యంవాంఛంతియే
జనాః ॥ తేషాంవంశస్యసాంకర్యమస్తీతిమమనిశ్చయః॥శివంబ్రహ్మాదిభిస్సా
ర్థంస్వగురుంప్రాకృతైస్సమం ।శివవిద్యాంచవేదాద్యైస్తను తేయస్తు
మానవః ॥ సపాపీదుర్మనాఃక్రూరశ్శ్వపచశ్శ్వపచాధమః ॥ యోమహా
దేవమన్యేనహీనదైవేనదుర్మతిః ॥ సకృత్సాధారణంబ్రూతేసోంత్య
జోనంతజోంత్యజః॥ రుద్రస్యబ్రహ్మవిష్ణుభ్యాంనాధిక్యంప్రవదంతియే॥హ
న్యాత్తానవిచారేణహంతుర్దోషోనవిద్యతే ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థేబహూ
పురాణానిసంతి విస్తరభయాన్నలిఖ్యంతె ॥ ఇత్యాదిపురాణేతిహాసవా
క్యప్రమాణాత్ బ్రహ్మనారాయణౌపరమేశ్వరేణజాతా । పరమేశ్వరే
ణైవరక్షితా । పరమేశ్వరేణైవలయంయాతావితిపరమేశ్వరభృత్యావితివ
దంతి । గౌతమదధీచిభృగూపమన్యుదూర్వాస నందికేశ్వరవీరభద్రా
దీనాంఋషీశ్వరగణేశ్వరాణాంశాపవశాత్ బ్రహ్మవిష్ణుభ్యాం రుద్ర
స్యసామ్యంకేచనవదంతి । తెబహిష్కృతానదర్శనీయానసంభాష్యాఇ
త్యాదిశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసవచనప్రమాణైరేవబ్రహ్మవిష్ణూపరమేశ్వరే
ణైవోత్పన్నౌ।తేనైవేశ్వరేణసంరక్షితౌ।లయంగతౌచ ।అతఃపరమేశ్వర
భృత్యావిత్యుచ్యేతే ॥ గౌతమదధీచిబ్రహ్మభృగూపమన్యుదూర్వాసనంది
కేశ్వరవీరభద్రేశ్వరాదిమునీశ్వరగణేశ్వరశాపవశాత్ బ్రహ్మవిష్ణుభ్యాం
రుద్రస్యసామ్యంవదంతి । తెబహిష్కృతానదర్శనీయానసంభాష్యాఇతి॥

ఇతి శ్రీ వేద వేదాంత శివాగమశ్రుతి స్మృతిపురాణేతిహాస
సారభూత వీరశైవాచార్య సారోద్ధారే శ్రీమదానంద
బసవలింగశివయోగివిరచితే మాచిదేవమనోవిలాసే
త్రిమూర్తివాదనిరససంవాదే
షోడశప్రకరణం సంపూర్ణం॥

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివాయ పరమగురవే నమః.

సప్తదశప్రకరణప్రారంభః.

ఆదిత్యాంతర్యామిత్వం

నారాయణోపనిషది ॥ య ఏషోంతరాదిత్యే హిరణ్మయః పురుష ఇతి శ్రుత్యుక్తత్వాత్ ॥ స చ శివ ఏవేతి నిశ్చీయతే। ఆదిత్యాంతర్గత హిరణ్మయ పురుషత్వే శివస్య బహుప్రమాణసిద్ధత్వాత్। అథాదిత్యే వా ఏష ఏతన్మండలం తపతీత్యాది తత్ప్రకరణేన మో హిరణ్యబాహవే హిరణ్యవర్ణాయ హిరణ్యరూపాయ హిరణ్యపతయే అంబికాపతయే ఉమాపతయే పశుపతయే నమః। తథా మహోపనిషది నారాయణోపనిషత్స్వపి తథైవ ప్రసిద్ధా ఉక్తయః ॥ తథా కృష్ణా ప్రోంగాదిత్యోపస్థాన మంత్రే నమో రుద్రాయ పశుపతయే మహతే దేవాయ త్ర్యంబకాయైక చరాధిపతయే హరయే శర్వాయేశానాయోగ్రాయ వజ్రిణే ఘృణినే కపర్దినే నమః। సూర్యాయాదిత్యాయ నమో నీలగ్రీవాయ శితికంఠాయ నమశ్చంద్రలలాటాయ కృత్తివాసనే నమః। అత్ర హరిపదప్రయోగమాత్రే

ణాఃష్ణుపరత్వం న భవతి। పూర్వాపరబహుశ్రుతలింగవిరోధాల్ ॥ హరిపద
స్యాగ్నిఘంటుబలాల్ యమానిలేంద్రచంద్రార్క విష్ణుసింహాంశువాజిష్వితి
నానార్థత్వేన । తత్రసూర్యనామత్వేనైవసూర్యాయాదిత్యాయేతిపద
ద్వయతత్త్వస్యతదంతర్యామిపరత్వం నిశ్చీయతే ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే కూ
ర్మపురాణే । సూర్యహృదయే ॥ శ్లో ॥ నమస్తే ఘృణినే తుభ్యం సూ
ర్యాయ బ్రహ్మరూపిణే ॥ త్వమేవ బ్రహ్మపరమమాపో జ్యోతిరసామృతం ॥
భూర్భువస్స్వస్త్వమోంకారశ్శర్వోరుద్రస్సనాతనః ॥ తత్రైవ । హి
రణ్యబాహవే తుభ్యం హిరణ్యపతయే నమః ॥ అంబికాపతయే తుభ్యముమా
యాఃపతయే నమః ॥ * ॥ తస్మిన్నేవకూర్మపురాణే । ప్రదేశాంతరే ॥
శ్లో ॥ ఏషరుద్రో మహాదేవః కపర్దీ చ ఘృణీహరిః ॥ ఆదిత్యో భగవాన్
సూర్యో నీలగ్రీవస్త్రిలోచనః ॥ ఇతి హరిపదస్య సూర్యనామత్వమేవసి
ద్ధం ॥*॥ సూతసంహితాయాం । జ్ఞానయోగఖండే ఏకోనవింశాధ్యాయే ॥
శ్లో ॥ అథవాకాశమధ్యస్థే భ్రాజమానే సుశోభనే ॥ ఆదిత్యమండలే పూర్ణే
లక్షయోజనవిస్తృతే ॥ సర్వలోకవిధాతారమీశ్వరం హేమరూపిణం ॥
హిరణ్యశ్మశ్రుకేశం చ హిరణ్మయనఖం తథా ॥ కన్యాదశనవద్వక్త్రం నీలగ్రీ
వం విలోహితం ॥ ఆగోపాలప్రసిద్ధం తమంబికార్ధశరీరిణం ॥ సోహ
మిత్యసకృద్ధ్యాయేత్సంధ్యాకాలేషు వా నరః ॥ యజుర్వేదే ॥ సోమః
పవతే జనితా । ఇత్యుపక్రమ్య । సూర్యస్యజనితేతి ప్రథమమేవోక్తం ॥
శ్రుత్యంతరే । భాస్కరస్యేశ్వరో దేవతేతి । తథాశ్రీరుద్రభాష్యే ॥ పృ
థివ్యాభవః ॥ అపాంశర్వః । అగ్నేరుద్రః । వాయోర్భీమః ॥ ఆకాశస్య
మహాదేవః । సూర్యస్యోగ్రః ॥ చంద్రస్యసోమః ॥ ఆత్మనః పశుపతిరి
తిపత్రేత్యేకాధిష్ఠాతా జనయితా చ భవతి । వారణీషు చోపనిషత్సు భీషస్మా
ద్వాతః పవతే భీషోదేతి సూర్యః భీషస్మాదగ్నిశ్చంద్రశ్చమృత్యు
ర్ధావతి పంచమః ఇతి ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే సూతసంహితాయాం । శ్లో ॥

భయాదగ్నిశ్చ్వతపతిభయాత్తపతి వైరవిః ॥ భయాదింద్రిశ్చ్వవాయుశ్చమృ
త్యుర్ధావతిపంచమః ॥ ఇత్యాదివాక్యప్రమాణాల్ సూర్యమండలమధ్యా
అధిదేవతాత్వేన హిరణ్మయపురుషోభూత్వాశివఏవసంస్థితవానితినిశ్చీ
యతే॥ ... ...

ఇతిశ్రీమద్వేదవేదాంతశివాగమస్మృతిపురాణేతి
హాస సారభూత వీరశైవాచారసారోద్ధారే
శివాధిక్యకథనేశ్రీమదానంద బసవలింగ
శివయోగివిరచితేమాచిదేవమనోవిలాసే
ఆదిత్యాంతర్యామిత్వంనామ
సప్తదశప్రకరణం
సంపూర్ణం.

ఓం

శ్రీసాంబసదాశివబ్రహ్మణేనమః.

అష్టాదశ ప్రకరణప్రారంభః.

గాయత్రీమంత్రశివపరత్వం.

యజుర్వేదే ॥ యోవేదాదౌస్వరఃప్రోక్తోవేదాంతేచప్రతిష్ఠితః
తస్యప్రకృతిలీనస్యయఃపరస్సమహేశ్వరః ॥ అస్మిన్నర్థేపురాణానిబ
హూనిప్రసిద్ధాని । తథాశివఏవప్రణవవాచ్యఇతిప్రాగేవోక్తః । తస్మాద్గా
యత్రీమంత్రవాచ్యశ్శివఏవేతిజ్ఞేయం ॥ నను । యోదేవస్సవితాస్మాకం
ధియోధర్మాదిగోచరః । ప్రేరయత్తస్యయద్భర్గస్తద్వరేణ్యముపాస్మ

హే ॥ ఇత్యేవంస్మృతివాక్యాత్ సూర్యస్యగాయత్రీమంత్రాధిదేవతా
త్వంనిశ్చీయతఇతిచేత్ ॥నను॥సూర్యాంతర్యామిణశ్చిత్ప్రకాశరూపస్య
శివస్యైవగాయత్రీమంత్రాధిదేవతాత్వంనిశ్చేతవ్యం ॥ సూతసంహితా
యాం।విశ్వామిత్రఋషిశ్ఛందోగాయత్రీదేవతారవిరితిఉపష్టంభికాస్మృ
తిరస్తిచేత్తత్రరవిశబ్దస్య తదంతర్యామీశ్వరపరత్వం నిశ్చీయతే । ఓంత
త్సవితుర్వరేణ్యంభర్గోదేవస్యధీమహి।ధియోయోనఃప్రచోదయాత్ ।
అస్యాన్వయః । యోభర్గశ్శివంనోధియః ॥ అస్మాకంచిత్తాని ప్రచోద
యాత్ ॥ సవితుర్దేవస్యసూర్యస్య ।వరేణ్యంవరిష్ఠం। తత్ । శివతత్వం
ధీమహి । ఉపాస్మహే ॥ ఇతిభర్గశబ్దాకారాంతేఅన్వయార్థః ॥ అత్ర
యచ్ఛబ్దస్యపుల్లింగత్వేన। తచ్ఛబ్దస్యనపుంసకలింగత్వేన।బహుళంఛంద
సీతివాక్యాత్ లింగవ్యత్యయః । తత్రసకారాంతేపియోనఃధియఃప్ర
చోదయాత్సవితుర్దేవస్య । ఆదిత్యాంతర్గతత్వేనసవితృశబ్దవాచ్యస్య
జగత్ప్రసవితుః తద్వరేణ్యంభర్గస్తత్పరమంధామధీమహిఉపాస్మహే
ఇతిభర్గశబ్దస్యసకారాంతే అన్వయః।ఉభయతోపిఆదిత్యాంతర్వర్తీ
శివఏవభర్గశబ్దవాచ్యః ॥ అస్మిన్నర్థేమిత్రాయణశాఖాయాంగాయ
త్ర్యర్థనిరూపణప్రకరణే ॥ సవితావైదేవోయస్సభర్గాఖ్యస్తంచింత
యామీతి । తత్రైవ ॥ యదేషరుద్రోభర్గాఖ్యోబ్రహ్మవాదినఇతి ॥
యోగయాజ్ఞవల్క్యేఆదిత్యాంతర్గతం యచ్చభర్గాఖ్యంవైముముక్షు
భిః । శ్వేతాశ్వతరోపనిషది । షష్ఠాధ్యాయే । యదాతమస్తన్నదివానరా
త్రిర్నసన్నచాసంఛివఏవకేవలః । తదక్షరంతత్సవితుర్వరేణ్యంప్రజ్ఞాచ
తస్మాత్ప్రసృతాపురాణీతి।తథాచతుర్వేదతాత్పర్యసంగ్రహే॥వాచ్యఃకిమ
స్యసవితాసవితుర్వరేణ్యః । కింవాభవానీతివితర్కపదంనశేషః । భా
స్వంతమేవవిషయీకురుతేనమంత్రః । శర్వోతివస్తుమధిదైవతమీశ్వర
త్వం । తస్మాదయంత్వయినిరోహతిభర్గశబ్దః ప్రజ్ఞాప్రచోదకత్

యాత్వభిధీయసేత్వం ।నరోహతీతినరోధోభవతి । నాన్యత్రప్రయుజ్యతే
ఇత్యర్థః । కించ । ఆదిత్యాంతర్యామిత్వే శివస్యబహుప్రమాణసిద్ధ
త్వాత్ ।।సూర్యస్యప్రజ్ఞాప్రచోదకత్వాభావాత్ । శివస్య ఆదిప్రజ్ఞాప్ర
చోదకత్వేన భర్గశబ్దవాచ్యత్వేబహుప్రమాణ సిద్ధత్వాత్ ।। శివ
స్యైవగాయత్రీమంత్రాధిదేవతాత్వంనిశ్చితవ్యం ।। * ।। ఆదిత్యపురాణే
ద్వితీయాధ్యాయే । సూర్యవాక్యం ।। శ్లో ।। అక్షరంపరమంవ్యోమ్నిసై
వజ్యోతిరనామయం ।। యస్తన్నవేదకింవేదైర్బ్రాహ్మణైశ్చభవిష్యతి ।। త
త్రైవ । యతోవాచోనివర్తంతేఅప్రాప్యమనసాసహ ।। భర్గో విశ్వ
స్యభరణాజ్జ్ఞాయతేసఉమాపతిః ।। కించ ।। భీమోభర్గఃకృత్తివాసాఇతి
హరస్స్మరహరోభర్గ ఇతి నిఘంటువాక్యాత్ ।। చిత్ప్రకాశరూపశ్శివఏవ
భర్గశబ్దవాచ్యఇతినిశ్చితవ్యః ।। * ।। అస్మిన్నర్థే సూతసంహితాయాం ।
యజ్ఞవైభవఖండే ।। శ్లో ।। యోనోస్మాకంధియశ్చిత్తాన్యంతర్యామిస్వరూ
పతః ।। ప్రచోదయాత్ప్రేరయచ్చతస్యదేవస్యసంవృతం ।। దీప్తస్యస
ర్వజంతూనాంప్రత్యక్షస్యస్వభావతః ।। సవితుస్స్వాత్మభూతంతువరేణ్యం
సర్వజంతుభిః ।। భజనీయంద్విజైర్భర్గస్తేజశ్చైతన్యలక్షణం ।। త
చ్ఛబ్దవాచ్యంసర్వజ్ఞంజగత్సృష్ట్యాదికారణం ।। స్వమాయాశక్తిసంఛ
న్నంశివరుద్రాదిసంజ్ఞితం ।।నీలగ్రీవంవిరూపాక్షంసాంబమూర్త్యోపలక్ష
ణం ।। ఆదిత్యదేవతాయాస్తుప్రేరకంపరమేశ్వరం ।। ఆదిత్యేనపరిజ్ఞాతం
వయంధీమహ్యుపాస్మహే ।। తథాశివసంకల్పోపనిషది । యావేదాదిషు
గాయత్రీసర్వవ్యాపీమహేశ్వరః ।।ఋగ్యజుస్సామాథర్వైశ్చతన్మేశివసం
కల్పమస్తు।।*।।ఆదిత్యపురాణే।।శ్లో ।।యద్గాయత్ర్యాఃపరంతత్వందేవదేవో
మహేశ్వరః।।ఇతిజ్ఞాత్వాజపేద్విద్వాన్గాయత్ర్యాఃఫలమశ్నుతే।। ఇత్యా
దిశ్రుతిస్మృతిపురాణవచనప్రమాణాత్ సవితృత్వాత్ ధియఃప్రేరకత్వాత్
శివవాచకత్వాద్భర్గశబ్దవాచ్యఃపరమేశ్వరఏవ ।।ఆదిత్యాది దేవతాంతరం

నభవతి ॥ అతస్తద్గాయత్రీమంత్రాధిపతిః పరమేశ్వరఏవేతి నిష్కృష్టోర్థః॥

ఇతిశ్రీ వేదవేదాంతశివాగమశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాససా
రభూతవీరశైవాచారసారోద్ధారే శ్రీమదానందబసవలింగ
శివయోగివిరచితే శివాధిక్యకథనే
మాదిదేవమనోవిలాసే
గాయత్రీమంత్రశివపరత్వంనామ
అష్టాదశప్రకరణంసంపూర్ణం.

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివస్వామినేనమః.

ఏకోనవింశతిప్రకరణప్రారంభః.

నమస్కారాధిపతిత్వం.

సమస్తశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాస వచనప్రమాణైః శ్శివస్యైవన
మస్కారాధిపతిత్వంప్రతిపాద్యతే । తత్కథమితిచేత్ ॥ అగ్న్యాదివి
ష్ణ్వంతదేవానాంసకృన్నమోయోగత్వేన శివస్యకేషుచిన్మంత్రేషుశ్రుతం
సత్యమిత్యుపక్రమ్య । విశ్వరూపాయవైనమోనమ ఇతీపిస్నతత్వేన
ఉభయతోనమోయోగశ్రవణాత్ ॥ అనితరసాధారణ్యేనైవత్వరితరుద్రా
థర్వశిరః శ్రీరుద్రకృచ్ఛ్రింగమంత్రాదిషు శివస్యానన్యసామాన్యమ
హిమాఖ్యాపనపూర్వకం భూయోభూయోనమస్కారబాహుల్యం వ్యక్తీకృ
తం । నైవకథంచిదపిశివేతరదేవతావిషయప్రమాణేషుకంఠరవేణైవబో
ధ్యతే । తస్మాన్ముఖ్యవృత్త్యాశివఏవనమస్కార్యఇతినిశ్చేతవ్యః । నమస్కా

రాధిపతిత్వం శివస్యైవేతి సోదాహరణమాహ । యజురారణ్యకే తైత్తరీ
యే । యస్మైనమః । తచ్ఛిరో ధర్మోమూర్ధా బ్రహ్మోత్తరాహను
ర్యజ్ఞోధరో విష్ణుర్హృదయం సంవత్సరః ప్రజననమశ్వినౌ పూర్వపా
దావత్రిర్మధ్యం । మిత్రావరుణావపరపాదావగ్నిః పుచ్ఛస్య ప్రథమ
కాండం । తత ఇంద్రస్తతః ప్రజాపతిరభయం చతుర్థం స వా ఏష దివ్య
శాక్వరః శింశుమారః । చతుర్వేదతాత్పర్యసంగ్రహే । దేవత్వైకవిష
యాణి నమాంసి పుంసాం యస్మైనమశ్శ్రుతిబలాదవధారయామః॥ దేవాం
తరేష్వవిహితాన్యపి తాన్యమూని స్తోత్రాంసి సాగరమివత్వయి సంపతంతి॥
అంగాంతరేష్వవిబుధాంతరసంస్థితేషు యచ్ఛింశుమారశిరసః పరిశేష్యసి
త్వం । తస్మైనమోభవతు హీశ్వరసాంప్రతం తే దేవాంతరాయ నకథం హి ద
నీశ్వరాయ । తస్య శింశుమారస్య దివ్యశాక్వరస్య శిరోవర్జమవయవానాంత
రాణి దేవాంతరత్వేనసంస్తూయంతే । శిరసస్తుసంస్తవాయ పరిశేషసిద్ధిరీ
శ్వరతయా చ విరూపాక్షఏవ నమోలక్షణతయా భవితుమర్హతీతి॥ యస్తన్న
మః కమపి శుశ్రుమ దేవతాభ్యస్త్వామంతరేణ నమసా మనసా నభూమిం । తా
స్తద్గృహీతుమనలం న హి కశ్చిదీష్టే చోరోపనీతమివ ధారయితుం కిరీటం । త
స్మాత్ ॥ ఓం నమో బ్రహ్మణే నమోస్త్వగ్నయే । నమః పృథివ్యై । నమ ఓష
ధీభ్యః ॥ నమో వాచే నమో వాచస్పతయే । నమో విష్ణవే మహతే కరోమీ
త్యేవం వేదేషు చిదన్యదేవానాం సకృన్నమాంసి శ్రుతాన్యపి తాని న
మాంసి యాగికార్థేన సర్వాంతర్యామిణి శివేపర్యవస్యంతి । శతరు
ద్రీయే నమో వః కిరికేభ్యో దేవానాగ్ం హృదయేభ్యః ఇత్యుక్తత్వాత్ । శరవి
శిష్టశరీరవాచకశబ్దానాం శరీరిపర్యంతత్వాత్ తాని నమాంసి శివఏవ పర్య
వస్యంతీతి నిశ్చితవ్యం । నమోగ్నయే నమః ఖఘ్నునవ ఇంద్రాయ మఖఘ్నుష ఇ
తిలక్షణాత్ ॥ అగ్నీంద్రయోర్మఖఘ్నత్వం ఖ్యాపనార్థం న భవతి దక్షయజ్ఞే

వీరభద్రేణజిహ్వాహీనఃకరహీనశ్చాగ్నిస్స్వయమేవమఖఘ్నోభవతికిం
తదావీరేశ్వరేణభుజస్తంభపతశ్చేంద్రస్య మఖఘ్నత్వంకథంభవతి ।
అతఏవధాతుయౌగికప్రయోగసంబంధాదేవశివస్యముఖ్యార్థోభవ
తితత్కథమితిచేత్ । మఖఘ్నే=యజ్ఞసంహారకాయఅగ్నయే। సోగ్ని
శ్చైతన్యరూపత్వాదిత్యుక్తత్వాత్ చిత్స్వరూపాయవీరభద్రాయనమః॥మ
ఖఘ్నేయజ్ఞసంహారకాయఇంద్రాయేతిఇదిపరమైశ్వర్యఇతిధాతుయో
గాత్ పరమైశ్వర్యపరిపూర్ణాయరుద్రాయనమః॥శివతత్వాదిభూమ్యం
తశరీరాదిఘటాదిచ।వ్యాప్యాధితిష్ఠతిశివస్తస్మాద్విష్ణురితిస్మృతఇతిపౌరాణి
కనిర్వచనాత్।నమోవిష్ణవఇత్యత్ర। పరిపూర్ణశివాయనమఇత్యర్థః॥
* ॥ నారాయణోపనిషది ॥ శ్లో ॥ యచ్చకించిజ్జగత్సర్వందృశ్యతేశ్రూ
యతేపివా ॥ అంతర్బహిశ్చతత్సర్వంవ్యాప్యనారాయణస్థితః ॥ * ॥ అ
స్మిన్నర్థే ॥ శ్లో ॥ యచ్చకించిజ్జగత్సర్వంవ్యాప్యనారాయణస్థితః ॥అం
తర్బహిశ్చతత్సర్వంవ్యాప్యాస్తేసౌమహేశ్వరః ॥ ఇత్యేవంనారాయణ
శబ్దస్య మహేశ్వరశబ్దస్యప్రయోగాత్ ॥ శివపరత్వంనిశ్చితవ్యం ॥ * ॥
తథాస్కాందే ॥ శ్లో॥ సబ్రహ్మాబృహ్మణత్వాచ్చసశివోమంగళాశ్రయాత్॥
సహరిర్దోషసంహారాత్సేంద్రోవిశ్వేశ్వరత్వతః॥సోగ్నిశ్చైతన్యరూప
త్వాత్సోక్షరోనిత్యభావతః। ఇత్యేవంసర్వశ్రుతీనాంయౌగికార్థేనశి
వపరత్వంనిశ్చీయతే।సర్వేషాంవేదానామేకవస్తుపరత్వాత్ ।తత్కథమి
తిచేదుచ్యతే । ఋగ్వేదాదౌ ॥ అగ్నిమీళేపురోహితం ।యజ్ఞస్యదేవమి
త్యుపక్రమ్య । మాధ్యేనాసాశాఖోపనిషత్సు । విశ్వాధికోరుద్రఇతిఏకఏవ
రుద్రో నద్వితీయాయతస్థఇత్యాదిశ్రుతిభిశ్చరుద్రస్యవిశ్వాధికాద్వితీ
య పరబ్రహ్మత్వంచోక్త్వాహరింహరంతమిత్యాది శ్రుతిభిర్నారాయ
ణాదీనాంరుద్రకృతనిగ్రహానుగ్రహంచోక్త్వా । ఇత్యాద్యనన్యసామా
న్యమహిమాఖ్యాపనపూర్వకం రుద్రంసంస్తుత్య అథర్వణవేదాంతా

థర్వశిఖా సమాప్త్యవసరే శివఏకో ధ్యేయః శివంకరః సర్వమన్యం పరిత్యజ్య సమాప్తాథర్వణీశిఖా ॥ శిఖామేతామధీత్య ద్విజో గర్భవాసాద్విముఖో విముచ్యతే ఇత్యోం సత్యమిత్యుపసంహృతం ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే సర్వేషాం వేదానాం సమాప్తత్వశ్రవణాత్ ॥ వేదాదిమధ్యాంతేషు శివశాసనశుద్ధిముద్రితత్వాచ్చ । సర్వశ్రుతీనాం శివైకపరత్వం నిశ్చితవ్యం । యద్యపి । సర్వదేవనమస్కారః కేశవం ప్రతిగచ్ఛతీతిస్మర్యతే । తథాపి పరమకారణే శివే పర్యవస్యంతి । రాజవద్రాజపురుషఇతి న్యాయేన తస్యాప్యస్మృతేస్సామాన్యతః ప్రవృత్తయశ్శివేతరదేవతావిషయత్వేన శివైకో నసర్వవ్యాపినివిష్ణౌ పర్యవస్యంతి । తానినమాంసిసర్వాణి పశ్యత్సర్వవ్యాపినిశివే పర్యవస్యంతీతి నవిరోధః ॥ ... ...

ఇతిశ్రీవేదవేదాంతశివాగమస్మృతిపురాణేతిహాససారభూతవీరమాహేశ్వరాచారసారోద్ధారే శ్రీమదానందబసవలింగశివయోగివిరచితే శివాధిక్యకథనే మాచిదేవమనోవిలాసే నమస్కారాధిపతిత్వం నామ ఏకోనవింశప్రకరణం సంపూర్ణం ॥

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివాయపరమగురవేనమః.

వింశప్రకరణప్రారంభః.

భృగ్వాదితామసనిరసనం.

పద్మపురాణే । వైష్ణవఖండే । హారీతస్మృతౌచ । భృగ్వాదిమునిభి

శ్చాపిశివాపకర్షత్వేనవిష్ణుసర్వోత్తమత్వప్రతిష్ఠాపకానికానిచిద్వాక్యా
నిశ్రూయంతె।తానివాక్యానిలింగధారణాదిశైవధర్మద్వేషాత్ అవైది
కోర్ధ్వపుండ్రధారణాదివైష్ణవధర్మప్రతిపాదనాత్ తథాబహుశ్రుతిపురాణే
తిహాసవిరోధాత్।తత్రైవైష్ణవపురాణభాగవతప్రవక్తృశివనిందాదోషణద
క్షభృగ్వాదిఋషీణాందైవకృతదండప్రాప్తిశ్రవణాత్ ॥ తథాకేషుచిత్పు
రాణేషువిష్ణుసర్వోత్తమత్వం ప్రతిపాద్యనదేవఃకేశవాత్పరఇతివాక్యం
ప్రమాణీకుర్వతోవ్యాసస్యాపి శివనిందాదోషేణదైవకృతసద్యోదండ
శ్రవణాచ్చ । విష్ణ్వపకర్షత్వేనశివోత్కర్షప్రతిపాదకానాందధీచిభృ
గ్వాదీనామితరదైవకృతదండప్రాప్తేరభావాచ్చ।శివాపకర్షకవాక్యా
నిసర్వాణ్యపిత్రామసానీతినిశ్చితవ్యాని । శైవేవాయవీయసంహితా
యాం।తథోక్తంపితరందక్షంక్రుద్ధాదేవీదవిబ్రవీత్ ॥ విద్యాచారోగురు
ద్రోహీవేదేశ్వరవినిందకఃతవచబహుపాప్మానస్సద్యోదండ్యాఇతిశ్రుతేః।
తస్మాదత్యుత్కటస్యాస్యపాపస్యసదృశంభృశం ॥సహసాదారుణోదండ
స్తుదేవాద్భవిష్యతి ॥ దక్షవాక్యం ।ఏతన్మహేశాయసువర్ణపాత్రేహ
విస్సమస్తంవిధిమంత్రపూతం। విష్ణ్వేనయామ్యప్రతిమస్యభాగ్యంప్ర
భోర్విభోరాహవనీయనీతం ॥ * ॥ తదాదక్షం ప్రతిదధీచివాక్యం ॥
శ్లో ॥ సాక్షాదధ్వరరాజస్తుసఏవఖలునాపరః ॥ యస్త్రినేత్రశ్శివస్సాం
బస్సత్వయానార్చితఃఖలు॥అపూజ్యపూజనేచైవపూజ్యానాంచాప్యపూ
జనే ॥ నరఃపాపమవాప్నోతిమహద్వైనాత్రసంశయః ॥అసతాంసంమ
తిర్యత్రసతాంచవమతస్తథా ॥దండోదైవకృతస్తత్రసద్యఃపతతిదారుణః
అంతరేణమహాదేవంతుద్రేవిష్ణుస్త్వయార్చితః॥శిరసస్తేధ్వరస్యాపిఛే
దోదక్షభవిష్యతి ॥ అంతరేణమహాదేవంపూజితోసిజనార్దనం॥
అధ్వరేతవదేవేశాద్దండస్తీవ్రోభవిష్యతి ॥ అధ్వరేచానివ
తాయూయంమునయోరుద్రవర్జితాః ॥ యుష్మాకంవేదసం

బంధోభావి నైవభవిష్యతి ॥ * ॥ ఇత్యాదిబహుప్రసిద్ధం ॥ శ్లో ॥ తత్రై
వ ॥ అసిభిః పావకంశక్తింపట్టసైశ్చయమంయమీ ॥ పరిఘైర్నిర్ఋతింవా
యుంటంకైస్తంకధరస్స్వయం ॥ ఏభిర్భేదరణేవీరోలీలయైనగణేశ్వరః ॥
తథాలైంగ్యే ॥ ఈశ్వరస్తోత్రే ॥ శ్లో ॥ యజ్ఞస్యచశిరశ్ఛిత్త్వాపూష్ణోద
శననాశనః ॥ వహ్నేః స్తహరస్సాక్షాద్భగనేత్రఃపాతనః ॥ పాదంగు
ష్ఠేనసోమాంగపేషకః ప్రభుసంజ్ఞితః ॥ సరస్వత్యాస్తథాదేవ్యానాసికా
ధోష్ఠకృంతనః ॥ ఉపేంద్రేంద్రయమాదీనాందేవానామంగతక్షకః
* ॥ తథాభాగవతే చతుర్థస్కంధే । దక్షాధ్వరసంహారే ॥ శ్లో ॥ అ
బాధంతమునీనేకేపకేపత్నీరభంజయన్ ॥ భృగుంబబంధమణిమాన్వీర
భద్రఃప్రజాపతిః ॥ చండీశఃపూషణందేవంభగంనందీశ్వరోగ్రహీత్ ॥
* ॥ వాయవీయసంహితాయాం ॥ శ్లో ॥ శిరశ్ఛిచ్ఛేదదక్షస్యభద్రఃపర
మశోభనం ॥ అరిష్టనేమినంసోమంధర్మంచైవప్రజాపతిం ॥ బహుపు
త్రంచాంగిరసంకృశాశ్వంకశ్యపంతథా ॥ గళేప్రగృహ్యబలినోగణపా
స్సింహవిక్రమాః ॥ ఆశ్రినస్థాంత్సమాకృష్యమారయంతితపోధనాన్ ॥ వ
జ్రైశ్చశైర్మణిహేమాఘూలైశ్శక్తిభిఃపాశపట్టసైః ॥ * ॥ ఏవంకాళికాఖండ
కాశీఖండశంకరసంహితాశైవలైంగ్య పద్మభాగవతసాంబాదిపురా
ణోపపురాణేషుబహుశఃప్రసిద్ధం । తేషుదేవేషుమునిషుచపునశ్శరణాగ
తేషు సత్సుశివానుగ్రహాపితత్తత్పురాణాంతరేష్వేవప్రసిద్ధం । గ్రం
థభారభయాన్నలిఖ్యంతే ॥ కాళికాఖండే । స్వపత్న్యాప్యంవిష్ణుంప్రతిభృ
గుశాపమ్మాన్యతే ॥ శ్లో ॥ యద్యహంత్ర్యంబకాన్నాన్యం దేవంవేద్మిమ
హేశ్వరాత్ ॥ తేనసత్యేనగోవిందనరకాన్దశయాస్యసి ॥ ఇతిశాపవ
శాత్ విష్ణుర్దశయోనిజోభూదితిస్కాందలైంగ్యాదిత్యపురాణరామా
యణాదిషుబహుప్రసిద్ధం॥ * ॥కాళికాఖండే । అనిలాదత్రుణబిందుసంవా
దే । అనిలాదఉవాచ ॥ శ్లో ॥ గత్వావారాణసీంవ్యాసఃపూర్వంమో

హాన్మహామునిః॥ ఊర్ధ్వబాహురువాచోచ్చైశ్శివాగ్రే శ్రీపతింస్తువన్॥ శ్రుణ్వంతు దేవతాస్సర్వే మునయః క్షీణకల్మషాః॥ సత్యం సత్యం పునస్సత్యం న దేవః కేశవాత్పరః॥ ఇత్యుక్తమాత్రే సహసా నంది నాస్తంభితౌ భుజౌ॥ నిష్ప్రయత్నగతిం దృష్ట్వా కిమేతదితి శంకితః॥ * ॥ తదా వ్యాసం ప్రతి విష్ణువాక్యం॥ శ్లో॥ అవలేపేన మహతా ధ్యాత్వయా దుర్భాషితం మహత్॥ మమాపి నాథమాక్షిప్య శివం మాం యాత్ప్రశంససి॥ సత్యానస్మి హితం వచ్మి సారం వచ్మి పునః పునః॥ సర్వస్మాదధికం రుద్రం భక్త్యాచర యామునే ప్రభుం॥ ఇత్యుక్త్వాంతర్దధే విష్ణుర్వ్యాసోపి భయవిహ్వలః॥ జగామ శరణం దేవం సర్వభావేన శంకరం॥ సంత్యజ్య తృణవద్దేవాన్బ్రహ్మవిష్ణ్వాదికాంస్తదా॥ ఏతస్మాత్కారణాద్వత్స నాస్త్యన్యోభ్యధికశ్శివాత్॥ సత్యం సత్యం పునస్సత్యం న దేవశ్శంకరాత్పరః॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే ఆదిత్యపురాణే॥ ద్వితీయాధ్యాయే॥ వైవస్వతమనుభృగ్వాదిఋషీన్ప్రతి సూర్యవాక్యం॥ శ్లో॥ నాస్తి రుద్రాన్మహాదేవాదధికం దైవతం పరం॥ వేదా అపి తమేవార్థమాహుస్స్వయంభువేంతరే॥ శృణ్వంతు దేవతాస్సర్వే సత్యమస్మత్పరం వచః॥ నాస్తి రుద్రాన్మహాదేవాదధికం దైవతం పరం॥ తథా సూతసంహితాయాం॥ శ్లో॥ పురాణైర్దశభిర్విప్రాః ప్రోక్తో రుద్రస్తథైవ చ॥ చతుర్భిర్భగవాన్విష్ణుర్ద్వాభ్యాం బ్రహ్మా తథైవ చ॥ అగ్నిరేకేన విప్రేంద్రాస్తథైకేన దివాకరః॥ ఏవం మూర్త్యభిధానేన ద్వారేణైవ మునీశ్వరాః॥ ప్రవక్తవ్యేషు మహాదేవః స్థితస్సర్వాసు మూర్తిషు॥ స ఏవ మోచకస్సాక్షాచ్ఛివస్సత్యాదిలక్షణః॥ తత్రైవ॥ శ్లో॥ రుద్రమూర్తిషు సర్వాసు శివోతీవ ప్రకాశతే॥ అన్యాసు తారతమ్యేన శివస్సాక్షాత్ప్రకాశతే॥ తత్ర సూతగీతాయాం సూతవాక్యం॥ శ్లో॥ విష్ణుం ప్రజాపతీంద్రాద్యాముత్కృష్టం శంకరాదపి॥ ప్రవదంతి చ వాక్యాని శ్రౌతాని ప్రతిభాంతి న॥ పౌరాణికాని వాక్యాని స్మార్తాని ప్రతిభాంతి న॥ తస్మాద్వేదోపదిష్టార్థః

స్సత్యార్థో నహి సంశయః ॥ సత్యం సత్యం పునస్సత్యముద్ధృత్య భుజముచ్యతే ॥ * ॥ తథా బ్రహ్మగీతాయాం బ్రహ్మవాక్యం ॥ శ్లో ॥ శివ ఏవాస్తి నైవాన్యదితి యో నిశ్చయస్థిరః ॥ సదా స ఏవ సిద్ధాంతః పూర్వపక్షాస్తథాపరే ॥ అతస్సర్వం పరిత్యజ్య శివాదన్యత్తు దైవతం ॥ తమేవ శరణం గచ్ఛేత్సద్యో ముక్తిం యదీచ్ఛతి ॥ అయమేవ హి వేదార్థో నాపరః పరమార్థికః ॥ గృహ్ణామి పరశుం తప్తం సత్యమేవ న సంశయః ॥ అయమేవ హి వేదార్థో నాపరః పరమార్థికః ॥ అన్యథా చేత్సురాస్సర్వే మూర్ధా మే త్రిపతిష్యతి ॥ అయమేవ హి సత్యార్థో నాపరః పరమార్థికః ॥ విశ్వాసార్థం శివం స్పృష్ట్వా తీవ్రం శపథయామ్యహం ॥ ఇత్యేవం విష్ణూత్కర్షప్రతిపాదకానాం దండప్రాప్తిశ్రవణాత్ । శివోత్కర్షప్రతిపాదకానాం నిరంకుశత్వాత్ శివాపకర్షత్వేన విష్ణూత్కర్షప్రతిపాదకవాక్యాని సర్వాణి తామసాని పరిత్యాజ్యానీతి నిష్కృష్టోऽర్థః ॥

ఇతి శ్రీ వేదవేదాంతశివాగమస్మృతిపురాణేతిహాససారభూతవీరశైవాచారసారోద్ధారే శ్రీమదానందబసవలింగశివయోగివిరచితే మాదిదేవమనోవిలాసే భృగ్వాదితామసనిరసనం నామ వింశప్రకరణం సంపూర్ణం.

ఓం

శ్రీసాంబసదాశివాయ పరమమంగళమూర్తయే నమః.

ఏకవింశప్రకరణప్రారంభః.

భోగమోక్షప్రదత్వం.

నను మోక్షహేతుజ్ఞానవిషయత్వం బ్రహ్మణః ప్రసిద్ధం । తత్పరం

బ్రహ్మత్వేనవివేకతథాశేషు చ శ్రుతిపురాణేషు నారాయణస్యాపి మోక్ష
హేతుజ్ఞానవిషయత్వముక్తమపి మోక్షహేతుజ్ఞానవిషయత్వే శివస్యైవ
బహుప్రమాణసిద్ధత్వాత్ అన్యథా బహుశ్రుతిపురాణేషు నారాయణ
స్యేశ్వరాధీనత్వశ్రవణాచ్చ । రాజవద్రాజపురుష ఇతి న్యాయేనో
పకారికమితి ప్రాగేవోక్తం । కించ ద్వయస్యాపి ప్రాధాన్యే
శాస్త్రప్రతిపాద్యబ్రహ్మభావోనక్షమశక్యః ॥ అనేకేశ్వరవాదే జగ
ద్వ్యవస్థాభంగప్రసంగాత్ ॥ ఏవంచ ద్వివిధప్రమాణబలాద్ద్వయోర్బ్ర
హ్మత్వేనవక్తవ్యేపి విశిష్టస్వరూపే విశేషణవిశేష్యభావేన కస్యచిత్సర్వ
వ్యాపిత్వేనవిశేష్యత్వం కస్యచిదేకదేశసర్వవ్యాపిత్వేనవిశేషణత్వం । తే
నైవక్రమేణ కస్యచిత్సాక్షాన్ముక్తిహేతుజ్ఞానవిషయత్వం । కస్యచిత్క్ర
మముక్తిహేతుజ్ఞానవిషయత్వం ఇత్యేవం సర్వావిరోధో వక్తవ్యః । అత
ఏవ కైవల్యోపనిషత్సు ॥ హృత్పుండరీకమిత్యుపక్రమ్య । ఉమాస
హాయం పరమేశ్వరం ప్రభుం త్రిలోచనం నీలకంఠమిత్యుక్త్వా । అగ్రే చ జ్ఞా
త్వా తం మృత్యుమత్యేతి నాన్యః పంథా విముక్తయే ఇత్యుక్తం । తథా పు
రుషసూక్తే । ఉత్తరనారాయణే । తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి ।
నాన్యః పంథా అయనాయ విద్యతే ॥ * ॥ ఆదిత్యపురాణే । స్వర్గాదీనాం
ముముక్షూణాం బ్రహ్మత్వమపి కాంక్షతాం । భక్తిరేవ విరూపాక్షే నాన్యః
పంథా ఇతి శ్రుతిః ॥ జ్ఞాత్వా శివం శాంతిమైక్యం బహూపనిషత్ప్రసిద్ధం ।
తథా । శ్వేతాశ్వతరే । యదా చర్మవదాకాశం వేష్టయిష్యంతి మానవాః ।
తదా శివమవిజ్ఞాయ దుఃఖస్యాంతో భవిష్యతి ॥ యాం యాం మూర్తిం
సమాశ్రిత్య బ్రహ్మభావేన యే జనాః ॥ ఆరాధయంతి తే సర్వే క్రమాజ్జ్ఞానం
తి శంకరం ॥ రుద్రస్య మూర్తిమారాధ్య ప్రసాదాత్ప్రమవర్జితాః ॥ అ
యత్నే నైవ జానంతి శివం సర్వత్ర సంస్థితం ॥ విష్ణుప్రజాపతీంద్రేభ్యశ్శివ
స్యాధిక్యమాదరాత్ ॥ అవిజ్ఞాయ న సంసారాన్ముచ్యతే జన్మకోటిభిః ॥ బ్ర

హజ్జాబాలే ॥ బహూనిపుణ్యానికృతానియేనతేనైవలభ్యతేపరమేశ్వరోపా
యసాయ్యంగజోహంహరిరిందుఃఖ్యామోహోన్నజానంతిసురేంద్రము
ఖ్యాః ॥ ఇత్యేవంపిప్పలాదప్రతిబ్రహ్మవచనే । పరమేశ్వరస్యైవబ్రహ్మ
విష్ణ్వింద్రాదిసృష్టృత్వేనజ్ఞేయత్వంబహుపుణ్యవత్ప్రాప్యత్వంచోక్తం ।
క్రమేణైనమహాదేవంమోచకంపరమేశ్వరం । ప్రాప్నుయాదపమానేన
ముముక్షురితిహిశ్రుతిః । బహూనిపుణ్యానికృతానియేనేతిశ్రుత్యుక్త
త్వాత్ ॥ ప్రసాదాదేవరుద్రస్యజ్ఞానంమోక్షైకసాధనం । దేవయానాభి
ధావిష్ణోర్గతిస్సృష్టఃప్రసాదతః । బ్రాహ్మణ్యంకీర్తిరైశ్చంద్రాచ్చరవేరా
రోగ్యమేవచ ॥ అగ్నేరైశ్వర్యమతులంపితృయానంయమస్యతు॥పురందర
స్యసౌభాగ్యం-బలంవాయోఃప్రసాదతః॥విఘ్నరాజస్యదేవస్యకార్యసిద్ధిర
విఘ్నతః॥షణ్ముఖస్యప్రసాదేనసర్వసిద్ధిరయత్నతః॥దుర్గాదేవ్యాఃప్రసా
దేనసర్వత్రవిజయీభవేత్॥శ్రీదేవ్యాశ్చప్రసాదేనసర్వైశ్వర్యమయత్న
తః॥కామినాందేవతాస్సర్వాస్సాంసారికఫలప్రదాః॥కామేనరహితానాం
తుశుద్ధిద్వారేణదేవతాః॥మహాదేవప్రసాదస్యహేతుభూతాభవంతిహి ।
మహాదేవప్రసాదస్తునహేతుఃకస్యచిద్విజాః ॥స్వయంభుక్తికరఃపుంసాం
కామినాంనుచిరేణతు ॥ స్వయంముక్తికరస్సాక్షాత్కామేనరహితస్యచ॥
చిరేణైవతుకాలేనశివస్యైవప్రసాదతః॥ దేవతాముక్తిదావిప్రాముక్తిదాశ్చ
నచస్వతః ॥ సోపానక్రమతోదేవాన్నృణాంసంసారమోచకాః ॥ రుద్రస్సం
సారఘ్నజ్ఞానంసాక్షాత్సంసారమోచకః ॥ బ్రహ్మగీతాయాం॥ బ్రహ్మోవా
చ ॥ శ్లో ॥ ప్రసాదాదేవరుద్రస్యశివాయాశ్చతథైవచ ॥పరమాద్వైతవి
జ్ఞానంవిష్ణోస్సాక్షాన్మయాపిచ ॥ తత్రైవ॥ అదానేచతథానానేనస్వతం
త్రోమహామునిః ॥ తథైవాహంసురశ్రేష్ఠసత్యమేవనయోదితం ॥ స్వతం
త్రశ్శివఏవాయంసహిసంసారమోచకః ॥ తత్రైవ॥ విష్ణుభక్త్యాచమద్భ
క్త్యానాస్తినాస్తిపరాగతిః ॥ శంభుభక్త్యైవసర్వేషాంసత్యమేవనయోది

తం॥ * ॥ అతఏవముక్తిఖండే ॥ సత్యసంధాఖ్యంస్వభక్తం ప్రతివిష్ణువా
క్యం ॥ శ్లో ॥ సత్యసంధమహాభక్త మమసత్యపరాయణ ॥ శ్రౌతస్మార్తైక
నిష్ఠానాముత్తమోత్తమసువ్రత ॥ నాహంసంసారమగ్నానాంసాక్షాత్సంసా
రమోచకః ॥ బ్రహ్మాదిదేవతాస్సర్వే నహిసంసారమోచకాః ॥ ఏవమేవహి
జంతూనాంసాక్షాత్సంసారమోచకః ॥ శ్రూయతేసర్వవేదేషుస్వజ్ఞా
నంచబలంస్వకం ॥ స్వవ్యాపారశ్చతస్యాస్యస్వతస్సిద్ధోనచాన్యతః ॥ మ
మబ్రహ్మాదిదేవానామపితస్యప్రసాదతః ॥ విజ్ఞానాదిత్రయంతస్మాత్సఏవ
భవమోచకః ॥ నామతశ్చార్థతశ్చాపిమహాదేవోమహేశ్వరః ॥ త
దన్యేకేవలాదేవాఃమహాదేవాసతేనఘూః ॥ మహాదేవంవినాయోమాంభజ
తేశ్రద్ధయాసహ ॥ నాస్తితస్యవినిర్మోక్షస్సంసారాజ్జన్మకోటిభిః ॥ స
ర్వముక్తంసమాసేనమమభక్తస్యతేనఘ ॥ సర్వమన్యంపరిత్యజ్యశివం
సాంబంసదాభజ ॥ తత్రైవ ॥ సత్యసంధోమహాధీమాన్మహావిష్ణోఃప్ర
సాదతః ॥ పరిత్యజ్యాఖిలాన్దేవానాశ్రితోభవదీశ్వరం ॥ ఈశ్వరస్య
ప్రసాదేనసత్యసంధోమహాద్విజః ॥ జ్ఞానంవేదాంతజంలబ్ధ్వావిముక్తోభ
వబంధనాత్ ॥ ఏవంధ్రువప్రహ్లాదాదివిష్ణుభక్తానాం శివపూజాపుణ్యేన
తత్తత్పదప్రాప్తిమత్త్వంనిశ్చీయతే ॥ కాశ్యాం॥ ధ్రువేశ్వరప్రహ్లాదేశ్వరలిం
గానాంప్రత్యక్షప్రమాణసిద్ధత్వాత్ ॥ తథా కాశీకాండాదిపురాణేషు
ప్రసిద్ధం । గ్రంథవిస్తరభయాన్నలిఖ్యంతే ॥ ... ...

ఇతిశ్రీవేదవేదాంతశివాగమశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాస
సారభూతవీరశైవాచార సారోద్ధారే శ్రీమదానంద
బసవలింగశివయోగివిరచితే మాచిదేవమనోవిలాసే
భోగమోక్షప్రదత్వంనామ
ఏకవింశతిప్రకరణంసంపూర్ణం॥

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివాయ నమః

ద్వావింశప్రకరణప్రారంభః.

అన్యదేవతాపరిత్యాగః.

సర్వేతరదేవతాపరిత్యాగేన శివైకవిషయధ్యానం శ్రేయస
హేతురితి వేదస్యాభిప్రాయమాహ । పైప్పలాదోపనిషది ॥ భోభో బ్ర
హ్మన్ బ్రహ్మవిష్ణురుద్రేంద్రాణాం మధ్యే కోవాధికతరో ధ్యేయ శ్చేతి పై
ప్పలాదవాక్యం శ్రుత్వా । పైప్పలాద ప్రతిబ్రహ్మవాక్యం । హరింహరం
తమిత్యాదినా మత్స్యకూర్మవరాహనారసింహ వామనోపసంహారాద
నన్యసామాన్యమహిమాఖ్యాపనపూర్వకం శివం ప్రస్తుత్య । అంత్యేయో
గధ్యానైశ్శివ ఏకో ధ్యేయశ్శివంకరస్సర్వమన్యం పరిత్యజేదిత్యుపసం
హృతం ॥ ఋగ్వేదే ॥ భస్మజాబాలే । సమాప్త్యవసరే । యోగధ్యానా
నాం । శివ ఏకో ధ్యేయశ్శివంకరస్సర్వమన్యం పరిత్యజేదిత్యుపసంహృ
తం । తథా రుద్రాక్షజాబాలే । యోగధ్యానానాం । శివ ఏకో ధ్యేయశ్శివంక
రస్సర్వమన్యం పరిత్యజేదిత్యుపసంహృతం ॥ తథా సర్వశాఖోపనిషదా
మంత్యే అథర్వశిఖాసమాప్త్యవసరే ॥ ఈశానశ్శివ ఏకో ధ్యేయశ్శివంకర
స్సర్వమన్యం పరిత్యజ్య సమాప్తాథర్వణీశిఖేతి ॥ మానవపురాణే ॥ శ్లో ॥
అతో ముముక్షుభిస్సర్వైస్సాంబస్సర్వేశ్వరాహ్వయః ॥ పరతత్త్వం విశే
షేణ ధ్యేయ ఏవ సదా హృది ॥ తస్య శేషతయా ధ్యేయాః బ్రహ్మవిష్ణ్వాది
దేవతాః ॥ కదాచిదపి మోహాద్వై స్వప్రధానతయా న హి ॥ సర్వమన్యం
పరిత్యజ్యేత్యాహ చాథర్వణీశిఖా ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే పారాశరపురాణే ॥

శ్లో॥ సర్వమన్యంపరిత్యజ్యశివఏవశివంకరః॥ ధ్యేయఇత్యాహపరమా
శ్రుతిరాథర్వణీఖలు॥ * ॥ జ్ఞానయోగఖండె॥ శ్లో॥ అతోమోక్షా
ర్థిభిఃప్రాజ్ఞైశ్శివఏవశివంకరః॥ ధ్యాయేత్సర్వంపరిత్యజ్యశివాదన్యత్తు
దైవతం॥ అస్మిన్నర్థేశ్రుతిస్సాధ్వీసమాప్తా వేదవిత్తమాః॥ ధ్యాన
యోగఖండె॥ శ్లో॥ ధ్యానభేదోహిసోప్యేవముత్తమాధమభేదతః॥ ద్వి
విధస్తత్రదేవస్యశివస్యధ్యానముత్తమం॥ విష్ణ్వాదిదేవతానాంచధ్యానం
చాధమమిష్యతే॥ అతోమోక్షార్థిభిఃప్రాజ్ఞైశ్శివఏవశివంకరః॥ ధ్యే
యస్సర్వంపరిత్యజ్యశివాదన్యత్తుదైవతం॥ * ॥ అస్మిన్నర్థేశ్రుతిస్సా
ధ్వీసమాప్తావేదవిత్తమాః॥ అస్మిన్నర్థేసూతగీతాయాం॥ శ్లో॥ త
స్మాదేవోపదిష్టార్థస్సత్యార్థోనహిసంశయః॥ సత్యంసత్యంపునస్స
త్యముద్ధృత్యభుజముచ్యతే॥ అతోపిసశివోధ్యేయఃప్రాధాన్యేనశివంక
రః॥ సర్వమన్యత్పరిత్యజ్యదైవతంపరమేశ్వరాత్॥ శిఖాచాథర్వణీ
సాధ్వీసర్వవేదోత్తమోత్తమా॥ * ॥ అస్మిన్నర్థేసమాప్తాసాశ్రుతయ
శ్చాపరాఅపి॥సానువేదప్రపదమంత్రే॥త్వంవేదేషుబ్రాహ్మణోసి।బ్రా
హ్మణోవైబ్రాహ్మణముపధావత్యుపధావామీతి॥అస్మిన్నర్థేపారాశరపు
రాణే॥ శ్లో॥ తతోవిప్రస్యసంబంధశ్శివేనైవహియుజ్యతే॥ శంకరా
స్సర్వదేవాశ్చవృషలస్తుపురందరః॥ పితామహస్తువైశ్యశ్చక్షత్రియఃప
రమోహరిః॥ బ్రాహ్మణోభగవానుద్రస్సర్వేషాముత్తమోత్తమః॥ బ్ర
హ్మభావోహిరుద్రస్యబ్రాహ్మణ్యాన్నైవహేతుజం॥ బ్రాహ్మణోవైసదా
లోకేబ్రాహ్మణంచోపధావతి॥ మహాబ్రాహ్మణమీశానముపధావేనచె
తరం॥ * ॥ అస్మిన్నర్థేస్కందపురాణె॥ శ్లో॥రుద్రఏవసదాసాక్షా
ద్బ్రాహ్మణోబ్రహ్మభావతః॥ బ్రాహ్మణాఃపరితస్తస్మాద్బ్రాహ్మణోరుద్రఏవ
హి॥ ప్రజానాంపాలకోరాజావిష్ణుస్సర్వస్యపాలనాత్॥ తేనరాజా
హరిస్తస్యబ్రాహ్మణ్యంత్వోపచారికం॥ లైంగ్యే॥ వసుధార్కవా ధ్యే

తుమధ్యపిండస్తుపులిదః ॥ వేదోక్తశివనిర్మాల్యం కింపునర్బహుభాష
ణైః ॥ ఏవం బ్రాహ్మణానాముత్పత్తిర్బ్రాహ్మణా దేవ ప్రతిపాదితా
భవతి । అన్యస్మాద్బ్రాహ్మణోత్పత్తేరయోగాత్ । అత ఏవ రుద్రాంశభూ
తస్య విశ్వామిత్రస్య క్షత్రియోత్పన్నస్యాపి తపసా బ్రాహ్మణత్వం । వి
ష్ణ్వంశద్భూతస్య పరశురామస్య బ్రాహ్మణోత్పన్నస్యాపి వ్యాపారేణ తు
క్షత్రియకార్యకారణత్వం । శైవవైష్ణవపిండవ్యత్యాసహేతుః శ్రూయ
తే హరివంశే । భృగోర్నాశ్చ గురువిపర్యాసే శైవవైష్ణవయోః పురా । జగత్యాం వై
ష్ణవశ్చైవ జామదగ్న్యస్త్వజాయత । విశ్వామిత్రస్తు శైవేంశే గాధిః కు
శికనందనః ॥ ప్రాప్య బ్రహ్మర్షిసమతాం యోయం బ్రహ్మర్షితాం గతః ।
తస్మాద్బ్రాహ్మణానాం స్వకీయదేవతా మహాబ్రాహ్మణో రుద్ర ఏవోపా
స్యః ॥ * ॥ అత ఏవ శైవపురాణే ॥ శ్లో॥ రుద్రపిండోద్భవో విప్రశ్శివం
సర్వేశ్వరం గురుం ॥ మోహాన్నైవ న జానాతి తాతం వేశ్యాసుతో యథా ॥
యజుర్వేదే ॥ ఆవో రాజానమధ్వరస్య మితి గాధిపతిం మేధాపతిం
రుద్రమితి ॥ * ॥ యజుర్వేదే । యో వై స్వాం దేవతామతియజతే ప్రస్వాయై
దేవతాయై చ్యవతే న పరాం ప్రాప్నోతి పాపీయాన్భవతీతి । తత్రైవ ప్రదే
శాంతరే । యో వా అయథాదైవతం యజ్ఞముపచరతి । ఆ దేవతాభ్యః పా
పీయాన్భవతి ॥ * ॥ మానవపురాణే ॥ శ్లో ॥ నారాయణాదినామాని వి
సృజ్యైవ విచారతః । జపేచ్ఛివాదినామాని సద్యోముక్తిం యదీచ్ఛతి ॥ సౌ
రసంహితాయాం ॥ సర్వాన్దేవాన్పరిత్యజ్య యజేత్త్వం చాస్య మీశ్వరం
సర్వాన్మంత్రాన్పరిత్యజ్య జపేత్త్వం చాక్షరం సదేతి ॥ ... ...

ఇతి శ్రీమాచిదేవమనోవిలాసే ఇతరదేవతాపరిత్యాగో నామ
ద్వావింశప్రకరణం సంపూర్ణం.

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివస్వామినేనమః.

త్రయోవింశప్రకరణప్రారంభః

ఊర్ధ్వపుండ్రశంఖచక్రధారణనిరసనం.

మనుస్మృతౌ। సోర్ధ్వపుండ్రముఖం దృష్ట్వా వ్రతంచాంద్రాయణంచరేత్। యదిసంభాషణంకుర్యాత్ కృచ్ఛ్రంచాంద్రాయణంచరేత్। గౌతమస్మృతౌ। ఉత్తప్తలోహదండేననాంగందహేత్। బోధాయనే ॥శ్లో॥ నాంకయేన్నదహేద్దేహం దేహీచేత్తాముకారతః॥ నాధికుర్వంతిదగ్ధాంగం శ్రౌతస్మార్తేషుకర్మసు ॥ యమస్మృతౌ॥ శ్లో ॥నాంకయేన్నదహేద్గాత్రం దేవతాయుధలాంఛనైః॥ దహనాల్లేఖనాద్విప్రః పాతిత్యంయాతి తత్క్షణాత్॥ శాతాతపస్మృతౌ॥ అంగేషునాంకయేద్విప్రో దేవతాయుధలాంఛనైః॥ అంకయేద్యదివామోహాత్పతత్యేవనసంశయః॥ బ్రహ్మగీతాసు। ద్వితీయాధ్యాయే ॥శ్లో॥ ఊర్ధ్వపుండ్రంలలాటేతు వర్తులంచార్ధచంద్రకం ॥ధారయిష్యంతిమోహేనపాషండోపహతాజనాః॥ శంఖచక్రగదాపద్మైరంకనంవిగ్రహేస్వకే॥ ధారయిష్యంతిమోహేనపాషండోపహతాజనాః॥ పారాశరపురాణే॥ ఖ్యాతిలాభాదిసిద్ధ్యర్థమపి విష్ణ్వాగమాదిషు॥ స్థితంపుండ్రాంతరం నైవధారయేద్వైదికోజనః॥ పాంచరాత్రేచకాపాలే పాషండేష్వితరేషుచ॥ దీక్షితాశ్చభవిష్యంతి మనుష్యాఃపాపకర్మిణః॥ మానవపురాణే॥ ఊర్ధ్వపుండ్రంద్విజఃకుర్యాత్ లీలయాపికదాచన॥ గదాకారేణశస్త్రేణభిద్యతేయమకింకరైః॥ స్కాందపురాణేప్యయమేవశ్లోకార్థోవర్తతే॥ సూతసంహితాయాం॥ అ

శ్రౌతంతూర్ధ్వపుండ్రాదిలలాటే శ్రద్ధయాసహ॥ ధారయిష్యంతి మోహేనపాషండోపహతాజనాః ॥ స్వదేహేపరదేహే వానకుర్యాదంకనం నరః ॥ యదికుర్యాచ్ఛచక్రాద్యైఃపతత్యేవనసంశయః ॥ మానసఃపురాణే ఆయుధైశ్శంఖచక్రాద్యైర్నదహేచ్ఛకదాచన ॥ మనుష్యాణాంతునామ్నాతునలిఖేచ్చారసిభ్రమాత్ ॥ దగ్ధాంగశ్చాయుధైర్విష్ణోర్ఖితో నరనామతః ॥ శ్రౌతస్మార్తసదాచారేనాధికారీకదాచన ॥ దగ్ధాంగాలిఖితాంగాశ్చనసంభాష్యాద్విజాతయః ॥ నదర్శనీయాస్తాన్రాజా దేశాచ్ఛీఘ్రంప్రవాసయేత్ ॥ నవాహయేద్విజశ్రేష్ఠోనదహేచ్చక్రపూర్వకైః ॥ అంకితోయస్స్వదేశాత్తంరాజాశీఘ్రంప్రవాసయేత్ ॥ గారుడపురాణే ॥ గోపీమలినధారీశులింగంస్పృశ్యోద్విజః । సవైకవింశతికులంసోత్థయంనరకంవ్రజేత్ ॥ ఇత్యాదిశ్రుతి స్మృతిపురాణవచనాత్ శంఖచక్రాదిలాంఛనైరంకితాశ్చఊర్ధ్వపుండ్రధారకాశ్చయేకేచనద్విజాస్సంతి తేనదర్శనీయానసంభాష్యా ఇతినిశ్చితోర్థః॥ ...

ఇతిశ్రీ వేదవేదాంతశివాగమశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాససా
రభూతవీరశైవాచారసారోద్ధారే శ్రీమదానందబసవలింగ
శివయోగి విరచితే శివాధిక్యకథనే
మాదిదేవమనోపిలాసే
ఊర్ధ్వపుండ్రశంఖచక్రధారణనిరసనంనామ
త్రయోవింశప్రకరణంసంపూర్ణం.

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివాయపరమగురవేనమః.

చతుర్వింశప్రకరణప్రారంభః.

శాపహతవైష్ణవనిరసనం.

దూర్వాసోభృగుకణ్వగౌతమసురజ్యేష్ఠాపమన్యుస్ఫురన్నందిశ్రీవ రవీరభద్రగణరాట్సమ్యగ్దధీచైర్భృశం॥ శప్తాశ్శైవబహిష్కృతానరహ రేర్భక్తాః క్షితౌనిందితాస్త్వద్భక్తాస్తునదూషితాః పరతరాస్సర్వాధికా శ్శంకర॥ * ॥ బ్రహ్మగీతాయాం॥ శ్లో॥ దధీచస్యమునేశ్శాపాద్గౌతమ స్యచశాపతః॥ జన్మాంతరకృతాత్పాపాదయమర్థోనరోచతే॥ అస్మి న్నర్థేశివరహస్యే॥ పాపానామపిబాహుల్యాద్దధీచస్యచశాపతః॥గౌ తమస్యమునేశ్శాపాచ్ఛ్రీశలింగంనరోచతే॥ ఆదిత్యపురాణే॥ దక్షా ధ్వరే॥ దధీచిరువాచ॥ ఏతేచబ్రాహ్మణాస్సర్వేయేద్విషంతోమహే శ్వరం॥ భవంతువేదబాహ్యాస్తుపాపోపహతచేతసః॥ పాషండాచారని రతాస్సర్వేనిరయగామినః॥ కలౌయుగేతుసంప్రాప్తేదరిద్రాశ్శూద్ర యాచకాః॥ * ॥ కూర్మపురాణే॥ దధీచిరువాచ॥ సమాగతాన్బ్రా హ్మణాంస్తాన్దక్షసాహాయ్యకారిణః॥ ఇత్యుపక్రమ్యతాన్ప్రతి॥ భవిష్య ధ్వంత్రయీబాహ్యాస్సర్వేపీశ్వరవిద్విషః॥ నిందంతోహ్యైశ్వరాన్మా ర్గాన్కుశాస్త్రాసక్తమానసాః॥ ప్రాప్యఘోరంకలియుగంకలీయైః పరి పీడితాః॥ త్యక్త్వాతపోవనంకృత్స్నంగచ్ఛధ్వంనరకాన్పునః॥ భవిష్య తిహృషీకేశస్స్వాశ్రితోపిపరాఙ్ముఖః॥ * ॥ ఆదిత్యపురాణే। కలియు గలక్షణే॥ సనత్కుమారంప్రతివ్యాసఃపప్రచ్ఛ॥ శ్లో॥ పురుషోత్తమమా శ్రిత్యశివనిందాపరాద్విజాః॥ కలౌయుగేభవిష్యంతితాత్రితాతేషాంనమా ధవః॥ వ్యాసస్మృతావప్యయమేవార్థోవక్ష్యతే। వినిందంతిమహాదేవం

సంసారాబ్ధేశ్చకంపరం ‖ తద్భక్తాంశ్చ దురాత్మానో బ్రాహ్మణాన్ కలౌ యుగే ‖ సాంబపురాణే । దక్షాధ్వరే । దధీచిరువాచ ‖ త్రిపుండ్రధారణే భస్మగుంఠనే వేదమంత్రితే ‖ భవేతా విముఖాయాయం యుష్మాకం వంశజాస్తథా ‖ వేదబాహ్యేషు తంత్రేషు పాంచరాత్రాదిషు ద్విజాః ‖ భవేత దీక్షితా యాయం యుష్మాకం వంశజాస్తథా ‖ అంగేషు చాంకితా యాయం శంఖచక్రాంకుశాదిభిః ‖ భవేత శ్రద్ధయా సార్ధం వేదబాహ్యే ద్విజాధమాః ‖ ఊర్ధ్వపుండ్రే తథా శూలే వర్తులే చతురశ్రకే ‖ చిహ్నే వేదవిరుద్ధే తు భవేత బ్రాహ్మణాధమాః ‖ * ‖ ఇత్యేవం దధీచిదత్తశాపశ్శాంకరసంహితా కాశీఖండ శైవ లైంగ్యాదిపురాణేషు బహుప్రసిద్ధః ‖ సూతసంహితాయాం । యజ్ఞవైభవఖండే । గౌతమఉవాచ ‖ శ్లో ‖ రుద్రాక్షధారణే రుద్రసేవనే లింగపూజనే ‖ మహాదేవస్య చోత్కర్షే త్రిపుండ్రోద్ధూళనాదిషు ‖ యస్యాస్తు లింగసంబంధి తత్ర తత్రాపి దుర్జనాః ‖ భవేతానుస్మృఖాయాయం సర్వదా బ్రాహ్మణాధమాః ‖ విష్ణ్వాదిదేవతాస్సర్వా విశిష్టాశ్శంకరాదితి ‖ భ్రాంతివిజ్ఞానసంపన్నా భవేత బ్రాహ్మణాధమాః ‖ స్కాందే । కాళికాఖండే । తదా భృగుః కేనచిన్నిమిత్తేన స్వపత్నీఘ్నం విష్ణుం శప్త్వా పునస్తద్భక్తాంశ్చ శశాప ‖ విష్ణోశ్శాపః ప్రాగేవోక్తః ‖ ఏకదండాస్త్రిదండాశ్చ యే చ భక్తా హరేశ్చయే ‖ తే చ పాషండినస్సంతు దర్శనాన్నిరయప్రదాః ‖ * ‖ ఏవం పారాశరపురాణే । బ్రహ్మవిష్ణ్వోః పరస్పరశాపప్రకరణే బ్రహ్మాశపతి ‖ శ్లో ‖ క్రోధేన మహతావిష్ణో బ్రహ్మా సర్వజగత్పతిః ‖ శశాప విష్ణుం గర్భస్థో భవత్వితి విమోహితః ‖ త్వద్భక్తా బ్రాహ్మణాస్సాక్షాత్ త్రిపుండ్రే భస్మగుంఠనే ‖ భవేయుర్విముఖా నిత్యం వేదసిద్ధేపి ముక్తిదే ‖ త్రిశూలే చతురశ్రే చ వేణుపత్రోపమే తథా ‖ పుండ్రాంతరే తథా నిత్యం భవేయుస్త్వంకితా జనాః ‖ ఆయుధైశ్శంఖచక్రాద్యైస్త్వదీయైరంకితా జనాః ‖ అగ్నితప్తా మహామోహాద్భ

వేయుశ్చాంసయోర్వర్ణయోః ॥ త్వదీయే పాంచరాత్రే చ తత్ర భాగవతే తథా ॥ దీక్షితాశ్చ ద్విజా నిత్యం భవేయుర్గర్భయాపరే ॥ *॥ మహాభారతే । అనుశాసనపర్వణి । ద్విజాన్ప్రతి ఉపమన్యురవ్యాహ ॥ ధిక్తేషాం ధిక్తేషాం ధిక్తేషాం జన్మ ధిగస్తు తేషాం ॥ యేషాం న వసతి హృదయే కుపథగతివిమోచకో రుద్రః । స్కాందే దూర్వాసాశ్శపతి ॥ మాభూత్త్రియీపురుషవిద్యా మాభూత్త్రిపురుషం ధనం ।మాభూన్మహేశ్వరే భక్తిర్మాభూద్భస్మనికుంఠనే ॥ నందీశ్వరేణ విప్రాణాం దత్తశాపో భాగవత ఏవ ప్రసిద్ధః పురాణాంతరే । దూర్వాసనో మునేశ్శాపాత్తు పితస్య మహాత్మనః ॥ కణ్వశాపాద్భృగోశ్శాపాదుపమన్యోశ్చ శాపతః ॥ బ్రహ్మశాపాత్తథా విప్రా నందికేశ్వరశాపతః ॥ ద్విజానాం దక్షిణాత్యానాం పాపోపహతచేతసాం ॥ శివే భస్మని రుద్రాక్షే కించిచ్ఛ్రద్ధా న విద్యతే ॥ ఏవం స్కందాది ప్రతిపాదితాన్యశాపా బహవో ద్రష్టవ్యాః ॥ విస్తరభయాన్న లిఖ్యంతే ॥ ఏతే శాపదగ్ధాశ్శివనిందకా అవైదికా వైష్ణవా న దర్శనీయా న సంభాష్యా ఇతి ॥ ...

ఇతిశ్రీమాచిదేవమనోవిలాసే శాపదగ్ధవైష్ణవవిప్రనిరసనం నామ

చతుర్వింశంప్రకరణంసంపూర్ణం.

ఓం

శ్రీసాంబసదాశివపరబ్రహ్మణే నమః.

పంచవింశప్రకరణంప్రారంభః.

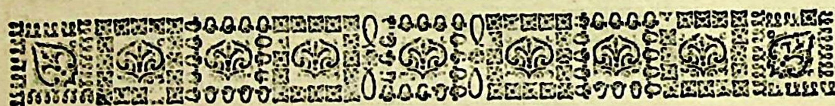
శైవాగమమాహాత్మ్యం

కూర్మపురాణే ॥ ఏవం సంచోదితో రుద్రో మాధవేన మురారిణా ॥

చ కారమోహశాస్త్రాణి కేశవోపి శివేరితః ॥ కాపాలం లాగుడం శాక్తం భై
రవం పూర్వపశ్చిమం । పాంచరాత్రం పాశుపతం తథాన్యాని సహస్ర
శః ॥ ఇత్యాదినానన్యేవం పాశుపతమాత్రస్యైవ మోహశాస్త్రేణపరి
గణనాత్ కథం శైవాగమానాం వైదికత్వాపాదనమితి చేత్ ఉచ్యతే ॥
ద్వివిధాస్తావత్పాశుపతాగమాః అశ్రౌతాశ్రౌతాశ్చ తస్మిన్నేవ కూర్మపు
రాణే ॥ ఈశ్వర ఉవాచ ॥ శ్లో ॥ నిర్మితం హి మయా పూర్వం వ్రతం పా
శుపతం శుభం । గుహ్యాద్గుహ్యతమం సూక్ష్మం వేదసారం విముక్తయే ॥ ఏష
పాశుపతో యోగస్సేవనీయో ముముక్షుభిః॥ భస్మచ్ఛన్నైర్హి సతతం
నిష్కామైరితి హి శ్రుతిః ॥ అన్యాని చైవ శాస్త్రాణి లోకేస్మిన్ మోహనాయ
వై ॥ వేదవాదవిరుద్ధాని మయైవ కథితాని తు ॥ వామం పాశుపతం సోమం
లాగుడం చైవ భైరవం ॥ సిద్ధాంతశిఖామణౌ । ఆగమా బహుధా ప్రోక్తా
శ్శివేన పరమాత్మనా ॥ శైవం పాశుపతం సోమం లాగుడం చేతి భేదతః ॥ తే
షు శైవం చతుర్భేదం తత్ర సర్వం ప్రతిష్ఠితం ॥ వామం చ దక్షిణం చైవ మి
శ్రం సిద్ధాంతసంజ్ఞికం ॥ శక్తిప్రధానం వామాఖ్యం దక్షిణం భైరవాత్మకం ॥
సప్తమాతృపరం మిశ్రం సిద్ధాంతం వేదసంమతం ॥ కామికాద్యా వాతులాం
తాశ్శివేనోక్తాశ్శివాగమాః ॥ సిద్ధాంతా ఇతి విజ్ఞేయా ఉపభేదసమన్వితాః
వేదమార్గాభిధాయిత్వాత్సిద్ధాంతాఖ్యాశ్శివాగమాః ॥ వేదబాహ్యావి
రోధిత్వాద్వేదసమ్మత ఉచ్యతే ॥ శివప్రణీతయోర్వేదసిద్ధాంతయోః కా
రణపూర్వకమైక్యం దర్శయతి ॥ వేదసిద్ధాంతయోరైక్యం మేకార్థం
ప్రతిపాదనాత్ ॥ ప్రమాణం సదృశం జ్ఞేయం పండితైరేతయోస్సదా ॥ త
థా సూతసంహితాయాం ॥ శ్రీపదార్థం చతుష్పాదం మహాతంత్రం జగ
త్పతిః ॥ ప్రోక్తవాన్ హిమవత్పుత్ర్యై ధర్మాన్ నైష్కర్మ్యైకసాధనాన్ ॥ త
త్ర శైవాగమాస్తావత్కేచన పశుపాశపతిపదార్థత్రయప్రతిపాదకాః ॥
కేచన భస్మరుద్రాక్షలింగధారణశివప్రసాదపాదోదకప్రణవపంచాక్షర

మంత్రశివపూజోత్సవాదిశివాచారప్రతిపాదకాః॥ తథాఏతత్సర్వం శ్రుతివిహితత్వాత్ వేదసిద్ధాంతయోరైక్యం నిశ్చితవ్యం । సిద్ధాంతాఖ్యేమహాతంత్రే కామికాద్యే శివోదితే । నిర్దిష్టముత్తరేభాగే వీరశైవమతంపరం॥ ... ...

ఇతిశ్రీవేదవేదాంతశివాగమస్మృతిపురాణేతిహాస
సారభూతవీరమాహేశ్వరాచారసారోద్ధారే శ్రీమదానందబసవ
లింగశివయోగివిరచితే శివాధిక్యకథనే
మాదిదేవమనోవిలాసే
శైవాగమమాహాత్మ్యంనామ
పంచవింశప్రకరణంసంపూర్ణం.

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివాయపరబ్రహ్మణేనమః.

షడ్వింశప్రకరణప్రారంభః

వీరశైవాచారలక్షణం.

శైవభేదమాహ । వాతులాగమే । శుద్ధాఖ్యేతంత్రే ।' శైవంచతుర్విధంజ్ఞేయంసమాసాచ్ఛృణుషణ్ముఖ ॥ సామాన్యంమిశ్రకంచైవశుద్ధంవీరంయథాక్రమం తత్రాదౌసంప్రవక్ష్యామిశైవసామాన్యలక్షణం ॥ శివలింగంయదాపశ్యేత్తదాకుర్యాత్సమర్చనం ॥ ప్రదక్షిణంవాప్రణతిందర్శనంవాత్రకారయేత్ ॥ భస్మధారణమాత్రేణశుద్ధోభవతిసర్వదా ॥ శి

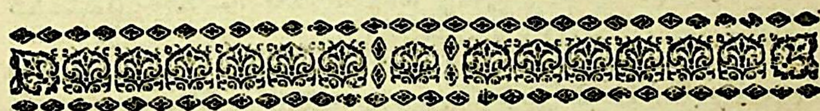
వతిర్ఘాతదాలాపే ప్రీతిమాంఛివభక్తికే ॥ ఏతేషాం యః నాస్తి యథాల
బ్ధం సమాచరేత్ ॥ సామాన్యలక్షణం ప్రోక్తం వక్ష్యే మిశ్రస్య లక్షణం ॥
శైవం చ వైష్ణవం శాక్తం కౌమారం గాణపత్యకం ॥ సౌరం చాఖిలదైవత్యం పూ
జనం చ సమాచరేత్ ॥ ఏతేషూక్తేషు సర్వేషూత్తన్మంత్రేషు మిశ్రణాత్ ॥
సమభక్తిం సమాయుజ్య సర్వాల్లింగేనుభావయేత్ ॥ మి
శ్రశైవమితి ప్రోక్తం శుద్ధశైవమథ శృణు ॥ శుద్ధత్వం శివముద్దిష్టాచ్ఛివజా
తాత్తు శైవకం ॥ శుద్ధశైవసమాయోగాత్ శుద్ధశైవమితిస్మృతం ॥ శుద్ధశై
వాన్మహాసేనః స్కాజ్జాతశ్శివద్విజః ॥ తథాపి రాగమే ॥ శివద్విజాస్తు పేరిం
ద్రాఆదిశైవాః ప్రకీర్తితాః ॥ కౌశికః కశ్యపశ్చైవ భరద్వాజోత్రిరేవ చ
గౌతమశ్చేతి పంచైతే పంచవక్త్రేషు దీక్షితాః ॥ కామికాదిషు తంత్రేషు చాష్ట
వింశతిషు క్రమాత్ ॥ వేదశాస్త్రాదిసర్వేషు కృతాభ్యాసశ్శివప్రియః ॥ క
ర్షణాది ప్రతిష్ఠాంతం ప్రతిష్ఠాద్యుత్సవాంతకం ॥ ఉత్స
వాత్ప్రాయశ్చిత్తాంతం జ్ఞాత్వా సర్వం సమాచరేత్ ॥ మంత్రయంత్రక్రి
యాముద్రాన్యాసావాహనకాదిభిః ॥ ఉపచారైర్బహువిధైర్లింగం సం
పూజనే యజేత్ ॥ ఆత్మార్థం చ పరార్థం చ పూజాద్వివిధముచ్యతే ॥ ద
త్తే చ గురుణా లింగే స్థండిలే స్వయమాత్మని ॥ ఆత్మార్థమిదమాఖ్యాతం పరా
ర్థం చ తతశ్శృణు ॥ గ్రామాదౌ స్థాపితే లింగే యద్వా దైవాదనిర్మితే ॥
పరార్థమితి విజ్ఞేయం సర్వప్రాణిహితావహం ॥ శివద్విజేన కర్తవ్యా
ద్విధా పూజేతి చోదితా ॥ అన్యేషాం స్వార్థయజనం నకుర్యాత్తు పరార్థ
కం ॥ మోహాల్లోభాత్తు కుర్వీత రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య దుస్స్థితిః ॥ శివావరణదే
వాంశ్చ సర్వాంస్సంపూజయేద్గురుః ॥ పృథక్ స్థానస్థితాంత్సర్వాన్నార్చ
యేదన్యదేవతాః ॥ అదీక్షితశ్చతుర్వేదీ శివలింగం యదిస్పృశేత్ ॥ కల్ప
కోటిసహస్రాణి భవతి బ్రహ్మరాక్షసః ॥ అదీక్షయా చ యోపి ప్రకుర్యాల్లిం
గస్య పూజనం ॥ అరణ్యే నిర్జనే దేశే భవతి బ్రహ్మరాక్షసః ॥ శుద్ధాఖ్యాతం

ద్రే । శుద్ధశైవో౽శేషేణ సూత్రతంత్రప్రచారణాత్ ॥ శుద్ధో భవతి లో
కేషు హ్రియశ్చిత్తవిధానగః ॥ సోమశంభౌ ॥ స్వేష్టలింగే పరిభ్రష్టే నష్టే
దగ్ధే హృతేపి వా ॥ నీతో వా మూషకాద్యైశ్చ కాకకాలేయవానరైః ॥ జ
పేల్లక్షమఘోరం తు పఠనాలింగకాంతరం ॥ ప్రతిష్ఠాప్య నయేచ్ఛుద్ధిం పీఠి
కాయాస్తథైవ చ ॥ వ్రతస్య చ క్రియాలోపే శైవస్య చ తథైవ చ ॥ గాయత్ర్యా
ష్టశతేనైవ విశుద్ధిమధిగచ్ఛతి ॥ శుద్ధశైవమితి ప్రోక్తం వీరశైవమతం శృణు ॥ అ
థ వీరశైవమాహ ॥ శుద్ధాఖ్యాగమే తంత్రే ॥ శివార్థాత్మార్పితజీవత్వాద్వీరశైవస
ముద్భవాత్ ॥ వీరశైవసమాయోగాద్వీరశైవమితి స్మృతం ॥ అథ వీరతంత్రే ॥
ఏక ఏవాద్వయే తస్మిన్ స్వస్మిన్ జగతీతలే ॥ విశిష్ట ఈర్యతే యస్మాద్వీర
ఇత్యభిధీయతే ॥ శివేన సహ సంబంధం శైవమిత్యుదితం బుధైః ॥ ఉభ
యోస్సంపుటీభావాద్వీరశైవమితి స్మృతం ॥ సిద్ధాంతశిఖామణౌ ॥ అగ
స్త్యం ప్రతి రేణుక ఉవాచ ॥ విశబ్దేనోచ్యతే విద్యా శివజీవైక్యబోధికా ॥ త
స్యాం రమంతే యే శైవా వీరశైవాస్తు తే మతాః ॥ వేదాంతజన్యం యద్జ్ఞానం వి
ద్యేతి పరికీర్త్యతే ॥ విద్యాయాం రమతే తస్యాం వీర ఇత్యభిధీయతే ॥ వి
ద్యాయాం శివరూపాయాం విశేషాద్రమణం యతః ॥ తస్మాదేతే మహాభాగా
వీరశైవా ఇతి స్మృతాః ॥ విద్యాయాం రమతే యస్మాన్మాయాం హేయాం శ్వ
వద్భ్రమేత్ ॥ అనేనైవ నిరుక్తేన వీరమాహేశ్వరస్మృతః ॥ శైవైర్మాహే
శ్వరైశ్చైవ కార్యమంతర్బహిఃక్రమాత్ ॥ శివో మహేశ్వరశ్చేతి నాత్యం
తమిహ భిద్యతే ॥ యథా తథా న భిద్యంతే శైవా మాహేశ్వరా అపి ॥ శివా
శ్రితేషు తే శైవాః జ్ఞానయజ్ఞరతా నరాః ॥ మాహేశ్వరాస్సమాఖ్యాతాః క
ర్మయజ్ఞరతా భువి ॥ తస్మాదభ్యంతరే కుర్యాచ్ఛైవా మాహేశ్వరా బహిః ॥
శైవే ॥ వాయవీయ్యసంహితాయాం । వేదాంతజన్యం యద్జ్ఞానం విద్యే
తి పరికీర్త్యతే ॥ విద్యాయాం రమతే తస్యాం వీర ఇత్యభిధీయతే ॥ శైవై
ర్మాహేశ్వరైశ్చైవ కార్యమంతర్బహిఃక్రమాత్ ॥ శివో మహేశ్వ

రశ్చేతినాత్యంతమిహాభిద్యతే ॥ యథాతథానభిద్యంతేశైవామాహేశ్వ
రాఅపి ॥ శివాశ్రితేషుతేశైవాఃజ్ఞానయజ్ఞరతానరాః ॥ మాహేశ్వరాస్స
మాఖ్యాతాఃకర్మయజ్ఞరతాభువి ॥ తస్మాదభ్యంతరేపుర్యశ్శైవామాహే
శ్వరాబహిః ॥ తథాశంకరసంహితాయామపరిభాగే । విద్యాయాంర
మతేయస్తాన్నాయాంమాయాయాంశ్వపరిహేత్ ॥ అనేనైవనిరుక్తేనవీరమా
హేశ్వరస్మృతః ॥ ఇత్యాదివచనప్రమాణేనహృత్కమలమధ్యస్థితజ్ఞానలిం
గపూజానిరతాః వీరశైవాః । కరకమలమధ్యస్థితక్రియాలింగపూజారతా
వీరమాహేశ్వరాః ॥ విశేషార్థప్రకాశికాయాం । శబ్దోత్థవికల్పార్థశ్శ
శబ్దోరహితార్థకః ॥ వికల్పరహితంశైవంవీరశైవమితిస్మృతం ॥ ఏకమే
వాద్వితీయంయదవికల్పపరంపదం ॥ తద్వీరశైవమిత్యుక్తం నేతరంసవిక
ల్పకం॥ ... ...

ఇతిశ్రీమాదిదేవమనోవిలాసే

శైవభేదోనామషడ్వింశప్రకరణంసంపూర్ణం.

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివాయస్వామినేనమః.

సప్తవింశప్రకరణప్రారంభః.

వీరశైవాచారలక్షణం.

సర్వేషామపిశైవానాంవీరశైవంమహోత్తమం ॥ సులభాదేవ

పూజాచసులభంచక్రియాపరం ॥ అల్పక్రియంబహుఫలం వీరశైవంమ
హేశ్వరి ॥ అన్యశైవంతుతత్సర్వంఫలమల్పంక్రియాబహు ॥ తస్మాత్స
ర్వప్రయత్నేన వీరమాహేశ్వరంశుభం ॥ జ్ఞానగమ్యంరహస్యంచ కైవ
ల్యపదకారణం ॥ వీరశైవమితిజ్ఞేయమేతల్లక్షణముచ్యతే ॥ వీరమాహేశ్వ
రంతత్రజ్ఞాతవ్యంత్రివిధంసుత ॥ సామాన్యంచవిశేషంచనిరాభారంక్రి
మాద్భవేత్ ॥ తత్రాదౌసంప్రవక్ష్యామివీరసామాన్యలక్షణం ॥ హస్తమ
స్తకసంయోగాద్భూతిపట్టస్యధారణాత్ ॥ శివదేహీతివిజ్ఞేయస్సర్వపా
పైర్విముచ్యతే ॥ గురుణాదత్తలింగంతుశివమంత్రేణధారయేత్ ॥ ఉత్త
మాంగేగళేకక్షేకుక్షౌవక్షస్థలేపివా ॥ ఏకకాలంద్వికాలంవాత్రికాలం
వాసమర్చయేత్ ॥ గురౌలింగేసదాభక్తింకుర్యాత్తద్భసితేవ్రతీ ॥ వీర
సామాన్యమాఖ్యాతంవిశేషంచతతశ్శృణు ॥ శివకుంభంతుసంస్థాప్య స్థం
డిలాదిషుపూర్వవత్ ॥ శివకుంభేశివంపూజ్యభక్తానన్యాన్ప్రతోషయేత్
శేషందీక్షోక్తవత్కృత్వామలత్రయవిమోచనం ॥ గురుశ్శిష్యంసమాలో
క్యతత్స్వదేహంవిచింతయేత్ ॥ శివకుంభస్థతోయేనవ్యభిషించేచ్ఛివాణు
నా॥నాదబిందుకలావీత్వాతత్తత్స్థానేషువిన్యసేత్ ॥షట్చక్రంచషడంగం
చషడధ్వానంషడాననం॥తత్తత్స్థానేషువిన్యస్యసంచబ్రహ్మాన్యసేత్తతః ॥
మూలమంత్రంతూపదిశ్యతతోలింగంప్రదాపయేత్ ॥ శేషాణిసర్వకర్మా
ణిదీక్షాధ్యోక్తక్రమాచ్చరేత్॥దేహప్రాణంసమాయోజ్యప్రాణలింగేప్ర
కల్పయేత్॥అవినాభావసంయోగాత్తస్మాదైక్యంప్రకల్పయేత్ ॥ అన్యదృ
ష్టినిపాతంయత్తద్ద్రవ్యంపరివర్జయేత్ ॥ శుద్ధద్రవ్యంసమాదాయలింగాం
గానాంప్రసర్పణం ॥ శాంకరసంహితాయాముపరిభాగే॥వీరమాహే
శ్వరధర్మవిచారే । నతస్యసూతకంతస్యప్రాణలింగాంగసంగినః ॥ జన
నోత్థంమృతోత్థంచవిద్యతేపరమార్థతః ॥లింగార్చనరతానారీరజస్సూ
తకసంయుతా ॥ రవిరగ్నిర్యథావాయుస్తద్వత్తోటిశుద్ధిభర్గవేత్. ॥

సూతకంపాతకంప్రోక్తంపాతకంకిల్బిషంమహత్ ॥ తస్మాత్సూతకమాద్య
తంహిత్వాభోగంసమాచరేత్ ॥ యథాపిశ్వేతనీకజాసంగసూతకవర్జి
తాః ॥ బ్రహ్మాండపురాణే । గృహేయస్మిన్ప్రసూతాస్త్రీసూతకంనైవవి
ద్యతే । శివపాదాంబుసంస్పర్శాత్సర్వపాపంప్రణశ్యతి । సూతకంనైవ
విద్యేతజాతకంమృతకంతథా॥ తేషాంప్రసాదజాశుద్ధిఃప్రసన్నంచప్రకల్ప్య
తే ॥ వీరాగమే ॥ శ్రాద్ధంపిండప్రదానానిసూతకాదవివర్జయేత్॥ మా
తాపిత్రోశ్చమరణేపుత్రమిత్రమృతౌతథా ॥ నాశౌచంనచసంతాపంలింగ
దేహీపరికల్పయేత్ ॥ తథైవోక్తంబసవపురాణే ॥ ఇంబ్యాంను వ్యావచం
గళాశ్రీబసవోబిబ్బిభాస్కరః ॥ మాసజాతప్రేతపలోత్పస్థ సూత
కవర్జితాః । అపివాయశ్చండాలస్తైనసహభుంజీత ఇత్యు
క్తత్వాత్ ॥ ఇత్యాదిశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసవాక్యప్రమాణైరేవ
శివభక్తానాంజాతోచ్ఛిష్టాది పంచసూతకాపినాస్త్యేవే తిజ్ఞేయం ॥
ఇతిపతితసమాయుక్తో వీరశైవోవిశిష్యతే ॥ విశేషశైవమాఖ్యాతంనరా
ణాంనతత్స్మృతిః । సర్వసంసారసాఖ్యానిత్యక్త్వాస్తంశివేలయేత్॥దం
డకాపీనకాషాయజటానలలధారకః ॥ మాంసాదిపంచస్నానధారయేద
జినాదికం ॥ భిక్షాశీఃయతాహారోసుఖసంసారవర్జితః ॥ నిరాధారోపి
జ్ఞేయస్సపవపరమశ్శివః ॥ పరశైవప్రముఖోక్తప్రాయశ్చిత్తనపకాలః ॥
ప్రాణలింగంవిశేషేణవ్రతమేతదుదాహృతం ॥ కారణాగమే ॥ సర్వే
షాంనపిశైవానాంప్రాయశ్చిత్తముదీరితం ॥ వీరశైవప్రముఖోక్తప్రాయ
శ్చిత్తవివర్జితం ॥ ప్రాణలింగపరిత్యక్తస్తైప్రాణత్యక్తసవిద్యతే॥ప్రాణ
త్యాగాత్పరంతస్మాత్సాంగధారణమేధారయేత్ ॥ పతితేప్రాణలింగేయఃప్రా
ణాన్ధత్తేనరాధమః ॥ సచండాలఇతిజ్ఞేయశ్శివప్రోక్తోహీనతంస్పృశేత్॥

మాచిదేవకృనోవిలాసేవీరశైవాచారలక్షణంనామ

సప్తవింశప్రకరణంసంపూర్ణం.

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివాయపరమగురవేనమః.

అష్టవింశప్రకరణప్రారంభః.

లింగధారణమాహాత్మ్యం.

లింగధారణమాహాత్మ్యాంచ। యజుర్వేదారణ్యే।నారాయణప్రశ్నే। నారాయణోపనిషది ॥ నిధనాయనమః॥నిధనపతయేనమః॥ఊర్ధ్వాయనమః॥ఊర్ధ్వలింగాయనమః॥ఇత్యుపక్రమ్య॥సర్వలింగంస్థాపయేదిత్యంతేనవాక్యేన। లింగస్థాపనంవిధాయ। లింగస్థాపనస్యాదికారణంకిమిత్యాకాంక్షాయాంపాణిమంత్రంపవిత్రమితి।లింగవిశేషణాత్ప్రాణ్యాదౌధారణం విధీయతే। పాణౌమననాత్త్రాయతఇతిపాణిమంత్రం। పవిత్రమిత్యనేన యజ్ఞోపవీతంపరమంపవిత్రమితివత్।శౌచాచమనాద్యపవిత్రప్రసక్తిసమయే పవిత్రత్వవిధానాత్। సర్వథాపిధార్యత్వంప్రతీయతే తథాస్కాందే। సోమస్యైతచ్ఛక్తిరూపం సూర్యస్యైతచ్ఛివాత్మకం॥ పాణౌచమననాత్త్రాతంలింగంసర్వశిలామయం॥ సంస్థాపయేత్సదా దేహేపవిత్రముపవీతవత్ ॥ తథాశతరుద్రీయే ॥ యా తే రుద్రశివాతనూరఘోరాపాపకాశినీ।తయానస్తనువాశంతమయాగిరిశంతాభిచాకశీహి ॥ లింగశబ్దస్యోదాహరణం ॥ లింగంశివాతనుఃప్రోక్తంమూర్తిర్ఘోరతనుస్మృతా। అపాపేషుచభక్తేషుతయోర్మధ్యేశివాతనుః॥ కానతేపరమేశస్యేశిష్టాస్తేలింగధారిణః ॥ అస్మిన్నర్థేసిద్ధాంతశిఖామణౌ ॥లింగధారణస్థలే। అగస్త్యంప్రతిరేణుకోవాచ ॥ శ్లో ॥అఘోరాపాపకాశీతియాతేరుద్రశివాతనుః ॥ యజుషాగీయతేయస్మాత్తస్మాచ్ఛైవోఘవర్జితః ॥ ॥ చతుర్వేదతాత్పర్యసంగ్రహే ॥ అపాపకాశీతివపుఃశ్రుతంతే ॥

ష్ఠాః ప్రసిద్ధా భగవన్మహేశాః ॥ అతస్త్వదీయాన్యానపహాయభక్తానన్యానశి
ష్టా ఇతి నిశ్చినోమి ॥ ఋగ్వేదే ॥ సప్తమాంశే । పవిత్రం తే వితతం బ్రహ్మణ
స్పతే ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యేషి విశ్వతః ॥ అతప్తతనూర్నతదామో అశ్నుతే
శృతాస ఇద్వహంతస్తత్సమాసత ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే స్కాందపురాణే ॥ శ్లో ॥ బ్ర
హ్మణస్పతిరీశో వై బ్రహ్మేతి లింగముచ్యతే ॥ పవిత్రం తద్ధి విఖ్యాతం తత్ప్రభు
ర్విశ్వతస్స్వయం ॥ తత్సంపర్కాత్పవిత్రత్వం గాత్రాణమురుతేస్స్వయం ॥
అతప్తతనురజ్ఞో వై ఆమస్సంస్కారవర్జితః ॥ దీక్షయా రహితస్సాక్షాన్నా
ప్నుయాల్లింగముత్తమం ॥ శివధర్మాశ్రితాశ్శాంతాశ్శివార్చనపరాయ
ణాః ॥ యే వహంతస్సదా లింగం తే యాంతి పరమం పదం ॥ అన్యథా న హి
మాం ప్రాప్తుం శక్యం దేవి తథా శ్రుతిః ॥ ప్రదేశాంతరే ॥ శస్తుం విపాప్మం ప
రమం గగనం దేహసంస్థితం ॥ జన్మమృత్యుజరాతీతం తత్పవిత్రం ప్రచక్ష
తే ॥ యాతనాత్రాయతే యస్మాచ్ఛివనరకార్ణవాత్ ॥ యత్పవిత్రం పవి
త్రాణాం తల్లింగం జ్యోతిరైశ్వరం ॥ తత్సంపర్కాత్పవిత్రత్వం గాత్రాణ్యే
వ కరిష్యతి ॥ తదేతత్పరమం జ్యోతిర్లింగం దేవి త్వదాత్మకం ॥ శివానందప
రంధామ మమ ప్రాప్యస్సుకృతాత్మభిః ॥ యే సంశ్రితాస్సదా లింగం యే వహం
తస్సదాదరాత్ ॥ తే ప్రాప్నువంతి సర్వేపి మామేవాత్ర న సంశయః ॥ * ॥
అస్మిన్నర్థే సిద్ధాంతశిఖామణౌ ॥ లింగధారణస్థితి మగస్త్యం ప్రతి రే
ణుకోవాచ ॥ బ్రహ్మేతి లింగమాఖ్యాతం బ్రహ్మణస్పతిరీశ్వరః ॥ పవిత్రం
తద్ధి విఖ్యాతం తత్సంపర్కాత్తనుశ్శుచిః ॥ ఋగిత్యాహ పవిత్రం తే వితతం
బ్రహ్మణస్పతే ॥ తస్మాత్పవిత్రం తల్లింగం ధార్యం శైవమనామయం ॥ అతప్త
తనురజ్ఞో వై ఆమస్సంస్కారవర్జితః ॥ దీక్షయా రహితస్సాక్షాన్నాప్ను
యాల్లింగముత్తమం ॥ ఋగ్వేదే ప్రదేశాంతరే ॥ అయం మే హస్తో భగవానయ
యం మే భగవత్తరః ॥ అయం మే విశ్వభేషజో అయం శివాభిమర్శనః । అయం
మాతా । అయం పితా ॥ అయం జీవాతురాగమత్ ॥ ఇదం తవ ప్రసర్పణం

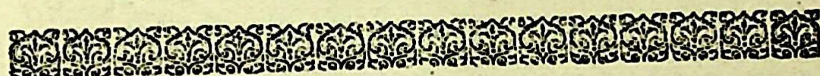
సుబంధో ఏహి నిరేహి। అస్యార్థః। అయం మే హస్తః ॥ మే అయం హస్తః। భగవాన్ భగవానస్యాస్తీతి ॥ తద్భగవాన్ । తరాం భగవానితి । కిం భగవచ్ఛబ్దః । పూజ్యవాచకః ॥ అయం మే హస్తః భగవత్తరః ॥ తరశబ్దస్యాతిశయార్థః ప్రతీయతే । అతిశయార్థ ఇతరస్తమో వా ఇతి ॥ సూత్రాత్ ॥ తస్మాదేవం విశిష్టో హస్తః । అయం మే విశ్వభేషజః ॥ అయం శివాభిమర్శనః। మే అయం హస్తః ॥ విశ్వస్య నానాయోనిప్రపంచస్య భవరోగస్య । వైద్యః। అభిమర్శనశబ్దః కేవలం స్పర్శనవాచీ । కింతు అభితస్స్పృశతీత్యభిమర్శనః ॥ నిజకరతలశాఖాభిర్లింగమూర్తేస్సర్వాంగం స్పృశతీతి । శివాభిమర్శనః । అయం మాతా । అయం హస్త ఏవ మాతా । అయం పితా । అయం హస్త ఏవ పితా । అయం జీవాతుః । అయం హస్తో జీవాతుః ।అయం జీవాతుః। అయం హస్త జీవాతుః । జీవనౌషధం । అగదమ్ । జీవాతుర్జీవనౌషధమిత్యమరః । ఇదం గావ ప్రసర్పణం ॥ ప్రసర్పణమితి ప్రజననం । శ్రీరుద్రభాష్యే ।ఉత్తమ దేవ విభూషితం । దేవోత్తమాభ్యాం ప్రజననమలంకృతం జగత్కారణత్వేన జననయామాస । ఇతి లక్షణాత్ । యజుర్వేదే ।రుద్రాధ్యాయే జననమ చారుచిత్రం । జనమే తిలింగనామ చిత్రం చాయనీయం॥ పూజనీయమిత్యర్థః । సుబంధో శోభనబంధురాత్మ బంధురిత్యర్థః తస్య సంబుద్ధిః । సుబంధో । తవ ఇదం ప్రసర్పణం । లింగం । ఏహి । ఆగచ్ఛ । నిరేహి । నిర్గా మేహి । స్వర్గాదావసేత్యర్థః ॥ హస్తాదివ్యముక్తః । కదాచిన్న భవేత్యర్థః। బ్రహ్మోపనిషది । తథాపరమహంసోపనిషది చ ॥ యదక్షరం పరం బ్రహ్మ తత్సూత్రమితి ధారయేత్ । సూచనాత్సూత్రమిత్యాహుస్సూత్రం నామ పరం పదం । ధారణాదస్య సూత్రస్య నోచ్ఛిష్టో నాశుచిర్భవేత్ । అలింగమేకమవ్యక్తం లింగం బ్రహ్మేతి నిశ్చితం ॥ తదక్షరం పరం జ్యోతిస్తత్త్వం తద్విష్ణోః పరమం పదం ॥ శంకరాచార్యవాక్యే ॥ అపరార్థస్సూత్రై।లింగాగ్రే బ్రహ్మసూత్రాచ్ఛాదిత ముక్తత్వాత్ ।బ్రహ్మశబ్దవాచ్యశి

వలింగమేవపరమపదమిత్యర్థః। అతోలింగధారిణస్సదాశుచయఇతితాత్ప
ర్యం॥అస్మిన్నర్థే కారణాగమే॥ సంస్కృతత్వాత్సమస్తేషువస్తుష్వపితు
సంతతం ॥సూచనాత్సర్వమేశస్యసూత్రంలింగమితీరితం॥ యదక్షరంపరం
బ్రహ్మతత్సూత్రమితిధారయేత్ ॥ధారణాదస్యసూత్రస్యనోచ్ఛిష్టంనాశు
చిర్భవేత్॥నారాయణోపనిషది తథాతైత్తిరీయేఽపి ॥ఓంధారణంమేఅస్త్వని
రాకరణం ధారయితాభూయాసంకర్ణయోశ్శ్రుతం । మాచ్యోఢ్వం।మ
మాముష్యఓం।అస్యార్థః ।ఓంధారణం । ఓంపరబ్రహ్మణః । శివలింగస్య
ధారణం । మే నః మ । పురాణాగమోక్తేషు పంచసుస్థానేషు । అనిరా
కరణః।కదాచిదప్యజహనం।అస్తుభూయాత్ । ధారయితాభూయాసమి
తిశ్రుతిః॥ స్వీయంతాత్పర్యం । ముముక్షూణాం । లింగధారణవిధాన
మామ్రేడితమాహ । కర్ణయోర్గురూపదిష్టంశ్రుతం । శ్రుతిప్రసిద్ధమం
త్రః । అముష్య । మమసర్వదా । జపతత్పరస్యమేవాచకోపాంశుమాన
సికభేదైః । ఊర్ధ్వం । వాహ్యాం । అస్తుభూయాత్ । ఆవ్యాప్తిమాదేన ।
మాభూదిత్యర్థః ॥ అస్మిన్నర్థేస్మృతిః । ఓమితిబ్రహ్మపరమంలింగాకా
రంమహేశ్వరం । సర్వాంగస్థానసర్వేషుకాలేషుమిషార్థతః । అవి
యోగేనభుక్తించముక్తిమిచ్ఛేద్ద్విజోత్తమః ॥ ధారయేత్పంచసుస్థానేష్వ
స్మింత్సంలగ్నమానసః । ఉపదిష్టంచగురుణాకర్ణేతద్దివ్యరూపభాక్ ।వే
దసిద్ధంమంత్రరాజంజపేత్పంచాక్షరంసదా ॥ అస్మిన్నర్థే । ధారయి
తాభూయాసమితిపాఠ్యశ్రుతేః । వాతులతంత్రే । లింగధారణస్థానాని।ఉ
త్తమాంగేగళేవాపికక్షేవక్షస్థలేఽపివా । తథాహస్తస్థలేవాపి పాణిలిం
గంధరేత్సుధీః॥బ్రహ్మాః ష్ణుసు కేశాదిదేవతాఃపరయాముదా ॥ శిరోభిధా
రయంత్యేతేశివలింగమహర్నిశం॥ అక్షహాదాదయస్సర్వేశక్తయస్సర్వ
దాముదా॥ధారయంత్యళికాగ్రేషుశివలింగంచసాదరం ॥ విధిర్భూద్యతథా
గాత్రంవివరేలోహపాత్రకే ॥ శివలింగంపరిక్షిప్యపూజయంతచరాక్షసాః

కంఠేషుహారకంఠాదిమునయో మనవస్తథా ॥ సర్వదాశివలింగంతుధార
యంతియజంతిచ॥సిద్ధాంతశిఖామణౌఆదృతంమునిభిస్సర్వైరాగమార్థ
విశారదైః ॥ లింగధారణమాఖ్యాతంద్విధాసర్వార్థసాధకైః ॥ బాహ్య
మాభ్యంతరంచేతిమునిభిర్మోక్షకాంక్షిభిః ॥ చిద్రూపంపరమంలింగంశాం
కరంసర్వకారణం ॥ యత్తస్యధారణంచిత్తేతదాంతరముదాహృతం॥ వై
రాగ్యజ్ఞానయుక్తానాం యోగినాంస్థిరచేతసాం ॥ అంతర్లింగానుసంధా
నేరుచిర్భావ్యేనజాయతే ॥అంతర్ధారయితుంలింగమశక్తశ్శక్తఏవవా॥
బాహ్యాదధారయేల్లింగంతద్రూపమివనిశ్చయాత్ ॥ లింగంతుత్రివిధం
ప్రోక్తం స్థూలంసూక్ష్మంపరాత్పరం ॥ ఉత్తరవాతులే ॥ తంత్రోత్తరప్రదీ
పికాయాం ॥ నిష్కళంభావలింగంస్యాద్భావగ్రాహ్యంపరాత్పరం ॥ స
న్నాతలింగంస్యాద్వాంతరేతన్నిష్ఠాంమహాత్మనః ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థేశ్రుతిః ॥
నిష్కళంనిష్క్రియంశాంతంనిరవద్యంనిరంజనం ॥ ప్రాణలింగంమనో
గ్రాహ్యంభవేత్సకళనిష్కళం ॥తత్ప్రాణేష్వంతర్మనసోలింగమాహురి
తిశ్రుతిః ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థేఅథర్వశిరసి ॥ప్రాణేష్వంతర్మనసోలింగ
మాహుః ॥ శ్లో ॥ సకలంనిష్కళాగ్రాహ్యమిష్టలింగస్థలంమహత్ ॥ ఇ
ష్టసిద్ధికరంశశ్వదనిష్టపరిహారకం ॥ ఇష్టమూర్జంతపసాప్యనుయచ్ఛతి
యద్యతః ॥ తదిష్టలింగమిత్యాహతతఆథర్వణీశ్రుతిః ॥ అథర్వశిరసి ॥
రౌద్రంశాశ్వతం వైపురాణమిష్టమూర్జంతపసానుయచ్ఛద్వ్రతమేత
త్పాశుపతం ॥శివరహస్యే॥సంధ్యాదానంజపోహోమస్స్వాధ్యాయఃపి
తృతర్పణం ॥ భస్మీభవతితత్సర్వంయల్లింగంనతుధారయేత్ ॥వీరతంత్రే॥
సర్వజ్ఞోవేదశాస్త్రేషుసర్వజ్ఞస్తుశివాగమే ॥ లింగధారణహీనశ్చేచ్ఛునీ
వన్మన్యతేమయా ॥ లింగసారే ॥ నలింగీసర్వదైవజ్ఞోయస్తుచండాలవద్భ
వేత్ ॥ లింగార్చకస్తుశ్వపచోద్విజకోట్యాంవిశేష్యతే ॥శాంకరసంహి
తాయాం ॥ అథపాతకయుక్తానాంపాపినాంచాభిచారిణాం ॥యమలో

కోనవిద్యేతసదావైలింగధారణం ॥ సిద్ధాంతశిఖామణౌ । వేదశాస్త్రపు రాణేషుకామికాద్యాగమేషుచ ॥ లింగధారణమాఖ్యాతంవీరశైవస్యనిశ్చయాత్ ॥ ... ...

ఇతిశ్రీమద్వేదవేదాంతశివాగమస్మృతిపురాణేతిహాస
సారభూతవీరశైవాచారసారోద్ధారేశ్రీమదానంద బసవ
లింగశివయోగివిరచితేశివాధిక్యకథనే
మాచిదేవమనోవిలాసే
లింగధారణవిధి మాహాత్మ్యం
నామాష్టావింశప్రకరణంసంపూర్ణం.

ఓం

శ్రీసాంబశివాయనమః

ఏకోనత్రింశప్రకరణప్రారంభః.

భస్మరుద్రాక్షశివమంత్రమాహాత్మ్యం.

అథర్వశిరసి ॥ అగ్నిరిత్యాదినాభస్మగృహీత్వా! విమృజ్యాంగానిసంస్పృశేత్ ॥ తస్మాత్ ॥ వ్రతమేతత్పాశుపతంపశుపాశవిమోక్షయా॥అస్మిన్నర్థే కాలాగ్నిరుద్రోపనిషది।అథకాలాగ్నిరుద్రంభగవంతంసనత్కుమారఃపప్రచ్ఛ।అధీహిభగవన్।యద్విన్యాంవాగ్నెయ్యాభస్మ। సద్యోజాతాదిపంచబ్రహ్మమంత్రైఃపరిగృహ్యమానస్తా కేతిసముద్ధృతం।త్రియాయుషైజమదగ్నేరితిశిరోలలాటస్కంధేషు ॥త్రియాయుషైస్త్ర్యంబకైస్త్రిస్రోరేఖాః ప్రకుర్వీత । వ్రతమేతచ్ఛాంభవం । సర్వేషు వేదేషు వేదవాది

ఖిరుక్తం । నతస్సమాచరేన్ముముక్షుర్నపునర్భవాయ ॥ ఇత్యాదివాక్యంబ
హుప్రసిద్ధం । ఋగ్వేదే । భస్మజాబాలే । అథజనకో హవైదేహః పై
ప్పలాదేనసహప్రజాపతేర్లోకంజగామ । తంగత్వోవాచ ॥ భోః ప్రజా
పతేత్రిపుండ్రస్యవిధింబ్రూహీతిహోవాచ ॥ ప్రజాపతిరబ్రవీత్ ।
యథైవేశ్వరమాహాత్మ్యం । తథైవత్రిపుండ్రస్య మాహాత్మ్యమితిహో
వాచప్రజాపతిః ॥ అథపైప్పలాదో వైకుంఠంజగామ ।తంగత్వోవాచ ।భో
విష్ణో త్రిపుండ్రస్యవిధింబ్రూహీతి హోవాచ । యథైవేశ్వరమాహా
త్మ్యం । తథైవత్రిపుండ్రస్యమాహాత్మ్యమితిహోవాచవిష్ణురితి । తత్రై
వప్రదేశాంతరేభస్మస్నానేనకింజాయతఇతి ॥యస్యకస్యచిచ్ఛరీరేయా
వంతోరోమకూపాస్తావంతోలింగానిభూత్వాతిష్ఠంతి ఇతసఏషభస్మజ్యోతి
స్సఏషభస్మజ్యోతిరితి విభూతిధారణాద్బ్రహ్మైకత్వంగచ్ఛతీతినపునరా
వర్తతే । సఏషభస్మజ్యోతిస్సఏషభస్మజ్యోతిరితి ॥ శ్వేతాశ్వతరోప
నిషది । మానస్తోకేతిమంత్రేణ మంత్రితంభస్మధారయేత్ ॥ యజుర్వే
దే ॥ భూత్యైనప్రమదితవ్యం । బృహజ్జాబాలోపనిషది । ఏషాంనాస్తి
మునేశ్శ్రద్ధా శ్రౌతేభస్మనిసర్వదా । గర్భాధానాదిసంస్కారస్తేషాంనా
స్తినసంశయః ॥ త్రిపుండ్రంయేవినిందంతినిందంతిశివమేవతే॥ ధారయం
తిచయేభక్త్యాధారయంతితమేవతే । ఇత్థంకూర్మపురాణే ప్రసిద్ధం ॥
శ్లో ॥ ధిగ్భస్మరహితంఫాలంధిగ్గ్రామమశివాలయం ॥ ధిగనీశార్చనంజ
న్మధిగ్విద్యామశివాశ్రయాం ॥ ఏతద్భృగురితిదేవోవాచ॥ గారుడపురాణే॥
వృద్ధశాతాతపస్మృతౌ ॥ తథాస్కాందాదిపురాణేష్వపి ॥ శ్లో ॥ స్నా
నేదానేజపేహోమే వైశ్వదేవేసురార్చనే ॥ ధృతత్రిపుండ్రః పూతా
త్మామృత్యుంజయతిమానవః ॥ * ॥ లోకాక్షిస్మృతౌతథాసూతసంహితా
యాంచ ॥ తథాకూర్మపురాణేపి ॥ శ్లో ॥ త్రిపుండ్రంబ్రాహ్మణోవిద్వా
న్మనసాపినలంఘయేత్ ॥ శ్రుత్యావిధీయతేయస్మాత్తత్యాగీపతితోభవేత్ ॥

గరుడపురాణే॥ అగ్నిదగ్ధమితిశ్రుత్యా అగ్నిదగ్ధస్య భస్మనః॥ అథాపి వా తదా
విప్రో లౌకికాగ్నేరథాహరేత్ ॥ భస్మనైవ ప్రకుర్వీత న కుర్యాన్మృత్తికాది
భిః ॥ ఇత్యేవం ఋగ్యజుస్సామాథర్వణాదినానాశాఖోపనిషత్సు వేదాం
గేషు కల్పసూత్రేషు ॥ స్కాందపురాణేషు ॥ మన్వాదిస్మృతిషు మానవాద్యు
పపురాణేషు భారతరామాయణాది ఇతిహాసేషు విజ్ఞానేశ్వరచంద్రికా
దిస్మృతిసంగ్రహేషు శివార్కమణిదీపికాది వేదభాష్యేషు పౌరుషేయ
గ్రంథేషు భస్మరుద్రాక్షమాహాత్మ్యం ఘంటాఘోషం । తత్తదుక్తం గ్రంథవి
స్తరభయాన్న లిఖితం । అథ రుద్రాక్షమాహాత్మ్యం । బోధాయనశాఖా
యాం । తానీహ వా । ఏతాని రుద్రాక్షాణి త్రయో వేదా ధారయంతి । తస్మా
ద్వేదా ధారయంతి । యస్మాద్ధారయేత్ । గచ్ఛంస్తిష్ఠన్ । ఖాదన్ । ఉన్మి
షన్ । నిమిషన్ । వసన్ । సర్వాణ్యేనాంసి । తరతి । రుద్రో భూత్వా
రుద్రీభవతి । రుద్రాక్షజాబాలే । సహస్రరుద్రాక్షం వర్షమేకం ధరేత్
బ్రహ్మత్వం గచ్ఛతి । ద్విసహస్రరుద్రాక్షం ద్వే వర్షే ధరేత్ । విష్ణు
త్వం గచ్ఛతి । త్రిసహస్రరుద్రాక్షం త్రీణి వర్షాణి ధరేత్ ॥ సదాశివ
త్వం గచ్ఛతి । న పునరావర్తతే । స ఏష భస్మజ్యోతీ రుద్రాక్షీతి । ఏషాం అం
తర్యామీ ముక్తిదః పరశివః ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే మానవపురాణే ॥ నవమా
ధ్యాయే ॥ శ్లో ॥ భస్మజ్యోతిస్సు యత్యేషు శివాఖ్యాం న హి సంశయః ॥ జా
బాలోపనిషత్సర్వం ప్రాహేదం పరయా ముదా ॥ తత్ర దశమాధ్యాయే ॥ రు
ద్రాక్షం ధారయేత్పాపం కుర్వన్నపి చ మానవః ॥ సర్వం తరతి పాప్మానం
జాబాలశ్రుతిరాహ హి ॥ లైంగ్యే ॥ ఖాదన్ సంపిబన్మద్యం సంగచ్ఛ
న్నంత్యజాతిభిః ॥ సద్యో భవతి పూతాత్మా రుద్రాక్షే శిరసి స్థితే ॥ అరుద్రా
క్షధరో భూత్వా యతిః కించిత్కర్మ వైదికం ॥ కుర్యాద్విప్రస్తు యో మో
హాన్నాశమాప్నోతి తత్ఫలం ॥ శివాష్టలైంగ్యే ॥ రుద్రాక్షధారణాదేవ
బ్రహ్మా బ్రహ్మత్వమాప్తవాన్ ॥ రుద్రాక్షధారణాచ్ఛ్రేష్ఠం న కించిదపి విద్య

తే ॥ బృహజ్జాబాలరుద్రాక్షజాబాలకాత్యాయనశాఖాదిశ్రుతిస్మృతిపు
రాణెషురుద్రాక్షధారణవిధిమాహాత్మ్యంసమంత్రకంస్పష్టముక్తం ॥ గ్రం
థవిస్తరభయాన్నలిఖితం ॥ అథశివమంత్రమాహాత్మ్యం ॥ యజుర్వేదే ॥
చతుర్థాష్టకే । శతరుద్రీయే । పష్ఠానువాకే । మధ్యస్థానే । నమశ్శివా
యచ । శివతరాయచేత్యుక్తం । తథాబ్రహ్మోపనిషది । శివాయనమః
శివలింగాయనమః । తథాస్కాందపురాణె । ఋగ్యజుస్సామవేదానాం
శతరుద్రీయముత్తమం । ఏకాదశానువాకానామష్టమంచేష్టదంభవేత్
ఏషాపంచాక్షరీవిద్యాశతరుద్రీయమధ్యగా ॥ పంచాక్షరేమహాదేవస్స
ర్వదాసుప్రతిష్ఠితః ॥ అస్మిన్నర్థే । యజ్ఞవైభవఖండె ॥ యస్మాత్పం
చాక్షరీవిద్యాశతరుద్రీయమధ్యగా ॥ పావనీసర్వలోకానాంరుద్రైకశా
దనీతతః ॥ అనేనసదృశంజప్యంనాస్తినాస్తిశ్రుతౌస్మృతౌ ॥ ఏషాపంచా
క్షరీవిద్యాసర్వశ్రుతిశిరోగతా ॥ అస్మిన్నర్థే ముక్తిఖండె ॥ శ్రీమత్పంచా
క్షరంనిత్యంనితాంతంసర్వసిద్ధిదం ॥ సర్వమంత్రవరంమంత్రంశతరుద్రీ
యమధ్యగం ॥ చతుర్వేదతాత్పర్యసంగ్రహే ॥ బ్రహ్మేశపంచతనవ
స్తవదివ్యమంత్రాఃజీవాతవఃపశుపతేశివసంహితానాం ॥ రుద్రేపుణ్యా
మినపంచకమక్షరాణాం అన్యాంమహోపనిషదీతిమహత్త్వవాదః ॥ మ
హాపాతకవిచ్ఛిత్త్యైశివఇత్యక్షరద్వయం ॥ అలంనమఃక్రియాభూయో
ముక్తయెపరికల్ప్యతే ॥ యజ్ఞవైభవఖండె । పష్ఠాధ్యాయె ॥ ప్రణవంప్రథ
మంవింద్యాద్ద్వితీయంతునకారకం ॥ మకారంతత్పరంవింద్యాచ్ఛికారం
తుతతఃపరం ॥ వకారంపంచమంవింద్యాద్యకారంపష్ఠమేవచ ॥ ఇదంషడ
క్షరంవింద్యాజ్జాబాలోపనిషద్గతం ॥ జపేత్పంచాక్షరంమంత్రంసతారంతా
రణక్షమం ॥ త్రిసప్తకులముద్ధృత్యశివలోకేమహీయతే ॥ ...

ఇతిశ్రీ వేదవేదాంతశివాగమశ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాససా
రభూతవీరశైవాచారసారోద్ధారే శ్రీమదానందబసవలింగ
శివయోగి విరచితే శివాధిక్యకథనే
మాచిదేవమనోవిలాసే
భస్మరుద్రాక్షశివమంత్రమాహాత్మ్యం నామ
ఏకోనత్రింశత్ప్రకరణం సంపూర్ణం ॥

౩౦

శ్రీసాంబసదాశివాయనమః

త్రింశత్ప్రకరణప్రారంభః.

పాదోదకప్రసాదమాహాత్మ్యం.

బోధాయనశాఖాయాం ॥ అథాతో మహాదేవస్యపాదోదకవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః । శ్రీరుద్రేణపవిత్రేణశతధారేణచిత్రమపరిమితమవిఘ్నమక్షతమభీష్టదమచ్యుతం ॥ పరమంపవిత్రంభగవంతమేవం స్నాపయిత్వా సర్వైరుద్రైరితి ॥ ద్వాభ్యాం ఋతంసత్యంపరంబ్రహ్మేతిప్రాశయేత్ । తథాజాబాలశాఖాయాం । భగవతః పాదౌప్రక్షాళ్య శంఖం ప్రపూర్య గంధపుష్పాక్షతాదిభిరభ్యర్చ్య చరుం నివేద్య ॥ ఇమం మే గంగాయమునేత్యభిమంత్ర్య కద్రుద్రాయేతి మత్వా । రుద్రైరితి సంమార్జనం కృత్వా ఋతంసత్యంపరంబ్రహ్మేతిప్రాశయేత్ ॥ సకులజాన్ దశపూర్వాన్ దశోత్తరానాత్మానం తారయేత్ ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే శివజ్ఞానసంగ్రహే ॥

శ్లో ॥ యచ్చవాక్యంభగవతఃపాదావిత్యేతదాదికం ॥ అస్తిజాబాలశాఖా
యాంరుద్రపాదోదకస్యచ ॥ జాబాలశాఖాయాం ॥ సేవాఃధానపధనా
గద్వాక్యగఃపివిశ్రుతం ॥ శంఖంపాత్రేప్రతిష్ఠాప్యపాదోదకసమన్వితం ॥
అర్చయేద్గంధపుష్పాద్యైరుపచారైరనేకథా ॥ తత్పాత్రంశిరసాధృత్వా
ధన్యోహమితిసంస్మరేత్ ॥ ఇదంమేగంగాయమునే ఇత్యభిమంత్ర్యతతఃప
రం ॥ కద్రుద్రాయేతిమంత్రేణమత్వారుద్రేతిమంత్రతః ॥ గృహీత్వాపా
ణినాతీర్థంసర్వాంగమభిషేచయేత్ ॥ సర్వోవైరుద్రమంత్రేణద్వా
భ్యాంచప్రాశయేత్తతః ॥ ఋతంసత్యంపరంబ్రహ్మపురుషంకృష్ణపింగళం ॥
ఊర్ధ్వరేతంవిరూపాక్షంవిశ్వరూపాయవైనమః ॥ ఇతిశేషంపిబేత్తీర్థం
జ్ఞానవైరాగ్యసిద్ధయే ॥ అస్మిన్నర్థే ఆదిత్యపురాణే । పాదౌప్రక్షాళ్యదేవ
స్యకరాభ్యాంకమలేక్షణ ॥ అభ్యుక్ష్యేదాత్మనోమూర్ధ్నిహృత్పద్మేశ్చగురో
స్తథా ॥ ఋగ్వేదే ॥ త్వాదత్తేభిరుద్రశంతమేభిశ్శతంహిమా ॥ అశీయ్య
భేషజేభి వ్యాఅస్మద్ద్వేషోనిత । శైవసంహితాయాం । వ్యాసజైమినిసం
వాదే । వ్యాసేనోక్తం । ఋక్సూక్తస్యాస్యగూఢార్థంకథయామ్యహమాద
రాత్ ॥ హేరుద్రత్వాత్త్వయాశీయ్యభక్తాదత్తైభిరాదరాత్ ॥ దత్తైఃప్రసాది
తైశ్శంతమేభిస్సుఖితమైస్తథా ॥ వ్యాసంసారాఖ్యరోగస్యభేషజేభిస్తదౌష
ధైః ॥ సంసారస్యవిరోధిత్వాత్ప్రోక్తైస్సంసారభేషజైః ॥ ఇత్థంభూతైస్త్వ
త్ప్రసాదైరతిశుద్ధైశ్శతంహిమాః ॥ శతంసమాఅనీతమనన్యంస్వీయముం
సతం ॥ పిరశైవంభక్తజనంచాశియస్వాత్మనాసహ ॥ యోయంయదన్నీయాద
స్మద్ద్వేషోహంకృతివర్జితః ॥ వ్యంహాపిగతపాపాఘాస్యమివాభ
క్తిసంయుతః ॥ అవిషూదిస్సుమేధాపీభవేత్తద్వత్కృపాఃథే ॥ యజుర్వే
దే ॥ కుద్రేణాన్నమమృతం ॥ దేవావైభోక్తుకామాఃవేదాఃకామయంతే
అస్యార్థః । అన్నమితి । అదభక్షణే । అదఇత్యస్యధాతోఃకర్మణి
ః ప్తా । తస్యారూపమన్నం । నవిద్యతేమరణంయేన । తదమృతంతస్మాత్తా

రణాల్ । తత్ప్రసాదం । దేవాహైభోక్తుకామాః । వేదాశ్చకామయంతే తదమృతమభిలషంతీత్యర్థః । పునఃస్థానాంతరే । యజుర్వేదే । ఇమం పశుంపశుపతే । తే । అద్యబధ్నామి । యజ్ఞేషు । తస్యామధ్యే । అను మన్యస్వ । సుయజామః । జుష్టం దేవానామిదమస్తుహవ్యం । ఇత్యేవం యజ్ఞేషుప్రథమభాగావేర్ణేణ రుద్రేణ సేవితంద్రవ్యంపశ్చాత్ప్రసాదరూపేణసర్వేపి నారాయణాదయఃభక్షయామాసురిత్యర్థః ॥ అస్మిన్నర్థే యజ్ఞమంత్రాఊచుః ॥ తమధ్వరే ప్రథమంసందధాన । హవీరుద్రించకితా సమోభిః । యెనపూర్ణంజగృహుఃవిరూపాజుష్టం। దేవాఅమృతత్వం భజంతే । తథాజాబాలశాఖాయాం । రుద్రేణాత్తమశ్నంతి । రుద్రేణా పీతంపిబంతి । రుద్రేణాఘ్రాతంజిఘ్రంతి । తస్మాద్బ్రహ్మణాఃప్రశాంతమనసోపిద్వాంసోనిర్మాల్యమేవభక్షయంతి । నిర్మాల్యమేవాశ్నంతి ॥ నిర్మాల్యమేవనిషేవంతఇతి ॥ తతశ్చపరమేశ్వరోపభుక్తనైవేద్యోపభోగేన సకలపురుషార్థసామగ్రీలభ్యతఏవనశంకనీయ్యం ॥ అస్మినర్థే స్కందపురాణే॥ శ్లో॥ శిష్టాశ్నంతాశ్చరుద్రేణభుక్తమేవహిభుంజతేఘ్రాతమేవహిజిఘ్రంతిపీతమేవపిబంతిచ ॥*॥ అస్మినర్థేశివజ్ఞానసంగ్రహే శ్లో॥ త్రివారంపంచవారంవాసప్తవారమథాపివా ॥ శివస్యదక్షహస్తేన తద్దత్వాసీయముత్తమం ॥ రుద్రేణాత్తం తేనభుక్తంమేవాశ్నంత్యుపభుంజతే ॥ రుద్రేణపీతంపిబతిరుద్రేణాఘ్రాతమేవహి ॥నిర్మాల్యమేవజఘ్రంతిభక్షయంత్యవధానతః॥తస్మాద్దైతోహిఽనిర్మాల్యమేవాశ్నీయాదితిస్ఫుటం ॥ కటవల్లిశాఖాయాం ॥ వా॥ త్రిగుప్తన్యత్తమశ్నీయాద్యదిపాపాచ్ఛవానపితంభుంక్ష్వ ! కృమింభుంక్ష్వ । మలంభుక్ష్వ ॥ అఘంభుంక్ష్వ॥ అధోగచ్ఛాధోగచ్ఛ ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థేపద్మపురాణే ॥ శ్లో ॥ అసమర్పణసదంశంభోర్భుక్తేఖాదతిపాతిచ ॥ శ్వమాంససమష్టిమాత్రంచభుక్తే ఖాదతిపాతిచ ॥ * ॥ శైవపురాణే ॥ శ్లో ॥ పాణాగ్నిహూతంయః

కుర్యాచ్ఛివస్యైవప్రసాదతః ॥ అశ్వమేధాయుతంపుణ్యంసిక్థేసిక్థేలభే
న్నరః ॥ కూర్మపురాణే ॥ యశ్శ్రద్ధకాలేహరభుక్తశేషం దదాతిభక్త్యా
పితృదేవతానాం ॥ త్రైరేవపిండైశ్చతితర్పితాస్సౌరాకల్పకోట్యాఃపితృ
భిస్సుతృప్తం ॥ * ॥ బ్రహ్మాండపురాణే ॥ వ్యాసజైమినిసంవాదే । శ్లో ॥
అసర్హణంకుమనైవేద్యంపాదాంబుకుసుమందళం ॥ ఇతీశ్వరేణకథితమి
తికేచిన్మహర్షయః ॥ వదంతితత్కథంస్వామిన్యథార్థంకథయస్వమే ॥
వ్యాసఉవాచ । దేవదేవస్యవచసో విపరీతాయంహిజైమినే ॥ యేపీర
శబ్దశపితాశ్శివభక్తిపరాఙ్ముఖాః ॥ శంభోరన్యత్రదేవేషుయేభక్తాయేనదీ
క్షితాః ॥ యేశుద్ధకర్మిణశ్శంభోరన్యత్రసమబుద్ధయః ॥ తేషామనర్హ
మీశస్యతత్ప్రసాదచతుష్టయం ॥ ఇదంపవిత్రంపరమమఖిలాగమనోదితం
వేదవేదాంతతత్త్వజ్ఞైఃపవిత్రంపరిభాషితం ॥ ఇతిమాహేశ్వాచారసారభూ
తముదాహృతం ॥ నానాపురాణవేదేషురహస్యంపరిభాషితం ॥ ఇమం
ప్రసాదంభుంజానోవిరించిఃకిలజైమినే ॥ విష్ణుఃపరశురామోపిశివేనపరి
దీక్షితా ॥ పాదోదకప్రసాదాన్ననిర్మాల్యానాంనిషేవకా ॥ వసిష్ఠో
పిగరిష్ఠోభూత్ప్రసాదస్యప్రభావతః ॥ ప్రసాదసేవనాజ్జాతోపిశ్వామి
త్రోమహామునిః ॥ పాణినిశ్చకణాదశ్చకపిలోగౌతమాదయః ॥ ప్రసాద
సేవనాద్ధ్యానాదర్చనాద్ధారణాదపి ॥ జాతాదర్శనకర్తారశ్శాస్త్రవ
యంతిజగత్త్రయం ॥ యదంధస్సతేచాంనపతేంనస్యదేహినః ॥ ఇతిశ్రు
తిప్రమాణత్వాచ్ఛ్రేష్ఠంమునిపుంగవ ॥ సర్వమంనంహిరుద్రస్యాసప
వాధిపతిర్యతః ॥ తన్నిషేధధియాంనిత్యమభుక్తిరవశిష్యతే ॥ అర్థస్య
శ్రుతిసిద్ధస్యదూషణంక్రియతేచయైః ॥ తేవేదాద్బహిర్భ్రష్టాద్విజకర్మబ
హిష్కృతాః ॥ సర్వమన్నంరుద్రస్వామికమేవ । తథాశతరుద్రీయే ।
నమోబభ్రుశాయవివ్యాధినేన్నానాంపతయేనమోనమః ॥ భువంతయేవా
రివస్కృతాయౌషధీనాంపతయేనమోనమః ॥ ద్రాపేఅంధసస్పతేఅన్న

పతేన్న స్యవో దేహి । ఇత్యాదిప్రసిద్ధత్వాత్ప్రసాదప్రసాదమంసంశలక్షణా భిధానపురస్సరమవాంతరభేదమాహ ॥ నిత్యం వైదిక శైవేన సేవ్యతే లింగ సేవితః ॥ తత్వార్థ వీరశైవేన సేవ్యతే చర సేవితః ॥ తథైవోభయ శైవేన సేవ్యతే గురు సేవితః ॥ భోధాయనే ॥ పాదోదకం పాశహరం సిద్ధ్యాం చైహికప్రదం ॥ గురోర్భుక్తం సదా కాలమాముష్మిక ఫలప్రదం ॥ యో సభుక్తగణో నిచ్ఛిష్టం సోపిమాయాంతరిష్యతి ॥ లింగద్వయప్రసాదంచ యో భుక్తే శ్రద్ధయాన్వితః ॥ తదీయోచ్ఛిష్టమాసాద్య సర్వే యాంతి పరాం గతిం ॥ చరాచరప్రసాదాన్నం భుక్తం తచ్ఛేష ధారిణాం ॥ చరాచరాణాం భూతానామపి ముక్తిర్భవేత్ క్షణాత్ ॥ సకృల్లింగార్చకోచ్ఛిష్టం స్వదేహే యస్తు లేపయేత్ ॥ వజ్రకాయస్స భవతి శివేన సహ మోదతే ॥ తస్యోదాహరణమాహ । మహాభారతే । అనుశాసపర్వణి । దూర్వాసోచ్ఛిష్టశేషస్య పాదబాహ్యాంగలేపనాత్ ॥ సహసా వజ్రకాయత్వం ప్రాప్తవాన్విష్ణురవ్యయః ॥ వీరాగమే ॥ నిరంజనస్య శుద్ధస్య స్థిలస్య వరస్యచ ॥ పాదాంబునా లింగమూర్తిం స్నాప్య తత్పీఠభోజయేత్ ॥ ద్రవ్యస్వరూపశుద్ధిస్స్యాచ్చరలింగే సమర్పితం ॥ తత్ప్రసాదం స్వేష్టలింగే దత్వా తచ్ఛేషముత్తమం ॥ కాళికాఖండే ॥ ప్రసాదంత్రివిధంప్రోక్తం శుద్ధం సిద్ధం ప్రసిద్ధకం ॥ శుద్ధం లింగముఖాత్త్యక్తం సిద్ధం చరవిసర్జనం ॥ ప్రసిద్ధం గురుణా త్యక్తం ఇత్యేతత్త్రివిధం స్మృతం ॥ వృషం చండం వృషం చైవ సోమసూత్రం పునర్వృషం ॥ చండంచ సోమసూత్రంచ పునశ్చండం పునర్వృషం ॥ ...

ఇతి శ్రీ వేదవేదాంత శివాగమ శ్రుతిస్మృతి పురాణేతిహాస
సారభూత వీరశైవాచార సారోద్ధారే శ్రీమదానంద
బసవలింగశివయోగివిరచితే మాచిదేవమనోవిలాసే
పాదోదకప్రసాదమాహాత్మ్యం నామ
త్రింశత్ప్రకరణం సంపూర్ణం.

శ్రీ

శ్రీసాంబసదాశివాయపరమగురవేనమః.

ఏకత్రింశత్ప్రకరణప్రారంభః.

త్రివిధలింగమాహత్వంగురుమహత్వం.

మహాముండకోపనిషది ॥ తద్విజ్ఞానార్థంగురుమేవాభిగచ్ఛేత్సమి
త్పాణిః ॥ శ్రోత్రియంబ్రహ్మనిష్ఠం ॥ శ్వేతాశ్వతరోపనిషది । యస్యదేవే
పరాభక్తిర్యథాభక్తిస్తథాగురౌ ॥ సూక్తావళ్యాం । శివతాభరితేభువన
త్రితయేశివతాంజనతానతథాపిగతా । గురుదర్శనతశ్శివతామగమద్గురు
తశ్శివలోగురురేవగురుః ॥ నగురోరధికంనగురోరధికం ॥ శివశాసనతశ్శి
వశాసనతోవిదితంవిదితంశివశాసనతః ॥ ధ్యానమూలంగురోర్మూర్తిః
పూజామూలంగురోఃపదం ॥ మంత్రమూలంగురోర్వాక్యంముక్తిమూలం
గురోఃకృపా ॥ అథలింగమహత్వమాహ ॥ బ్రహ్మోపనిషది ॥ శివాయ
నమః ॥ శివలింగాయనమః ॥ యజురారణ్యకే । నారాయణప్రశ్నే ॥ ప
రమాయనమః । పరమలింగాయనమః । అస్మిన్నర్థే కూర్మపురాణే ।
ఈశ్వరగీతాయాం ॥ అలింగమేకమవ్యక్తంలింగంబ్రహ్మేతినిశ్చితం ॥ స్వ
యంజ్యోతిఃపరంతత్వంపరవ్యోమ్నివ్యవస్థితం ॥ బ్రహ్మాండపురాణే ॥ చరాచ
రాత్మకమిదంయత్రవిశ్వంవిలీయతే ॥ ఉత్పద్యతేయతోభూయస్తల్లింగప
దమిష్యతే ॥ యజుర్వేదే ॥ జంగమమహత్వం ॥ దేవానాందేవోతిథిః ॥
ఋగ్వేదారణ్యే ॥ ఈశ్వరోతిథిరేవచరితస్తముపాస్మహే ॥ అస్మిన్నర్థే
వీరాగమే ॥ సర్వలోకోపకారాయయోదేవఃపరమేశ్వరః ॥ చరత్యతిథి
రూపేణనమస్తేజంగమాత్మనే ॥ స్థావరంజంగమంచైవద్వివిధంలింగముచ్య
తే ॥ జంగమస్యావమానేనస్థావరంనిష్ఫలంభవేత్ ॥ ఉత్తరవాతులే ॥ త

స్మాల్లింగెప్రసాదంచనిర్మాల్యంపజ్ఞళంతథా ॥ అర్పయేచ్చరలింగస్యశ్రీ షణ్ముఖసర్వదా ॥ ... ...

ఇతిశ్రీమాచిదేవమనోవిలాసే త్రివిధలింగమాహాత్మ్యంనామ ఏకత్రింశత్ప్రకరణంసంపూర్ణం॥

ఓం

శ్రీరేణుకాచార్యాయనమః
ద్వాత్రింశత్ప్రకరణప్రారంభః

వీరశైవమాహాత్మ్యం.

ముండకోపనిషది ॥ నిర్మాల్యమేవసదాభక్షయేత్ ॥ చండాలోనైవచండాలోపుల్కసోనైవపుల్కసః ॥ అపివాయశ్చండాలశ్శివేతివాచంవదేత్తేనసహ సంవసేత్తేనసహసం విశేత్తేనసహసంవదేత్తేన సహభుంజీత తేనసహభుంజీతేతి ॥ స్వేష్టలింగప్రసాదమేవచండాలోపిస ద్వైవోపభుక్తస్స్యాత్సచండాలోనభవతి । సపుల్కసోనభవతి । కింతుస ఏవకులజః । సఏవవరస్సఏవధన్యఇత్యర్థః ॥ * ॥ అస్మిన్నర్థే పద్మపురాణె । శివరాఘవసంవాదే॥ శ్లో ॥ శివేతిమంగళంనామయస్యవాచిప్రవర్తతే ॥ సప్తజన్మకృతంపాపంభస్మీభవతితస్యవై ॥ వదేత్తేనవసేత్తేన విశేత్తేనపునఃపునః ॥ భుంజీతసహభుంజీతేత్యాహసామశ్రుతిఃఖలు॥ అస్మిన్నర్థేస్కాందపురాణె।శాంకరసంహితాయాంశివరహస్యే॥శ్లో॥ శ్వపచోపిద్విజశ్రేష్ఠశ్శివభక్త్యాద్విజాధికః॥ శివభక్తివిహీనస్తుబ్రాహ్మణశ్శ్వపచాధమః ॥ శివసంస్కారహీనస్తుద్విజోపిశ్వపచాధమః ॥ శివేతివాచం

యోనిత్యంచండాలోపివదేన్మదా । సహతేనవదేదాన్వచంసహతేనవసే త్సదా ॥ * ॥ ఆదిత్యపురాణే । మానవీయసంహితాయాం । బ్రహ్మనారదసంవాదే । తథాగ్రంథాంతరే । విష్ణునారదసంవాదే ॥ శ్లో ॥ దర్శనా చ్ఛివభక్తానాంసకృత్సంభాషణాదపి ॥ అతిరాత్రస్యయజ్ఞస్యఫలంభవతినారద ॥ మ్లేచ్ఛోపివాయదిభవేద్భవభక్తిసమన్వితః ॥ నతత్సమశ్చతుర్వేదీనాగ్నిష్టోమాదియజ్ఞకృత్ ॥ * ॥ శివపురాణే ॥ శ్లో ॥ యథాపంకేసరోజంస్యాద్యథాకాష్ఠేహుతాశనః॥ యథాసువర్ణంపాషాణేభక్తశ్చండాలవంశజః ॥ స్త్రీవాథపురుషష్షండశ్చండాలోద్విజవంశజః ॥ నచాతిభేదోలింగార్చాస్సర్వేరుద్రగణాస్మృతాః ॥ శివదీక్షాభిజాతస్యపూర్వజాతింసచింతయేత్ ॥ సుప్రతిష్ఠితలింగేతునయథాపూర్వభావనా ॥ లైంగ్యే ॥ దార్వశ్మలోహస్ఫటికక్త్నజాతలింగంప్రతిష్ఠితం ॥ యథాపూజ్యంతథైవస్యాద్భక్తశ్చండాలవంశజః॥ శివరహస్యే ॥ కాంచనంరజతంతామ్రం లోహంచేతిచతుష్టయం ॥ యద్వదేతిసువర్ణత్వంరసవేధప్రభావతః ॥ తద్వచ్ఛూద్రాదిపాత్రాహిశివమంత్రాత్మకేనతు । విద్ధద్రసేన మహతాపరబ్రహ్మత్వమేత్యలం ॥ శివసంస్కారసంపన్నోహ్యాయంశూద్రోహ్యయంద్విజః । లింగభేదఃకృతోయేనరౌరవంనరకంవ్రజేత్ ॥ భృగుసంహితాయాం । సదాసన్నిహితశ్శైవశ్చండాలోనైవసర్వదా ॥ గతంశూద్రస్యశూద్రత్వమన్యథాబ్రాహ్మణస్యతు । శివసంస్కారసంపన్నేజాతిభేదోనవిద్యతే ॥ఇత్యాదివచనప్రమాణాచ్ఛ్వపచోపిశివభక్తస్సఏవసద్బ్రాహ్మణఇతి నిశ్చీయతే ॥ ఆదిత్యపురాణే॥ త్రిషష్టితమాధ్యాయే॥ శ్లో ॥ బ్రాహ్మణఃక్షత్రియోవైశ్యశ్శూద్రోవాప్యంత్యజాతిజః ॥ శివభక్తస్సదాపూజ్యస్సర్వబ్రాహ్మణోత్తమః ॥ గారుడపురాణే ॥ ఉపరిభాగే ।వంశావళిప్రయాతానాంలింగధారణశాలినాం ॥ జ్ఞానినాంశివభక్తానాంశూద్రత్వంనైవవిద్యతే ॥ నమకేచమకేపంచబ్రహ్మమంత్రేచవైదికే ॥ తేషా

మప్యధికారోఽస్తి శివదీక్షాప్రభావతః ॥ తదుక్తం వజ్రసూచిపరమహంసాచా
ర్యేణ। వజ్రసూచిం ప్రవక్ష్యామి శాస్త్రమజ్ఞానభేదకం। దూషణం జ్ఞానహీనా
నాం భూషణం జ్ఞానచక్షుషాం ॥ దేహే బ్రాహ్మణ్యశంకా చేదతీతానాగతాః
స్థితాః ॥ తాతానాం తనయః పుత్రైర్నదాహ్యస్తు తతో నహి ॥ జీవే బ్రాహ్మ
ణ్యశంకా చేత్సర్వప్రాణిభిస్సహ ॥ హంసరూపేణ చరతి బహిరంతర
తో నహి ॥ జాతౌ బ్రాహ్మణ్యశంకా చేన్న భూమావాఘటతే హ్యసౌ ॥ ఋశ్యశృం
గవసిష్ఠాగస్త్యాదీనాం జాతిరత్రికా ॥ వర్ణే బ్రాహ్మణ్యశంకా చేన్ముఖబా
హూరుపాదజాః । శ్వేతాదయస్సమావర్ణా ఏకత్ర సతతో నహి ॥ ధర్మే
బ్రాహ్మణ్యశంకా చేన్నిద్రాహారరతాదయః ॥ సర్వేషామపి తే ధర్మాస్స
మానాస్సతతో నహి ॥ పాండిత్యే బ్రాహ్మణ్యమితి శంకా చేత్క్షత్రియాదిషు ॥
సర్వశాస్త్రాభ్యాసజన్మపాండిత్యం చాస్తి తన్నహి ॥ ధార్మికత్వం
చ బ్రాహ్మణ్యమితి శంకా భవేద్యది ॥ యజ్ఞాదిసద్ధర్మపరాః క్షత్రియా
ద్యాస్తతో నహి ॥ త్వం దేవేషు బ్రాహ్మణోఽసీత్యాదిసామశ్రుతేశ్శివః ॥ దే
వేష్వేకో బ్రాహ్మణస్స్యాత్తద్భక్తాస్సర్వబ్రాహ్మణాః ॥ శివరహస్యే । స
ర్వవేదేషు సర్వజ్ఞస్సర్వయజ్ఞేషు దీక్షితః । మహాపాతకకోటిఘ్నశ్శివ
చోలింగపూజకః ॥ తత్సంభాషణతో ముక్తిర్గణముఖ్యసుఖం భవేత్ ॥
మహాభారతే ॥ జన్మనా జాయతే శూద్రః కర్మణా జాయతే ద్విజః ॥ వేద
శాస్త్రార్థవిద్విప్రో బ్రహ్మజ్ఞానాతి బ్రాహ్మణః ॥*॥ స్కాందపురాణే ॥ శ్లో ॥
యే రుద్రపిండే సంజాతా యే వేదక్రమపాతకాః ॥ యేఽపి సుబ్రహ్మవాచ్యం
శ్రీరుద్రం తే బ్రాహ్మణాస్స్మృతాః ॥ *॥ స్కాందే । కాళికాఖండే । భృగు
శాపవిమోచనాధ్యాయే వైకుంఠజనాన్ప్రతి విష్ణురువాచ ॥ శ్లో॥ వైకుం
ఠవాసినస్సర్వే శృణ్వంతు మమ ఘోషణం ॥ సువృత్తో దుర్వినీతో
వా శివభక్తః ప్రభుర్మమ ॥ అత ఏవ భాగవతాది వైష్ణవపురాణేషు । బ్రా
హ్మణో మమ దేవతా ఇతి విష్ణువాక్యం ప్రసిద్ధముక్తం । బ్రాహ్మణశ్శివభక్త

ఏవవైష్ణవపురాణత్వేనకించిన్నిగూఢముక్తం । మాహేశ్వరపదాసక్తస్థానం సంభూతివచ్ఛివె ॥ యదాపావంచదధీచస్యాపి మెప్ణార్వతః శ్రియఃపదం ॥ * ॥ ఆదిత్యపురాణె ॥ మానవీయసంహితాయాం । బ్రహ్మనారదసంవాదె బ్రహ్మవాక్యం ॥ శ్లో ॥ శివభక్తస్సదాపూజ్యస్సర్వావస్థాంగతోపి వా ॥ నాస్యాచారంపరీక్షేతనకులంనవ్రతంతథా ॥ త్రిపుండ్రాంకితభావేనపూజ్యఏవహినారద ॥ కర్మణామనసావాచాయస్తుభక్తాన్వినిందతి ॥ నిరయాన్నప్రతినాస్తితస్యమూఢాత్మనోమునే ॥ శివభక్తాన్వర్జయిత్వా సర్వేషాంశాసకోనృపః ॥ యఃపునశ్శివభక్తానాంశివఏవనచాపరః ॥ మృతస్యజీవతోవాపిశివభక్తస్యనారద ॥ యమాద్భయంనతస్యాస్తిసత్యమేవ మయోదితం ॥ అథవాఽధర్మయుక్తానాంపాపినాంచాభిచారిణాం ॥ యమలోకేనవిద్యేతసదావైలింగధారణాత్ ॥ శివరహస్యే ॥ యథైవరాజభృత్యానాంశాస్తారాజైవనేతరః ॥ తథైవశివభక్తానాంశాస్తాసోపరమేశ్వరః ॥ * ॥ ఆదిత్యపురాణె । వ్యాసవాక్యం ॥ శ్లో ॥ వినిందంతిమహాదేవం సంసారాన్మోచకంపరం ॥ తద్భక్తాంశ్చవిశేషేణబ్రాహ్మణాహికలౌయుగె ॥ యుగకోటీర్వ్యంక్రిమిభూర్త్వావిష్టాయాంజాయతేపునః ॥ సూకరఃకోటిజన్మానిజాయతేశతకోటిశః ॥ మృగశ్చకోటిజన్మానిస్యగాలఃకోటిజన్మసు ॥ అంధస్స్యాల్లోకటిజన్మాకుబ్జస్స్యాత్సప్తజన్మసు ॥ పంగుశ్చశతజన్మానిపాషండీజాయతేశతం ॥ ఉలూకవాయసౌగృధ్రసర్పసూకరగార్ధభాః ॥ జాయంతేక్రమీయతెనైవనిష్కృతిర్నవిధీయతే ॥ శివధర్మశాస్త్రరహస్యే ॥ భూసురోబ్రాహ్మణశ్చైవభూరుద్రోజంగమస్తథా ॥ సురరుద్రస్వయోర్మధ్యేరుద్రఏవవిశిష్యతే ॥ తథాశివధర్మోత్తరే ॥ ఉపవీతిసహస్రేభ్యోబ్రహ్మచారీవిశిష్యతె ॥ బ్రహ్మచారిసహస్రేభ్యోవేదాధ్యాయీవిశిష్యతే ॥ వేదాధ్యాయిసహస్రేభ్యశ్చాగ్నిహోత్రీవిశిష్యతె ॥ అగ్నిహోత్రిసహస్రేభ్యో యజ్ఞయాజీవిశిష్యతే ॥ యజ్ఞయాజిసహస్రేభ్యోస

త్రియాజీవిశిష్యతే ॥ సత్రియాజిసహస్రేభ్యస్సర్వవిద్యార్థపారగః సర్వవిద్యార్థవిత్కోటిభ్యశ్శివభక్తోవిశిష్యతే ॥ శాంకరసంహితాయాముపరిభాగే । షట్స్థలనిర్ణయే ॥ చతురశీతితమాధ్యాయే ॥ శ్లో ॥ క్రిమికీటపతంగేభ్యఃపశవఃప్రాజ్ఞయాధికాః ॥ పశుభ్యోపినరాశ్శ్రేష్ఠాస్తేషుశ్రేష్ఠాద్విజాతయః ॥ ద్విజాతిష్వధికాపిపాప్రవిప్రేషుక్రతుబుద్ధయః ॥ క్రతుబుద్ధిషుకర్తారస్తేభ్యస్సన్న్యాసినోధికాః ॥ తేభ్యోవిజ్ఞానినశ్శ్రేష్ఠాస్తేషుశంకరపూజకాః ॥ తేషుశ్రేష్ఠామహాభాగమమలింగాంగసంగినః ॥ లింగాంగసంగిష్వధికష్షట్స్థలజ్ఞానవాన్పునః ॥ తస్మాదప్యధికోనాస్తిత్రిషులోకేషుసర్వదా ॥ బహునోక్తేనకింవత్సనసవాహంనసంశయః ॥ మ్లేచ్ఛాద్యంమద్యమాంసంశ్రుతివచనబలాత్కర్మకాండేప్రశస్తం । యద్గాయత్రీశిఖాసూత్రజహననపిశూద్రాధమత్వంయతిత్వం ॥ జ్ఞానేకాండేప్రశస్తంశ్రుతివచనబలాత్కర్మకాండేప్రశస్తంశైవే సాంకర్యబుధ్యాకథనధమజనైర్దూష్యతేవేదబాహ్యైః ॥ ... ...

ఇతిశ్రీమాచిదేవమనోవిలాసేవీరశైవమాహాత్మ్యంనామ ద్వాత్రింశప్రకరణంసంపూర్ణం.

శ్రీ

త్రయస్త్రింశప్రకరణప్రారంభః.

సత్పాత్రదానలక్షణం

శాంకరసంహితాయాముపరిభాగె । షణ్ముఖంప్రతీశ్వరఉవాచ ॥ శ్లో ॥ వక్ష్యామిశివభక్తస్యదానమానార్చనాఫలం ॥ సంసారపాశబంధఘ్నంసమ్యజ్ఞానప్రదంనృణాం ॥ కిందద్యాదమయంపాత్రంకిందత్పాత్రం

తపోమయం ॥ ఆగమిష్యతియత్పాత్రం తత్పాత్రం తారయిష్యతి ॥ స
ర్వేషామేవపాత్రాణామతిపాత్రంమహేశ్వరః ॥ పతనాత్త్రాయతేయ
స్మాదతీవనరకార్ణవాత్ ॥ శివభక్తస్సదాస్కందశ్వపచోపిమమప్రియః ॥
నతస్మాదధికంకించిద్విద్యతేపాత్రముత్తమం ॥అసంయతస్సంయతోవాన
ర్వావస్థాంగతోపివా ॥యోవాకోవాశివేభక్తశ్శివవత్పాత్రముత్తమం।శివ
రహస్యే ॥ గుణవత్పాత్రపూజాయాసరంశాసనపూజనం ॥ శాసనంపూ
జయేత్తస్మాదవిచార్యంశివాజ్ఞయా ॥పాత్రశాసనయోర్మధ్యేశాసనంతు
విశిష్యతే ॥తస్మాచ్ఛాసనమేవాదౌపూజయేత్తంశివంయథా ॥వీరభద్రీయే।
శివజ్ఞపూజనాత్సాక్షాచ్ఛివోభవతిపూజితః ॥ అకల్మషమతిస్తస్మాత్పూజ
యేచ్ఛివశాసనం ॥ * ॥ ఆదిత్యపురాణే ॥ శ్లో ॥ యస్తుమాహేశ్వరోని
త్యంజాతిమాత్రోపజీవకః ॥ఉత్తమంసర్వపాత్రాణాంతస్మైదత్తంతదక్ష
యం ॥ శివభక్తమతిక్రమ్యయశ్చాన్యస్మైప్రదీయతే ॥ నిష్ఫలంతద్భవే
ద్దానంనరకంచప్రపద్యతే ॥ శివధర్మోత్తరే ॥ నిత్యంనైమిత్తకంకా
మ్యంనిర్మలంతుచతుర్విధం ॥ దానంపాత్రేప్రదాతవ్యంనాపాత్రే
ష్వణుమాత్రకం ॥ హరస్యప్రీణనార్థంచశివభక్తాయదీయతే ॥ దానం
తద్విమలంప్రోక్తంకేవలంమోక్షసాధనం ॥ విప్రాణాంవేదవిదుషాంకో
టింసంభోజ్యయత్ఫలం ॥ భిక్షామాత్రప్రదానేనతత్ఫలంశివయోగినే॥
నాహంతథాద్మియజమానహవిర్వితానైస్స్యోతద్ఘృతంప్లుతమిదంహుత
భుజ్ముఖేన ॥ యజ్జంగమస్యముఖతశ్చరతోన్నమేవం తృప్తిర్నమేవ్యవ
హితైర్నిజకర్మపాకైః ॥ క్షీయంతేచవరారోహేతపోయజ్ఞక్రియాద
యః । నక్షీయంతేవరారోహేవీరవక్త్రహుతంహవిః ॥ నమేప్రియశ్చ
తుర్వేదీమద్భక్తశ్శ్వపచోపివా ॥ తస్మైదేయంతతోగ్రాహ్యంసచపూ
జ్యోయథాహ్యహం ॥ శ్వపచశ్శివభక్తశ్చేదుత్తమోత్తమజన్మభాక్ ॥ త
స్మాత్కన్యాదిదానేనదాతాయద్వంశజశ్శివ । సర్వాచారవి

హీనోపివర్ణాశ్రమవివర్జితః ॥ భక్తిలేశయుతః స్కందమత్ప్రి
యస్సగణాధికః ॥ తస్మాత్పూజ్యానమస్కార్యావర్ణాశ్ర
మపరాయణైః ॥ వర్ణాశ్రమపరిభ్రష్టాశ్శివభక్తిపరాయణాః
అస్మిన్నర్థే బహూనిపురాణేతిహాసవాక్యానిసంతి తత్కథమితిచేత్
పూర్వస్మిన్పద్మకల్పే । కృతయుగే పంచాక్షోనామకశ్చనబ్రాహ్మణః త
ద్గృహం ప్రతిశంకరాలయోనామకశ్చనగణేశ్వరశ్చండాలశరీరీభూత్వాశివ
భక్తస్సన్నాగతః ॥ పంచాక్షస్తందృష్ట్వాసపత్నీకస్సన్నారాధ్యపాదతీర్థ
ప్రసాదముపభుక్తవానితి శాంకరసంహితాయాంశివరహస్యేవక్ష్యతే ॥ శివ
రహస్యే । చండాలశరీరధారిణంశివభక్తం ప్రతిపంచాక్షపత్నీవాక్యం ॥
ద్విజోత్తమోవాస్యథలోలుపోవానారీతువాపుల్కసజోంత్యజోవా ॥ వం
ద్యస్సదాసర్వజనైర్మహాత్మా శివస్యపూజాపరవినిష్ఠసత్వః ॥ శివధ
ర్మపురాణే ॥ అంత్యజోవాధమోవాపిమూర్ఖోవాపండితోపివా ॥ శివభా
వప్రసన్నశ్చేత్పూజ్యస్సర్వసురాసురైః ॥ ... ...

ఇతి శ్రీమాచిదేవమనోవిలాసే
సత్పాత్రదానలక్షణంనామ
త్రయస్త్రింశత్ప్రకరణంసంపూర్ణం.

౩౪

చతుస్త్రింశత్ప్రకరణప్రారంభః.

అంత్యేష్టిక్రమ

అథవీరశైవానాం మహాపాశుపతానాంచకథమంత్యేష్టిక్రియాః

ఉచ్యతే। తేషాంసమాధిశివైకస్థానాం దహనాదికర్మనిషిద్ధత్వాత్స
మాధిక్రియైవకర్తవ్యాయుక్తా ॥ తదుక్తంమన్వాదిస్మృతిషు। సర్వకర్మ
నివృత్తస్యధ్యానయోగరతస్యచ ॥ న తస్య దహనం కార్యం నచపిం
డోదకక్రియా ॥ శాతాతపస్మృతౌ। వానప్రస్థం యోగినం చ॥
లింగైక్యంభిక్షుకంయతిం। తుర్యాణామాశ్రమాణాంచరసాయాంనిక్షి
పేత్తనుం॥ * ॥ పద్మపురాణే శివరాఘవసంవాదే ॥ శ్లో॥సర్వసంగవి
ముక్తస్యయోగినోలింగధారిణః ॥ దహనంనైవకర్తవ్యంధరిత్ర్యాంనిక్షి
పేత్తనుం॥లింగాంగిసపరివ్రాజిధ్యానయోగరతేపిచ ॥ మృతేతేషాంశరీ
రాణిసమాధౌగోపయేత్పృథః ॥ విశేషార్థప్రకాశికాయాం ॥ లింగంశి
వోభవేత్క్షేత్రసంగంసంయోగఆశ్రయః॥ తస్మాల్లింగాంగసంయుక్తో
యోపిసోత్యాశ్రమీభవేత్ ॥ ప్రథమంఖననోపాయోద్వితీయందహనా
త్మకం ॥ తృతీయందర్శనోపాయస్స్వదేహంత్యక్తుమిచ్ఛతాం ॥యస్పృ
థ్వ్యంభోగ్నివాయ్వంబరాత్మనాంభవతిక్రమాత్ ॥ ఖననందహనంప్రో
క్తం దర్శనం తతఃపరం ॥ లింగేప్రాణవినిక్షిప్తేలింగినంతంవినిక్షిపేత్ ॥వి
ముక్తేప్రత్యవాయంస్యాజ్జీవమానేయథాతథా ॥ యఃప్రాణలింగ సంల
గ్నోలింగప్రాణీసఉచ్యతే ॥ తద్దేహదహనాదేవప్రత్యవాయోమహాన్భ
వేత్ ॥ శరీరంపార్థివంబాహ్యంలింగంయత్తద్ధిపార్థివం ॥ఉభయంపా
ర్థివంతస్మాద్గోప్యంరంధ్రేతుపార్థివే ॥ పశూనామివతస్యైవనకుర్యా
దౌర్ధ్వదైహికం ॥ నాస్తిశావంయతస్తస్యసజ్జంతేసూతకాదయః ॥ వీ
రాగమే ॥ శ్రాద్ధంపిండప్రదానానిసూతకానిచవర్జయేత్ ॥ మాతాపి
త్రోశ్చమరణేపుత్రమిత్రస్యాప్తథా ॥ నాశౌచంనచసంతాపంలింగదేహీ
నవర్జయేత్ ॥ నచశ్రాద్ధాదికంకర్మనపిండం నోదకక్రియాం ॥ నకు
ర్యాత్పార్వణాదీనిశివీభూతాయయోగినే ॥ అద్వైవమపిచోద్దిశ్యకర్మ
చేత్కర్తుమీప్సితం॥ కల్యాణమేవకుర్వీతశివభక్తాంశ్చభోజయేత్ ॥ ప్ర

తృప్తింతుతముద్దిశ్యశివభక్తాంశ్చభోజయేత్ ॥ భక్తేభ్యోదత్తమన్నంయద్ద
త్తమేవశివాయవై ॥ ... ...

ఇతిశ్రీవేదవేదాంతశివాగమస్మృతిపురాణేతిహాస
సారభూతవీరశైవాచార సారోద్ధారే
శ్రీమదానందబసవలింగ
శివయోగివిరచితే
శివాధిక్యకథనే
మాచిదేవమనోవిలాసె
అంత్యేష్టిక్రమోనామ చతుస్త్రింశప్రకరణం
సంపూర్ణం.

మాచిదేవమనోవిలాససమాప్తః.

